H. Hody
Contra
Hiſt. Ariste

M:118.

Emptus Neapoli die 1 Julii 1762

J. Ferronius—ʃ 0.4.0

the Collated a2-4 ? —then in 4s OK

ESI/93

Wing H 2341

First edition

E4 133

CONTRA HISTORIAM
ARISTEÆ
DE
LXX Interpretibus
DISSERTATIO.

In quâ probatur illam à *JUDÆO* aliquo confictam fuiſſe ad conciliandam authoritatem *Verſioni Græcæ.*

Et Clariſ. Doctiſſimique Viri D. Iſaaci Voſſii, aliorúmque, Defenſiones ejuſdem, examini ſubjiciuntur.

Per *HUMFREDUM HODY*, A.M. *Coll. Wadhami OXON.* Soc. Probat.

Quorum prima ætas propter humilitatem, & obſcuritatem, in hominum ignoratione verſetur, hi ſimul ac juvenes eſſe cœperunt, magna ſpectare, & ad ea rectis ſtudiis debent contendere: quod eò firmiore animo facient, quia non modò non invidetur illi ætati, verùm etiam favetur. Cic. de Offic. l. 2. c. 13.

OXONII, Typis *Leon. Lichfield*, Proſtant venales *Londini* apud *Sam. Smith* ad Inſignia Principis in Cœmiterio *D. Pauli London.* 1685.

Reverendo admodum in Chriſto Patri

PETRO

Divinâ permiſſione Epiſcopo

WINTONIENSI;

Anglicanæ Eccleſiæ *Militantis* olim fortiſſimo Defenſori,

Triumphantis jam eximio Ornamento,

Monarchiæ fideliſſimo Vindici;

Utrâque militiâ, *Carolinâ* & *Chriſtianâ*, perilluſtri Præſuli;

Regiæ Majeſtatis in Exilio Comiti,

Utriuſque Fortunæ cum illo participi,

Utrâque majori;

Primitias haſce Juventutis meæ qualeſcunq;

In ſpecimen obſervantiæ debitæ, gratique animi pro acceptis Favoribus,

Quo par eſt obſequio,

Dico, voveo, & conſecro,

Tantarum Virtutum Cultor humillimus.

LECTORI.

QVoniam Ariſteæ Liber in manibus valdè quàm paucorū habeatur, ignotus Tyronibus pleriſq; omnibus, è re illorum me facturum duxi, ſi præmitterem Ariſteæ Hiſtoriam redactam brèviter in compendium. Sciendum itaque, quòd in Ariſteâ ſcriptum legitur, Demetrium Phalereum à Bibliothecâ fuiſſe Ptolemæo, qui in Ægypto regnabat alter poſt Alexandriam conditam, cognomine Philadelpho, & ei authorem fuiſſe, ut Hieroſolymam mitteret, qui ab Eleazaro, tum Pontifice Maximo, Judæorum Legis libros impetrarent, & poſcerent in Ægyptum mitti LXXII. Viros eruditos, ſex de ſingulis Tribubus, qui Legem in Græcum ſermonem converterent. Ptolemæus Rex, de libris Judæorum Legis certior factus, ſine morâ

con-

conſtitutum habuit Hieroſolymam Legatos mittere, &, quò commodiùs obtineret illos & Interpretes, ſuprà centum millia Judæorum Captivorum, quos plurimos in Ægyptum deportaverat Pater ipſius, ſui juris fecit, redemptionis pretio pro Capitibus ſingulis ex Fiſcis Regiis numerato. Captivis ad pileum vocatis, Epiſtolam Eleazaro Pontifici ſcripſit, & Legatos Hieroſolymam miſit Andræam, & Ariſteam, Authorem narrationis hujus, cum donis magnificentiſſimis, vaſiſque pretioſiſſimis in Templo Hieroſolymitano dedicandis Deo, quæ graphicè deſcribit Ariſteas. Narratis hiſce, occaſionem ſumit Ariſteas diſſerendi de Judæâ, Hieroſolymis, Templo, Judæorum ritibus atque moribus; & literis mandat ſermones quoſdam, quos dicit Pontificem ſummũ de aliquibus rebus in Lege Moſaïcâ, contuliſſe ſecum. Poſt breve ſpatium Legatos remiſit Pontifex cũ Viris LXXII. totius Judææ ſapientiſſimis pariter ac doctiſſimis, Hebraicæ linguæ, Græcæq; peritiſſimis,

ſelectis

ſelectis ex Tribubus ſingulis ; qui cùm Alexandriam deveniſſent, aſportantes ſecum Volumen Legis, humaniſſimè excepti ſunt à Rege, & per dies ſeptem ſplendidis honorati convivijs. In quibus inter diſcumbendum, Quæſtionem quandam Moralem, ſive Politicam, Rex eorum ſingulis propoſuit, & ab eis illi extemporali ſagacitate ſatisfactum fuit, adeò ut eorum ſapientiam admiratione omnes proſecuti fuerint. In quibus Reſponſis & Quæſtionibus enarrandis Ariſteas multus eſt. Interjectis diebus exinde tribus, Tranſlationem aggreſſuri, deducti ſunt à Demetrio, quietis & tranquillitatis gratiâ, in Pharum Inſulam, ſitam quâ parte Ægyptus in meridiem exit, ab oppido Alexandriæ ſeptem ſtadijs, & quod excurrit, diſſitam. Quo in loco incubuerunt in Verſionem per ſingulos dies, in urbem reverſi veſpertinis temporibus, & illam abſolverunt diebus totidem, quot fuerunt Interpretes, viz. *LXXII. tot enim numerantur Interpretes, quamvis rotun-*

*tundi numeri cauſâ, LXX titulo in-
ſigniti fuerint. Confecta Interpretatio à
Demetrio perlecta fuit coram Judæo-
rum multitudine, & eorum omnium
approbatione decorata, tanquam om-
nibus ſuis perfecta numeris, execrati-
onibus diris in illos ſolenniter congeſtis,
qui auſint in ea quicquam violare, &
prophanas inferre manus. Atque hiſce
peractis omnibus, Demetrio Rex in
mandatis dedit, ut Lex ſacroſancta
Græcâ linguâ donata, in Bibliothe-
câ Alexandrinâ religioſè conſervare-
tur, & Interpretes dimiſit in patriam
præclaris muneribus cohoneſtatos.*

*Quum in maturiore Tyrocinio ad
ſtudia ſacriora me accinxerim, & ini-
tium ab ipſis Sanctis Scripturis ductu-
rus eſſem, quo firmius mihi ſtabili-
uſque fundamentum præſtruerem: ar-
bitratus ſum in re meâ non parum fo-
re, ſi in controverſiâ de Hebræi Tex-
tûs, & antiquarum Tranſlationum
authoritate, ſtudij aliquid collocarem.
Et quia compertum habui, Verſionis
Græcæ authoritatem ferè totam in li-*

bro

bro hoc Ariſteæ niti, operæpretium videbatur de illius libri dignitate diſquiſitionem inſtituere, & exquirere utrùm nihil in eo deprehendi poſset, unde liceat conficere illum eſſe fictitium. Nam ſi Græca Verſio, quæ multis in locis, illiſque non levis momenti, ab Hebræo recedit, ornata fuerit (ut in illo libro memoriæ proditur) ab Interpretibus LXX. *ad id negotij miſſis in Ægyptum ab ipſo* Pontifice *maximo; non poteſt abeſſe quin inde conſequatur permagni ducendam eſſe authoritatem ejus. Quamvis enim doctiſſimis Viris in proclivi ſit in errores quandoq; labi, nequit tamen dubitari, quin Tranſlatio facilè perfectiſſima confecta fuiſſet ab hominibus tot & tantis, ab ipſo Pontifice Maximo ad munus illud delegatis.* Neque *rationis fuerit arbitrari Exemplaria illa, quibus uſi ſunt Interpretes* LXX, *quæ videntur non-rarò diſcrepâſſe à noſtris Hebræis Codicibus, maculata fuiſſe & depravata: quandoquidem dubitationi nullus locus eſſe poſſit, quin Exemplaria, ab ip-*

ſo Pontifice ad Regem Ægypti miſſa, correctiſſima fuiſſent atque puriſſima.

In Ariſteæ Hiſtoriâ ad Lydium Criticiſmi lapidem revocandâ, eâ methodo proceſſum eſt, quâ ſolâ Criticorum Filiis uti datur in diſcriminando verorum & genuinorum Librorum auro à viliori ſpuriorum metallo. Argumenta mea duxi ab Antichroniſmis, & erroribus in Hiſtoriâ, ab Ineptijs, Stylo, aliiſque rebus quæ Scriptorem, non Ethnicum, qualem profitetur ſe fuiſſe, ſed Judæum ſapiunt. Quæ illi vitio & errori verti, eorum multa reperiuntur non ſolùm in Codicibus hodiernis editis, verùm etiam in fragmentis illis, quæ ex Ariſteâ in Operibus ſuis ad poſteros tranſmiſêre Joſephus & Euſebius. Alia verò ſunt, quæ in Codicibus noſtris leguntur ſolis, nam Joſephus & Euſebius Ariſteæ compendium tantùm, ſive excerpta quædam, inter ſua retulerunt monumenta: quapropter, quia Codices illos, qui hodie feruntur ſub Ariſteæ nomine, Scriptores aliqui vocârunt in du-

bium

bium, tanquam diverſos ab illis, quibus uſi ſunt Joſephus & Euſebius, conſultum duxi prælibare quædam de hodierni Exemplaris fide, & in Capite primo *rationes eorum diluere, qui contendunt illud eſſe aliud ab antiquis Codicibus, ne videar quædam contra Hiſtoriam Ariſteæ ex malo Codice deſumpſiſſe.*

Quali cum ſucceſſu contra Ariſteam deſcenderim in arenam, aliorum debet eſſe judicium. Quamvis enim illum impoſtorem fuiſſe, mihiipſi perſuaſiſſimum habeam, nolim tamen tam vanum me haberi, ut pollicear alios in ſententiam meã propter eadem argumenta conceſſuros, cùm tantâ judiciorum diſcordiâ diſſentiri ſoleat, ut quod huic in locum demonſtrationis cedat, ab alio habeatur pro nihilo. Hoc ſolum mihi ſumpſi, ut opinionem meam proferam, & oſtendam quibus rationibus ad illam amplectendam adductus fuerim. Quibus quidem ſi calculum Tu adjeceris, de illâ re gratulabor mihi: ſi tibi placuerit in opinione diverſùm à me abire,

ea res me anxium non habebit, & ſatis mihi erit ad ultionem, quòd ego viciſſim à te receſſerim. Quod ad Viros illos digniſſimos & cum primis colendos ſpectat, quibus contraitum eſt in hoc libro, ſpero mihi crimini non imputatum iri, ſi ut illi ab alijs in multis, ita Ego ab illis hac in re diſſenſerim. Id quidem in curis præcipuè fuit, ut eâ me obſervantiâ gererem, quâ Juvenem *erga venerandos Viros decet, quâ* Tyronem *erga Viros multò doctiſſimos. Si quid uſpiam ab obſequio debito deflexiſſe videar, obnixè omnes oratos vellem, ut tantum illud ab animo intentioneque meâ abfuiſse credant, quantum abeſt à bonis moribus. Nihil enim optatius habeo, neq; ad honorem ullum aſpirat ſublimiorem ambitio mea, quàm ut inter* Cultores *obſervantiſſimos accenſerer, cùm cæterorum illorum venerabilium Virorum, tum clariſſimi D. Doctoris* Voſſii, *qui, ut de omnibus bonis literis, ita de Græcâ S. Scripturarum Verſione quàm præclarè meretur, adjecturus olim (ut ſperamus) ad merita ſua priſtinam ei puritatem*

reſtitu-

reſtituendi atque redintegrandi gloriam. Quam quidem licèt eo non habeam loco, quo à maximo illo Viro numeratur, quoque mereretur reponi, ſi ab Ariſteanis elaborata fuiſſet LXX Viris; illã tamẽ fateor atque etiam profiteor inæſtimabilem eſſe theſaurũ, & Auro contrà non carum.

Reliquum eſt quod paucis te voluerim monitum, Lectorem ſubinde in hoc Libello ad alios de Verſione Græcâ Libros amandatum eſſe, & ſæpiuſculè ad Syntagma *quoddam, quod inſcripſi* Hiſtorico-Chronologicum de Ptolemæis Ægypti Regibus. *Quocirca neceſſe habeo (abſit enim omnis oſtentationis ſpecies) certiorem te facere*, quatuor libros *me habere de Græcâ Verſione compoſitos. Quorum in* primo *(quem nunc tibi damus) convulſo pro virili receptæ opinionis fundamento; in* ſecundo *totus ſum in aſtruendo, quod de Tranſlatione, Interpretibus ipſis, interpretandi modo & tempore, eorumque dignitate & authoritate, videtur mihi munitum majore probabilitatis ſpecie.* Tertius *liber eſt* Hiſtoria Scholaſtica He-

Hebræi Textûs & Verſionis Græcæ, *in quâ oſtendi qualis fuerit illorum authoritas per omnia retro ſecula. Quid de illis Eccleſiæ primitivæ decreverint, quid S*ti. *Patres, & Scriptores Eccleſiaſtici, quantâ maximâ potui diligentiâ & fide, exploravi, elicuique: Et conatus ſum demonſtrare, Hebraica Biblia maximo in pretio ſemper habita fuiſſe, & Verſionem Græcam illi poſthabitam, ab antiquis Eccleſiis, & bene multis Patribus, contrà quàm à Patronis Verſionis Græcæ aſſeveratione tantâ ſtatuitur, & ab aliis ferè pleriſque creditur.* Quartum *librum obſervationibus quibuſdam aliis, ad Verſionem Græcam pertinentibus, dedi. Et quantum attinet ad* Syntagma de Ptolemæis, *cujus mentionem feci; in intimas Antiquitatum Ptolemæorum tenebras me immiſi; & operam dedi, ut illi Hiſtoriæ & Chronologiæ parti, quæ in difficillimis habetur ab omnibus, afferrem lucem; & Hiſtoricorum atque Chronologorum, cùm veterum, tum recentiorum, permultos errores videor mihi caſtigâſſe; res denique*

nique non paucas in eo præſtruxi, quas ſcire quamplurimùm eorum refert, quibus in votis eſt de controverſiâ hac de Ariſteâ & LXX. inſtruere ſe majore peritiâ.

Hiſce autem libris cùm ſupremam eſſem impoſiturus manum, & eos exaraturus, ut Amicis in manus traderem, in propoſito habens illos ſimul omnes publici juris facere, viſum tandem eſt, gliſcentibus negotiis, & expectantibus me aliis ſtudiis, avulſum cæteris hunc Librum, prævium foras dare. Secuturi *ſunt (favente Deo) reliqui, quàm citò licebit per otium, ſi æqui hunc bonique feceris, benigneq; exceperis.* Vale.

Wad. Coll.
Oxon. Julii
22. 1684.

E R.

ERRATA.

DEle Commata p. 2, l. 28. p. 7, l. 20. p. 49, l. 1. poſt, *autor.* p. 59, l. ult. poſt, *Anagraphes*; P. 9, l. 17. ſcribe *Apollonio.* p. 14, l. 13. pro *inſarſum* ſ. *inſertum.* l. 14. pro *vero*, ſ. *vetere.* p. 26, l. 25. ſ. *præſtantiſſimis.* p. 28, l. 23. pro *illum* ſ. *hunc.* p. 29, l. 1. ſ. *Joſ.* l. 19 pro *Petrus*, pone *ſimplicem P.* P. 52, l. 19. pro *in* ſ. *de.* p. 62, l. 18. ſ. ἴσχυσε. p. 70, l. 7. *uſitatam* l. 13. pro *à*, ſ. *è.* p. 71, l. 21. ſ. *fuiſſe.* p. 76, l. 1. pro *M* ſ. *m.* p. 89, l. 27. ſ. *ab.* p. 92, l. 1. *perſtrinxerit.* l. 27. ſ. *multò.* p. 101, l. 29. pro *ejus* ſ. *ſui* p. 106, l. 16. ſ. *aſcribit.* p. 121, l. 28. pro *Philadelphi* ſ. *Joſephi.* p. 127, l. 15. ſ. *Virorum.* p. 143, l. 26. poſt *Demetrio*, adde *Phalereo.* p. 150, l. 10. poſt *ſeſe*, adde *potius.* p. 152, l. 14. ſ. *admodum*, p. 179, l. 11. ſ. *oblitus.* p. 184, l. 11. pro *nuncupâſſe*, ſ. *ſcripſiſſe.* p. 197, l. 1. ſ. *nullum.* l. 17. dele &. l. 21. ſ. *Nicandri.* p. 201, l. 6. ſ. *curſui.* p. 210. l. 7. ſ. *Nicanorem.* p. 220, l. 12. ſ. *Sanutus.* p. 276, l. 29 ſ. *feruntur.* p. 291. l. 13. ſ. *conſtructum.* Literarum, Punctorum, & Accentuum vitia quædam, & ſi quid ſit erratum gravius, candori tuo relinquo. Humanitatis erit tuæ, quæ legis candidè interpretari.

CON-

CONTRA HISTORIAM

ARISTEÆ

DE LXX.

INTERPRETIBUS.

CAP. I.

Diſcutitur Quæſitum illud, An vulgati Ariſteæ codices ſint ſpurii, &, ad elevandam fidem miraculi LXX. Cellularum, conficti? *Negatur contra* Leonem Caſtrium, Alphonſum Salmeronem, *&* Joh. Gregorium, Anglum. Ariſteas *dicitur* Philadelphi *Regis* ὑπερασπιστὴς, *dubitatur an rectè.* §. 1. *Scripſit* Judaicam Hiſtoriam. *Scriptores alii* Ariſteæ *nomine inſigniti.* §. 2. Ariſteæ *Hiſtoria* LXX. Interpretum, *à quibus Authoribus laudata.* 3. *Recepta eſt ſententia codices noſtros*

eſſe genuinos. 4. Ἀριστέας, Ἀρισταῖος, Ἀρισταίας, Ἀριστεὺς, *vocabula veteribus confuſè uſurpata.* 6. Heptaſtadium Phari *à* Cleopatrâ *non condebatur.* 8 *&* 9. Ariſteæ *vulgata exemplaria nihil habent dè* LXX. Cellulis, *neque vetuſtiora illa quibus uſi ſunt antiqui* Patres. 10. *Non potuerunt ad extenuandam* LXX. verſionis *authoritatem corrumpi.* 11 *&* 12. Gerardus Voſſius Joſ. Scaligeri *ſententiam de libello* Ariſteæ, *cum* Caſtrii Salmeroniſq; *perperam confundit.* 14. *Diverſa* Ariſteæ *exemplaria.* 16. Epiphanius *ab aliis diverſiſſimum habuit, ſed minùs verum.* 17, 18, 19. *Vulgati codices vera ſunt, (etſi non immaculata)* Ariſteanæ Hiſtoriæ *exemplaria ; ſed* Ariſteana Hiſtoria *fictitia eſt & ſuppoſititia.*

ARISTEAS (ſi fides adeſt aſſertis) unus fuit ex Purpuratis Ptolemæi Philadelphi Ægypti Regis, &, juxta (a) D. Hieronymum, ὑπερασπιστὴς, id eſt, *corporis cuſtos*; non enim neceſſe eſt, ut vocem illam reſtringamus ad ſatellitem, illum cujus erat in præliis (b) *clypeum ante Regem geſtare.* Sanctus enim

(a) *Præfat. in Pentateuchum.*

(b) *Quale officium apud Alexandrum M. obtinuiſſe meminit* Arrianus *Hiſt. l. 6. p. 394*

enim Hieronymus, quo munere functus Ariſteas fuerit, videtur edoctus à Joſepho, qui, latiori ſenſu, illum *cuſtodiam corporis* ſibi creditam habuiſſe teſtimonium perhibet ([c]). Quem quidem in ordinem ingeſſit illum, quoniam apud Ariſteam legerat, Andream, illius in obeundâ legatione ſocium, cuſtodiendi regii corporis honore impertitum eſſe. Ariſteam tamen ipſum Regi à corpore non fuiſſe, in proclivi ſit (ni fallor) hinc colligere, quòd Rex, in Epiſtolâ ad Pontificem, Andreæ ſoli dignitatem illam tribuerit: *Ablegavimus ad te Andream præcipuum corporis cuſtodem, & Ariſteam, viros apud nos magno in honore conſtitutos.* Cæterùm non tanti eſt, ut controverſiam de illo ſtruere cum quoquam velimus.

(c) *L. 2. contra* Apionem. *p.* 1064.

2. Hiſtoriam de LXX. Interpretibus, Philocrati, fratri ſuo, ſub Epiſtolæ formâ nuncupavit; cujus etiam nomine præmunitum alium antea *de Judæis* librum in vulgus dederat. In quo quæ prodiderit, à Judaicis ſe Sacerdotibus in Ægypto conſecutum ([d]) dicit. Atque hunc conceperim unum & eundem fuiſſe atque illum *Ariſtææ librum de Judæis*, quem Alexander Polyhiſtor laudat apud ([e]) Euſebium. Neque eſt, cur

(d) *In Hiſt. hac LXX. Int. ſtatim ab initio.*

(e) *Præparat. Evangel. l. 9. c. 25.*

cur id alicui moveret dubium, quòd, penultimâ ſyllabâ diverſimodè ſcriptâ, poſterior hic dicatur *Ariſtæas*: his enim literis inſtructum legitur nomen ipſius Concinnatoris Hiſtoriæ LXX. Interpretum. (f) Conradus Geſnerus Ariſtæum Græcum quendam celebrat, qui librum *Mirabilium Orbis* compoſuerit, item *Fabularum* librum, & ſub Ptolemæo Philadelpho ipſius geſta in literas retulerit. Non alium hunc fuiſſe, quàm Ariſteam noſtrum, (g) Jacobus Pamelius arbitratur; quâ ſententiâ noſcitur etiam Angelus (h) Roccha, niſi quòd de *Hiſtoriâ Philadelphi* nihil meminerit. Atverò mirari ſubit quibus è tenebris de Ariſteo, iſtiuſmodi rerum ſcriptore, ſcientiam illi ſuam deprompſerint; de quo, dum Authores veteres conſuluerim, nihil unquam fando audivi. Nihil de *Philadelphi geſtorum* Hiſtoriâ, nihil de *Mirabilium*, nihil de *Fabularum* libri Scriptore Ariſteo, (ſi diſceſſeris ab Ariſtèo (i) Phliaſio, Dramatum ſeu Fabularum ſcriptore) ne veſtigium quidem ullum (quod ſciam) eſt reliquum nobis. Et Gerardus Voſſius, Hiſtoricorum Græcorum (ut & aliorum) inveſtigator diligentiſſimus, nullus facit de authore tali, ſive

(f) *In Bibliothecâ.*

(g) *Ad* Tertull. *Apologet. Notâ* 270.

(h) *Catalogo Autorum præfixo Bibliothecæ Vaticanæ ſuæ.*

(i) Athenæus *l.* 15. *c.* 10. *p.* 686. *vocat* Ἀριστέαν Julius Pollux *l.* 9. *c.* 5. ἀριστεῖον. *eundem enim uterq; denotat, etſi aliter viſum* Ger. Voſſio, *qui Pollucem intelligit de Proconneſio. l.* 4. *de Hiſt. Gr. c.* 2. *p.* 348.

ſive authoribus, mentionem. Quapropter huic rei vix auſim fidem ullam adhibere, nedum judicium meum interponere, donec de illis certior ab antiquo aliquo ſcriptore factus fuero. Alii (k) ſunt Scriptores, qui ſub Ariſteæ nomine obvios mihi ſe dederunt, ſed eorum ullum eundem eſſe cum Authore noſtro, nemo quiſquam dixerit. (l) Olympiodorus, ex Eccleſiaſticâ Euſebii Hiſtoriâ, de *Commentariis* meminit in *Jobi* librum conſcriptis ab Ariſteo quodam; Judæo an Chriſtiano, incertum. Si verò Judæus eſſet, non inepta forſan fuerit conjectura illum Ariſteam (ſive Ariſteum) noſtrum fuiſſe eundem.

(k) Athenæus *l.* 14. c. 4. *citat.* Ariſteam ἐν τῷ περὶ κιθαρῳδῶν. Nicolaus Myrepſus, Alexandrinus, *de Compoſ. Medicament: ſectione* 1. *de Antidotis* 2. 9. *commemorat* Ariſteam, *Rhodium medicum, tanquam ſcriptorem in Facultate ſuâ. In ſerie Regum* Argivorum *affixâ* Euſebii *Chronico* Scalig. *p.* 363. *allegatur Hiſtoricus quidam, nomine* Ariſteas Argivus, *ignotus* Ger. Voſſio; *qui an idem ſit cum* Ariſteâ *illo* Argivo, *cujus mentio apud* Plut. *in Pyrrho p. mihi* 403. *penes alios judicium ſteterit.* (l) *Catenâ Græcâ in* Job.

3. Hiſtoriam LXX. Interpretum tradiderunt poſteris (m) Joſephus, (n) Euſebius, (o) Georgius Syncellus, (p) Joh. Zonaras, &, qui immenſum quantum ab illis diſcrepat, (q) Epiphanius; Ariſteæ nomen omnes exprimentes. (r) Philonem Judæum prætereo, & (ſ)

(m) *Ant. l.* 12 *c.* 2.
(n) *Præp. Ev. l.* 8. *c.* 2 & 9.
(o) *Chron. p.* 273.
(p) *Annal. to.* 1. *p.* 142.
(q) *De Pond. & Menſ.*

(r) *De Vita Moſis l.* 2. *p.* 658. (ſ) *De Fide, Catecheſi* 5. *p.* 79.

Cy-

Cyrillum, Hieroſolymitanum Antiſtitem; alioſque multos, qui vel Ariſteam nominatim non proferunt, vel hiſtoriam tantùm leviter tangunt & properante calamo.

4. Libellum de LXX. Interpretibus, qui hodie habetur ſub titulo Ariſteæ, genuinum non eſſe, ſed confictum ab aliquo recentiore, ſuſpicatus olim eſt vir doctiſſimus (t) Ludovicus Vives; poſt quem, (u) Leo Caſtrius, (x) Alphonſus Salmeron, & (y) Joh. Gregorius noſter illum rejecerunt. (z) Serarius dicit *Sanctum etiam Auguſtinum in lib.* 18. *de Civ. c.* 4. *videri negare Ariſteæ libellum, qui hodie circumfertur, omnino ſincerum eſſe & germanum.* At quo oculi tunc Serarii? quo judicium? quo mens ſeſe flexerat, cum hæc ſcribebat? Quid (ſodes) Auguſtino rei cum *hodiernis* Ariſteæ codicibus? Neque *hodiernos* ille, qui plus mille & ducentis abhinc annis diſceſſit e vitâ, in dubium vocare potuit; neque illis quidem, qui ſuâ memoriâ ferebantur ſub Ariſteæ nomine, impoſturæ crimen infert vel eo in loco, vel alibi uſquam. Verùm, ut mittamus hoc Serarii deliramentum, receptior eſt ſententia codicem, qui nobis hodie typis commendatur, genuinum

(t) *In S. Aug. de Civ. Dei l.* 18. *c.* 42.
(u) *Proæmio in Iſaiam c.* 35.
(x) *Prolegomeno Bibliaco ſexto p.* 64.
(y) *In poſthumo de LXX Interp. Tractatu, Anglicè ſcripto.*
(z) *Prolegomenis Bibliacis c.* 17. *Quæſt.* 1.

nuinum eſſe ac germanum Ariſteæ opuſculum. In hanc curſu eunt Jac. Pamelius, ſuprà notatus, [a] Johannes D' Eſpieres, [b] Petrus Galeſinius, [c] Rob. Cardinalis Bellarminus, [d] Antonius Poſſevinus. [e] Joachimus Perionius *miratur* quid venerit in mentem Vivi, ut librum, qui habetur in manibus, Ariſteæ abjudicaret. [f] Margarinus Bignius *affirmat* neminem adhuc *hanc hiſtoriam Ariſteæ non eſſe, vel repertâ & editâ aliâ Ariſteæ hiſtoriâ vel certo aliquo argumento demonſtrâſſe*: Accedunt hiſce viri clariſſimi pariter ac eruditiſſimi, [g] Jac. Uſſerius, [h] Brianus Waltonus, [i] Edvardus Simſonius, [k] Iſaacus Voſſius, &, ut verbo dicam, illorum in partes tranſit totus ferè literatorum cœtus.

5. Quam ob rationem, de codicis noſtri veritate dubitationem poſteris attulerit Vives, ex ipſo non cognoſcitur. Caſtrius & Salmeron, qui codicem illum *confictum fuiſſe, & ex Joſepho, Ariſtæo vero, & aliis quibuſdam compilatum*, ſtatuunt, primum argumentum à differentiâ nominis arceſſunt; allegantes, *ſcriptorem hujus libri dici* Ariſteam *per ſimplicem e in penultimâ*; *Priorem verò*, Ariſtæum *à Græcis Patribus*,

(a) *De LXX. Interp. Dub.* 1.
(b) *De LXX. Interp. p.* 10.
(c) *Libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis.*
(d) *Apparatu ſacro, vocibus*: Ariſteas & ſeptuaginta duo Interp.
(e) *Obſervat in* S. Juſtini *Pareneſin. p* 67.
(f) *In Bibliothecâ Patrum.*
(g) *Syntagmate de LXX Interp. & in Annalibus.*
(h) *Prolegomeno ad Biblia Polyglotta nono.*
(i) *Chron. ad an M.* 3719.
(k) *De LXX. Interp.*

bus, hoc eſt, Juſtino, Epiphanio, Euſebio ; et Joſepho nominari. Quibus Salmeron addit, antiqui nomen *in ες*, noſtri vero vocabulum *in ας terminari.*

6. Quæ illorum ratiocinia dum huc deſcripſerim, ſuccurrit mihi in animum arbor quædam Americana, illis ſanè ſimillima, cujus quæcunq; pars tangatur ab homine, vigorem amittit illicò et defloreſcit. In primis enim crimini illis vertendum eſt, quòd dixerint, S. Juſtinum Ariſtæum illum appellare ; nam de hoc Authore ne γϱ apud Patrem illum invenitur. Deinde Salmeron graviſſimè fallitur, quòd putet nomen ejus, Græcis conſignatum literis, in ες exire ; nullibi enim gentium audit Αριςαῖες, ſed Αριςαῖος, unde Latinis literis *Ariſtæus.* Si Logicam utriuſque reſpexeris, toti erunt delirium. Quis enim cordatus Scriptorem, tanquam ſpurium atque adulterinum, idcirco repudiet, quòd diſcrepantia nominis hæc tantilla interceſſerit ? Verùm enim verò ignorârunt Caſtrius & Salmeron, vocabulum illud, *Ariſteas*, quale Græcis fuerit; quibus quidem literis exprimi in recentioribus codicibus Authoris noſtri nomen, non eſt cur quis miretur. Apud Græcos enim eôdem

eôdem reciderunt *Ariſtæas*, *Ariſteas*, *Ariſtæus*, & Ἀριστεύς: quæ omnia Scriptores priſcos animadverti confuſè uſurpare. Illorum, quorum memoria in Authorum plurium monumentis celebratur, ſoli (quantum obſervavi) *Actæonis* Patri contigit, ut ab omnibus, voce nunquam variatâ, nuncupetur *Ariſtæus.* Proconneſius ille decantatus, qui carminibus *Arimaſpeorum* titulo claris, & *Theogoniâ*, famæ nomen ſuum inſeruit, à (l) compluribus nominatur *Ariſteas*, ab (m) aliis *Ariſtæus*, apud (n) aliquos utramque indifferenter appellationem obtinet, neque deeſt (o) cui dicatur Ἀριστεύς. Sic Dux ille

(l) Plut. *Romulo.* Athen. *Deipnoſ. l.* 13. *c.* 8. *p.* 605. Joh. Tzetze *Chil.* 2. *Hiſt.* 5. Suidâ *in Lex.* Heſychio Mileſ. *de Philoſophis.* Herodoto *l.* 4. *c.* 13. Origine *contra Celſum l.* 3. *p.* 125. Celſo, *ibid.* Maximo Tyr. *Diſſert.* 22. Appollonio Dyſc. *Hiſt. Commentit. c.* 2. Aulo Gell. *Noct. Att. l.* 9. *c.* 4 Anagraphe Olympiadum *ad Ol.* 50.

(m) Euſtathio *in Hom. Il. l.* 2. *p.* 250. *edit. Froben.* Dionyſio Halicarn: *Judicio de Thucididis Hiſt.* Tatiano Aſſyr. *Orat. contra Græcos, ad calcem.* Gregorio Theol. *Orat. Steliteut.* 1. *p.* 31. *edit. Savil. & Enarratore hujus* Nonno, *qui deceptus de ejus patriâ, ex Lebadiâ Bœotiæ cum Trophonio & Empedotimo illum arceſſivit.*

(n) Strabo *Geog. l.* 1. *p.* 15. *ſcribit* Ἀριστέας; *at lib.* 13. *p. mihi* 405. *habet* Ἀρισταῖος. *eodem planè modo,* Plinio *Hiſt. Nat. l.* 7. *c.* 2. Ariſteas *eſt, ſed c.* 52. Ariſtæus.

(o) Æneas Gazæus *in Theophraſto p.* 77. *pronunciat* Ἀριστεύς. *Sic ſtatua ejus, quæ apud* Metapontinos *viſebatur, ab illis nuncupata eſt* Ἀριστέας, *ut refert* Herodotus; *ſed ſecundum* Æneam, ἐπωνυμίᾳ Ἀριστεύς, *nomine* Ariſteus *fuit.*

(p) *Hiſt. l.* 7. *c.* 137.
(q) *Hiſt. l.* 1. *p.* 39.

Corinthius, qui ab (p) Herodoto vocatur Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου, idem in (q) Thucidide Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου nuncupatur. Quibus ex inſtantiis ſat abundè manifeſtum redditur, quàm infœliciter Caſtrio Salmeronique ſucceſſerit, Ariſteam noſtrum rejeciſſe, quia diſcrimen illud nominis interveniat. Quantùm itaque objectionis pœnituiſſet illos, ſi exploratum eis fuiſſet, ipſum etiam noſtrum Authorem apud Scriptores veteres appellari non modò *Ariſtæum*, (quod ſibi perſuaſum habuerunt) ſed etiam, *Ariſteam*, *Ariſtæam*, & *Ariſteum?* Quibus ſanè modis omnibus nomen illius ſcribi, pro comperto habebit, qui (r) Scriptores conſulat citatos in Margine. In quem quidem illos relegatos volui, ne Lectoribus purioris luti adducerem tædium

(r) Euſebius, Epiphanius, *&* *ex* Joſephi *Antiquitatibus* Joh. Zonaras Ἀρισταῖον *dicant*; Joſephus *etiam* Gor. *hiſt. Jud. l.* 3. *c.* 2. *habet* אריסתיאום Ariſtæus. *Non ita cæteri.* G. Syncellus *legit* Ἀρισταίας, *ita* Alexander Polyhiſtor *Judaicam illius Hiſtoriam citans*, *&* Tertullianus *Apologet. c.* 18. *juxta* Pamelii *edit.* 1583. *qui tamen ſecundum codicem* Puteani, *&* *edit.* Rigaltii, *ponit* Ariſtæus; *ex editione verò* Barrii *anno* 1586. Ariſteas. *Tantillum intereſſe, quomodo proferretur id nomen, tranſcribentibus viſum eſt.* S. Hieronymus (*convenientibus ubique inter ſeſe editionibus* Eraſmi *&* Mariani victorini) *Commentario in Ezech. c.* 5. *p.* 343. Ariſteum (*nuſquam* Ariſtæum) *ſcribit*; *at verò in Præfatione in Pentateuchum, & in Apolog. cont. Ruffin. l.* 2. *cap.* 7. *ubi eadem Præfatio recitatur, habet* Ariſteam. *Accedat denique ipſe* Flavius Joſephus, *cui quidem in Opere Antiquitatum*, Ἀρισταῖος *eſt*; *verùm libro* 2. *contra Ap. p.* 1064. Ἀριστεύς, *in quarto ſc. caſu* Ἀριστέα.

longi

longi de nomine Criticiſmi. In quo tam multus non fuiſſem, (qui ipſe, ut qui maximè, ab id genus nugis abhorreo) niſi ut oſtenderem, Salmeronem & Caſtrium ita hoc argumento hallucinari, ut ad ſummam imperitiam reliqui nihil fecerint. Unde cuivis in promptu eſſe poſſit, quàm propenſi ad errores et deliria ſint viri vel doctiſſimi; et, in rebus hujuſmodi controverſis, Authorem ipſum quantū cunq; nullo loco numerandū eſſe.

7. Alterum argumentum, quo obtineant Ariſteam noſtrum alium eſſe ab antiquo, Caſtrius & Salmeron exinde petunt, quòd ad amuſſim non conveniat cum illis locis, quæ in operibus quorundam Scriptorum veterum citata reperiuntur. *Deinde* (inquiunt) *Epiphanius, & alii Patres, qui de LXX. Interpretibus ſcripſerunt, teſtem vocant Ariſtæum eorum quæ dicunt, & quæ in hoc Ariſtæo minimè invenies.* Quæ quidem plaga nemini vulnus incutit intra extremam cutem. Tantum enim abeſt, ut *alii Patres* Ariſteam eorum teſtem vocaverint, quæ vulgatis deſunt codicibus, ut, qui hos & Euſebium contendat, argumentum ex eo depromſerit pro illorum veritate. Nihil enim aut non ferè multum differunt; certiſſime

non magis, quàm impreſſi aliorum Authorum codices ab ipſorum fragmentis, quæ extant in eodem Euſebio; vel quàm diverſa librorum exemplaria à ſe invicem diſcrepare ſolent. Quod etiam de Joſepho verum eſt, qui de re nullâ Ariſteam adducit teſtem quæ in hodierno non compareat, quamvis varias nonnullas exhibeat exprimendi formulas: quæ quidem non magis à noſtro exemplari, quàm ab Euſebiano vetere deſciſcunt. Et quantum attinet ad diſcordiam, quæ noſtro eſt cum Epiphaniano codice; ea nihil omnino facit à Caſtrio & Salmerone. Namque res illæ, quas ex Ariſteâ Epiphanius adfert, non plùs à noſtris recedunt exemplaribus,quàm ab illis ipſis, ex quibus quædam inter ſua monumenta retulerunt Joſephus, Euſebius, aliique Patres. Neque diſcrepant horum codices à noſtro pluſquàm à ſe invicem; ſicut luculentum erit, ſi illos inter ſe, & cum hoc, contuleris. Unde palàm eſt, Caſtrium & Salmeronem, qui codices illos, quos uſurpârunt Patres, genuinos fuiſſe agnoverunt, imprudentèr hoc nomine contra hodiernum inſurrexiſſe. De falſitate Epiphaniani codicis, aliorumque exemplarium diſcriminibus, pone-

ponemus inferiùs, quod ſentimus. Alia impræſentiarum nos expectant.

8. Joh. Gregorius addit, Ariſteam noſtrum & Joſephum injicere mentionem de *Heptaſtadio*, quodam aggere, per quem, ab inſulâ Pharo ad continentem uſque Ægypti porrectum, LXX. Interpretes ab urbe Alexandriâ in Pharum trangreſſi fuerint: unde contendit Ariſteam hunc eſſe fictitium, & ex Joſepho, hac ſaltem parte, conflatum fuiſſe. *Heptaſtadium* enim (ut inquit) à Cleopatrâ, Ægypti Reginâ noviſſimâ, condebatur; ideoque de illo nulla potuit mentio inferri ab Ariſteâ vero, qui ſcripſit multis ante Cleopatram annis. Joſephus verò, LXX. Interpretes per aggerem illum in Pharum ambulâſſe, addidit, quia per illum tranſiri ſuo tempore ſolitum fuerit. Ex quo factum eſt, ut poſterus hujus libri conditor, cùm ex antiquiorum monumentis illum congeſſerit, hanc etiam de *Heptaſtadio* particulam reſiduis aſſueret ex Joſepho. In hanc ſententiam Gregorius.

9. Verùm nihilo plus urget is, quàm reliqui. Reſpondemus enim, primò, *Heptaſtadium* adeò non à Cleopatrâ conſtructum fuiſſe, ut recentiorem Philadelpho ipſo conditorem nullum ha-

habuerit, Id, quod penultimo hujus libri capite demonſtraturi ſumus. Secundò, facturum eſſe rem nobis gratiſſimam, qui probatum fecerit, *Heptaſtadium* poſt regnum Philadelphi conſtructum fuiſſe: quippe qui ſubminiſtrabit nobis irrefragabile argumentum, quòd liber iſte, quem ſub Ariſteæ titulo recepit orbis literarius, non ab aliquo è Philadelphi Proceribus adornatus fuerit, ſed confictus à mendace quodam Judæo. Quod enim Gregorius ponit, illud à Joſepho infarſum fuiſſe, & in vero Ariſteâ non comparuiſſe, precarium omnino eſt (ut ita dicam) & confutatum per ipſius Joſephi fidem, qui profitetur ſe omnia ex Ariſteâ deſumpſiſſe. Conficeretur itaque ex illo argumento, non, hodiernum ſolum, (quod voluit Gregorius,) ſed, veterem ipſum (quod noſtra fert opinio) fuiſſe fictitium.

10. Quòd Caſtrius, Salmeron, & Gregorius, recepto Ariſteæ codici infenſè adverſati fuerint, & contra illum argumenta hæc congeſſerint, id ſolum in cauſâ fuit, quòd per authoritatem ejus confutari videretur notiſſima iſta fabula, de LXX. Interpretibus, diſpoſitis in totidem diſtinctis Cellulis, & afflatis,

afflatis (inter interpretandum) Prophetico Spiritu. Unde eò coacti ſunt anguſtiarum, ut nihil refugii reliquum ſibi proſpicerent, niſi confici poſſet Ariſteam hunc fictitium eſſe. Finxerunt itaque librum hunc elucubratum fuiſſe à Judæo quodam, ut fidem de LXX. *Cellulis* infirmatam redderet, infenſus Verſioni Græcæ. *Videtur* (ait Salmeron) *hic liber ſuppoſitus, & ad elevandum fidem miraculi, de LXX. Cellulis editi, compoſitus.* Manifeſtum certè commentum, & ſtramineum ruituræ cauſæ fulcrum. Et ſanè, ſi LXX. *Cellulas* Ariſteæ noſtri ſuffragio aſtrui poſſe concedamus, cauſam illius in integro eſſe, per Caſtrium & Salmeronem liceat. Atqui antequam exemplar noſtrum ob eam rationem fuiſſent vexaturi, oportebat illos demonſtratum dediſſe, antiquos Ariſteæ codices diverſas celebrâſſe *Cellulas.* Jamverò contrarium Scriptorum veterum authoritate comprobatur quàm certiſſimè. Joſephus, qui Ariſteæ veſtigiis ex profeſſo inſiſtit, cum hodiernis concinit Ariſteæ codicibus; & S. Hieronymus, Epiphanio coævus, diſertis verbis teſtimonium dicit, Ariſteam de nullis LXX. *Cellulis*, verùm unicâ de domo meminiſſe. Euſebius Cæſarienſis, qui

qui magnam Ariſteanæ hiſtoriæ partem adducit, eam portionem tranſilit, in quâ de vertendi modo methodoque agitur, illam profectò nequaquam facturus miſſam, ſi tanto miraculo inſignita fuiſſet, Adjice, quòd S. Auguſtinus, D. Hieronymo LXX. *Cellulas* habente riſui, replicare nihil aliud habuerit, præterquàm quòd *multi* illas aſſeruerint: cùm tamen, ſi apud ſuum Ariſteæ codicem de illis quicquam reperiſſet, eo uſus fuiſſet firmiſſimo argumento. Ex quibus luculentiſſimè evincitur, quantùm fallantur illi, qui, *Cellularum* cauſâ, in Ariſteam noſtrum adverſarios ſe intendunt & contendunt illum à Judaiculo quodam, ad extenuandam illarum fidem, corraſum fuiſſe; quandò nec vetuſtior ille, quem legerunt Joſephus & ſancti Patres, de illis ullam habuerint mentionem.

11. Quinetiam, ſi rem ſeveriori ſubjiciamus examini, nihil comperiemus minori probabilitatis ſpecie ſuffultum, quàm quòd fingitur de libelli hujus ex veterum voluminibus conſarcinatione, aut de malitioſâ Cellularum expunctione. Etenim erudiri vellem quo quiſquam potuerit modo Ariſteæ tot exemplaria vitiare, ut nullum extaret Chriſtianis Patri-

Patribus integrum, nullum ad nos tranſmitteretur hac in parte incorruptum. Si novus Ariſteæ liber conditus fuiſſet miraculi expungendi cauſâ; innumeri apud Judæos Alexandrinos, infiniti inſuper Chriſtianis ſupererant genuini codices, unde detegi ſine ullo negotio potuiſſet impoſtura. Neque minor erit difficultas, ſi velis (quod ſolum quidem dicendum fuerit) *Cellularum* tantùm memoriam eraſam fuiſſe. Chriſtianis enim Patribus, (quos, quid tradiderint genuini codices, latere non potuit,) aut vix, aut nullo modo potuiſſent adulterini obtrudi; quare nec ad nos deduci, genuinorum loco, potuiſſent. At, inquit Salmeron, *Ariſtæus verus penes Judæos erat, non autem penes gentes, quæ omnia quæ Judæorum erant irridebant: unde facilè potuit corrumpi.* Quæ loquitur tanquam ſi corruptionem putaret illatam, antequam naturam humanam induerat Salvator noſter; et tamen antè decreverat Ariſteam novum ex Joſepho Chriſtianiſque Patribus fuiſſe conflatum. Atverò ſi nulli tunc temporis fuiſſent Chriſtiani; nihilo tamen minùs per Judæos ipſos Helleniſtas ſtetiſſet, quo minùs obtinerent mutilati codices. Illorum e-

nim, non minùs quàm Chriſtianorum, interfuit, tam inſignem Ariſteæ traditionem religioſo tueri ſtudio. Remis haud dubiò veliſque, tanquam pro aris & focis, in id toti contendiſſent omnes Scripturæ Græcæ lectores, ut locum Ariſteæ tam inſignem, ſi qua manus illum ſacrilega adulterâſſet, in integrum reſtituerent, curâque religioſâ ab omni infenſorum impietate munire poſſent & protegere.

12. Porrò autem, ſi quis codicem hunc ementitus fuiſſet, vel, eliſâ *Cellularum* commemoratione, mutilâſſet, conſequitur, quòd hoc ad eum is finem fecerit, (quod noſtri Antagoniſtæ ſtatuunt) ut LXX. Verſionis authoritati detraheret. Jamverò ſcriptorem hujuſce libri nihil antiquius Græcâ Tranſlatione habuiſſe, tam certum eſt quàm quod certiſſimum. Totus enim inſudat Interpretum laudibus; authoritatem, dignitatem, eruditionem, ſapientiam eorum, magnificè extollit, decoratque encomiis. Quid quòd, Verſionem affirmat abſolutam quàm curioſiſſimè, & exquiſitâ cum perfectione? Tum præterea, nullam maculam in eam unquam irrepſiſſe, fidem facere conatur. Tam longè abfuit, ut honori Verſionis

ſionis Græcæ detereret, ut ipſe memoriæ dederit, ab omnibus acclamatum eſſe, *Benè & fideliter Interpretationem confectam fuiſſe*, quando coram Sacerdotibus, et principibus Judæorum, totâque reliquâ illorum turbâ, perlecta atque cum Hebræo archetypo comparata fuerit: utque rata in perpetuum maneret, neminique aliquid in eâ mutare liceret, diris devotos fuiſſe omnes, qui quicquam in eâ tentarent temerare. Quod demonſtrationi eſt clariſſimæ, Scriptorem noſtrum minimè gentium voluiſſe exiſtimationem Græcæ verſionis violare vel offendere; ſed è contrà, nihil magis in votis habuiſſe, in nullam rem majore cogitatione curâque incubuiſſe, quàm ut authoritatem illi fidemque adjungeret.

13. Atque hæc adverſùs illos, qui aſtruendarum LXX. *Cellularum* gratiâ, de fide exemplarium vulgatorum lites ſeverunt.

14. Eruditiſſimus (ſ) Ger. Voſſius agnoſcit veritatem illis conſtare, quæ ex Ariſteâ tradiderunt veteres; alio (t) tamen in loco eò videtur inclinare, ut Ariſteam exiſtimet hodiernum non eſſe genuinum, atque id, propter argumenta Joſephi Scaligeri. Verba enim faciens

(ſ) *L.* 1. *de* Hiſt. Græcis c. 12.

(t) L. 1. c. 15. p. 77.

ciens de Ariſteâ, quem laudant antiqui, Joſephus, Euſebius, *&c.* ſubjungit: *Extat hodieque liber ſub Ariſtæi ſeu Ariſteæ nomine de tranſlatione Legis per LXXII. Interpretes. Sed eum genuinum videri negat Lud. Vives. Scio Vivi in eo refragari cum alios non paucos, tum Card. Bellarminum, & Marg. Bigneum. Sed Vivi accedunt Leo Caſtrius, & Salmeron. Et profectò levia non ſunt, quæ pro hac ſententiâ adfert Joſephus Scaliger Animadverſionibus Euſebianis ad annum MDCCXXXIV. Ipſum adi.* Imò ipſum adi, Lector, & perſpicies, quàm falſus animi fuerit Vir maximus, cùm Scaligerum contra hodiernos Ariſteæ codices decertare cogitaret. Scaliger enim non negat noſtra eſſe germana Ariſteanæ Hiſtoriæ exemplaria; ſed Authorem iſtum, qui primò Hiſtoriam LXX. Interpretum in lucem emiſit, impoſtorem fuiſſe conficit. Impugnat is Hiſtoriam ipſam, non exemplaria; neque contra hæc faciunt illius argumenta. Eodem in errore cum Voſſio nonnullos alios verſari adverti, qui illos, qui Ariſteæ traditiones explodunt, cum illis, qui rejiciunt vulgatum duntaxat codicem, confundunt; &, quaſi nihil diſcriminis dogmatibus illorum inter-

intercedat, eiſdem argumentis utroſque refellere annituntur, Scaligerum in Salmeronis Caſtriique claſſem ingerentes. Atque ſuſpicor hoc aliis intuliſſe cauſam vocandi in quæſtionem vulgatos Ariſteæ codices; id ſcilicet, quòd in illos detorſerint argumenta Scaligeri, vel alia quædam ſimilia. (u) Chamierus, etſi ipſam traditionem parvi faciat, alicubi tamen videtur noſtrum hunc codicem in dubio poſuiſſe. Cæterùm quæ profert argumenta non noſtrum modò, ſed veterem ipſum, deſtruunt & convellunt. (x) Johannes Bona, Cardinalis, *Ariſteas* (inquit) *ſcripſit ad Philocratem hiſtoriam LXXII. Interpretum. Sed qui nunc extat ſub ejus nomine vulgatus liber, ſuppoſitus exiſtimatur; nam Latinus multùm differt à Græco, ex quo quædam Euſebius excerpſit. Sed & Græcum à Judæo quodam Alexandrino confictum eſſe docet Valeſius.* Si in eo eſſet Bona, ut crederet Valeſium, antiquum Græcum recepiſſe, ſed vulgatum rejeciſſe librum, in errore manifeſto fuit: et quantùmcunque Latinum Ariſteæ codicem (cujus diſcrepantiæ cauſa in Interpretem ſolum conjicienda foret) ab excerptis Euſebianis diſſonare cogitaret, ſi Græcum ipſum

(u) *Panſtratiâ Catholicâ.*

(x) *Notitiâ Auctorum in ſuis Operibus citatorum.*

ipſum legiſſet, illumque compoſuiſſet cum Euſebio, verbatim pleraque omnia proferri agnoviſſet.

15. Damaſus quidem Papa (ſicut obſervavi) in (y) Epiſtolâ quadam ad S. Hieronymum, aliis, quàm Ariſteas noſter, nominibus deſignavit quoſdam ex numero LXX. Interpretum, inter illos recenſens *Matthiam*, *Ptolemæum*, *Muchium*, *Sacreum*, *Hydronium*, *Pamphylum*, *Zoaſtitem*, *Didymum*, *Sanium*, *Epiphanium*, *Ciatrem*, *Simonem*. Quarum omnium appellationum nulla, exceptis primâ & ultimâ, in vulgari libro legitur. Non me fugit hanc Epiſtolam *Damaſo* abjudicari, & ut ſpuriam explodi ab eruditis viris, quorum quidem in ſententiam facilè conceſſerim: ſed tamen, quiſquis ſcriptor fuerit, videretur illum legiſſe alium à vulgato noſtro codicem, ſaltem hoc in loco diſcrepantem. Atque hoc videtur objici in argumentum poſſe contra fidem recepti codicis. Attamen ſi rem accuratè æſtimemus, nullum erit, vel pertenue, quod ex eo duci queat. Nam primò, non liquet codicem illum in cæteris rebus â vulgato receſſiſſe; quapropter ſi aliquorum duntaxat nominum diſcrimen fuerit, nihil intereſt, utra editio ſit

(y) *Apud* Binii Concilia, *tom.* I. *p.* 498.

ſit verior. Et ſi in aliis etiam partibus diſcrepantia fuerit,non tâmen exinde conficeretur vulgatam eſſe adulterinam, cùm idem ſit de alterâ periculum. Quis enim vadem ſe ſiſteret, non hanc, ſed illam eſſe ſuppoſititiam? Quinimò in ſpuriis vel corruptis habitam hanc fuiſſe à veteribus, inde colligi probabiliter poſſit, quòd ita iſtam neglexerint omnes, & nihili duxerint, ut nullum ejus editionis exemplar, in Bibliothecis tranſmiſſum, nobis extiterit. Et prætereà, ſi Epiſtola illa ſpuria ſit, ſcriptor ejus à ſuſpicione, quòd illa etiam Interpretum nomina commentus fuerit, non multùm aberit; ut eo ipſo nomine apud viros eruditos authoritatis parum habere mereatur.

16. Epiphanianus Ariſteæ codex quàm longè diverſus ſit cùm à noſtro, tum à Joſephiano Euſebianoque, patet & in promptu eſt. Immane quantum diſſideat Epiphaniana Regis Epiſtola ab illâ, quam exhibent Joſephus, Euſebius, & codex vulgatus: eundem authorem non omnino ſapit,ſed ſtylo vario, variâ ſententiâ conſcripta, diverſa Regis deſideria continet.In noſtro,Joſephiano, & Euſebiano, perhibentur accita Judaicæ Legis volumina, & ſimul

mul cum illis LXXII. Seniores, qui illam Græco darent ſermoni: verùm in Epiphaniano codice Rex dicitur primò libros rogâſſe; illiſque receptis, per ſecundam, iteratâ legatione, epiſtolam petiviſſe qui illos Græcè loqui docerent. (z) Juſtinus Martyr, & (a) S. Auguſtinus eadem literis demandârunt; ex Ariſteæ libro aliquo, àn aliunde, pro certo non poſuerim. Juſtinum tamen vix aut ne vix quidem Ariſteam legiſſe, hinc licet colligere, quòd alio (b) in loco, ubi narrat hiſtoriam de LXX. Interpretibus, Philonem Judæum tantùm & Joſephum in partes advocat.

(z) *Apolog.* 2. *pro Chriſtianis* p. 72.

(a) *De Civit Dei l.*18. *c.* 42.

(b) *Paræneſi ad Græcos.* p. 14.

17. Euſebii & Joſephi codices, quibus noſter accedit & Philò Judæus etiam videtur accinere, majorem veritatis ſpeciem præ ſe ferunt. Ab omni enim veriſimilitudine alienum eſt, Regem Ptolemæum primò libros, & poſtmodùm Interpretes acciviſſe; quandoquidem, ſi Legem ipſe Judaicam cupiviſſet legere, libros ſimul &, qui illos Græcè transferrent, homines unâ & eâdem legatione popoſciſſet, cùm ſcientiam ejus fugere non potuerit, libros illos, quos accerſeret, involutos fuiſſe Hebraico idiomate. Middenporpius

pius (c) ſuggerit concordiam inter hos libros inſtaurari poſſe; *ſcilicet utrumque fieri potuiſſe, ut & libros priùs miſerit Eleazarus, & pòſt alios elegantiores adhuc libros ſecum Interpretes in Ægyptum aſportare voluerint, metuentes fortè ne priores depravati vel corrupti eſſent ab Ægyptiis.* Cæterùm hæc nihil aliud ſunt, quàm puræ putæ nugæ, & cùm rebus ab Ariſteâ noſtro traditis nullo modo conveniunt.

(c) *Comment.* in Ariſteam p. 65.

18. Unde tanta contigerit pugna inter editiones Ariſteæ veteres, id me non habebit ſolicitum. Videtur verò Judaiculum quendam, (ſeu forſan Chriſtianum,) qui Græcâ linguâ uteretur vernaculâ, in librum compegiſſe quæ de opificio interpretationis alio atque alio modo jactata fuerint, & iſta ſub nomine Ariſteæ in publicum edidiſſe, aliquanto ſcilicet tempore poſt emiſſam primam Ariſteæ fabulam. Atque hinc videtur codicem diverſum ab eo, quem legerunt Joſephus & Euſebius, quique nobis etiamnum ſupereſt, Epiphanio veniſſe in manus, ut forſan Sancto etiam Auguſtino, & Pſeudo-damaſo. Utcunque factum eſt; codices illi, quibus uſi ſunt Euſebius & Joſephus, pro veris genuiniſque haben-

tur ab omnibus eruditis viris, & Epiphanianus in numero ſpuriorum ducitur. Cujus omnia quidem exemplaria jamdudum ad unum interciderunt, idque (ut conjecerim) ob eam ipſam cauſam, quòd illa, tanquam notha ſuiſque indigna Bibliothecis, neglectui habuerint literati viri; hunc unum, quem legimus, librum ſuis in armariis recondentes. Et ſanè ſi ſtylum ipſum utriuſque codicis propiùs inſpiciamus, haud difficile fuerit explorare Epiphanianum conſarcinatum fuiſſe à nugatore Græcæ linguæ magis imperito, quàm vulgatum noſtrum codicem; quem ([d]) Iſaacus Caſaubonus, Criticus (ſi quis alius) eruditus, teſtatur æva vetuſtiora reſipere.

(d) *Citat. à Cl.* Waltono *in Proleg. ad Bibl. Polyglot.*

19. Notandum autem non idcirco me aſſerere genuinum eſſe hodiernum codicem, quin eum exiſtimen ſuis laborare vitiis: nullus enim nego nonnihil mendarum irrepſiſſe per incuriam dormitantium librariorum, quòd præſtantiſſimus accidit plerùmque libris. Et (quod majus eſt) crediderim morale quoddam documentum inſertum fuiſſe à Chriſtiano quopiam: quod quamobrem ſuſpectum habeam, in Capite hujus libri ſupremo ediſſeram. Cæterùm, illum

illum verum eſſe contendo adverſùm illos, qui, authoritatem antiquis tribuentes codicibus, vulgatum hunc adulterinum prorſus & fictitium eſſe ſtatuerunt. Imò euſque genuinum illum eſſe dicimus, profitemur, & prædicamus, ut, ubi peculiare nihil repugnet, non minùs ſit habenda ratio authoritatis ejus, quàm illorum exemplarium, quæ Joſephus, Euſebius, vel alii priſcorum quivis uſurpârunt; quippe in quæ, non minùs utique quàm in noſtrum, conveniret ſuſpicio, ſiqua diſcrepantia intervenerit.

20. Quantum verò ad ipſam Hiſtoriam ſpectat, quæ hodie recipitur, & à Joſepho Euſebioque & cæteris celebratur; credo illam non conditam fuiſſe ab Ethnico aliquo Philadelphi Aulico, ſed à Judæo quodam recentiore, ad augendam Verſionis Græcæ authoritatem, malâ fide confictam.

CAP. II.

Hiſtoria LXX. Interp. *quare conficta ſub titulo* Ariſteæ. §. 1. *Recenſentur Scriptores qui illam impoſturæ inſimulant & explodunt.* 2. *Rev.* D. Brianus Waltonus & Salianus, Scaligeri & Salmeronis *ſententias inter ſe confundunt.* 3. Ariſteæ *aſtutia & fraus detecta. Diaria apud Reges in uſu.* 5.

QUO tempore floruerit, ſive cujas fuerit, Judæus an Græcus, *Ariſtæas* ille, qui *Hiſtoriam Judaicam* contexuit, nihil comperti habetur. Illum tamen intra annos ab initio Ptol. Philadelphi ducentos vixiſſe, exinde conſtat, quòd Alexander Polyhiſtor in Opere ſuo *de Judæis*, illius teſtimonio uſus fuerit: qui ipſe claruit Olympiade circitèr ſeptuageſimâ tertiâ poſt centeſimam. Et ſanè, cùm liqueat Scriptorem libelli de LXX. Interpretibus ſimulare quaſi idem fuerit cum illo qui Hiſtoriam Judaicam edolavit, videatur illum inter Philadelphi Proceres

ceres numeratum fuiſſe, vel ſimulationem talis viri induiſſe, Hiſtoriamque ſuam *Philocrati* cuidam, Fratri ſuo, dicâſſe. Et conjecturam inire licet id in causâ fuiſſe quòd recentior Judæus, Libellum de LXX. Interp. commentus, Authoris illius nomini iſtum ingeſſerit, & *Philocrati* quoque nuncupârit.

2. Hiſtoriam de LXX. Interpretibus à Judæo quopiam Ariſteæ, Ægyptiaco Magnati, mendaciter affictam fuiſſe & publici juris factam, ante nos ſtatuerunt viri (c) quamplurimi, judicii &

(c) Joh. Scaliger *Animad. in* Euſebium *ad num. MDCCXXXIV.* Sethus Calviſius *Chronol. ad an. M.* 3681. Hen. Valeſius *in Hiſt. Eccleſ.* Euſebii. *l.* 5. *c.* 9. Simon Epiſcopius *Inſtit. Theol. l.* 5. *ſect.* 1. *c.* 21. *p.* 275. Andræas Rivetus *Iſag. ad S. Scrip.* Gul. Hen. Vorſtius *in* R. Davidis Ganzii *Chronol. p.* 256. Joh. Crolus *Obſervat. in* N. Teſt. *c.* 30. *p.* 224. Joh. Lightfootus *Horis* Hebr. *&* Talmudicis *in Epiſt.* 1. *ad* Corinth. *& alibi.* Petrus Simonius *Crit. Sacrâ l.* 2. *c.* 2. Joh. Wowerius *Syntag. de Græcâ & Lat. Bibliorum interpretat.* Rob. Bailius *Opere Hiſt. & Chronologico l.* 1. *p.* 215. Dan. Heinſius *in* Ariſtarcho. Sam. Mareſius *Collegii Theol. loco* 1. § 41. Dan. Chamierus *Panſtratiâ Cathol. l.* 12. *c.* 1. § 15. *& l.* 13. *c.* 4. §. 8. Joh. Weemſius *Exercitationibus Theol.* Anglicè *conſcriptis, l.* 1. *p.* 146. Arnoldus Bootius *Epiſt. de Hebr. Veritate contra* Lud. Capellum, *ſect.* 30. *ubi* ſeptuagenarium *Interpretum numerum vocat* fabulam. *His accedere videntur* Joh. Bona, Card. *in loco ſuprà allegato.* Franciſcus Junius *Notis ad* Tertull. *Apolog. c.* 18. *Nobiliſſimus noſter* D. Joh. Marſhamus *Chronico Canone, Seculo* 9. *p.* 146. *&c.* Ægid. Menagius *in* D. Laert. *p.* 130. Auguſtinus Steuchus *Præf. Recognitionis V. Teſt. in dubiis habet, utrùm facta fuerit Interpretatio Græca ſub* Ptol. Philadelpho (*quem ponit* Ariſteas) *an ſub* Ptol. Lagi (*quem alii ſtatuunt.*) Reinerum *etiam* Reineccium *Hiſt. Juliæ ſive Syntag. Heroici parte* 3. *p.* 67. *de traditione* Ariſteæ *ſuſpenſo ſaltem animo fuiſſe colligi videtur poſſe ex his verbis.* Etſi ſunt qui meritum illud Ptolemæi Patris eſſe velint, ut meminit Clemens. Nec minùs de Ptol. Philadelpho aqua hæret. Verùm iſta miſſa faciamus.

eru-

eruditionis nomine celeberrimi, quorum multos hìc conſcripſimus, ut compareat omnibus quot & quantos tenemus in noſtras partes transfugii manifeſtos. Jacobus Uſſerius, illuſtriſſimus Armachanus Antiſtes, hiſtoriam quidem aſcriptam Ariſteæ veram eſſe contendit; cæterùm de eo, an Ariſteas eam ipſe condiderit, an alius quiſpiam illius nomine emiſerit, videtur animi pendere. Dicens enim Ariſtobulum, antiquiſſimum Judæum, qui de LXX. Interpretibus meminit, notitiam Demetrii Phalerei, cujus monitu rem peragi contigiſſe ſcribunt, ex Ariſteæ Hiſtoriâ habuiſſe, (f) ſubnectit. *Si hoc deſumſit Ariſtobulus, qui proximo poſt Ariſteam ſcripſit ſeculo, ſi non ab ipſo Ariſteâ, ab alio ſaltem aliquo, qui ab illius & rei geſtæ tempore quamproximè abfuit, ſub perſonâ Ariſteæ (quemadmodum ſub Orphei Lebethrii perſonâ Orpheus Crotoniates ſua ſcripſit Argonautica) hunc de LXX. librum fuiſſe editum, ut dicamus neceſſe eſt*. Jamverò ſi concedatur librum illum ab Ariſteâ ipſo, Philadelphi Aulico, confectum non fuiſſe, ſed ab alio illius nomini ſuppoſitum, tota ſtatim corruet Hiſtoriæ authoritas, & unicuique pro lubidine, ubi ratio aliqua rei tra-

(f) *Syntag. de LXX. Interp. c.* 1. *p.* 3.

ditæ repugnaverit, rejiciendi quidvis libera erit licentia. Neque tamen id ſolum, quòd libellus iſte ab alio, Ariſteæ ſub titulo, compoſitus fuerit, verùm etiam quòd à Judæo quodam turpiter ignaro atque mendaciſſimo id factum fuerit, doctiſſimi viri decreverunt.

3. Illis omnibus lucem præferendi laudem meretur celeberrimus Joſephus Scaliger, cujus argumenta *non levia* eſſe cum Ger. Voſſio fatebuntur omnes qui ſuum excuſſerint præjudicium. Reverendiſ. (g) Waltonus, Ariſteæ cauſam agens, magnâ irarum mole inſurgit: "*Nulla*, inquit, *dari poſſit ratio, cur* "*libellum hunc fingerent Judæi*: Ut au- "thoritatem hujus verſionis elevarent, "*dicit Salmeron*, miraculum Cellularum "ſilentio ſuo extenuando. *E contra*, ut "authoritatem huic verſioni concilia- "rent, *ait Scaliger*, fingendo prodigia "circa hanc Verſionem. *Sic alter alterius fundamenta convellit.* Utcuncunque ſibi in hoc placuerit venerandus Præſul, nihil aliud tamen evincit argumentum ejus, quàm quòd ipſe (quod pace tantorum Manium dixiſſe liceat) controverſiæ ſtatum non ſatis intellexerit. Etenim hoc ipſum eſt, quod Capite præcedente de Ger. Voſſio querebamur,

(g) *Prolegom. ad Bibl. Polyglot 9. c. 4.*

bamur, illum nullam inter Scaligeri Salmeroniſque dogmata diſcrepantiam percepiſſe, quæ tamen toto cœlo à ſe invicem peregrinantur. Contrarias rationes afferunt Scaliger & Salmeron; & egregiè fallitur, qni id in argumentum contra ſententiam Scaligeri ducendum putet. Non enim contrarias rationes pro eâdem opinione (quòd innuit cl. Vir) producunt, ſed pro omnino diſtinctis. Salmeron (uti ſupradictum) primitivam, quæ apud Patres & Joſephum habetur, Ariſteæ Hiſtoriam recipit, ſed, quæ nobis ſupereſt integra, deſpectui habet, quippe quam à nuperioribus Judæis, qui Biblium ſolum Hebræum legerint, arbitratur confictam ad extenuandam fidem antiquioris, quam ſomniavit de LXX *Cellulis* aliquid continuiſſe. E contrà, Scaligero non curæ eſt, utrùm hodierni codices, iidem ſint cum veteribus necne, de quo tamen, (quantum intelligo) nuſquam dubitat; id ſolum ei negotium eſt, ut demonſtret, Ariſteæ totum quicquid extat, vel unquam extiterit, nothum eſſe & ſceleratâ fide poſteritati impoſitum. Rationemque cur Judæi Helleniſtici talia de Græcâ ſuà Tranſlatione mentirentur, exiſti-

exiſtimat fuiſſe, ut ad illam, afferrent dignitatem quantam maximam potuerunt; & Hebraizantibus, quibus in contemptionem venerant, perſuaderent, ſe non temerè Græcæ adhæſiſſe Verſioni; cùm tantâ cum authoritate Pontificis adornata fuerit, à tantis inſuper hominibus, perfectioneque uſqueadeò ab omnibus probatâ. Quod quidem certiſſimè cauſæ fuit, cur Hiſtoria illa cuderetur. Cum Cl. Waltono Jacobus Salianus hallucinatur quòd opinionem Scaligeri à Salmeronis non diſtinxerit, & ineptè cum Scaligero cavillatur. Commemorans enim Leonem Caſtrium putare libellum Ariſteæ hodiernum confictum à Judæo quopiam, ſubjungit. * *In eâdem eſt ſententiâ Salmeron, & Scaliger in Euſeb. quem accuratè refutat Gretſerus.* Paulo pòſt. *Quid porro ſibi velit Burdo* (id eſt, Scaliger) *non intelligo, dum ait, Ariſteæ nomine confictum librum à Judæis Helleniſtis, qui hodie in manibus omnium ſit, & ex quo hauſerit Joſephus, & alii qui hac de re tractârunt. Quomodo enim hauſit Joſephus, & alii antiqui Scriptores ex confictio Ariſteâ? Certè quicunque confictum Ariſteam dicunt, recèns confictum dicunt. Quomodo ergo Joſephus*

* *Annal. ad an. M. 3775. p. 355*

& alii antiqui ex recente ſcriptore hauſerunt, multis ſcilicet ſeculis antequam ederetur in lucem?

4. Subolet jam tandem nobis fumus iſte, quem credulis tot ſeculis Impoſtor vendidit; exutus eſt Aſinus leoninâ pelle; & 'Υπερασπιστὴς, è Curiâ pulſus, in latebras Alexandrinas demittitur; unde, Ranarum Pharaonis inſtar, in ipſum Regis palatium irrepſerat. Qui Aſylum in *Serapêo* quæſivit, idem jam in *Synagogâ* invenitur, machinatus nugas, & crepundia credulis meditatus. Sanè, (ut (h) Wowerii verbis uti liceat) nunquam tam gravem mentiar ſomnum, ut perſuaderi mihi patiar huic hiſtoriæ nihil alieni aut falſi admixtum eſſe. Certè plus elargitus Author eſt quàm veritas concedebat, ut Judaicæ gentis nomen illuſtraret; ejuſque Legis admirandas & divinas virtutes orbi proponeret. A quâ vanitate minimè abhorrent Judæi, qui ſine ullâ religione, neglectâ omni ſpecie veri, mentiri auſi ſunt, quaſi tota poſteritas Midæ aures, (quod Tertullianus ait,) aptas eorum fabulis aſſumpſiſſet. Nulla mihi impoſita neceſſitas adverſùs faciles & inanes diſputare, liberum cuivis judicium erit. Quanquam ſi rectè

(h) *Syntag de* LXX. c 2. *p.27.*

recte rationem temperemus, &,diſcuſſâ caligine, vulgaris opinionis rem totam intueamur; fallor aut conſtabit multa eſſe inconditè dicta, etſi magno applauſu recepta, & inveterato errore valida. Quis audebit inficiari, plurima ſcatere in illis Commentariis, quæ Judæam referunt vanitatem? Quis audebit negare, infinita præter rem & adverſùs hiſtoriæ veritatem Helleniſtas affinxiſſe? Nunquam à me impetrabit ſuperſtitio, ut a veri judicii normâ deſciſcam.

5. D. Waltonus, ſuprà citatus, de hac cauſâ appellat Annales Ægyptiorum, in quibus dicit eandem hiſtoriam enarrari, & in eam rem authoritatem Galeſinii profert: quaſi Galeſinius vel Annales illos legiſſet, vel quod dicit ex alio aliquo authore probare potuerit, quàm per fluxam Ariſteæ fidem! A quo quidem prudenter præcautum & proviſum eſt, ut, ad *diaria* Regis provocando, lectorem ſuum perſuaſum haberet, ſe nihil ſcripſiſſe niſi quòd in ipſa *diaria* regeſtum fuerat, & teſtimonii tanti fide confirmari potuit. Referens enim, ut Rex Interpretibus ſingulis Quæſtionem quandā Ethicam aut Politicam propoſuerit, & Interpretes

ei extemporali ſagacitate ſatisfecerint, reſponſis omnibus in medium adductis, ſubnectit, ſe omnia ex *diariis* regiis deſcripſiſſe. Illius verba facere non poſſum quin huc attexam. *Exiſtimo autem fore, ut omnibus qui hæc ſunt lecturi, videantur ea ſupra fidem eſſe. Sed profectò non licet aliquid falſi narrare de illis quæ excepta & annotata ſunt, & nefas judicem etiam præterire aliquid in hujusmodi rebus: ſed ut hæc ſunt acta, ita ea expoſui, ut vitarem omnem errorem. Licèt ipſe hæc omnia percepiſſem, tamen ſtudioſè iſtam expoſitionem meam accepi ab illis, qui ſingula quæ fiunt & dicuntur in regiis negotiis & conviviis excipere & annotare ſolent. Nam ut ipſe ſcis, hic mos eſt, ut quo die Rex incipiat publica negotia agere, omnia excipiantur ſcripto & quæ dicantur & quæ gerantur: id quod rectè & utiliter fit. Nam hinc ſequente die, & acta & dicta præcedentis, antè quid denuò publicè agatur, perleguntur, & ſi quid parùm rectè eſt geſtum, id emendatur. Inde ergo cùm eſſent omnia accuratè perſcripta, nos hæc, ſicut dictum eſt, deſumpta & ſelecta ad te miſimus: non ignari quantum ſit tuum ſtudium ad cognoſcenda utilia.* Vulgaris eſt & trita mendaculorum aſtutia,

ſpe-

ſpecioſis id genus figmentis allinere & aſtruere mendacia ſua. Nec admirationem ea res habet, quòd Ariſteas auſus fuerit mendacium facere de negotio tali, quod ex *diariis* ipſis videretur facillimè redargui poſſe? Non enim multum erat, quamobrem vereretur imposturam ſuam patefactum iri? Quis enim in rebus id genus eo tempore curioſus fuit adeò, ut negotium ſibi ſumeret regias *ephemeridas* evolvendi? Judæi fidem adhibuerunt nimiam, quàm ut id laboris ſibi faceſſerent; Græcis nimiùm Judaica quæque deſpicatui ducta ſunt. Neque veriſimile fuit Hebraizantes Judæos de re illâ uſqueadeo ſolicitos fore, ut regiſtra Regum pervolutarent. Hoc ſaltem quis concipiat Impoſtorem potuiſſe ſpe præſumere. Utut eſto; experimentis tamen quotidianis exploratiſſimum habemus, nullo impoſturæ detegendæ metu deterreri mendaces, quin orbi imponant. Infinitis exemplis conſtat quàm ſplendidè mentiri auſint, quàm audacter fingant ineptiantque, etiam dum ipſi probè nôrint, veritatem à curioſis explorari facilè perſpicique poſſe: utpote qui à paucis ſibi non timent, modò multos decipiant. Perſenſit Ariſteas non modo

dò è re ſuâ fore, ſed planè neceſſe ſibi eſſe, hoc commentum de reſponſis in commentarios regeſtis publicos, reſiduis affingere mendaciis ſuis; quia tot & tam prolixarum reſponſionum repetitio nimium quantum detraxiſſet à rei veriſimilitudine, niſi addidiſſet ſingulorum virorum verba inter loquendum in literas miſſa fuiſſe. Et forſan ejuſce rei cauſâ confinxit conſuetudinis fuiſſe apud Philadelphum dicta & acta omnia committere literis. Quem tamen morem obtinuiſſe non auſim inficiari; quippe qualem apud alias nationes inſtitui pro explorato eſt. In Indiâ enim vix aliquid vel agit vel loquitur Magnus Mogul, quod in libros non conjicitur, velut peregrinati perhibent. Et, ne memorem Commentarios Chronicos Ahaſueri Regis, in Eſtheræ (i) libro celebratos, qui videntur *diariorum* naturam retuliſſe; (k) Athenæus docet Diodotum Erythræum & Eumenem Cardianum (de quo etiam (l) Ælianus meminit) Alexandri M. *Ephemeridas* ſcripſiſſe; atque ejuſdem argumenti librum à Strattide Olynthio edolatum fuiſſe teſtatur Suidas. (m) Plùtarchus *Ephemeridum* Alexandri M. meminit, in quibus notatum

(i) *Cap.* 6.

(k) *Deipnos, l.* 10. *c.* 9. *p.* 434.

(l) *Var. Hiſt. l.* 3. *c.* 23. *vbi pro* ἐυ μὲν ὁ Καρδ. *lege* ἐυμένης ὁ Καρδ.

(m) *Sympoſiac. l.* 1. *Quaſt.* 6.

tnm fuit Alexandrum,hoc, illo tempore ex longâ compotatione dormitâſſe: quem ad modum (n) Nicobula (ſive qui illi ſcriptum id tribuit) obſervat Alexandrum certo tempore è convivio ſomno ſemet tradidiſſe. Anonymus quidam Græcus in Demonſtrationibus Chronographicis, cum Verſione (o) Combefis editis, locum adducit ἐκ τῆς καθ' ὥραν Μαυρικίου Αὐγούστου, *ex Mauricii Imp. Diario*, ſive *Horario*. Cæterùm tametſi quæ apud Alexandriæ Reges dicebantur & fiebant, in publicas referri tabulas conſueverint; Ariſteæ tamen Hiſtoriam ex illis deſumptam fuiſſe, non ita judicium meum proſtituerim ut adducar ut credam. Non debemus ſuſpicere & admirari quodcũque audacia temeraria luſerit, vel noſmetipſos tam faciles præbere, ut nos in amorem rapiat fucata quæque deformitas.

(n) *Apud Athenæum loco cit.*

(o) *In* Manipulo *Originum rerumq; Conſtantinop. p.21. ed. cum* Leonis Allatii Opuſculis.

CAP.

CAP. III.

Judæi *ad figmenta proni* §. 1. Ariſteæ *codicem, quo uſus eſt* Epiphanius, *à* Judæo *ſcriptum fuiſſe demonſtratur.* 2. *Impugnatur* Ariſteæ Hiſtoria, *argumento exinde ducto, quòd tradit* Demetrium Phalereum *S. Scripturæ vertendæ tempore Bibliothecæ* Alexandrinæ *præfuiſſe; quod* Hermippi *teſtimonio probatur fieri non potuiſſe.* §. 7.

QUàm dedita fuit & addicta figmentis gens Judaica, uſqueadeo eluceſcit omnibus, qui illorum negotiis ſe vel minimùm miſcuerunt, ut fruſtra ſimus, ſi quas inſtantias congerendo hìc loci laboremus. Et, poſt oſtenſum, binos fuiſſe libros Ariſteæ inſcriptos, & ſtylo & ſententià (quoad partes ſaltem aliquas) diverſiſſimos, ſupervacaneum fuerit quicquid afferremus argumenti ad evincendum Judæos Hiſtoriam illam LXX. Interpretum fuiſſe commenturos. Neceſſariò enim inde conſequitur alterutrum illorum fuiſſe fictitium, unde liquet

liquet nihil per Judæorum honeſtatem obfuiſſe, quin & alter fingi potuerit. Quis omnium exinde non convincitur Judæis quibuſdam id curæ & negotio fuiſſe, ut Verſionis Græcæ dignitatem per fas aut nefas extollerent; ut hiſtoriam de illâ procuderent, quæ religionem quandam ingeneraret hominū animis?

2. Codicem Epiphanianum habuiſſe pro authore Judæum aliquem, non opus eſt alio argumento quo comprobetur, quàm quod accerſi poſſit ex Epiſtolâ Regis poſteriore, quæ ab hac inchoatur parœmiâ. Θησαυρȣ̃ κεκρυμμένȣ, ϗ πηγῆς ἐσφραγισμένης, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις; *Theſauri abſconditi & fontis obſignati quæ utilitas in utriſque?* Ubi in Epiſtolâ *Græco* Regi affictâ, quis non ſtatim advertat manifeſtum Hebraïſmum? Eumque ex illis, Eccleſiaſtici XX. 30. & XLI. 18. (obſervante (p) Uſſerio maximo) expreſſum: Σοφία κεκρυμμένη, ϗ θησαυρὸς ἀφανὴς, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις. *Sapientia abſcondita, & theſaurus inviſus, quæ utilitas in utriſque.* Qui liber tamen poſt obitum Regis Ptolemæi Philadelphi, Syracide emittente, aſpexit publicum.

(p) *Annal. ad an. M.* 3727.

3. Alia ſunt huic codici peculiaria, quæ clariſſimè docent illum ab Helle-

 niſtâ

niſtâ quodam ſciolo conſcriptum fuiſſe. Epiphanius ex eo narrat Demetrium Phalereum, cùm Rex ſciſcitaretur quot volumina in Bibliothecâ congeſta fuerint? reſpondiſſe, quòd fuerunt quinquaginta & quatuor librorum millia, cum octingentis plus minus: atque hæc addidiſſe: ἀκούομεν δὲ ἔτι πολὺ πλῆθος ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχειν, παρά τε Αἰθίοψι καὶ Ἰνδοῖς, Πέρσαις τε, καὶ Ἐλαμίταις, καὶ Βαβυλωνίοις, Ἀσσυρίοις τε, καὶ Χαλδαίοις, παρὰ Ῥωμαίοις τε, καὶ Φοίνιξι, Σύροις τε, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι, οὔπω Ῥωμαίοις καλουμένοις ἀκμὴν ἀλλὰ Λατίνοις. *Audio tamen longè plures eſſe toto orbe terrarum: ut apud Æthiopas, Indos, Perſas, Elamitas, Babylonios, Aſſyrios, Romanos, Phœnicas, Syros, eoſque qui in Græciâ habitant, qui nondum Romani vocantur, ſed Latini.* Ad quæ verba Petavius profitetur probabile eſſe, Romanos nondum per illa tempora tantâ Scriptorum copiâ & authoritate floruiſſe, ut à Demetrio id dici potuerit; neque quicquam admodum præter 12. Tabularum Leges, aut Pontificum Annales, atque id genus obſcura quædam illos penes ſe habuiſſe.

4. Deinde explicari vellem, quomodo poſterius iſtud membrum a graviſſimo errore vindicari queat. Nam per

per, τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι, vel Græcos ipſos deſignat Scriptor, vel Italos illos qui Græciam Magnam habitârunt; eoſque vult vocatos tunc fuiſſe *Latinos*, poſt ætatem verò ſuam *Romanos*: Si priores; quàm ridiculum eſt dicere Græcos priùs *Latinos* appellatos fuiſſe, poſtea temporis *Romanos?* Nam etſi Græci poſt tranſlatum in Orientem imperium vocati fuerint *Romani*; unde, ἡ Ῥωμάϊα, & *Romanus orbis*: nunquam tamen appellati ſunt *Latini*. Si poſteriores: non minùs à vero divagatur; conſtat enim Italos Magnæ Græciæ populos, *Latinorum* nomen nunquam habuiſſe. Petavius doctiſſimus ſuſpicatur illa ὧδε Ῥωμαίοις τε, ſede ſuâ luxata eſſe, & poſt, ἐν τῇ Ἑλλάδι, reponenda; quoniam alieno loco inter Chaldæos & Phœnicas Romani poſiti videntur. Cæterùm nihil miri eſt, ſi levis id genus authoriolus, ſi triobolaris Helleniſta ridendum ſe propinârit, & ab Oriente in Occidentem tripudiârit, atque inde mox retroſum ſubſultârit in Orientem. Quod quidem ab illo fieri fateamur neceſſe eſt, cùm quamvis, ut Petavius diſponit verba, legeretur; liquet tamen illum á Phœnicibus & Syris in Italiam currere, atque inde in Judæam

reſilire. Sequitur enim: ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ &c. Quinetiam, ſi ex correctione Petavii ſit legendum, tum ſenſus erit, Romanos Ptolemæi Philadelphi tempore nondum obtinuiſſe Romanorum vocabulum, quod etiam immane dictu fuerit, & Epiphanio prorſus indignum.

5. Porro quocunque ſenſu ea verba ſumantur, apparent eſſe alio nomine tam abſurda, ut nihil magis. Nam quicunque populus deſignetur, ſi nondum *Romani* fuiſſet appellatus, quomodo potuit Demetrius ſcire, eo illum nomine vocatum iri? Satis quidem novi Petavio viſum eſſe, hæc parentheſi claudenda eſſe, & vertenda (*nondum ij Romani vocabantur ſed Latini*;) quaſi Epiphanius iſta non ex perſonâ Demetrii ſcriberet, ſed inſereret ipſe, & ad Demetrii orationem attexeret. Hæc verò conjectura dubia ſaltem, & incerta eſt, ne dicam veri neutiquam ſimilis; ſi enim parentheſis in amplexus illa ſe verba conjeciſſent; non eodem, quo exhibentur, modo, ſed ita (meo quidem animo) ſeſe habuiſſent: (Ῥωμαῖοι αὐτοὶ οὔπω ἐκαλοῦντο ἀκμὴν, ἀλλὰ Λατῖνοι.) Et, non eſt cur curemus excuſationis velum Scriptori tali obtendi,

vel

vel exiſtimemus id nimìs abſurdum eſſe, quàm ut ſcribi poſſet ab illo; qui eò-uſque ineptiarum proceſſit, ut, cùm Epiſtolam ſub Regis Ethnici nomine procuderit, exordium illi peteret ex Judaico libro, eoque (ut videtur,) Rege illo regnante, nondum Hebraicè conſcripto, nedum Græcè converſo. Quod ad Epiphanium ipſum ſpectat, qui ſine ullâ examinatione locum tam abſurdum ex Judaiculo deſcripſit; quid dicendum ſit cur excuſatus is abeat, ipſe viderit. Si quiſquam ſit cui placeat hæc in margine à Lectore ſciolo annotata fuiſſe, & inde in textum irrepſiſſe, (quod fieri potuiſſe, me amicè admonuit Henricus Dodwellus, Vir piiſſimus, eruditione ſecundus nulli, humilitate mortalium omnium facilè primus, quem honoris cauſâ nomino) illi in hoc accedam, ſi modò vel unus manuſcriptus Epiphanii codex, qui careat particulâ iſtâ, productus fuerit. Verùm ſi univerſa conſentiant exemplaria, videtur minimè rationis eſſe, iſtius abſurditatis cauſam Annotatori alicui relegare.

6. Animadverto præterea phraſin illam, ἐν τῷ κιϐωτῷ, quam ſanè in illo ſenſu vix ferent eruditi Grammatico-

rum

rum Filii; apud ſcriptores enim Hellenisticos (ni fallor) ſolos reperitur, non Græcos, qui, (putâ Demetrius Phalereus, & Ariſteas Ptol. Philadelphi Aulicus,) dixiſſent, ἐν τῇ οἰκουμένῃ. Scriptor evulgati Ariſteæ codicis majorem linguæ Græcæ peritiam aſſecutus fuerat, qui ſcribit, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην Βιβλία, & alibi, παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

7. Inter omnes Ariſteæ codices convenit Demetrium Phalereum Bibliothecam ſimul & Interpretationis opus ſub auſpiciis Regis Philadelphi curaviſſe. At verò Demetrium illum ſtatim poſt exceſſum Ptolemæi Lagi, à Philadelpho regnum ineunte relegatum fuiſſe, & in cuſtodiâ diem clauſiſſe ſuum, teſtis eſt incorruptus atque integer Hermippus apud Diogenem Laertium in Vitâ ejuſdem Demetrii, cujus verba tranſcribi expedit, quæ ita ſe habent: Φησὶ δ' αὐτὸν (Demetrium Phalereum) Ἕρμιππος, μετὰ τὸν Κασάνδρου θάνατον φοβηθέντα Ἀντίγονον, παρὰ Πτολεμαῖον ἐλθεῖν τὸν Σωτῆρα. κἀκεῖ χρόνον ἱκανὸν διατρίβοντα συμβουλεύειν τῷ Πτολεμαίῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν βασιλείαν τοῖς ἐξ Εὐρυδίκης περιθεῖναι παισί. τοῦ δ' οὐ πεισθέντος, ἀλλὰ παραδόντος τὸ διάδημα τῷ ἐκ Βερενίκης, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἀξιωθῆναι πρὸς τούτου παραφυλάττεσθαι ἐν τῇ χώ-

ϛᾳ μέχει τι δόξει περὶ αὐτοῦ. ἐνταῦθα ἀθυμό-τερον διῆγε, καὶ πως ὑπνώττων, ὑπ' ἀσπίδος τὴν χεῖρα δηχθεὶς τὸν βίον μετέθηκε καὶ θάπτεται ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ, πλησίον Διοσπόλεως. Hoc eſt: *Hermippus tradit illum, poſt Caſandri mortem, Antigonum metuentem, ad Ptolemaum Soterem veniſſe; apud quem ſatis diu quum fuiſſet, prater catera, ei conſilium dediſſe, ut regnum Eurydices filiis relinqueret: quod cùm ei non perſuaſiſſet, ſed contrà is diadema Berenices filio obtuliſſet,* ait *hunc ipſum poſt ejus mortem illum in ditione ſuâ cuſtodiri juſſiſſe, donec de illo aliquid ſtatueretur. hoc in loco demiſſiùs agebat, ac forte dormiens aſpidis morſu manum appetentis vitâ privatus eſt, ſepultuſque in Buſiridis præfecturâ prope Dioſpolim.*

8. Hoc argumentum, vulgò quidem πολυθρύλλητον, à Scaligero jam olim procuſum eſt, & ſummâ cum fiduciâ (quicquid ex adverſo ingruerint Ariſteiſtæ) contra Ariſteam allatum fuit à multis doctiſſimis viris, *viz.* Setho Calviſio, Andræâ Riveto, Simone Epiſcopio, Gul. Henrico Vorſtio, Johanne Weemſio, & aliis. Nemo tamen eſt (quod ſciam) qui reſponſionibns adverſantium obviam ivit, ſed omnes illud nudè tantùm in medium projiciunt.

Nos

Nos reſponſa omnium, quotquot Ariſteæ cauſam ſuſceperunt, æquâ veritatis lance expendemus, & argumentum illud, contra impugnantium machinamenta, quàm poterimus firmiſſimo munimento ſtabiliemus. Et primò retundemus illorum tela, qui Hermippi authoritatem infirmare, & fidem illi auferre ſtuduerunt. Quis, qualis, cujus ſeculi fuerit Hermippus, inquiremus. Deinde occurremus illorum effugiis, qui ejus authoritatem non infringere, ſed evitare atque amoliri connituntur.

CAP. IV.

Diluuntur Reſponſiones Serarii, Gretſeri, *rev.* Uſſerii, &c. §. 1, 2, 3. *Aſſeritur* Hermippi *authoritas*; *qui quo numero, quâ exiſtimatione habitus fuit, & quo tempore vixit, oſtenditur.* Gerardi Voſſii *error.*

NIcolaus Serarius (q) argumentum illud *perlevem ratiunculam* vocat. *Ab omni*, inquit, *abhorret ratione, ut auter*

(q) *Prolegom. Bibliacis c.* 17. *Quæſt.* 5.

autor, unus iſque Gentilis, & vix notus, tot ac tantis veteribus ac notis, Chriſtianis & Judæis, anteponatur. Eodem cum faſtidio Hermippum præterit (r) Jac. Gretſerus: *His tamen univerſis præponitur à Novatore (*Scaligero*) unus, iſque ignotus & Ethnicus; & rerum Judaïcarum ignarus Hermippus. Quâ mente, niſi novandi & contradicendi libidine? Quis non magis credat vel uni Ariſteæ, qui interfuit, quàm huic tenebricoſo Hermippo?*

(r) *Defenſ.* Bellarmini *l.* 2. *c.* 6. *p.* 490. *Ita* Ger. Voſſius *de Hiſt. Græc. l.* 1. *c.* 12. *p.* 59. Jac. Salianus *Annal. ad an. M* 3775. *p.* 364. Jac. Uſſerius *de LXX. Interp. c.* 1. *p.* 2. Brianus Waltonus *Proleg. in Polyglot.* 9. *c.* 4. *aliique*, Joſephi, *Chriſtianorumque* Patrum *authoritate adverſùs* Hermippum *utuntur.*

2. Permagna quidem eſt illorum confidentia, ſed debiliter & ex vano aſſultus fiunt. Quod enim ad conſenſum antiquorum attinet; Chriſtiani Judæique veteres, quotquot ſibi conſentientes Ariſteas habet, ab unius Ariſteæ libro arceſſunt omnia: Unde conſtat illorum omnium teſtimonia, nihilo plus roboris adjicere rei, quàm ſi nobis unus ſupereſſet teſtis Ariſteas. Certiſſima enim eſt Regula, *Subordinatos teſtes eſſe nullos teſtes.* Sic omnes ferè antiquorum ad Ariſteam reduci debere, ideóque authoritate parum valere, fatetur quidam Ariſteanæ fabulæ propugnator. (ſ) Rev. Waltonus agnoſcit Ariſteam hujuſce hiſtoriæ *fontem* fuiſſe, unde ad poſteros defluxit

(ſ) *Prolegom.* 9. *c.* 4.

Patres. Et Serarius ipſe diſertim aſſerit *citatos antea autores*, nempe quos adduxerat plurimos (t), *ex Ariſteâ* rem illam *referre*. Celeberrimus (u) Uſſerius, cum aliis, mirari videtur, ſi Auguſtinus, Hieronymus, Cyrillus, Epiphanius, Tertullianus, tanti viri, potuerint decipi. Atqui magis miror illorum conſenſum à doctiſſimo Antiſtite in argumentum ſumi; qui ipſe diſceptans contra vulgatam de LXX. *Cellulis* opinionem, quam Juſtinus Martyr ex Judæorum narratione imbiberat, & à Juſtino acceperant recentiores Patres, contra illorum opinionem reſpondet, Juſtinum quidem ſummâ facilitate à Judæis potuiſſe eludi in re, quam ipſe non ſibi modò, ſed omnibus hominibus perſuaſiſſimam planè eſſe cuperet; & eâdem facilitate ob illam cauſam opinionem à Juſtino edoctam amplexos eſſe poſteros. Idem nos dicimus de totâ LXX. Interpretum Hiſtoriâ; S. Patres, qui Ariſteam præeuntem habuerunt, ob eandem cauſam, eâdemque facilitate, ab Impoſtore illo in fidem totius fabulæ pertractos & deceptos fuiſſe. Sane vel renitentium fidem cogere potuit illa Hiſtoria, quæ tot & tanta argumenta Chriſtianis adverſùs Ethnicos ſimul

(t) *Quæſtiuncula primâ.*
(u) *De LXX. Iterp. c. 1. p. 2.*

ſimul & Judæos ſuppeditavit; nimirum contra Ethnicos, quòd in eâ prædicetur, ipſum Ptolemæum Regem, alioſque Gentiles, S. Scripturam tantâ veneratione proſecutos fuiſſe: contra Judæos illos, qui ſolebant Scripturas adulteratas Chriſtianis objicere, & Græcarum authoritatem minimi putare; quòd in illâ hiſtoriâ, Interpretatio proditur adornata per authoritatem ipſius Judæorum Pontificis Maximi, ſupremique Concilii, & operâ LXX. Seniorum, Scripturarum ſcientiâ ſingulariter inſtructorum: & traditur inſuper, quòd Verſio, perfecta & publicè lecta, concordibus omnium ſuffragiis laudata & approbata fuerit; quòd diris præterea & imprecationibus devotus, qui quicquam addere, vel ſubtrahere, auſus foret.

3. Futile verò illud & puerile planè eſt, quod de *Hermippi* Gentiliſmo Jeſuitæ obganniunt; quaſi verò Ethnici nullam veri rationem habuerint! quaſi Judæi ſoli & Chriſtiani Hiſtorici fidem noſtram mereantur! Edoceri porrò velim cujas ille debuit eſſe, qui de negotiis Ethnicorum hiſtoricis ſcriberet. Quomodo meliùs quàm per Græcum Authorem, ad nos pervenire

potuit ſcientia rerum ad Ptolemæum Demetriumque, Græcos, attinentium? Ridiculè Gretſerus objicit, Hermippum rerum Judaïcarum fuiſſe ignarum: quod, quia petit, do illi & concedo. At quid inde? Anne quiſquam gentium dubitare poteſt, Hermippum propriam adornâſſe Spartam, quando ſcriberet de Demetrii Phalerei rebus? Hiſtoriam rerum Ægyptiacarum, vitam & mortem Demetrii Phalerei, inſtitutionem & præfecturam bibliothecæ Alexandrinæ, quis illa in numero rerum Judaïcarum vel inter ſomniandum reponat? Sed inſtat atque urget Gretſerus, magis credendum eſſe Ariſteam, *utpote qui* rebus ipſis *interfuit*. Pulcherrima ſanè *Principii Petitio*! quaſi in eo non ſit omnis hæc quæſtio, utrùm *interfuerit* Ariſteas iſte, necne? Quî natales ſuos probabit Ariſteas? per quem Notorem evincet, quòd Philadelphi in aulâ floruit? Ut verbo dicam; Scriptorem iſtum Verſionis negotio *interfuiſſe* comprobetur, & in æternum nobis ſilendum erit.

4. Nihilo plus efficiunt altero argumento, ab *Hermippi* obſcuritate deprompto. Illum appellant *vix notum* Serarius, & *tenebricoſum* Gretſerus, non per-

perpendentes, neminem mortalium in lucem unquam prodiiſſe, qui Ariſteâ minùs notus vel magis tenebricoſus fuerit. Cujus quidem Hiſtoriæ, Gentilium nemo unus unquam meminit: qui an ater (quod dici ſolet) an albus eſſet, nemo, niſi ab ipſius relatu, didiciſſet. Et ſi inquiramus quamobrem, tanto cum faſtidio, obſcuritatem *Hermippo* Serarius & Gretſerus exprobrârint: comperiemus id illos iniquè & nullâ aliâ de cauſâ feciſſe, quàm quòd Scriptorem præclariſſimum ſua ſibi inſcitia reddidiſſet ignotum. Serarius ex Suidâ notat duos fuiſſe *Hermippos*, alterum *Athenienſem*, Poetam Comicum; alterum *Berytium*, Hiſtoricum, Philonis Byblii diſcipulum, qui, imperium agente Adriano, ſcriptis inclaruit: *Comici* fidem nullo putat numero, utpote viri contra Ariſteam non nominandi; *Hiſtorici* authoritatem parvi facit, tanquam antiquitate non ſatis firmatam; qui tamen (me judice) in æquo ſaltem Ariſteæ ſtaret, & ipſius teſtimonio ſi fretus fuiſſem, facile ſuſtinuiſſem cum Ariſteiſtis manus conſerere. Sed verò Serarii aliorumque omnium boná veniâ, alius ab utroque, & antiquior, & clarior, fuit *Hermippus* noſter, civitate

fuit

fuit *Smyrnæus*, ſtudio *Hiſtoricus*, homo celebri famâ & multo nomine multâque antiquitate. Iſ. (x) Caſaubonus, & (ſi benè meminerim) (y) Menagius, doctiſſimi viri, Theophraſto, qui ipſe Demetrio Phalereo coævus fuit, *æqualem* illum conſtituunt, quorum quidem in ſententiam fateor me non tranſire; *Hermippum* enim Theophraſti ætate non vixiſſe, aut ſaltem tam paucos ætatis annos, illo moriente, egiſſe, ut notum illum vix habuerit, id pro argumento eſt, quòd, cùm ſcribat illum in ſenectute ſolitum fuiſſe lecticâ ferri, Arceſilaum Pitanæum alleget authorem: ut docet Phavorinus apud Laertium. Palam tamen eſt *Hermippum* floruiſſe inſequentibus ſtatim annis, exeunte ſcil. Philadelphi regno: & illum ad tempora Ptolemæi Euergetis, filii Philadelphi, refert Ger. (z) Voſſius: argumento, quòd inter tot præclaros viros, quorum vitas poſteritati tradidit, nullum (quantum cognoſcitur) deſcripſerit eorum, qui poſt Theophraſtum claruerunt. Accedit, quòd Callimachi Poetæ, cujus nomen præclarum erat regnante Philadelpho, diſcipulus fuerit; hinc Καλλιμάχειος ab Athenæo dictus.

(x) *Præfat. ad* Theophraſti *Charact.*

(y) *Ad* Diog. Laertii *vitam* Theophraſti.

(z) *De Hiſt. Græ. l.* 1. *c.* 16.

5. Quod ad *Hermippi Smyrnæi* dignitatem

tatem fidemque ſpectat; teſtis eſt locupletiſſimus, certiſſimuſque, & omni exceptione major: vitarum enim & hiſtoriarum clarorum virorum literatè peritus fuit, & volumen *Vitarum* ipſe compoſuit, cui titulus Βίοι; in quo, inter alios multos Philoſophos, Demetrii Phalerei vitam adornavit. ([a]) Joſephus ipſe illum, inter multos qui Pythagoræ res geſtas in monumentis ſuis dederunt famæ, *inſigniorem* fuiſſe perhibet, & illum vocat *virum circa omnem hiſtoriam diligentiſſimum indagatorem*; *Smyrnæum* enim Joſephus denotat; non *Berytium*, ut Serarius ſummo in delirio cogitavit.

(a) *l.* 1. *cont. Ap. p.* 1046.

6. Gerardus ([b]) Voſſius, ſuprà laudatus, quamvis *Smyrnæum* hunc calleret, de *Berytio* tamen D. Laertii locum hunc, de quo jam diſputatur, exponit: Quo nomine manifeſtus eſt erroris, cùm (ipſo fatente) liqueat *Smyrnæum* ſexcenties alibi à Laertio teſtem adhiberi, & advocari ἐν τοῖς Βίοις in Thaletis & Anaxagoræ Vitis. Quod quidem in cauſâ fuit, quòd in illo, quem protulimus, loco ſimpliciter nominetur *Hermippus*: voluit enim Laertius de eodem ſe intelligi, quem toties allegârat. *Berytium Hermippum* Laertius (quantum ob-

(b) *De Hiſt. Græ. l.* 1. *c.* 12. *p.* 59.

obſervaverim) nuſquam omnino profert; quapropter ineptiſſimum fuerit locum hunc de *Berytio* intelligere, nō de *Smyrnæo*, quem conſtat frequentiſſimè citari. Neque dubium quidem, quin Laertius, ſi alium hoc in loco ſignificâſſet, quàm illum quem tam crebrò laudat, ignotum illum per cognomē diſtinxiſſet. Sed quid conamur inferre lumen in clariſſimum ſolem? Suffecerit annotâſſe hunc locum adeò nihil habere dubii, ut liberè fateatur Iſaacus, (c) eruditiſſimus Gerardi filius, *Hermippum* hìc deſignari *Smyrnæum, qui Euergetæ Ptolemæi temporibus Philoſophicam tradidit hiſtoriam*; qui tamen, acerrimus Ariſteanæ hiſtoriæ vindex, ſi vel minima fuiſſet dubitandi cauſa, illam avidè arripuiſſet.

(c) *De LXX. Interp. c. 2.*

7. Contra Serarium & Gretſerum de *Hermippo* ſatis dictum habeo, quem oſtendi ipsi Demetrio Phalereo fuiſſe tantùm non coætaneum; nempe proximâ poſt ætate celebratū fuiſſe, & à totâ poſteritate ſummo in honore habitum; atq; ideo authoritate tam gravem eſſe, ut nemo poſſit ultrà.

CAP. V.

Vindicatur *Hermippus* à reprehenſionibus Reverendiſ. *D. Iſaaci Voſſii.* *Verum eſſe, quod* Hermippus *ſcribit*, Demetrium Phal. *poſt* Caſſandri *mortem* Antigoni *metu in* Ægyptum *ſe contuliſſe*. Demetrium Phal. Athenarum *principem à* Caſſandro *fuiſſe conſtitutum. Illum ſponte non reſtituiſſe* Athenienſes *in libertatem*; *ſed à* Demetrio Poliorcete *expulſum fuiſſe*. §. 3. Hermippi *narrata* Strabonis *teſtimonio confirmari.* 4. Diodorum Sic. Hermippo *non refragari.* 5. Antigonum *ab* Hermippo *denotari, non* Magnum, Demetrii Poliorcetis *patrem, ſed* Caſſandri *filium*. 8.

QUamvis Hermippo, propter antiquitatem & gravitatem ejus, reverentiam tantam habeat clariſ. D. Iſ. Voſſius, ut concordiam inter illum & Ariſteam conſtituere conari conſultius putet, quàm illius teſtimonium rejicere vel parvi pendere: eò tamen

anguſtiarum illius relatu ſe redactum percipit, ut quò infirmetur quantum, poſſit, illius authoritas, monet [d] duplicem errorem ab illo in loco ſuprà citato committi. Criminatur illum primò (Joh. Baptiſtâ Ricciolio [e] ſuffragante) quòd memoriæ prodiderit Demetrium Phalereum poſt mortem Caſſandri Ægyptum petiiſſe; quod falſum eſſe ut obtineat, affirmat Diodorum Siculum teſtem eſſe locupletiſſimum, Demetrium Phal. octennio ante annum II^dum^ Olympiadis viceſimæ ſupra centeſimam, quo Caſſander diem ſupremum obiit, ad Ptolemæum in Ægyptum conceſſiſſe, nempe anno II. Olymp. CXVIII^æ^; & dicit ab ipſo hiſtoriæ ordine evinci verum illud eſſe. Secundò objicit illi, quòd Phalereum hunc Demetrium ſcribat in Ægyptum confugiſſe præ metu Antigoni, cùm Antigonum (ut inquit) ante Caſſandrum ſpiritum reddidiſſe conſtet.

(d) *De LXX. c.* 2. *p.* 6.

(e) *Chronologiæ Reformata to.* 1. *p.* 141.

2. Dum Criticiſmo hoc ſibi conſulit venerandus Vir, ipſe ſe humanitùs pati manifeſtò demonſtrat; tot enim errores committit ipſe, (quod dico non ſine juſtâ tanti viri reverentiâ) quot Hermippo exprobrat. Primum quod attinet, ſi error ſit, Demetrium Phal.

Phal. non niſi poſt Caſſandri obitum in Ægyptum iter contuliſſe; eo certè rationis robore honeſtatur, ut maluerim cum Hermippo hac in re errare, quàm cum Diodoro (ſi verum eſſet Hermippo illum refragari, quod tamen diffiteor) rectâ ſemitâ contendere. Etenim mirum nimis eſt, ſi Demetrius Phalereus, qui ab amico ſuo Caſſandro Athenarum principatu donatus fuerat, ad Ptolemæum, & non ad Caſſandrum, ſe reciperet, quando è patriâ & regimine ſuo, Caſſandri causâ, excuſſus fuerit. Cur tam longum iter ad Ptolemæum? Cur ultra maria? cùm in Græciâ adhuc ſupereſſet Caſſander, quem habuit amantiſſimum ſui, & qui ipſum Civitatis præſidem conſtituerat. Nullus dubito, quin Demetrius, cùm primùm Athenas exul relinqueret, ad Caſſandrum, tanquam ad Aſylum, confugerit; &, Caſſandro ex vitâ diſcedente, demùm ad Ptolemæum ſe Regem contulerit. Id quod Hermippus videtur in animo habuiſſe.

3. Demetrium autem Phalereum Caſſandri favore ad gubernacula reip. Athenienſis evectum fuiſſe, [f] Strabo, [g] Pauſanias, Anonymus Author [h] Anagraphes, Olympiadum, &, qui in-

(f) *Geogr. l.* 9. *p.* 274.

(g) *Atticis p.* 23.

(h) *A*[illegible] *Ol.* [illegible]

ſtar omnium eſt, (i) Diodorus Siculus, diſertim aſſerunt, & è multis aliis confirmari poſſit. Nec reponi queat reſponſum, Demetrium Phalereum civitatem Demetrio Poliorceti ſponte tradidiſſe, & propterea ſe non recepiſſe ad Caſſandrum, quippe qui eo nomine animum habuerit ab ipſo alienum. Quod enim Hieronymus ſcribit in Verſione Euſebiani (k) Chronici, *Demetrium Phalereum ad Ptolemæum venientem, impetrâſſe, ut Athenienſibus Democratia redderetur*; manifeſto errore dicitur, ut Scaligero jam olim obſervatum. In Ægyptum enim profugus conceſſit Demetrius, poſtquam patriæ populare regimen jam redditum fuerat. Et quod in Græco Euſebii codice traditur, *illum Democratiam Athenienſibus reddidiſſe*, non intelligendum eſt, quaſi ſponte id fecerit: coactum enim compulſumque illum fuiſſe, ſatis oſtendit inveteratum iſtud odium, quo contra fugientem bacchati (l) ſunt cives, abrogantes leges quas tulerat, judicio capitis abſentem damnantes, in trecentas & ſexaginta illas æneas ſtatuas, quas paulò antè in honorem illi dedicaverant, virus evomentes; alias lacerantes, conflantes alias, idque etiam (ut aliqui

(i) *Lege l.* 18. *p.* 637. *& ad calcem.*

(k) *Ad num.* MDCCIX. *& an.* 1. *Ol.* 118.

(l) D. Laertius *in Vitâ ejus.* Strabo *loc. cit.* Plin. *Nat. Hiſt. l.* 34. *c.* 6. Philochorus *ap.* Anag. Olymp. *ad an.* 2. *Ol.* 118. *&* D. Halicarn. *in* Dinarcho *to.* 2. *p.* 113.

qui ſcripſerunt) in matulas; omnes ad unam, quæ in arce poſtea ſervabatur, deturbantes. Et licèt perhibeatur illum ad Polioretem, Athenas cum claſſe appellentem, miſſum fuiſſe,& de libertate Athenienſibus reſtituendâ apud illum *diſſeruiſſe*; non tamen ille fuit,qui libertatem illis impetravit. Poliorcetes enim antea, cùm primùm Pyreæum appulerit, *per præconem pronunciârat ad liberandas ſe Athenas, præſidiumque* (Phalerei) *ejiciendum acceſſiſſe*: ſicut author eſt (m) Plutarchus. Unde fuit, quòd Phalereus, tyrannidem ſuam contra tantam potentiam retineri poſſe deſperans, ad Poliorcetem exièrit, profeſſus ſuo ſe principatu ceſſurum, dummodò liceret civibus ſuis libertate abſolutâ frui. Ita habet Plutarchus: *Phalerei conſiliarii* (ſive *ſatellites*) *omnes recipiendum cenſebant potentiorem.* Et addit illum *magis cives ſuos quàm hoſtes metuiſſe*, & igitur *diſſeruiſſe apud Poliorcetem de ſuâ incolumitate*, & comitatum, qui ſibi à populi furore præſidio eſſet, ab eo obtinuiſſe. Idem prodit (n) Diodorus Siculus, qui dicit etiam, *illum, Athenas, retineri poſſe deſperantem, fugæ ſe recepiſſe.* Huc licet addas (o)Suidam,&(p)Pauſaniam,qui affirmat *Deme-*

(m) *Vitâ* Demetrii Poliorcetis.

(n) *L.* 20. *p.* 756.

(o) Vocibus Δημήτριος Φανος: & Δημήτριος ὁ Αντιγόνου.

(p) Atticis *p.*23.

Demetrium Poliorcetem, Phalereum ex tyrannide ejeciſſe : & ſubjungit, Caſſandrum poſtea, pro acerbiſſimo, quo in Athenienſes laborabat odio Lacchari cuidam, qui ad illud uſque tempus principem in plebe locum tenuerat, perſuaſiſſe, ut tyrannidem invaderet. Qui etiam à Poliorcete excuſſus fuit.

4. Ad hanc rationem, ex quâ intelligitur probabile omnino eſſe Demetrium Phalereum in Ægyptum non conceſſiſſe antequàm Caſſander naturæ ſatisfecerit, adjici poteſt, Hermippi authoritatem Strabonis ſuffragio graviſſimo confirmari : qui Phalereum non niſi poſt Caſſandri obitum in Ægypto Aſylum quæſiviſſe, totidem verbis (q) aſſeverat. Ὁ φθόνος ἴσχυσε καὶ ἡ πρὸς ὀλίγους ἀπέχθεια, ὥστε μετὰ τὴν Κασάνδρου τελευτὴν ἠναγκάσθη φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον. *Verùm invidia & Oligarchiæ odium in tantum valuerunt, ut Caſſandro mortuo,* Demetrius Phalereus *fugere in Ægyptum ſit coactus.*

(q) *Geogr. l. 9. p. mihi 274.*

5. Undè perſpicuè liquet rev. Voſſium, qui hoc nomine crimen in Hermippum intendit, in errore magno verſari. Quibus inſuper addo, maximum Virum argumentum habere nullum, quod huic veritati vel minimò refra-

refragetur. Diodorus enim Siculus, ad quem nos vocat, non dicit Demetrium Phal. Alexandriam abiviſſe eodem anno quo de dominatu ſuo deturbatus fuerit; verùm, enarrato, ad annum II. Ol. CXVIIIæ, ut tyrannide ſuâ per Poliorcetem Phalereus exueretur, hoc ſolum ſubjicit, illum Athenis expulſum, *fugiſſe Thebas; & demùm in Ægyptum ad Ptolemæum*: ἔφυγεν εἰς Θήβας ὕστερον ᾗ πρὸς Πτολεμαῖον εἰς Αἴγυπτον. Eadem habet *Anagraphe Olympiadum*. Ex quibus tantum abeſt ut colligendum ſit illum in Ægyptum Athenis ſtatim ſe corripuiſſe, ut conſtet illum, cùm Athenis diſceſſerit, conſtitutum ſibi non habuiſſe iter in Ægyptum facere; per Thebas enim ab Athenis non fuit in Ægyptum via, ſed fuit prorſus adverſa & contraria, quâ Thebas itum eſt. Et quod dicitur illum ptimùm Thebas, & *poſtea* (vel *demum*) Alexandriam abiviſſe, id videtur totum à nobis eſſe, & indicare, illum exilii ſui tempus partim Thebis (ſub patrocinio Caſſandri,) partim Alexandriâ traduxiſſe. De profectione autem ejus in Ægyptum in eodem loco, quo de expulſione ipſius & ad Thebas fugâ memoratur, mentionem Diodorus fecit, ut lectori ſatisfaceret quaſi anxiè per-

percontaturo, quid de illo tanto viro poſtremò factum fuerit, quóque terrarum noviſſimò is tetenderit? * Plutarchus, ubi de expulſo agit, de peregrinatione ejus in Ægyptum non commemorat, ſed tantùm dicit, Poliorcetem, virtutem ejus admiratione proſecutum, *juſſiſſe illum Thebas, utì petebat, adhibito præſidio, deduci.* Non eſt cur addam aliquid de *hiſtoriæ ordine*, quem contra Hermippum objicit Vir doctiſſimus; ſiquidem ex dictis evidenter apparet, hinc illum (& ante illum, Euſebium) deceptum fuiſſe, quòd putaverit Demetrium Phal. quando in exilium ageretur, Athenis Alexandriam verſùs iter egiſſe in rectum: qui certè multos annos, à relictis aris fociſque patriis, Caſſandri ſub auſpiciis egit, antequam ſe in Ægyptum abdidit.

* *Vitâ* Demetrii Poliorc.

6. Ad alterum jam errorem deventum eſt, cujus Hermippum Vir doctiſſ. inſimulat, ſcil. quòd ſcribat Phalereum hunc Demetrium poſt obitum Caſſandri in Ægyptum profectum eſſe *metu Antigoni*: qui, (ut inquit Cl. V.) triennio ante Caſſandrum diem extremum morte confecit, atteſtantibus id non Diodoro tantùm, ſed & communi Hiſtoricorum conſenſu. Quæ ob-

objectio nihilo fæliciùs ſuccedit eruditiſsimo Viro, cujus ſanè hic error eſt, non Hermippi. Ab Hermippo enim non deſignatur Antigonus Magnus, Demetrii Poliorcetis Pater, cui fatemur Caſſandrum triennio ſupervixiſſe, ſed Caſſandri filius quidam, qui quamvis *Antipater* (r) vulgò ſolet nominari, *Antigoni* tamen appellatione ab aliis inſignitur. In Canone Euſebiano legitur: Μακεδόνων ἐβασίλευσαν κζ Ἀντίγονος καὶ Ἀλέξανδρος Κασσάνδρου υἱοὶ ἔτη δ. In Latino S. Hieronymi, *Macedonum viceſimus ſeptimus (rex) Antigonus & Alexander Caſſandri filii*: Chronicorum primo (s) libro ſecundùm Græca, quæ plurima ſpuria ſunt, idem audit *Antipater*: Μακεδόνων ἐβασίλευσαν κζ τρεῖς παῖδες Κασσάνδρου, Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος καὶ Ἀντίπατρος ἔτη ζ. Sed & primus liber Latinè ab Hieronymo verſus cum Canone exactè convenit: (t) *Macedonicis regnavit 27. Antigonus & Alexander an. 4.* Huc accedunt Græca Excerpta, quæ Euſebiano Chronico Scaliger attexuit, apud quæ in (u) ſerie Regum Macedonum recenſentur *Philippus Aridæus, Caſſander, Antigonus, Demetrius*, & ſic deinceps. Jamverò quid cauſæ fuerit

(r) Dexippus *ap.* Euſeb. Chron. *l.* 1. *p.* 48. *edit. poſt.* Porphyrius *ibid. p.* 6. Georgius Syncellus Chron. p. 235. Plutarchus *in* Pyrrho *p.* 386. Pauſanias *in* Bœoticis *p.* 287. Juſtinus *Hiſt. l.* 16. *c.* 1. 2. Numiſma *apud* Hub. Goltzii *Theſaurum.*

(s) *p.* 64. *vel* 50. *juxta edit.* 1.

(t) *p.* 33.

(u) *edit p.* 368. *vel* 372. *juxta edit.* 1.

erit, cur de ſe ab Antigono hoc metueret, & in Ægyptum ſe conjiceret Demetrius noſter, luculentiſſimè comparebit, ſi quod ab Antigono poſt Caſſandri deceſſum actum fuerit, ob oculos proferamus. Itaque ſciendum, quòd poſt Caſſandri filiique ejus natu maximi Philippi cȏntinuas mortes, Theſſalonice Caſſandri vidua, cùm vitam etiam per ubera materna deprecaretur, perempta fuit ab Antigono (cui nomen etiam Antipatro) filio ſuo. Cauſa parricidii, quòd in diviſione (x) regni inter duos ſuperſtites fratres, propenſior illa pro Alexandro, natu minore (y,) videbatur. Dexippus, & poſt eum Georgius Syncellus, ſcribunt illam molitam fuiſſe regnum ad Alexandrum transferre; nullum tamen extitiſſe maternæ fraudis veſtigium Juſtinus perhibet; unde facinus gravius omnibus & atrocius viſum eſse. Utut erat, ea res duos illos fratres magno bello inter ſe habuit, & utrique tandem exitio fuit. Jamverò quis non videt quid illud eſset, quod ab Antigono timorem fecerit Phalereo noſtro. Theſsalonicæ procul dubiò partibus is cupiverat, Caſsandri & ipſius beneficiorum memor; atque ideo cùm videret

(x) Juſtinus *Hiſt.*

(y) *ut* Plut. & Pauſanias *ſcribunt, non minore, ut* G. Syncellus *habet.*

deret Antigonum eò crudelitatis provectum, ut materno cruore madidus ſæviret; ſive quòd apud Regem tam ferocem agere non viſum fuerit, ſive quod de ipſo etiam (quod crediderim,) tanquam cum Reginâ criminis conſorte, Regi fuerit ſuſpicio, periculo ſe ſubſtraxit opportunâ fugâ in Ægyptum ad Ptolemæum, veterem Caſsandri amicum.

8. Sic confirmatur veriſſimum illud eſſe, quod prodit Hermippus noſter, *Demetrium Phalereum poſt Caſſandri mortem metu Antigoni ad Ptolemæum conceſſiſſe.* Et authoritas ejus a reprehenſione doctiſſimi Voſſii, aliorumq; omnium, immunis & integra præſtatur.

CAP. VI.

Aliorum effugia excutiuntur.

Hermippum *à D.* Laertio *citari teſtem*, Demetrium Phalereum *ſtatim poſt mortem* Ptolemæi Lagi *in exilium à* Philadelpho *actum fuiſſe, & in cuſtodiâ confeciſſe vitæ curſum: contra rev. & claris.* Uſserium §, 2 *Quod* Hermippi *teſtimonium aliorum veterum ſuffragiis corroboratur.* 3. Demetrium *à* Philadelpho *in gratiam non receptum fuiſſe, contra* Serarium *&* Salianum. 4.

DE Hermippo authoritateq; ejus ſatis cùm diſseruimus, ſupereſt ut eorum reſponſiones diſcutiamus, qui vel Hermippo majorem habentes reverentiam, vel ineptis ſuis adverſùs illum cavillationibus non acquieſcentes, nova machinantur ſtratagemata, & conantur ſuis ſe effugiis ab illius teſtimonii pondere ſubducere.

(z) *De LXX. Interp. c.1. p.2.*

2. Jacobus Uſſerius (z) reverendiſſimus Armachanus Antiſtes, decus immortale ſuæ gentis, dicit Laertium de Demetrio quidem relegato narrationem

onem ex Hermippo inſtituere, ſed de illo in cuſtodiâ fatis cedente, Hermippum authorem non citari. *Prioris* inquit, *hujus narrationis partis de cuſtodito à Philadelpho in eâ regione Demetrio, donec quid de eo fieret decerneretur, Hermippum Authorem producit Laertius; non poſterioris, de eodem, aſpidis morſu poſtmodùm extincto.* Obſervârat illuſtriſſimus Præſul Laertium à narratione rerum ab Hermippo traditarum per modum *Infinitivum* inſtitutâ, ad *Indicativum* revocare orationem, & quaſi ſuâ ex perſonâ reliqua ſuperaddere. Attamen pace celeberrimi Viri, mirari ſatis non poſsum, ſi arcta iſta narrationis atque ſenſûs catena non oſtendat illum, quamvis perſonam ſuſtinere ſuam videatur, partem etiam poſteriorem eidem Authori acceptam retuliſſe. De quo profectò ſcrupulum non injeciſſet venerandus Præſul, niſi eo loco Hermippum habuiſſet, ut contra illum in aciem ire periculoſum duceret, & tutius exiſtimaret ſubterfugio ſe quocunque ſubtrahere. Illum latere non potuit, eundem orationis conſtruendæ morem cùm in Græcâ tum in aliis linguis ita obtinuiſſe, ut nihil magis. Quâ de re ſi quis animo ſit ancipiti

cipiti, adjiciat oculos in Athenæi libros, &, ne ad alios pervagetur innumeros, adeat Porphyrium Duridem Samium allegantem in exordio vitæ Pythagoræ. Et Diogeni Laertio rationem ſermonis illam valdè quàm viſitatam eſſe cognoſcet, ſi placeat legere p. 67. ubi Heraclidis de Menedemo, p. 114. ubi Ariſtippi de Ariſtotele, & p. 136. ubi Hermippi noſtri de Heraclide teſtimonium profertur. Ad plura Laertii loca lectorem amandare, non erit a re noſtrâ; cùm prorſus nihil abſit, qnin id quod volumus clariſſimè eluceſcat ex poſitis; in quibus invenitur nihilo major verborum & ſenſûs cohærentia, quàm in loco nobis controverſo; & tamen illa in dubium incertumque neque ipſe reverendus Uſſerius revocare potuiſſet. Porrò verò ſi Laertius alium quemvis præter Hermippum deſignâſſet, nemo eſt quiu credat illum expreſſurum fuiſſe quem authorem ſequeretur, ubi tam ſpiſſa & frequens eſt Scriptorum pro re ferè quâque allegatio. Denique,ut rem paucis complectar, Antagoniſtas noſtros habemus omnes hujuſce ſententiæ noſtræ manifeſtos, qui unâ voce facilè concedunt

adver-

adverſùs *Hermippum* ſibi militari. Sanè ſi fingamus Scriptorem illum non fuiſſe *Hermippum*, illum tamen rerum ad Demetrium Phalereum pertinentium curioſum admodum & ſcientiſſimum fuiſſe, apertiſſimè conſtabit ex enarratione rerum tam ſpeciali, ſcilicet quo genere mortis exceſſerit ex vitâ, quâ parte corporis ab aſpide infectus fuerit, illum in ſomnum procidiſſe quando malum id contingeret, item quo in loco ad ſepulturam datus fuerit. Et quantam ipſi dignitatem habuerit D. Laertius, exinde colligitur, quòd deſcriptum ab illo Demetrii fatum Epigrammate celebrârit.

3. Quinetiam illius fides conſonis aliorum teſtimoniis egregiè ſuffulcitur ([a]) Heraclides, in Epitome Sotionis Succeſſionum, teſtimonium dedit, Demetrium Phal. Ptolemæum Lagi hortatum fuiſse ne Philadelpho regno cederet. Et quātū ad Demetrii mortem ſpectat; de eâ ipſum Ciceronem ([b]) habemus aſtipulantem. *Video*, inquit, *Demetriū & ex republicâ Athenis quā optimè digeſſerat & ex doctrinâ nobilem & clarum, qui Phalereus vocitatus eſt, in eodem iſto Ægypti regno, aſpide ad corpus admotâ, vitâ eſſe privatum.* Quibus verbis Conſpicuum

(a) *Ap.* D. Laert. *vitâ* Demetrii.

(b) *Orat. pro* C. Rabirio Poſthumo.

cuum eſt, Ciceronem reſpexiſſe ſupradictum illud fatale odiū quo Demetrium Rex proſecutus fuit, & talem necem illi propter Regis iracundiam contigiſſe. Aſtipulatur Suidas, niſi quòd occubitum ejus malè conferat ad ipſius Soteris, id eſt, Ptolemæi Lagi tempora: ϗ παρὰ τῷ Σωτῆρι Πτολεμαίῳ διατρίβων, δηχθεὶς ὑπ᾽ ἀσπίδος ἀπέθανε, ϗ ἐτάφη ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ πλησίον τῆς Διοσπόλεως τῆς ἐν τοῖς ἕλεσι. Quorum authorum tantâ aſſeveratione non modò cætera, quæ Hermippus reliquit ſcripta, ſatis confirmantur, verum etiam aſtruitur Demetrium miſerrimā obiiſse mortem. Et ſanè quòd Demetrius, defuncto jam patrono ſuo Ptolemæo Lagi, Philadelphi gratiâ exciderit, res eſt non ſolum firmiſſimâ authoritate munita, ſed & ipſâ ratione corroborata. Eſto enim Philadelphus princeps omnibus ſuis numeris abſolutus, clemens, manſuetus, nobilis porro doctorum virorum fautor & patronus: atqui pluſquam humanus eſſe debuit ille, qui potuit injuriam tantam inultam impunitamque dimittere, & benevolentiâ complecti hominem, qui inimiciſsimus ipſi fuit, qui totum ſe contulit ad avertendam ab ipſo indulgentiam amantiſſimi Patris, qui denique, quoad facere potuit,

tuit, Patri ipſius diſſuaſerat de ipſo ad regnum evehendo.

4. Sed dices illum ex amore quidem Regis effluxiſſe, poſtea tamen recollegiſſe amiſſam benevolentiam, adeoque lapſu temporis Bibliothecæ præfectum fuiſſe conſtitutum. (c) Nicolaus Serarius, & poſt eum (d) Jac. Salianus, ceſſuros ſe fluctibus ſentientes, ſtramina quæque arripiunt, & oſtendere annituntur Demetrium Phalereum, quamvis verum ſit quod ſuperiùs de illo ex Hermippo obſervatur, potuiſſe tamen Bibliothecam Philadelpho inſtruere curareque, nec contrarium ex Hermippi verbis inferri poſſe. Dicunt *conſequens non eſſe ut Demetrius ſtatim mori juſſus ſit, ſi offenderit Philadelphum, ejuſque juſſu aſſervatus fuerit in provinciâ; potuiſſe ergo interveniſſe reconciliationem: potuiſſe etiam rem illam eſſe calumniam, eâque purgatâ gratiam redintegrari. Mortem ipſam Demetrio ultrò accerſitam non videri; & vel aſpidem illum dormientem momordiſſe, vel illum voluntariam mortem aliâ quâpiam interveniente cauſâ delegiſſe; vel, ſi propter offenſam Philadelphi mortem ſibi conſciverit, exinde tamen confici non poſſe illum in gratiam Regis non rediiſſe, & apud illum non vixiſſe*

(c) *Prolegom. Bibl. c. 17. Quæſt. 5.*
(d) *Annal. ad an. M. 3775. p. 364.*

iſſe poſt exilium antequam ſe è vitâ eduxerit. Generoſos enim animos, inquiunt, *culpa etiam condonata vellicat, & credita aliquandiu calumnia, neſcio quam fumi nigredinem innocentiæ candori afflare ſolet, quo deinceps affligatur.* Utrùm Demetrius admotâ per ſe aſpide fata præceperit; an Regis juſſu, an caſu (quod Hermippus innuit) aſpis admota fuerit, id noſtrâ nihil refert: quantum verò ad illud ſpectat quod de reconciliatione ſcribunt; id longè à veritate abhorrere, ex Hermippi verbis, ſi ad illa reſpexeris, adeò luculentum erit ut nihil ſuprà. Aſſeritur enim ab illo ſine ullâ vel ſenſûs vel verborum obſcuritate, Demetrium, ſimul ac Philadelphus defuncto Patre ſuo ſolus regnare cœperit, in cuſtodiam conjectum fuiſſe, & in illâ poſuiſſe ſpiritum: & ex eo quòd dicitur in Buſirite provinciâ ſepultus jacuiſſe, indicatur illum in eâ regione cuſtoditum fuiſſe & in eâ mortem occubuiſſe. Unde hac luce clariùs apparet illum in Regis Philadelphi Curiam & favorem è cuſtodiâ nunquam rediiſſe. Hermippi authoritatem res ipſa confirmat. Eſt enim veri facilè diſſimile & mirum ſupra id quod credibile, Regem injuriæ

tantæ memoriam (nugatorium enim eſt quod de *calumniâ* Serarius Salianuſque cauſantur) exturbâſſe ex animo, &,omni metu de lædendâ majeſtate ſuâ excuſſo, ſuos ad amplexus revocâſſe hominem de ſe immerentiſſimum, cujus animum alienatiorem fecerat ſupplicium ſumptum, qui primâ occaſione partes Filiorum Eurydices defenſurus fuit. Quam ſanè veritatem Salianus ipſe perſpectam habuit, qui alibi (e) rem in eum locum adduxit, ut fatere-tur plurimùm id valere contrà Ariſteam, ſi verum ſit quòd Demetrius Phalereus cum Ptolemæo Lagi egerit, ut filiis ſibi ex Eurydice genitis impertiret regnum. *Quæ ſi vera ſunt,* inquit, *dubia valdè redditur inſignis illa, quæ vulgò traditur, familiaritas Demetrii Phalerei cum Philadelpho Ptolemæo, à quo nullam videbatur majorem injuriam accipere potuiſſe, quàm ut ejus operâ conſilioque, paterno beneficio, tanto præſertim, privaretur.*

(e) *Annal. ad an. M.* 3769. §. 5.

CAP. VII.

Occurritur reſponſioni Maximorum Gerardi & Iſaaci Voſſiorum, Dionyſiique Petavii. &c.

Cum Ariſteæ *hiſtoriâ non convenire, inſtitutam fuiſſe* Verſionem Græcam *regnantibus ſimul* Ptolemæo Lagi *&* Philadelpho. Ariſteam *velle* Verſionem *confectam fuiſſe, non modò poſt mortem* Ptolemæi Lagi, *verùm etiam vergente ad exitum* Philadelphi *regno, fuſè demonſtratur.* Philadelphus *adoleſcentulus fuit, & matrimonium nondum inierat, cùm regnum inciperet.* §. 6. *&c. Sororem ſuam non duxit uxorem, niſi annis aliquot poſt initium regni.* §. 10. Ptolemais Syriæ *urbs à quo* Ptolemæorum *condita: Si à* Ptolemæo Lagi, *quòd* Heylinus *tradit, vel à* Ptol. Philometore, *quod* Fullero *placet; argumentum exinde peti poſſe contra* Ariſteam. Syriaca Verſio *notata.* 12. Philadelphum *Bibliothecam* Alexandrinam *non inſtituiſſe, ſeu potius animum ſuum ad illam*

illam tantâ librorum copiâ augendam non applicuiſſe, niſi poſtquam multos annos in regno emenſus fuerat. Flavium Joſephum *videri Græcam Verſionem conferre ad annum* Philadelphi *ultimum.* 20.

ERuditiſſimi Voſſii, (f) Gerardus, & poſt eum (g) Iſaacus, parentis maximi non minor filius, Hermippi Ariſteæque diſcordiam adimere ratione Chronologicâ connituntur. Dicunt Scripturam ex Hebraico ſermone Græcè expreſſam fuiſſe quo tempore unà cum Patre ſuo regnaret Philadelphus; adeò ut ſub Philadelpho, curante tamen Demetrio Phalereo, abſolvi potuerit Verſionis opus. Quam reſponſionem dederunt quoque Dionyſius (h) Petavius & (i) Joh. Baptiſta Ricciolius; & in eâ, magnâ cum ſecuritate, acquieſcunt docti hujus ævi plerùmque omnes.

(f) *De Hiſt. Græcis l.* 1. *c.* 12.
(g) *De LXX. Interp. c.* 2.
(h) *Animadverſ. in* Epiphan. *de Menſ. & Pond. p.* 378.
(i) *Chronol. Reformatæ to.* 1. *p.* 141.

2. Cui obviam ut eatur, nihil nobis impræſentiarum erit cum quæſtione illâ, An regnante ſimul utroque Ptolemæo S. Scripturæ Græco conderentur eloquio? de quâ diſſerimus in Capite ſecundo ſecundi libri. Abundè erit demonſtrâſſe Ariſteam non in eo fuiſſe,

ut crederet Interpretationem eo temporis intervallo confectam; verùm illum ad tempora inferiora eam conjicere; unde luculentum fuerit nullam concordiam poſse inſtaurari inter Hermippi Ariſteæq; Scripta; falliq; vehementer cum cæteris doctiſſimos Voſſios, qui difficultatem eo modo tolli arbitrantur. Atque hoc ad aſtruendum, plurimis armati argumentis, intrepidè procedemus.

3. Si quis Ariſteæ exemplar, quo uſus eſt Epiphanius, admittendum cenſeat, habet is in promptu unde qùod in diſquiſitione poſitum eſt luculentò demonſtrari queat. Etenim in Epiſtolà Regis Philadelphi ad Eleazarum Pontificem in hanc ſententiam ſcribitur: *Quòd amoris gratiâ erga vos hanc petitionem faciam, ex noſtrâ erga vos benevolentiâ, ſi in memoriam revocaveritis, ſcietis. Meminiſtis ſanè, quòd captivos multos ex patriâ veſtrâ abductos, & in* Ægyptum *noſtram patriam perductos, dimiſi* &c. Ubi dictiones iſtæ, *ſi in memoriam revocaveritis*, &, *meminiſtis*, clariſſimè docent captivos Judæos pileo donatos fuiſſe longo (k) antè tempore quàm acceſſerentur ſacroſancta volumina; cùm

(k) *Sciendum enim in codice* Epiphaniano *ſtatui* Philadelphum *ex propriâ clementiâ, non gratiâ obtinendæ Judæorum Legis, juſſiſſe captivos Judæos eſſe liberos.*

cùm tamen Philadelphus uno (1) anno vel altero, non eo plus, ante exceſſum Patris ſui, in ſocium regni aſcitus fuerit.

(1) *Vide* Syntag. de Ptol. *c.* 10. *&* 11.

4. Si genuinos Ariſteæ codices evolvamus, nihil priùs comparebit, nihil manifeſtiùs. De Ptolemæo enim Patre (ut aliis pleriſque, brevitatis ſtudio, ſuperſedeam) nulla prorſus habetur mentiò quâ videri poſsit ſuperſtes tunc temporis fuiſſe. Omnia ad Filium referuntur; omnia Filium penes fuiſſe innuitur. Leges & inſtitutiones, eaſque paternas, abdicare dicitur, aſſenſu Patris nullo, nullâ comprobatione memoratâ. Quid, quòd Ariſteas memoriæ tradit Andræam, Soſibium, ſeq; ipſum ad conſilia illa Regis Philadelphi admiſtos fuiſſe? quocirca abſurdum planè fuerit putare illum, ut taceret de Ptolemæo Patre qui regni fuit particeps, ullâ aliâ de cauſâ inductum fuiſſe, niſi quòd crediderit ipſum eo tempore in vivis non fuiſſe.

5. Epiſtolæ Eleazari Judæorum Pontificis ad Philadelphum Regem exordium ſic concipitur: Αὐτός τε ἔῤῥωσο (vel ut rectiùs apud Euſebium legitur, Εἰ αὐτός τε ἔῤῥωσαι) ϗ ἡ Βασίλισσα Ἀρσινόη ἡ ἀδελφὴ, ϗ τὰ τέκνα, καλῶς

ἂν

ἂν ἔχοι, καὶ ὡς βουλόμεθα, καὶ αὐτοὶ ὑγιαίνομεν. *Si vales ipſe & Regina Arſinoe ſoror tua, & liberi, benè eſt, & ut volumus, nos etiam valemus.* Unde multa argumenta deſumi poſſunt. Primò enim obſervare licet quòd, uxore & liberis Philadelphi ſalute impertitis, nulla ſalusdicitur regiis ejus Parentibus; quod argumento eſt firmiſſimo illos jamdudum deſiiſſe vivere. Conſentaneum eſt quod unus Interpretum dixiſse perhibetur; cùm in convivio ad menſam conſecrandam vota fecerit. *Rex, impleat te Deus omnipotens omnibus illis bonis, quæ creavit: detq; & efficiat, ut ea tu, uxor, liberi, & amici habeatis per omne vitæ tempus affluentia & firma.*

6. Deinde in illis locis celebrantur Philadelphi *Regina* & *liberi*, quod omnino evincit regnatum jam fuiſse aliquanto tempore poſt obitum Ptolemæi Lagi. Philadelphus enim, ubi regnum primò adiret, in virum nondum tranſierat, ſed adoleſcens admodum fuit, *& porro puer*; ut Authorum valde bonorum teſtimoniis comprobari poteſt. Juſtinus (m) de illo jam regnante commemorans, illum appellat *juvenem*. Herodianus (n) affirmat illum

(m) *Hiſt. l.* 16. *c.* 6.

(n) *l.* 1. § 6.

lum ἐν νεότητι βασιλείαν παραλαβεῖν, *in adoleſcentiâ principatum ſuſcepiſſe*, & præ immaturâ ætate mores tam malos didiciſſe, ut tandem ſororiis amoribus implicaretur. Ptolemæum enim *Philadelphum* noſtrum ab Herodiano deſignari conſtat; quem quidem ſororem ſuam in matrimonio habuiſſe, apud Authores alios obſervatur plurimos. Aſtipulatur his (o) Porphyrius, de Ptolemæis ex profeſſo agens; qui diſertis verbis aſſerit Philadelphum *puerum* fuiſſe cùm regnum à Patre ſuo reciperet: *Ptolemæus Soter* (inquit) vivens regnum ſuum tradidit τῷ υἱῷ Πτολεμαίῳ, τῷ παιδὶ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένῳ, *filio ſuo Ptolemæo, qui dum puer eſſet regnum ſuſcepit.* Qnibus omnibus, etſi nullâ confirmatione opus ſit, addemus Ptolemæum Ceraunum, Macedoniæ regem, quando bellum gereret adverſùs Gallos, fuiſse, ſecundùm (p) Juſtinum, *immaturum juvenem*; & juxta Diodorum (q) Siculum, † τὴν ἡλικίαν

(o) *Fragmento de* Ptolemæis *apud* Euſebii *Chronicorum Græc. l.* 1. *p.* 59. *ſecundùm edit. primam p.* 225.

(p) *l.* 24. *c.* 4.

(q) *Excerptis* Conſtantini Porphyrogenetæ. p. 265.

† *Videtur* Ceraunus, *cùm occumberet, natus fuiße annos circiter* 28. *&* 22. *cùm* Philadelphus *regnum iniret. Filiam enim habuit, quam* Pyrrho Epirotæ *in ſponſalia tradidit, natam jam (ut videtur) ad annos* 7 *vel fortaſſe* 10. *Cujus ætatis puellulas in matrimonium collocare & accipere, amicitiâ cum certâ aliquâ gente pangendæ gratiâ, à conſuetudine Principum non abhorret. Cujus rei cauſâ* Cerauni *Filiam in connubium datam & aſſumptam eße, docet* Juſtinus *Hiſt. l.* 17. *c.* 2. *& l.* 24. *c.* 1.

νέον παντελῶς, *ætate admodum juvenem.* Quem tamen liquet fuiſse Philadelphi fratrem natu majorem, & bello Gallis non concurriſse, niſi poſt quadriennium circitèr quàm Ptolemæus Lagi, ipſius & Philadelphi pater, vitâ fungeretur, & circa ſexennium poſtquam Philadelphus Ægypti regno præeſse cœperit. Obiit enim Ptolemæus Lagi circa finē Olympiadis 123ᵃᵉ, & Ptolemæo Cerauno Galli bellum & necem intulerunt exiturâ Olympiade ſequente, nempe 124ᵗᵃ, vel ineunte 125ᵗᵃ. ſicut in *Syntagmate* (r) noſtro *Hiſtorico-Chronologico de Ptolemais Ægypti Regibus* demonſtravimus. Euſebius illius regnum conjicit in annum tertium Olympiadis 124., qui tertius fuit ab obitu Ptolemæi Lagi. Plutarchus (ſ) oſtendit (ſed obiter tantùm & aliud agens) Philadelphum in dignitate regiâ *conſenuiſſe*; quod ſatis congruit cum prædictis Authoribus: annos enim 40. præterpropter regnum poſſedit Philadelphus, unde, dato illum antea natum fuiſſe annos 18. vel 20. conſequitur illum 60. circiter annos vitæ cumulâſſe: & ſi dicamus illum annos duntaxat 16. habuiſſe cùm in ſocietatem regni aſſumptus fuerit, quod videtur magis convenire cum Por-

(r) *Cap.* 12. & 16.

(ſ) *l.* 2. *de Fort. Alex. p.* 341.

Porphyrio; poſsit tamen dici in regno conſenuiſse, cùm annos ætatis egerit ſex & quinquaginta.

7. Quàmvis nihil fuiſset, unde colligi poſſet Philadelphum *puerum* fuiſſe cùm iniret regnum; illum tamen uxorem liberoſq; nullos habuiſse quando regnum auſpicaretur multæ circumſtantiæ potuiſsent indicare. Athenæus ([t]) ſtupendam illam pompam, quam Philadelphus cum patre jam regnans celebravit, graphicè per aliquot paginas ex Callixeno Rhodio deſcribens, tradit *coronis aureis in agone coronatos fuiſſe, Philadelphum ipſum viginti; Ptolemæum primum,*([u])*ejus patrem, etiam viginti; & Berenicem, ejus matrem, viginti tribus, advectis ſuper aureis curribus.* De Reginâ ejus aliquâ nullam mentionem habet, cujus tamen memoriam non dubium eſt quin retuliſſet, ſi ullam tunc Philadelphus habuiſſet, cùm non ſolùm de patre ejus, ſed etiam de matre memorârit: præſertim verò cùm conſtitutum illi fuerit, ut divitiarum in eâ celebritate exhibitarum magnitudinem, & coronarum aurearum numerum lectori proderet. Nam ſi uxorem aliquam eo tempore conſociâſſet ſibi Philadelphus, cogitari nequit, quin

(t) *L. 5. p.* 203.

(u) *Hoc enim* Athenæus *ſibi voluit, etſi aliter viſum fuerit doctiſ.* Caſaubono.

quin illa etiam, æquè ac mater ejus, coronis donata fuiſſet.

8. Præterea verò, ſi ullam ſibi conjugem adjunxiſſet Philadelphus antequam iniret regnum, dicendum foret illam fuiſſe Lyſimachi, Regis Thraciæ & Macedoniæ, filiam, quæ prima fuit Philadelphi uxor. Jamverò Philadelphum in initio regni cum Lyſimacho affinitate non devinctum fuiſſe, cùm ex eo colligitur, quòd Sotades, homo petulantiſſimæ linguæ, *ſolitus fuerit* (authore (x) Athenæo) *Lyſimachum in Alexandriâ probris inceſſere, apud Lyſimachum verò Ptolemæum Philadelphum, ſicut alios Reges in aliis civitatibus*; quod oſtendit illos minùs amicè inter ſe affectos: tum exinde, quòd Ptolemæus Ceraunus ſupradictus, cùm à ſuo regni patrimonio, Philadelpho rege conſtituto, ſecluſus fuerit, ad Lyſimachum ſe, (ſicut tradunt (y) Memnon & (z) Pauſanias,) fugâ deportârit. Quod profectò non feciſſet, ſi Philadelphus tunc habuiſſet Lyſimachi filiam matrimonio ſibi copulatam. Quomodo enim ſperare potuit Lyſimachum arrepturum patrocinium ſui, qui inveteratus hoſtis Generi Filiæque ipſius fuerit, & in ipſorum capita nihilnon ten-

(x) L. 14. p. 307.

(y) *Excerptis* Photianis *cap.* 13. & 30.

(z) Atticis p. 14.

tentaturus, ut de regno illos deturbaret? Et ſanè cùm Pauſanias ſcribat Ceraunum poſtea, conceptâ offenſione, á Lyſimacho ad hoſtem ejus Seleucum deſciviſſe, (quod contigerit duobus circitèr annis poſt mortem Ptolemæi Lagi, & prope quatuor poſt initium regni Philadelphi,) videretur illum eam ob cauſam à Lyſimacho diſceſſiſſe, quòd eo is tempore(paulò ante mortem ſuam) affinitatem cum Philadelpho, datâ ei in matrimonium filiâ, junxiſſet: quam ob rem diutiùs apud illum commorari periculoſum Ceraunus duxerit.

9. Denique, quòd Philadelphus nullos ſuſcepiſſet liberos, niſi poſt annos aliquot quàm regnum ipſi deferretur, & hinc confirmari poſſit, quòd liberi ejus, quo tempore quadrageſimum regni ſui annum agens obiit, ætate tantùm juvenes fuerint. Atque hoc ex eo fit probabile, quòd illorum natu maximus Ptolemæus, (cui poſtea *Euergeti* à benefaciendo nomen factum) in rem uxoriam non ante incubuerit quàm pater ejus extremum diem morte confecerit, vel brevi confecturus fuerit; & quòd Berenice, filia, paucis tantùm annis ante deceſſum illius in matrimonium fuerit collocata. Præter

ter quos, unicus erat filius alter, nomine Lyſimachus, de quo, quod ad nuptias attinet, ex libris nihil cognoſcimus. Berenicen autem virginem Antiocho Theo, Regi Syriæ, in uxorem datam fuiſſe anno Philadelphi ultimo, doctiſſimus (a) Simſonius ſupputat; cujus in ſententiam licèt pedibus vix eundum ſit, eorum tamen nuptias annis pluſquàm triginta poſt ſumptum à Philadelpho regnum celebratas fuiſſe, facilè concedent viri eruditi. (b) Divus Hieronymus enim teſtis eſt illas contigiſſe *multis annis* poſt initium regni Antiochi Thei, ad quem conſtat regnum Syriæ defluxiſſe anno Philadelphi circitèr viceſimo quarto. Quod ad Ptolemæum Euergetem ſpectat; illum uxorem ſuam (Berenicen Magæ, Cyrenarum Regis, filiam) duxiſſe cùm Patri ipſius mors vicina eſſet, vel poſt illius obitum, è Juſtino colligitur; qui in ipſo fine libri viceſimi ſexti de nuptiis ejus agit; & tantùm non ſtatim à principio libri inſequentis, docet illum fuiſſe Ægypti regem. Deinde, Ptolemæum Euergetem, quando bellum contra Seleucum Callinicum moveret, regio titulo claruiſſe, ex eodem Juſtino, (c) Appiano, Sanctoque Hieronymo lucu-

(a) *Chron. Cathol.*

(b) *Comment. in Dan. c.* 11.

(c) *De bellis* Syriacis.

luculenter apparet; atqui illum, cùm bellum illud commiſerit, fuiſſe maritum recentem patet ex ([d]) Catullo, ſive Callimacho (cujus poemation Catullus Latinis verſibus expreſſit,) qui de illo, & reginâ ejus Berenice, ſic canit.

(d) *Carmine 7. de* Berenices Comâ.

Quâ Rex tempeſtate novo auctus Hymenæo.
Vaſtatum fines iverat Aſſyrios.

Per *novum* Hymenæum volens (ut vulgò ſignificat) connubia non ita multò antè inita: de aliâ enim Euergetis conjuge nihil quicquam in authoribus reperitur. Jamvero ſi quis agitet hæc cum animo, videbitur (niſi longè me fugit veritas) multâ cum probabilitate inferri poſſe, Philadelphi liberos non modò non ante initium illius regni, verùm etiam multis pòſt annis natos fuiſſe. Quandoquidem non eſt veriſimile tanti Regis filium & hæredem annos ætatis plus triginta tranſegiſſe, cùm primùm ſibi thalami ſociam conſciverit. Et difficile ad fidem eſt, Berenicen, Philadelphi filiam, in thalamos Antiochi non fuiſſe denuptam dum primâ adoleſcentiâ floruerit; quippe quæ Regis tam divitis potentiſque nata fuit, & præterea multò formoſiſſima; ut exinde

inde conficitur, quòd Antiochus tanto cum amore illam deperîſſe legitur: atque ideò non dubium eſt quin in ipſo ætatis flore à multis Principibus in conjugium ambita fuerit.

10. Abundè ſint hæc de Ptolemæi Philadelphi regnum ineuntis adoleſcentiâ, & cælibatu, ſive ἀτεκνίᾳ. In eodem autem Epiſtolæ Pontificis loco obſervare licet, uxorem Regis, quæ inibi ſalutatur, fuiſſe ipſius ſororem Arſinoen; quam illi matrimoniali fœdere adjunctam fuiſſe, teſtatum etiam fecerunt (e) Pauſanias, (f) Stephanus Byzantinus, (g) Plinius, (h) Plutarchus, (i) Athenæus, alii. Jamverò Philadelphi Ptolemæi ſororem Arſinoen nominatam Lyſimacho Regi Thraciæ primò elocatam fuiſſe, præter Memnonem Hiſtoricum, perhibent Juſtinus, & (k) Pauſanias; & eandem poſt Lyſimachi mortem fratri ſuo Ptolemæo Ceranno, Regi Macedoniæ, denuptam fuiſſe, teſtimonium habent luculentum laudati (l) Memnon & (m) Juſtinus, quorum poſterior de negotio nuptiarum iſtarum fuſè ſcribit. Unde aſtruitur Philadelphum ſororem ſuam Arſinoen in uxorem ſibi non accepiſſe ante mortem Ptolemæi Cerauni, quæ contigit anno

(e) Atticis p. 7.
(f) *Voce* Ἀρσινόη.
(g) *Nat. Hiſt. l.* 36. *cap.* 9.
(h) *De liberis educandis p.* 11.
(i) *L.* 14. *p.* 621.
(k) Atticis *p.* 9.
(l) *Excerptis* Photianis *c.* 15.
(m) *Hiſt. l.* 17. *c.* 2. & *l.* 24. *c.* 2. & 3.

anno circitèr ſexto ſuſcepti à Philadelpho regni, nempe (ut ſupradictum eſt) exeunte Olympiade CXXIVà, vel ineunte proximâ. Poſt Cerauni interitum quantum temporis effluxerit antequam Philadelphus Sororem ſuam, illius viduam, in matrimonium duxit, ambiguæ æſtimationis eſt. Cæterùm intercurriſſe ſex ſaltem annorum ſpatium, videtur ex illis, quæ ſuprà diſcuſſimus de ætatibus Liberorum Philadelphi: quorum maximus videtur natus non ante annum regni Patris ſui decimum. Adeò ut probabile ſit Philadelphum annos amplius duodecim regnaviſſe, quando Sororem ſuam in conjugium aſſumpſerit. Conſtat enim Philadelpho Sororem ipſius nullam edidiſſe prolem; verùm illum tres ſuos liberos ex Arſinoe Lyſimachi filiâ ſuſcepiſſe; & hanc pro uxore priùs habuiſſe, quàm Sororem ſuam. Quam in rem teſtimonium ampliſſimum adhibet Theocriti Græcus ([n]) Enarrator. Non ſum neſcius recentiorum aliquos opinari, Sororem Philadelphi, quæ & uxor fuit, aliam fuiſſe ab illâ, quæ Lyſimacho & poſt Ptolemæo Ceranno nupſit: Quod quidem temerè arbitrantur & nullis freti authoribus antiquis; ſine quorum

(n) *Ad finem Idyllii 17.*

authoritate non exiſtimandum eſt duas ſorores eodem nomine appellatas fuiſſe, cùm res in ſeipſâ non ſit veriſimilis. Neque facit contra nos, quòd Arſinoe Lyſimachi & Ptolemæi Cerauni conjux, quo tempore Ceraunus interiret, filium annorum ſedecim à Lyſimacho genitum habuerit, & ergo minus quàm annos triginta duos nata eſſe non potuerit, & Philadelpho ſex annis ad minimum major fuerit. Nihil enim repugnat, quin Philadelphus, annos jam ſuperans duodecim regni, & ætatis triginta duos, caperetur amore Sororis ſuæ ad annum jam quadrageſimum procedentis. Et ſanè hoc videtur in parte cauſæ fuiſſe, quòd ab illo uterum ea nunquam tulerit, id ſcilicet quòd ætate tam provecta fuerit, cùm illi ſe uxorem dederit. Sed præterea, ſi concedamus (quod tamen non facimus) Sororem Philadelphi, quæ & uxor ejus fuit, non eandem fuiſſe cum Sorore ejus illâ, quæ Lyſimacho & Ceraúno deſpondebatur; id tamen eſſet δῶρον ἄδωρον; quandoquidem conſpicuum nihilominùs fuerit, Philadelphum Sororem ſibi ſuam matrimonii nexu copulâſſe, poſtquam ex Lyſimachi filiâ prædictos procreâſſet liberos. Unde conficeretur Epiſtolam illam Pontificis

tificis Judæorum non fuiſſe conſcriptam, niſi annis aliquot poſtquam Philadelphus inciperet ſumma regni gubernacula gerere. Fatendum quidem eſt, initium Epiſtolæ illius apud Joſephum paulò aliter ſe habere, quàm apud Ariſteam noſtrum, & Euſebium; & in hunc modum ſcribi: Ἐῤῥωμένων σοῦ τε, καὶ τῆς Βασιλίσσης Ἀρσινόης, καὶ τῶν τέκνων, καλῶς ἡμῖν ἔχει πάντα. Adeò ut per *Reginam Arſinoen* denotari *Sororem* Regis non appareat. Si tamen in Epiſtolam inferiùs deſcendamus; non minùs ex Joſepho, quàm ex noſtro codice, & Euſebio, manifeſtum fiet *Sororem* deſignari. *Provocati* (inquit Pontifex) *beneficiis in cives noſtros collatis, non debemus ſegnes eſſe ad referendam gratiam*: εὐθὺς οὖν ὑπὲρ σοῦ, καὶ τῆς ἀδελφῆς σοῦ, καὶ τῶν τέκνων καὶ φίλων προσηγάγομεν θυσίας. *Quamobrem continuò pro te, ſororèque tuâ, & liberis, & amicis hoſtias obtulimus.* In quibus clarum eſt per, *Sororem*, ſignificari eandem illam quæ in exordio *Regina* dicitur. Ariſteas notat Regem Philadelphum *ſolitum fuiſſe delatores ſuppliciis capitalibus, illiſque acerbis, proſequi*: quo videtur alluſiſſe ad ſupplicium Sotadis, in quem, quòd in has Philadelphi cum Sorore nuptias ſtylum ſuum

perſtinxerit, adeò ſeverè & vehementer vindicatum eſt, ut in amphoram plumbeam injectus, in altum mare evectus fuerit & demerſus, utì apud (o) Athenæum tradit Hegeſander.

(o) *L.14.p.621.*

11. Contra reſponſionem Voſſianam ſatis multa jam diximus, &, ni fallimur, cumulatè planum fecimus, per Ariſteam mininimè licere, Scripturas in Græcum Sermonem verſas referre in intervallum iſtud temporis, quo unâ cum Patre ſuo regnavit Philadelphus. Operi tamen cùm me accinxerim, hanc quam occœpi telam pertexam quàm poſſum firmiſſimò; & Ariſteam S. Scripturæ Verſionem non modò non ad illud tempus conferre, verùm etiam poſt multos regni Philadelphi annos collocare illam, aliis evincam argumentis. Sic enim non ſolùm id, pro quo jam contendimus, confirmabitur, ſed novæ contra Hiſtoriam Ariſteæ objectioni fundamentum jaciemus.

12. Itaque, ut miſſum faciamus illud (quod noviſſimè tetigimus, & quod mihi plurimi eſt) de Sorore Philadelphi multis poſt initium regni ejus cum eo nuptâ; obſervandum occurrit, quod de Ptolemaide Ariſteas prodit. *Urbs* inquit, *Hieroſolyma nullius rei, quæ mari ad-*

advehitur, indiget, quandò opportuni illi portus propiùs adſunt apud Aſcalonem, (p) *Joppen, & Gazam, atque item à Ptolemaide quæ à Rege condita eſt civitas,* (Πτολεμαΐδα τὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐκτισμένην) *plurima comportantur.* Ptolemais urbs hìc loci ſignatur, quæ in extremis Syriæ finibus ſita, ab antiquis, & in Arabicis Scriptoribus, *Ace* dicta eſt, ab Hebræis *Acon*, hodie *Acre*; ſed ei per Ptolemæum à ruinis vindicatæ magnopereque ampliatæ vocabulum hæſit *Ptolemaidi.* (q) D. Heylinus noſtras doctiſſimus ſcribit eam reconditam à Ptolemæo Lagi, quod, ſi antiquorum fide queat aſtrui, in argumentum duci poſſit adverſùs Hiſtoriam Ariſteæ, quæ Ptolemæum Philadelphum conditorem ejus ponit. Nam ſi Hiſtoriæ iſtius ſcriptor ætatem in Philadelphi Aulâ habuiſſet, non potuiſſet ignorare uter Ptolemæorum illorum civitatem eam condiderit. Cùm verò Ariſteas, tametſi impoſtor fuerit, id tamen potuerit habere cognitum, contra expreſſum ejus teſtimonium nihil ex facili affirmaverim, quum ratio ipſa non adverſetur, & cæteri Authores mei veteres de re iſtâ ſilentium egerint. (r) Thomas Fullerus perhibet Ptole-

(p) Jafo *ſive* Joppe, *à* Nubienſi Geographo *Clim.* 2. *parte* 5. *vocatur* portus Hieroſolymæ.

(q) *Geographia ſive Coſmogr. l.* 3.

(r) *Libro de* Bello Sancto Anglice *ſcripto l.* 2. *c.* 11.

Ptolemaidem ſuam ſumpſiſſe appellationem à Ptolemæo cognomento Philometore, quarto in ſerie Regum à Philadelpho; quod, ſi verum, ſatis eſſet ad detegendam Ariſteæ impoſturam. Sed quidem, præterquam quòd Fullerus authorem ſibi (quantum ſuſpicor) habuerit neminem, videtur etiam omnino refragari Scriptor libri primi (ſ) Machabæorum, qui meminit de Ptolemaide, tanquam vetuſtiore Ptolemæo Philometore. Et (t) Polybius docet illam ætate Ptolemæi Philopatoris illo nomine vocatam fuiſſe, non enim eſt cur putemus Sermonem ejus per Prolepſin inſtitui. Ita Ptolemais appellatur in libro tertio Machabæorum, ſeptimo Capite, ubi agitur de Ptolemæo Philopatore. Quo tamen in loco, ſicut & in aliis, Syriacus Interpres pro *Philopatore*, qui ubique retinetur in Græco textu, ſcribit *Philometorem.* Atverò ad Philopatorem hiſtoriam illam pertinere, cùm aliunde palam eſt, tum hinc quòd in Capite primo habeatur ſermo de Theodoto, viro principe, inſidias contra Regis caput moliente: Theodotum enim à Philopatore, occupatâ *Ptolemaide*, defeciſſe Polybius tradit; & illum capiti Regis inſtruxiſſe

(ſ) *Cap.* 10.

(t) *L.* 5. *p.* 405.

iſſe inſidias Suidas commemorat. Jamvero ut à digreſſu, qui non prorſus abs re eſt, redeamus; quicunque fuerit qui Ptolemaidem reverâ conſtruxit, nobileque illi nomen dedit; Ariſteas de eâ loquitur, tanquam de urbe longo antè tempore à rege Philadelpho conſtitutâ, nomineque donatâ; & innuit jam diu Hieroſolymitanis conſuetum fuiſſe merces Ptolemaide, *Ptolemæi urbe*, ſuam in urbem aſportare. Neque cogitari poteſt, Ptolemaidem à Philadelpho brevi ſpatio poſt adventum ejus ad regnum perfectam fuiſſe; & tamen ante negotium interpretationis Scripturæ illam abſolutam fuiſſe Ariſteas indicat. Unde licet argumentari & inferre, Philadelphum, juxta mentem Ariſteæ, diu antequam ex Judæâ LXX. Interpretes accerſerentur Ægypti regnum habuiſſe.

13. Idem loquitur ingens illa Regis gloria famaque per totum terrarum orbem jamdudum pervagata. Perhibet Ariſteas virtutem ejus regiam planè & heroicam, in viros eruditiores amorem, *ſolitam* in illis ſibi conquirendis diligentiam, in artibus regnandi peritiam; apud omnes nationes ante tempora verſarum Scripturarum celebratam

bratam fuiſſe atque decantatam. Et tamen, ut ſuperiùs demonſtravimus, peradoleſcens & puer ille fuit, cùm ſimul cum Patre ſuo regnum adminiſtravit. Philadelphus Rex in Epiſtolâ ad Eleazarum; *Judæos*, inquit, *liberos fieri juſſimus, perſuaſum habentes, nos hoc piè agere, & offerre munus animi grati Deo maximo,* ὃς ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δόξῃ κρατίστῃ παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διατετήρηκε. *Qui conſervavit* (hoc pondero) *noſtrum regnum in pace & gloriâ, quæ præſtet toto terrarum orbe.*

14. Soſibius Regi, ut captivos Judæos manumitteret, perſuadere volens, ſic eum alloquitur. *Dignum eſt tuâ magnanimitate, ut ſummo Deo offeras iſtorum liberationem, munus animi pii & grati. Nam cùm à Deo omnium gubernatore* (μεγίστως τετιμημένος καὶ δεδοξασμένος ὑπὲρ τοὺς προγόνους, εἰ καὶ μέγιστα ποιήσεις χαριστήρια, καθῆκον ἐστί σοι) *ad maximos ſis evectus honores & gloriâ illuſtratus ſuper majores tuos: convenit tibi, ut etiam maxima exhibeas munera, ad declarationem gratitudinis tuæ.* Quæ oſtendunt illum ad culmen fælicitatis honoriſque ſui jam evectum fuiſſe. Abſonum autem eſt fidei, illum in prioribus regni annis gloriâ excelluiſſe ſuper Patrem

patrem ſuum, Ptolemæum Lagi, qui tantâ gloriâ vir tantiſque rebus geſtis fuit: qui vir fuit, ut ſcribit (u) D. Hieronymus, prudentiſſimus, fortiſſimuſque, ac ditiſſimus, & tantæ potentiæ, ut Pyrrhum regem Epirotarum expulſum reſtituerit in regnum, Cyprumque ſubegerit & Phœnicen; qui Seleucum, Demetrio Antigoni filio victo, regno reddidit, Syriam totam percurrit armis, Cariam obtinuit, & multas inſulas, urbeſque, & regiones; qui tantâ fælicitate floruit, ut à (x) Luciano *omnium ſui temporis Regum* εὐδαιμονέστατος prædicetur, & à (y) Juſtino Hiſtorico, ſingulari elogio, vocetur *Magnus*: qui denique tantus fuit, ut ab ipſo, poſteri ſeſe omnes Alexandriæ Reges, *Ptolemæos* ambitioſè dixerint. Philadelphum quidem tanto cum honore regnâſſe, ut Parentem etiam hunc vinceret ſuum quantumcunque, ſicut Ariſteas tradit, ab aliis (z) etiam obſervatur. Verùm non putandum eſt, tantam illius gloriam eluxiſſe, niſi poſtquam regnâſſet diu, & per victorias aliquot, ſuaſque in Æthiopiam expeditiones, aliaque geſta, vulgatâ per orbem terrarum famâ, nomen ingens ſibi comparâſſet, & ampliâſſet imperii ſui termi-

(u) *Comment. ad* Dan. *p.* 521.

(x) *I.* Macrobiis.

(y) *Vide* Syntagma de Ptol. c. 3.

(z) *Vide ibid. cap.* 14.

(a) *L. 2. de vitâ Moiſ. p. 658.*

nos. Ariſteæ ad modum, Philo (a) Judæus innuit verſionem Græcam abſolutam fuiſſe, poſtquam Philadelphus ſupremum magnitudinis ſuæ faſtigium attigiſſet; ubi gloriatur *id opus, quia magnum erat & Reip. utiliſſimum, non privatis hominibus obveniſſe, nec mediocribus iſtis principibus & regulis, ſed regi omnium longè celebratiſſimo.* Et paulo poſt addit: *In univerſum Ptolemæorum domus cæteris regiis prænituit, inter Ptolemæos vero Philadelphus. Unus enim hic plura laude digna geſſit, quàm omnes reliqui ejus familiæ, & tantùm inter Reges eminuit quantùm in corpore anima. Talis princeps, noſtræ Legis amore ac deſiderio captus, in græcam linguam ex Chaldaicâ transferendam illam curavit.*

15. Interpretum ſexageſimus quartus in reſponſione, quam ad Regis quæſtionem adhibuerit, dicit Regem *ſecundùm leges imperium agitando*, ἀέναον μνήμην, *immortalem nominis ſui memoriam fuiſſe adeptum.* Et Septuageſimus ſecundus ait, *illum, juſtè omnia gubernando, perpetuam ſibi gloriam conſecutum fuiſſe.* Unde quis non videt, plurimos annos jam Regi effluxiſſe, & tam celebrem evaſiſſe juſtitiæ ipſius famam, poſt-

poſtquam illam ipſius ſubditi longo tempore fæliciter experti fuerant?

16. Decimus ſenex interrogatus; *Quis finis eſſet fortitudinis?* reſpondet, *Si quod in rebus arduis & periculoſis fuerit rectè deliberatum & conſtitutum, id etiam ita pro animi ſententiâ expediatur.* Τελειοῦται δὲ, addit, ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντα σοι, καλῶς βουλομένῳ. *Sed tibi, O Rex, à Deo præclarè omnia perficiuntur, qui recta & ſalutaria habes propoſita.* Quibus datur intelligere, Philadelpho bella jam olim proſperè ſucceſſiſſe.

17. Eleazarum, Judæorum Pontificem Maximum, dixiſſe legimus, *Se noviſſe Regem ob virtutis, quo excelluit, ſtudium & amorem, hujus præcipuè curam habuiſſe, ut ubicunque locorum celebretur aliquis doctrinâ & prudentiâ præ aliis excellens, eum ad ſe accerſeret. Nam quoque* (ſubjungit) *dicere ſolitum illum audivi* (hoc præcipuè noto) *& rectè quidem; Quòd ſi habeat apud ſe juſtos & moderatos viros, habeat ſecum regni ſui magnum præſidium, & munimentum* &c.

18. Senex ſexageſimus octavus interroganti Regi; *In quibus rebus Reges majori tempore verſari deberent?* reſponſo dato; *In lectione & commentariis legationum maximè iis eſſe verſandum*

dum

dum : ſubnectit, ὃ σὺ πράσσων οὐκ ἐφικτὸν ἄλλοις δόξαν κέκτησαι θεοῦ σοι τὰ βουλήματα συντελοῦντος. *Quo studio tu, Deo promovente tuos conatus ad ipſorum fines, conſecutus es gloriam aliis inacceſſibilem.* Quæ docent Philadelphum in ſenectutem jam inclinâſſe: Et ſanè de illo jam ſene, ejuſmodi omnia dici, pro haud dubio habuit Latinus ejus Interpres, Matthias Garbitius, ut ex ſequentis loci verſione colligitur. Cùm Rex quæreret, *Qualis vitæ ratio ſit ineunda, & quid agendum in otio & remiſſione animorum* : Judæorum advenarum ſexageſimus nonus, reſponſione redditâ, ſubdit; Σὺ δὲ πᾶσαν ἠσκηκὼς καταστολὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν, φιλοσοφεῖς διὰ καλοκαγαθίαν ὑπὸ θεοῦ τιμώμενος. Quæ Garbitius ita Latinè reddit: *Tu verò, cùm ſenio uſuque vitæ & actionum ſis exercitatus, philoſopharis in ſtudio & actionibus virtutis perfectæ, ex illâ præſtantiâ honoris, quæ tibi à Deo contigit.* Quamvis de ſenectute in Græco nihil expreſsò habeatur, clarum tamen eſt ſignificari ætatem à laboribus ad otium devexam. Indicatur Philadelphum eo tempore, otio, remiſſionibus, ſtudiiſque jam totum ſe dediſſe. Atque iſtiuſmodi quidem rationi vitæ tunc illum præcipuè ſeipſum addix-

addixiſſe, cùm ætate jam provectior multis conficeretur infirmitatibus, Ælianus diſertim aſſerit in loco inferiùs Sectione viceſimâ adducendo.

19. His omnibus adde, mentionem fieri de Soſibio Tarentino, tanquam viro apud Philadelphum, cùm Verſio S. Scripturæ confecta fuerit, honoratiſſimo: quem omnino videtur eundem fuiſſe cum illo Soſibio, qui, regnante Philadelphi filio, in Regiâ Alexandrinâ floruit; &, Philadelphi nepote Ptolemæo Philopatore regnum ineunte, *ſummam habuit in regno authoritatem*, ut inquit (b) Polybius, & ex eo (c) Plutarchus: & quem Suidas ex (d) Polybio, σκεῦος ἀγχίνουν, καὶ πολυχρόνιον vas *callidum & valde-ſenem* vocat. Illi verò per ætatem non licuit Conſiliariorum Philadelphi, niſi jam ſeneſcentis, numero accenſeri: Cùm inter Philadelphum & Philopatorem anni interjecti fuerint viginti quatuor, & quod excurrit, Ptolemæi Euergetis regno tribuendi.

(b) *Hiſt. l.* 5. *p.* 381.

(c) *Vitâ* Cleomenis *p.* 821.

(d) *Excerptis* Conſtant. Porphyrog.

20. Accedere poteſt deniq; quòd Philadelphus Bibliothecam ſuam non condiderit, ſeu potiùs animum ad ornandam illā non appulerit, niſi annis multis regni ejus præteritis. Quod ut demonſtrem, attexam hic loci quæ illâ de re elucubravi.

bravi. Ab Interpretatione S. Scripturæ ante natum Chriſtum *trecentos ferè annos* numerat (e) Magalianus, *trecentos* (f) Willetus noſter, *trecentos plus minus* (g) Feuardentius & (h) Chamierus, *trecentis amplius* (i) Salmeron & (k) Galeſinius, *uno plus trecentis* (l) Poſſevinus ac Author Præfationis ad Editionem Romanam Verſionis Græcæ: quo videtur illos voluiſſe illam & Bibliothecam confecta fuiſſe principio regni Philadelphi. Verùm quàm levis ſit momenti illorum hac in re judicium, inde facilè apparet, quòd Ptolemæus Lagi, cujus Filii Philadelphi auſpiciis Verſionem adornatam opinati ſunt, annis non amplius *CCLXXXIII.* ante adventum Servatoris noſtri exceſſit ex vivis: tot enim colliguntur ab initio Olympiadis *CXXIVæ*, quo circitèr Ptolemæus Lagi diem obiit, ad annum *III.* Olympiadis *CXCIVæ*, quo Chriſtum natum prodit Euſebius. (m) Sixtus Senenſis annis *L.* pluſquam illi contra temporum rationem peccat, Verſioni aſſignans annos ante Chriſtum *CCCL.* atque ita (n) Barrius, Tertulliani Editor; qui tamen agnovit Verſionem confectam fuiſſe Olympiade *CXXIVâ.* Alius quidam ulteriùs aberrat, numerans annos ante

(e) *Præf. ad Com. in* Joſuam *ſect.* 4.
(f) *Synopſi Papiſmi p.* 20.
(g) *Notis in* Irenæum *l.* 3. *c.* 25.
(h) *Panſtrat. l,* 12. *c.* 1.
(i) *Prolegom.* 5.
(k) *De LXX. Interp.*
(l) Bibliothecæ ſelectæ *l.* 2. *c* 8. *&* Apparatu Sacro, *in voce* Sept. duo Interp.
(m) Bibliothecâ Sanctâ, *voce* Sept. duo Interp.
(n) *Notis in* Tertull. *Apolog. c.* 18.

ante Chriſti ortum *CCCLXI*, qui ferè octoginta fuerunt ante initium Philadelphi. Inter antiquiores autem Authores unus Euſebius, (&, qui illum hac in re ſecuti ſunt Marianus Scotus, & Author Chronici Alexandrini ſive Faſtorum Siculorum) Verſionem Græcam refert ad initium Philadelphi; ad quem annum verò, propter diſcrepantiã exemplarium non ſatis conſtat. Editiones omnes (quas viderim) Scaligerianâ priores Verſionem conferunt ad annum *tertium* poſt mortem Ptolemæi Lagi, Antonius verò * Coccius Sabellicus ait Verſionem ab illo prodi ad annum *quartum*, de quo ipſe illi aſſentitur; (°) Serarius dicit Verſionem ab eo conjici ad annum *quartum* vel *quintum*; membrana quædam (annotante Pontaco) annum *primum* aſſignat; Editiones Scaligerianæ, cùm Græca tum Latina, annum *ſecundum* definiunt, quam lectionem antiquiorem eſſe videtur quia Chronicon Alexandrinum & Marianus Scotus ad eundem annum Verſionem referunt, ſecuti procul dubio Euſebii rationes. Utut calculum Euſebius ponebat, videtur illum eâ ſolâ de cauſâ Verſionem ad initium regni Philadelphi contuliſſe, quòd non didi-

(*) *Enneadis* 4. *l.* 8. *p.* 641.

(o) *Prolcg. c.* 17. *Quæſt.* 9.

didiciſſet quo tempore confecta fuerit; atque ideo (ut ferè fieri ſolet) ad initium regni ejus negotium illud enarravit. Philadelphum enim ineunte regno ſuo in Bibliothecam adornandam non incubuiſſe, ex eo fit veriſimile, quòd puer, ſive adoleſcens, tunc temporis fuerit; & idcirco videtur aliis quibuſvis rebus, quàm libris congerendis curandiſque addictior. (p) Epiphanius huic rei teſtimonium adhibet; per quem non licet Verſionem collocare ante annum *decimum ſeptimum* à morte Ptolemæi Lagi, & *decimum nonum* currentem ab admiſſione Philadelphi ad regnum; vel ad minimum, non ante *ſeptimum* mortis Ptolemæi Lagi, & *nonum* admiſſi ad regnum Philadelphi exeuntem. In diſcrimine enim ſunt eruditi Viri utrùm Epiphanius Verſionem contulerit ad annum *decimum ſeptimum*, an ad *ſeptimum* ab obitu Ptolemæi Lagi. In Latinis editionibus Epiphanii, *decimus ſeptimus* annus ferè exactus aſſignatur, quas ſecuti ſunt quamplurimi docti Viri, (q) Lipſius, (r) Buntingus, (ſ) Codomannus, (t) Temporarius, (u) Beroaldus, (x) Functius, (y) Tirinus, (z) Zanchius, (a) Bellarminus, (b) Doſma, (c) Kimedoncius, (d) Calviſius,

(p) *De Pond. & Menſ. c.* 12.
(q) *De Bibliothecis c.* 2.
(r) Chron. *l.* 1. *p.* 77. *qui tamen p.* 690. *juxta* Euſebium *ponit annum* 3.
(ſ) *Annal. ad an.* 3873.
(t) *Chron. demonſtrat. l.* 1. *p.* 77.
(u) *Chronico S. Scrip.*
(x) *Chronolog.*
(y) *Indice Auctorũ ad* Comment. *voce* Ariſteas.
(z) *De Scrip. S. Quæſt.* 10. *p.* 316.
(a) *De Scriptor. Eccleſ.*
(b) *De Script. S. Authoritate l.* 2. *c.* 5.
(c) *De Scripto Dei verbo l.* 5. *c.* 2.
(d) *Chronolog. ad an. M.* 3681.

viſius, & ([e]) Epiſcopius, qui Verſionem tradit abſolutam anno ante Chriſtum *CCLXVII.* Quibus addendi ([f]) Wowerius, & ([g]) Matthias, qui annum Philadelphi *decimum ſextum* Verſioni tribuunt; & ([h]) Chytræus, qui illam ad annum *XVtum* apponit. Alii pro anno *decimo ſeptimo*, ex Græco *ſeptimum* legunt apud Epiphanium, quorum in numero ſunt ([i]) Joſ. Scaliger, ([k]) Labbeus, ([l]) Salianus, ([m]) Bibliander, ([n]) Serarius, ([o]) Uſſerius noſter, ac ([p]) Waltonus. ([q]) Bonfrerius verò dubitat utrùm *decimus ſeptimus annus*, an *ſeptimus* ab Epiphanio aſſignatus fuerit. Et ſanè ſi Græcum ipſum conſulamus, nonnihil dubii in illo ipſo extare comperiemus. Quamvis enim *ſeptimus* definiatur annus, id tamen non benè convenit cum numeris ab Epiphanio tributis Ptolemæis ſingulis. Si enim hos omnes computemus, exurget numerus annorum *CCCVI.* ex quibus, ſubductis annis *CCXLIX*, quos dicit effluxiſſe ab Interpretatione ad occubitum Cleopatræ, manebunt anni ante Verſionem *LVII*; è quibus *XL* Ptolemæo Lagi tribuendi ſunt, & *XVII* Philadelpho. Satis quidem probabile videtur pro annis *XXXII*, qui Cleopatræ in

O vul-

(e) *Juſtitut. l. 4. Sect. 1. c. 21. p. 274.*

(f) *De Interp. Bibl. c. 1. p. 25.*

(g) *Theatro Hiſt. p. 362.*

(h) *Serie Temporum Mundi p. 203.*

(i) *In Euſeb num MDCCXXIV.*

(k) *Chron. parte 2. p. 134.*

(l) *Annal. ad an. M. 3775. p. 361.*

(m) *Temporum Supputat. p. 110.*

(n) *Prolegom. c. 17. Quæſt 9.*

(o) *Annal. ad an. M. 3727.*

(p) *Prolegom. Bibl. Polyglot. 9. c. 5.*

(q) *Proleg. Bibl. c. 16. ſect. 1.*

vulgatis Epiphanii codicibus aſcribuntur, legendos eſſe *XXII.* quot Chronologi ſolent illi dimetiri: ſed non certum eſt, quoniam idem numerus retinetur in ſummâ conjunctorum annorum Ptolemæorum, in quâ computantur anni *CCCVI.* τειακόσια ἓξ. quæ tamen, tributis Cleopatræ annis duntaxat *XXII*, non ſuperat numerum *CCXCVI.* Utcunque ſibi voluerit Epiphanius, annus tamen *decimus ſeptimus* propiùs accedit ad veritatem. Si Arabicos Scriptores afferre liceat; habemns duos, ejuſce rei teſtes; quorum alter opus Verſionis *undeviceſimo*, alter *viceſimo* Regni Ptolemæi ſecundi anno aſcribunt. Primus eſt *Armius* quidam Chronologus, nomine tenus notus, quem citat Arabicus quidam Commentator in Pentateuchum, in Præfatione Commentariorum, qui literis Syriacis conſcripti habentur (r) in nobiliſſimâ noſtrâ Bibliothecâ Bodleianâ: Verba Latinè ſic ſonant; *Sic dicit Armius Chronologus: Decimo nono anno regni Ptolemæi, Filii Ptolemæi, Rex juſſit ut congregarent Seniores Filiorum Iſraelis*, ut transferrent Legem. &c. Alter eſt Eutychius, ſive Said Ebn Batric, (ſ) qui in Annalibus Alexandrinis de ſecundo Ptolemæo (per quem tamen

(r) Cit. à Joh. Gregory *de LXX. Interp.* p. 19.

(ſ) P. 296.

tamen alium (t) à Philadelpho ſignificat) locutus, ſubdit: *Hic anno regni ſui viceſimo Hieroſolyma mittens, inde LXX. Viros è Judæis Alexandriam adduci curavit, quos ſibi Legem libroſque Propheticos è linguâ Hebraicâ in Græcam transferri juſſit.* Si Authores probatiores adeamus, & quo tempore Philadelphus ſuam inſtitueret Bibliothecam apud illos inquiramus, conſtabit argumentis & indiciis non tenuibus illum in curam ſtupendi illius operis non incubuiſſe antequam meliorem ſui regni partem tranſegerat. Atque hoc in primis ex Strabone poteſt probabiliter colligi, qui (u) affirmat illum ad magna illa molimina, quibus tam præclarus factus eſt, animum adjunxiſſe, *quando propter corporis imbecillitatem ſemper novæ alicujus oblectationis materiam expeteret.* Οὗτοι (Reges Ægypti) γὰρ ἐφρόντισαν τῶν τοιούτων (ingentium operum:) διαφερόντως δὲ ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς, φιλιστορῶν, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος, διαγωγὰς ἀεί τινας καὶ τέρψεις ζητῶν καινοτέρας. Philadelphum enim non ſemper, & â pueritiâ, infirmitate corporis laboraſſe, ſed vitam voluptuoſam diu agendo illam contraxiſſe ex Phylarcho colligere eſt, qui apud Athenæum (x) tradit illum

(t) *Vide* Tabulam *Chronol.* Ptolemæorum *in Proœmio* Syntagmatis de Ptol. *fol. ult.* & *ipſum* Syntagma *cap.* 22.

(u) *Geogr. l.* 17. *p.* 543.

(x) *L.* 12. *p.* 536.

διαφθαρῆναι ὑπὸ τῆς ἀκαίρου τρυφῆς, perditum fuiſſe importuno luxu, & docet invaletudinem ejus fuiſſe *podagram.* Atq; hoc tempore Philadelphum in Bibliothecâ inſtruendâ curas confixiſſe admodum veriſimile eſſe, confirmatur ſuffragio doctiſſimi Ludovici Vivis, Viri magno judicio præditi, quem reperio (y) ſcribere *Philadelphum maturiore ſuâ ætate, quo tempore morbis afflictaretur, proculque â bellis gerendiſque rebus eſſe cogeretur, ſtudiis ſe tradidiſſe, accitis undique Ingeniis & conſtructâ Bibliothecâ.* Atque hanc ſententiam Vivis eſſe perquam probabilem pronunciat (z) Torniellus. Huic argumento adeſt luculentum (a) Æliani teſtimonium qui declarat Philadelphum tunc præcipuè in bonis literis operam poſuiſſe, & eruditum evaſiſſe, quando, annis jam vergentibus in ſenium, valetudine ad morbos propensâ uteretur. Adferens enim multorum exempla, qui, cùm per magnum ætatis ſuæ ſpatium à ſtudiis & literis operam ſuam atque induſtriam aliò traduxerant, tandem per otium invaletudinis vacantes bonarum artium contemplationi, rei literariæ præſidiis ſeſe inſtruxerunt; tradit idem Ptolemæo Philadelpho contigiſſe: Μουσικώτα-

τον

(y) *Notis in S. Aug. l.* 18. *de Civ. Dei c.* 42.

(z) *Chron. ad an. M.* 3798.

(a) *Var. Hiſt. l.* 4. *c.* 15.

τον δὲ λέγουσι, καὶ Πτολεμαῖον γενέσθαι τὸν δεύτερον, καὶ αὐτὸν νοσήσαντα. *Aiunt etiam Ptolemæum ſecundum doctiſſimum evaſiſſe cùm infirmè valeret.* Jamverò vix dubium eſt quin illo tempore Bibliothecam ſuam adornare cœperit, cùm in libris otium illud ſuum poſuerit, & animum ſacris Muſarum artibus tanto ſtudio adjecerit. Adde quòd ex Galeno colligere liceat *Philadelphum* è vivis deceſſiſſe quando in Bibliothecâ inſtruendâ occupatus fuerit, & perficiendam illam Filio ſuo, Ptolemæo Euergeti, reliquiſſe. Ad inſtructionem enim Bibliothecæ tanto niſu Ptol. *Euergetes* ſeſe contulit, & tot libros in illâ recondidit, ut Galenus ſtudium ejus Bibliothecæ Alexandrinæ ornandæ maximè celebraverit, & illam, non *Philadelphi*, ſed *Euergetis* vocaverit. Quod haud diſcerno quomodo potuerit fieri, ſi *Philadelphus* incipiente regno Bibliothecam tanto conamine apparaviſſet: quoniam, cùm tantum fuit regni ejus ſpatium, & tantum Bibliothecæ ſtudium; nequiviſſet non corraſiſſe tot volumina, ut ipſi, non alii cuivis Ptolemæo, Bibliothecam acceptam omnes retuliſſent. Galeni autem locus eſt in (b) Commentario ſecundo in

(b) *Fol. 196 tomi 5. edit. Græcæ.*

in librum tertium Hippocratis *de* (c) *Morbis Vulgaribus*, ubi differens de Notis in illo libro repertis, ait Exemplar quoddam *in Bibliothecâ Ptolemai Euergetis* (id eſt, Alexandrinæ) *repertum fuiſſe illis characteribus notatum manu Medici cujaſdam Pamphili.* Εὑρεθῆναί τε βιβλίον τι τῶν Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου κληθέντος ἔχον αὐτοὺς διασκευασμένους ὑπό τινος ἰατροῦ Παμφίλου. Paulo poſt Bibliothecam illam vocat τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεγάλην βιβλιοθήκην. Et, aliquibus interjectis; καὶ φιλότιμον, inquit, περὶ βιβλία τόν τε βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖον οὕτω γενέσθαι φασὶν ὡς καὶ τῶν καταπλεόντων ἁπάντων τὰ βιβλία κελεῦσαι πρὸς αὐτὸν κομίζεσθαι. *&c.* hoc eſt: *tanto fuiſſe erga libros ſtudio Ptolemaeum Ægypti Regem dicunt, ut omnium in Ægyptum navigantium libros ad ſe deferri juberet, & tranſcribi curaret, & quos à dominis acceperat in Bibliothecâ ſuâ reponeret, redditis iis illis quos exſcripſerat libris.* Paulò infrà ſubdit: Ὅτι δ' οὕτως ἐσπούδαζε περὶ τὴν τῶν παλαιῶν βιβλίων κτῆσιν ὁ Πτολεμαῖος ἐκεῖνος, οὐ μικρὸν εἶναι μαρτύριόν φασιν, ὃ πρὸς Ἀθηναίους ἔπραξε. δοὺς γὰρ αὐτοῖς ἐνέχυρα πεντεκαίδεκα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ λαβὼν τὰ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου καὶ Αἰσχύλου, βιβλία, χάριν τοῦ γράψαι μόνον ἐξ αὐτῶν,

ἐςὶ εὐθέως ἀποδοῦναι σῶα, &c. *Tanti autem Ptolemæi illius ſtudii ad veterum libros comparandos magnum eſſe argumentum referunt rationem quam habebat cum Athenienſibus; qui quindecim pignoratis argenti talentis, ab eis accepit Sophoclis, & Euripidis, Æſchylique libros, ut eos tantùm deſcriberet; & mox ſartos tectos reſtitueret. Magnificè cùm apparaviſſet eos in pulcherrimis chartis, quos ab Athenienſibus acceperat, retinuit: illis miſit, quos ipſe paraverat, orans quindecim talenta tenerent acciperentque novos pro veteribus, quos ipſi dederant, libros. Quòd ſi Athenienſibus ne novos quidem remiſiſſet libros, ſed veteres retinuiſſet, non erat quòd ægrè ferrent, qui argentum hac lege acceperant, ut hoc ipſi ſervarent, ſi ille retineret libros. Itaq; illi ſimul & novis libris, & argento ſunt potiti.* Profitetur Galenus hæc ſe ex antiquo Zeuxidis cujuſdam in prædictum Hippocratis librum Commentario deſumpſiſſe. Advertendum porro eſt, ab illo dici Ptol. *Euergetem* libros Athenienſes adeptum fuiſſe, & in Bibliothecâ Alexandrinâ repoſuiſſe, quòd idem factum *Philadelpho* tribuitur ab(c) Athenæo, qui ſcribens de(d) Neleo, in cujus poteſtate (e) Ariſtotelis libri fuerunt, ſubjungit:

(c) *Deipnos initio libri primi*

(d) *Legendum enim* Νηλέα, *non* Πηλέα.

(e) *Leg. enim apud* Athen. τούτω *non* τούτων.

παρ'

παρ᾽ οὗ πάντα φησὶ πριάμενος ὁ ἡμέδαπος βασιλεὺς Πτολεμαῖος, Φιλάδελφος δ᾽ ἐπίκλησιν, μετὰ τῶν Ἀθήνηθεν καὶ τῶν ἀπὸ Ῥόδου, εἰς τὴν καλὴν Ἀλεξάνδρειαν μετήγαγε. A quo ſcilicet omnes mercatus Ptolemæus rex noſtrâs, cognomine Philadelphus, cum iis quos Athenis & Rhodo nactus fuerat, in pulchram Alexandriam tranſferri curavit. Quos libros Athenienſes, eoſdem fuiſſe cum illis, quorum Galenus meminit, omnino videtur, quia non eſt dubitandum, quin Philadelphus, Euripidis, Sophoclis, Æſchylique, tam clarorum(f)Poetarum, libros penes ſe habere cupiverit: & ſi eos rogâſſet Athenienſes, cogitari nequit illum repulſam paſſurum ab illis, qui plurimis ſe nominibns ipſi aſtrictiſſimos agnoverunt, & (ut docet Pauſanias) magno in honore habuerunt, erectâ in honorem ejus ſtatuâ, & Tribuum unâ ab illius nomine appellatâ

(f) *Duo fuerunt* Ptolemæi, Euergetis *cognomento inſigniti; quorum* poſterior *videtur ad ornationem* Bibliothecæ *multum contuliſſe, quippe qui libris deditiſſimus fuit, & ob doctrinam* Philologi *agnomen obtinuit. Cæterùm hic non videtur deſignari à* Galeno, *quia non eſt veriſimile* Bibliothecam Alex. *tam diu, nempe annis plus minus centum poſt mortem* Philadelphi, *caruiſſe Operibus* Poetarum *tam celebrium. Nec videtur probabile* Philadelphum, *virum conquirendis libris tam præclarum, cæteroſque poſt illum Reges, tam paucos congeſſiſſe libros, ut ſupereſſent tot Volumina à poſteriore* Euergete *adjicienda, ut propter illa,* Bibliotheca *ei, tanquam Conditori, à* Galenò *aſcribi poſſet.*

latâ *Ptolemaide.* Quibus poſitis, conficitur, vel Galenum perperam pro *Philadelpho Euergetem* ſuppoſuiſſe, quod affirmari nequit, vel ſupradictos libros à *Philadelpho* accerſitos fuiſſe, & libros ex illis deſcriptos remiſſos fuiſſe (ſicut Galenus refert) ab *Euergete*, Philadelpho brevi poſt accitos libros moriente. Unde ſequitur Philadelphum non niſi paulo ante mortem ſuam in condendâ Bibliothecâ ſe totum collocâſſe. Videtur quidem contrarium ex eo colligi poſſe, quòd Athenæus tradit Philadelphum Ariſtotelis libros emiſſe à Neleo, qui, cùm (Authore[h] Strabone) Ariſtotelis Auditor fuerat, vix credi poſſit in vitâ fuiſſe exituro Philadelphi regno, quandoquidem inter mortes Ariſtotelis & Philadelphi anni interpoſiti fuerint propè octoginta. Verùm manifeſtum eſt Athenæum in eo falli; Strabo ([i]) enim ſuprà laudatus, teſtis eſt locuples *Neleum Scepſium, Ariſtotelis & Theophraſti libros, quos ipſi Theophraſtus ſupremis tabulis legaverat, Scepſin Athenis tranſtuliſſe, & poſteris ſuis reliquiſſe. A quibus, ineruditis viris, illos ſub terrâ in foſſâ occultatos fuiſſe, ne à Regibus Attalicis, quibus Scepſis civitas parebat, Biblio-*

(h) *L. 13. p. 419.*

(i) *Loco cit.*

thecam Pergamenam inſtruentibus, illuc transferrentur. Ibi humore & blattis miſerè vitiatos fuiſſe, & tandem Apelliconi Teio magno pretio venditos; &, Syllâ, cùm Athenas cepiſſet, hujus bibliothecam recipiente, allatos fuiſſe Romam. Plutarchus (k) eorundam author eſt, qui refert *antiquiores Peripateticos Ariſtotelis & Theophraſti ſcripta neque pleraque neq; exactè volviſſe, verùm ob hæredem Nelei Scepſii, ea ad inertes atque indoctos homines recidiſſe.* Et præterea Ariſtotelis bibliothecam in manus Philadelphi non deveniſſe colligere liceat ex Ammonii Hermiæ Scholiis (l) in Ariſtotelis Categorias, qui ſcribit *Ptolemæum Philadelphũ Operum Ariſtotelis conquirendorum, perinde ac reliquorum, perſtudioſum fuiſſe, pecuniaſq; iis perſolviſſe qui Philoſophi libros ad ipſũ afferrent. Quo factum eſſe ut quidam, quæſtum conſectantes, libros Philoſophi nomine inſcribentes comportarent; adeò ut in magnâ* Alexandriæ *Bibliothecâ, Analyticorum* Ariſtotelis *quadraginta, Categoriarum duo libri inventi fuerint.* Si enim Ariſtotelis Bibliotheca, & ipſiſſimi libri ab illo ſcripti, in Bibliothecâ Alexandrinâ repoſita fuiſſent, quid opus fuiſſet recondendi libros quotquot ſub ejus

(k) *Vitâ Syllæ.*

(l) *Præfatione.*

ejus nomine afferrentur, cùm una ejus Bibliotheca inſtar omnium fuiſſet? Quin ſi faciamus (quod concedi nequit) Neleum Ariſtotelis libros Philadelpho vendidiſſe; ſequetur tamen id fieri non potuiſſe ante partem poſteriorem regni Philadelphi, ſi verum ſit, quod multi concedunt, (me vero [l] habere dubium fateor) Theophraſtum vitam produxiſſe ad annum ætatis centeſimum ſeptimum, ut proditur à S. Hieronymo, & confirmatur in Præfatione Theophraſti ad ſuos *Characteres*, ubi ſecundùm univerſa exemplaria, & ſuffragante [m] Joh. Tzetze, dicitur Characteres illos meditatus cùm annos *nonaginta novem* abſolviſſet: Theophraſtus enim Ariſtotelis libros cum ſuis teſtamento moriens reliquit Neleo; &, ſi ad tantam ætatem pervenerit, vix potuit moriante præteritam regni Philadelphi majorem partem: ſiquidem Ariſtotele multò junior fuit, utpote ejus diſcipulus; à quo tamen nato ad medium Philadelphi regnum peracti ſunt anni non amplius *CXXXVIII.* tot enim colliguntur ab anno primo Olympiadis *XCIX^æ*, quo Ariſtotelem natum tradit [n] Apollodorus, ad annum *II.* Olymp. *CXXVIII^æ* abſolutum, qui viceſimus fuit regni Phi-

(l) *Theophraſtum vixiſſe annos duntaxat 85. videtur cùm ob teſtimonium Laertii, tum ob alias rationes.*

(m) *Chiliad. 9. 296.*

(n) *Chronicis ap.* Laertium.

Philadelphi, & decimus octavus ab obitu Ptolemæi Lagi. Verùm hæc mittamus; & videamus an aliunde poſſit aſtrui Philadelphum Bibliothecam ſuam confeciſſe vergente ad exitum ipſius regno. Sanè huic opinioni Theocritus vigorem adjicit, qui in Idyllio decimo ſeptimo, quod Εγκώμιον εἰς Πτολεμαῖον, *Laudatio Ptolemæi* Philadelphi, inſcribitur, Philadelphum celebrat propter fortitudinem, opulentiam, imperii magnitudinem, militum multitudinem, & munificentiam in Poetas *&c.* de doctrinâ tamen ejus & Bibliothecâ celebratiſſimâ illâ, quam ornavit, & quæ maximè in admirandis & in laudibus ejus ponenda fuit, nullam omnino mentionem facit. Unde conficitur illum eruditione nondum claruiſſe, & nondum Bibliothecam in curâ habuiſſe, quando Theocritus Encomium illud compoſuerit: quod tamen diu poſt initium regni ejus compoſitum fuiſſe cùm aliunde conſtat, tum exinde quòd de nuptiis ejus cum Sorore ſuâ canitur. A nobis inſuper eſt quòd Vitruvius (°) innuit Alexandrinam Bibliothecam poſt Pergamenam, nempe per æmulationem, conſtructam fuiſſe; his verbis: *Reges Attalici magnis*

(°) *Præfatione libri ſeptimi de Architecturâ.*

nis Philologiæ dulcedinibus inducti, cùm egregiam Pergami Bibliothecam ad communem delectationem inſtituiſſent: tunc item Ptolemæus infinito zelo cupiditatiſq; ſtudio incitatus, non minoribus induſtriis ad eundem modum contenderat Alexandriæ comparare. Bibliothecam enim Pergamenam ante tempora Regis Eumenis, primi ejus tituli, inſtitutam non fuiſſe demonſtratur ex (p) Strabone & (q) Plinio, inter quos convenit *Eumenem* fuiſſe illius conditorem; conſequitur itaque juxta Vitruvium *Eumenem* illum fuiſſe primum illius nominis: & inde conficitur Bibliothecam Alexandrinam à Philadelpho conditam fuiſſe poſt annum ut minimè viceſimum ſextum regni ipſius, & viceſimum quartum à deceſſu Ptolemæi Lagi; Eumenes enim hujus tituli primus, ſecundus Pergami Rex, illo anno, nempe quarto Olympiadis *CXXIXæ*, (ut eſt in Anagraphe Olympiadum) incepit regnare; & Philadelpho ſuperſtes fuit annis circitèr ſeptem. Hæc inquam ſequuntur, ſi ſequamur Vitruvium, de cujus quidem fide ipſe fateor dubito, utpote quem ſuſpectum habeo peccandi ſæpius in eodem loco contra Chronologiam; Zoilus

(p) *L.* 13. *p.* 249.
(q) *Hiſt. Nat. l.* 13. *c.* 11.

Zoilus enim & Ariſtophanes Grāmaticus, quos Regi Philadelpho coætaneos facit, neuter videtur Philadelphi tempore floruiſſe, ſed ille ante, hic poſt illius regnum videtur claruiſſe: Et, quod caput eſt, (r) Strabo diſertim aſſerit Bibliothecæ Pergamenæ conditorem fuiſſe *Eumenem* hujus nominis ſecundum, qui incepit regnare diu poſt deceſſum Ptolemæi Philadelphi. Itaque Vitruvii authoritatem judicio Lectoris permittam; & ad hæc omnia adjiciam expreſſa & illuſtria quorundam teſtimonia, Philadelphum Bibliothecam ſuam inſtituiſſe brevi admodum ſpatio antequam naturæ ſatisfaceret. Georgius (ſ) Syncellus hoc diſertim teſtatum fecit, affirmans Bibliothecam ab illo adornatam Olympiade *CXXXIIâ*, cujus annus primus incidit in annum ante obitum Philadelphi ſextum. Πτολεμαῖος inquit, ὁ Φιλάδελφος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βιβλιοθήκην καθίστησιν ρλβ' Ὀλυμπιάδι, ἧς πληρουμένης τελευτᾷ, δέκα μυριάδες βιβλίων ἦσαν ὥς τινες φασίν. *Ptolemæus Philadelphus Bibliothecam in Alexandriâ inſtituit Olympiade CXXXIIi, quâ exeunte deceſſit pariter ex vitâ: decem myriades librorum fuerunt, ut nonnulli dicunt*. Eadem habentur in libro primo (t) Chronicorum

(r) *Loco modò citato.*

(ſ) *Chronographiæ p. 273.*

(t) *P. 66. edit. ult.*

rum Euſebii Græcorum, in quo tamen deeſt πλεὐτᾶ, ut ſenſus ſit, decem fuiſſe myriadas librorum in bibliothecâ, cùm *completa* fuerit. Quem ſenſum veriorem eſſe cùm ex ipſis videtur verbis, tum ex eo quòd Philadelphus vitam cum morte commutaverit non exeunte Olympiade prædictâ, verùm anno ſecundo proximæ. Sin verò Syncellus ſcripſerit πλεῦτα; conſpicuum eſt illum voluiſſe Bibliothecam conditam fuiſſe intra quadriennium ante mortem Philadelphi. In Goarii editione Syncelli ad marginem annotatur ρλά,quaſi aliud exemplar Bibliothecam conjiceret ad Olympiadem *CXXXIam*, quam Goarius quoque in Latinâ ſuâ ponit Verſione: quam lectionem ſi recipiendam cenſeas, Bibliothecam tamen intra decennium ante obitum Philadelphi inſtitutam fuiſſe conſtaret luculento Syncelli teſtimonio. Id verò fortaſſe Goarius adjecit in Marginem non ex codice aliquo, ſed ex conjecturâ,quoniã Eleazari Pontificatus non duravit ad Ol. *CXXXIIdam.* Joſ. Scaliger (u) ait Julium Africanum, præclarum Chronologum, Bibliothecæ Philadelphi inſtitutionem conferre ad Olympiadem ſupradictam, *viz. CXXXIIam*, cui

(u) *Ad Euſeb: num.* 1734.

cui computo Scaliger calculum ſuum adjicit,(x)aliique recentiorum docti viri ſuffragantur. Crediderim verò Africani ſententiam aliunde locorum elici non poſſe, quàm ex citatis Syncelli verbis, qui quidem in hac re (ut aliis pleriſque ſolet) videtur Africanum præeuntem habuiſſe. Huic opinioni propè accedit Eutropius quidam quem memini ab (y) Antonio Coccio Sabellico citatum dici rejicere Bibliothecæ inſtitutionem in *trigeſimum ferè* Philadelphi annum, id eſt, trigeſimum ſecundum ab eo tempore, quo Philadelphus incepit cum Patre ſuo regno præeſſe: ſolet enim vulgò Philadelphi regnum ſupputari ab obitu Ptolemæi Lagi. Videtur denique ipſe Flavius Joſephus à nobis facere, nimirum aſſerere Verſionem Græcam fuiſſe confectam ipſo ultimo Philadelphi anno, nempe quadrageſimo; qui colligendus

est,

(x) Dan. Rivetus, *Iſag. in S. Scrip. c.* 10 § 3. *Et vir doctiſ.* D. Adam Littleton, *qui in* Tabulâ Chronol. *Dictionario affixâ* LXX. Interpretes *refert ad annum poſt mortem* Ptol. Lagi *XXXIIdum, vel XXXIIIum.* Rabbi David Ganz *in Chronologiâ Sacrâ-profanâ, quam* Germen Davidis *inſcripſit, parte* 2. *ad an.* 484. *Millenarii quarti, et ad an.* 515. *ait interpretationem S. Scripturæ confectam anno* Philadelphi *XXXImo. id eſt, ab obitu* Ptol. Lagi. Cornelius à Lapide in Encomio S. *Scripturæ Commentariis ipſius præfixo, p.* 15. Jacobus de valentiâ *Tractatu Sexto Prologi in Pſalterium,* Galatinus *de Arcanis Cathol. Veritatis l.* 1. *c.* 3. & Driedo *de Catalogo S. Scripturæ l.* 2. *c.* 1. *à* Verſione & Bibliothecâ *conditâ ante* Chriſtum *recenſent annos CCL. Annus autem ante* Chriſtum *CCLus connectitur cum anno ante mortem* Ptol. Philadelphi *ſexto.* (y) *Enneadis* 4. *l.* 8. *p.* 641.

eſt; non à morte Ptolemæi Lagi, ut vulgariter numerari ſolet, ſed ab illo tempore, quo Philadelphus ab eo in ſocium regni admiſſus fuit. Quod quidem putari nequit illum ullam aliam ob cauſam exiſtimâſſe, quàm quòd accepiſſet Philadelphum extremo regno ſuo in Bibliothecam conficiendam curas contuliſſe. Locus autem, unde hoc elicio, principium eſt ſecundi Capitis Libri Antiquitatum duodecimi: ubi, narratis in præcedente Capite Ptolemæi Lagi geſtis, in hæc verba ſubjicitur. *Ἔπειτα τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου παραλαβὼν ὁ Φιλάδελφος, καὶ κατασχὼν αὐτὴν ἐπ' ἔτη ἑνὸς δέοντος τεσσαράκοντα, τὸν νόμον ἡρμήνευσε.* &c. Quem locum non ſum neſcius Interpretes ejus alioſque eruditos viros ſolere ita intelligere, quaſi vellet Joſephus Philadelphum annis undequadraginta iu univerſum regnaviſſe: Cæterùm, ut ne memorem vix ullum alium Authorem annos regno Philadelphi triginta novem [z] aſſignare, ſed vel triginta octo ab obitu ipſius Patris, vel quadraginta ab initio ipſius regni vulgò numerari: & ut mittam, Philadelphi conſuetudinis non eſſe, quot annis regnârint alii Ptolemæi prodere; ne-

(z) *Vide* Syntax. *de* Ptol. cap. 13.

que Philadelphi regnum tam longum fuiſſe, ut illius ſpatium, annis aliorum ſilentio præteritis, commemorari mereretur, cùm ipſe Ptolemæus Lagi vel tam diu vel diutiùs in adminiſtratione regni fuerit: præter hæc inquam videtur verborum ipſorum ſenſum magis genuinum eſſe, Philadelphum Legem Judaicam Græcorum auribus tradendam curaviſſe, poſtquam annos in regno tranſegerat triginta novem, & illa ad hunc modum eſſe interpretanda: *Philadelphus poſtea, regno Ægypti aſſumpto & annis undequadraginta adminiſtrato, Legem in Græcam linguam tranſferri curavit.* Veruntamen hæc de Joſepho monuerim tantùm literatos, non citò affirmârim. Committere tamen non poſſum, quin proponam obſervandum, à Joſepho nullum Philadelphi poſt confectam Verſionem geſtum memorari, nullam favoris ejus in Judæos inſtantiam celebrari; cùm tamen arduum eſt cogitatu quòd Philadelphus multa alia beneficia apud Judæos poſt contractam tantam amicitiam non poſuerit, ſi negotium Verſionis non ſuſceptum fuiſſet brevi ſpatio ante exitum illius regni. Ex poſitis autem omnibus (niſi plurimùm fallor)

fallor) clarum eſt Philadelphum Bibliothecæ conſtruendæ ſeſe intendiſſe poſtquam multos in regno annos ſuperaverat, & (quantum ego exiſtimare poſſum) vergente ad exitum ipſius regno. Unde conficitur Ariſteam vel in negotio Verſionis probè ac vehementer erraviſſe, vel (quod ſuprà probavimus aliunde) voluiſſe verſionem Bibliothecæ adornandæ gratiâ abſolutam fuiſſe diutiſſimè poſt initium regni Philadelphi.

21. Illud autem tacitus præterire non poſſum, quòd ([a]) Salianus, & poſt illum ([b]) Ricciolius ſcribunt, colligi poſſe ex Epiſtolâ Regis, quæ recitatur in Ariſtæâ & Joſepho, horum eſſe ſententiam Tranſlationem fuiſſe elucubratam ([c]) initio regni Philadelphi. Huic quidem opinioni favere videtur Latina Matthiæ Palmerii Verſio Ariſteæ, quæ extat in Bignei Bibliothecâ Patrum, quæ ſic ſe habet: *Nos ubi regni gubernacula cepimus, benignitate erga omnes, tum maximè erga cives tuos affecti, eorum ſupra centum millia libertate donavimus.* Græca verò ſic concipiuntur: Καὶ ἡμεῖς δὲ παραλαβόντες τὴν βασιλείαν, φιλανθρωπότερον ἀπαντῶν τοῖς πᾶσι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς σοῖς πολίταις,

(a) *Annal. ad an. M.* 3775. *p.* 361.
(b) *Chronolog. to.* 1. *p.* 140.
(c) Ricciolius *confert verſionem ad an.* 1. *vel* 2. *ante mortem* Ptol. Lagi, *Salianus ad an. VIIum. poſt mortem ejus definientem, vel* VIIIam. *inchoatam.*

ὧν ὑπὲρ δέκα μυριάδας αἰχμαλώτους ἠλευθερώκαμεν. Quæ in hunc modum vertenda ſunt. *Nos verò conſecuti regni adminiſtrationem, cùm aliis omnibus exhibemus nos humaniores, tum verò præcipuè civibus tuis, quorum ſupra* &c. Et illis non indicatur Regem ſtatim ab aſſumptâ regni adminiſtratione à cervicibus captivorum Judæorum ſervile jugum excuſſiſſe; ſed ſignificatur, Philadelphum *conſueviſſe* Judæis aliiſque omnibus plurimùm humanitatis impertire. Joſephus legit, Τὴν δ' ἀρχὴν ἐγὼ παραλαβὼν, πᾶσι μὲν φιλανθρώπως ἐχρησάμην, μάλιστα δὲ τοῖς σοῖς πολίταις, ὧν &c. *Ego verò, devoluto ad me principatu, in omnes benignitate uſus ſum, maximè verò in cives tuos. Quorum* &c.

22. Ex diſcuſſis clariſſimè demonſtratur Authorem Hiſtoriæ LXX. Interpretum voluiſſe Græcam Verſionem elaboratam fuiſſe longo poſt ſpatio quàm Ptolemæus Philadelphus gubernacula regni capeſſeret; & Demetrium Phalereum Regiam bibliothecam tunc temporis tractaviſſe. Unde, cùm ſuprà demonſtratum fuerit Demetrium Phal. occubuiſſe ſtatim ab initio regni Philadelphi, firmiſſimè aſtruitur Hiſtoriam iſtam non fuiſſe con-

conſcriptam ab Ariſteâ uno ex Philadelphi Proceribus, verùm confictam fuiſſe ab ignaro aliquo homine; ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

CAP. VIII.

Dubitatur an Eleazarus *Pontifex* Judæorum *fuerit quo tempore* Bibliotheca Alexandrina *à* Ptol. Philadelpho *inſtituta fuit.* §. 1.

Argumentum aliud contra Hiſtoriam Ariſteæ, *exinde petitum, quòd, quamvis doceat interpretationem Scripturæ plurimis annis poſt initium regni* Philadelphi *ornatam fuiſſe; prodat tamen* Menedemum Eretrienſem *trãſlatæ Scripturæ tempore in* Ægypto *fuiſſe. Quem* Ptolemæo Lagi *ſupervixiſſe non plus ſeptennio, demonſtratur. Quæritur de ætate* Menedemi; *quo tempore natus fuerit, quo mortuus.* Ioſ. Scaliger *malè putat illum obiiſſe diu antequam* Philadelphus *aſſumeret regnum.* §. 3. *Juxta* Heraclidem *ſequitur illum ceſſiſſe vitâ ante* Philadelphi

regnum

regnum. Illum fuiſſe diſcipulum Platonis. *Qui quo anno obîerit.* Saidi Batricidæ *delirium. Illorum error, qui* 73. *duntaxat annos* Menedemi *vitæ conſtituunt.* §. 4. *Agnoſcitur illum plures annos vixiſſe, quàm qui ab* Heraclide *definiuntur, & perduxiſſe vitam uſque ad id temporis, quo* Antigonus Gonatas Gallos *in prælio profligavit. Quæ victoriâ quo anno contigerit.* D. Laertius *emendatus.* Menedemum *vixiſſe annis* 94. *Probabile eſſe illum nunquam fuiſſe in* Ægypto, *regnante* Philadelpho. §. 6.

ARiſteas, & ſequaces ejus (d) Joſephus, (e) Euſebius, (f) S. Auguſtinus, (g) Cyrillus Hieroſolymitanus, (h) Iſidorus Hiſpalenſis, (i) Theodorus Antiochenus, (k) Nicephorus Patriarcha, (l) Ado Viennenſis, (m) G. Syncellus, (n) Joh. Zonaras, aliique, Verſionem Græcam perhibent confectam Eleazaro Pontificatum Judæorum maximum gerente; quod, juxta rationes Euſebianas, (qui annum ultimum Eleazari Pontificis connectit cum *trigeſimo* regni Philadelphi, ſive *nono* ante mortem ejus, & *ſecundo* Olympiadis *CXXXIæ,*) fieri non potuit, ſi Philadelphus

(d) *Antiq. l.* 12. *c.* 2.
(e) *Præp. Ev. l.* 8. *c.* 2.
(f) *De Civ. Dei l.* 18. *c.* 42. & 43.
(g) *De Fide Catecheſi* 5. *p.* 79.
(h) *Chronico.*
(i) *Comment. ad c.* 1. Sophoniæ.
(k) *Chronographiâ.*
(l) *Chronico*
(m) *Chronog. p.* 273.
(n) *Annal. to.* 1. *p.* 142.

delphus inceperit Bibliothecam ſuam inſtaurare Olympiade *CXXXIIdâ*, quod Georgius Syncellus aſſerit, quodque confirmatur Galeni teſtimonio. Ex quo conficitur non modò Philadelphum in augendâ Bibliothecâ totum fuiſſe quando moreretur, verùm etiam illum annis ante mortem pauciſſimis ad illius inſtructionem ſeſe contuliſſe: quandoquidem veriſimillimum eſt illum ſtatim ferè à ſuſcepto Bibliothecæ conſtruendæ negotio Athenas miſiſſe qui libros emerent, utpote civitatem librorum in primis cultricem & literarum ſtudioſorumq; Virorem nutricem totius terrarum orbis fœcundiſſimam: Quâ tamen de urbe illum libros acciviſſe non niſi breviſſimo ante mortem ſuam tempore, probabile reddidi per prædictam Galeni fidem. Quâ quoque comprobatum eſt Euripidis, Sophoclis, Æſchylique, illuſtriſſimorum illorum Poetarum, libros non fuiſſe repoſitos in Alexandrinâ Bibliothecâ niſi ſub mortem Philadelphi vel poſtea; & perquam alienum eſt ab omni veritatis ſpecie Authores celeberrimos, & Poetas in tantâ admiratione apud omnes habitos, non conquiſitos fuiſſe cùm primùm Bibliothecam tanto cum

cona-

conamine Philadelphus adornare cœperit. Quibus omnibus adjunxi Joſephi Authoritatem, quem oſtendi videri retuliſſe verſionem Græcam ad annum Philadelphi ultimum, atque hoc feciſſe, quia Scripturæ dicuntur tranſlatæ paulo poſtquam Philadelphus Bibliothecam aggreſſus fuerit. Quòd enim Eleazarus e vivis abierit diu ante annum ultimum Philadelphi, id minimè impedit quo minùs Joſephus Verſionem ſub finem regni Philadelphi, & tamen ſub Eleazaro, elaboratam crederet: etenim hoc opinari potuit, cùm non perpenderit quo tempore Eleazarus extinctus fuit; quia didicerat ab Ariſteâ, verſionem confectam fuiſſe ſub Eleazaro gratiâ Bibliothecæ Philadelphicæ; ab aliis, Bibliothecam illam non fuiſſe conſtructam antequam regnum Philadelphi exiturum fuit. Neque illi hac in re hallucinari minùs in proclivi fuit, quàm G. Syncello, qui verſionem conjicit (ſecundùm aliqua ſaltem exemplaria) *ad Pontificatum Eleazari & Olympiadem CXXXIId um*, vel aliis recentiorum, *viz.* Rabbi Ganz, Cornelio à Lapide, Gregorio de Valentiâ, Galatino, & Driedoni; (o) quorum primus Verſionem

(o) *Vide notas p.* 120.

nem

nem prodit abſolutam *ſub Pontifice Eleazaro, XXXImo anno Ptol. Philadelphi*, id eſt, *octavo* ante mortem ejus; reliqui illam rejiciunt ad annum Philadelphi circitèr *XXXVum*, & tamen illam ad *Eleazari Pontificatum* conferunt, minimè conſiderantes rationem temporum non congruere. Et ſanè facile ad fidem eſſe poſſit talem incogitantiam Ariſteam ipſum in fraudem adduxiſſe: Legem enim Moſaicam in Græcam linguam, Eleazaro Pontifice, converſam fuiſſe libenter conceſſerim; & probabile videtur Regem Philadelphum, (quem in magno negotio habuiſſe obligare ſemper Civitates exteras, & largitiones magnas aliquando feciſſe, apud alios Scriptores legimus) legationem honorificam inſtituiſſe ad Eleazarum Sacerdotem Maximum, eique miſiſſe munera & donaria in uſum & ornatum Templi Hieroſolymitani conſecranda, qualia Ariſtæas celebrat & deſcribit, vel quæ anſam illi præbuerunt mentiendi illa quæ commemorat. Videatur itaque illum, cùm Legem Moſaicam, Philadelpho Rege, & Eleazaro Judæorum Pontifice, in Ægypto tranſlatam fuiſſe,

atque inſuper Regem tempore Eleazari ampliſſimis donis magnificè ornaviſſe Templum Judæorum, compertum habuiſſet, inde arripuiſſe occaſionem fingendi Philadelphum curaviſſe Legem Judaicam Bibliothecæ ſuæ causâ tranſferri, & munera illa Judæis elargitum fuiſſe illius obtinendæ gratiâ; non perpenſo Eleazarum ex humanis antè demigrâſſe quàm Philadelphus Bibliothecam ſuam inſtauraret. Equidem facilè crediderim Ariſteam eam ob cauſam commentum fuiſſe hiſtoriam ſuam de Interpretatione: non tamen æquè facilè aſſeruerim Bibliothecam non inceptam fuiſſe à Philadelpho ante obitum Eleazari, quod tamen aſtrui videtur argumentis ſuprà productis: Quæ quidem ſi docti viri approbaverint, aſtipulantem me habebunt; ſin minùs, adverſarium me in illos non intendam.

2. Satis habeo probâſſe Bibliothecam â Philadelpho non inſtructam fuiſſe ante poſteriorem partem illius regni, vel ſaltem non antequam annos in regno plurimos emenſus fuerat; & demonſtrâſſe Ariſteam docere Verſionem fuiſſe confectam declinante ad finem Philadelphi regno, vel plurimis annis poſtquam reg-

regnum inierat. Hinc enim conficitur illum graviſſimè à verâ temporum ratione aberrare, in eo, quòd ſcribit Menedemum Eretrienſem Philoſophum Verſionis celebritati in Ægypto adfuiſſe, quem comprobari poſſit animam egiſſe paucis annis poſt initium Philadelphi.

3. Euſebius ſupputat Menedemum unà cum Speuſippo floruiſſe anno *I.* Olymp. *CXVI*ᵃ, qui trigeſimus ſecundus fuit ante mortem Ptolemæi Lagi. Joſephus * Scaliger ad ſuperiora tempora illum revocat, & Euſebium metachroniſmi inſimulat, eo fretus argumento, quòd Menedemus Platonem audiverit: quapropter exiſtimat illum ad prædictum annum non perveniſſe. Cæterùm Menedemum non ſolum ad illam Olympiadem vitam produxiſſe, verùm etiam illam longè ſuperâſſe, fateor atque etiam profiteor.

* *Videtur* Scaliger *non obſervâſſe mentionem de* Menedemo *fieri apud* Ariſteam.

4. Heraclides apud D. Laertium, ſcribit illum vixiſſe annis *LXXXIV.* & Laertius teſtis eſt illum maturiore ætate Platonem habuiſſe magiſtrum. *Menedemus cuſtos ab Eretriatibus Megara miſſus, in Academiam ad Platonem conceſſit, eoque captus, militiam deſeruit.* Eadem legere eſt apud Heſychium

Mileſium. Et (p) Plutarchus docet *Platonem de Sociis ſuis miſiſſe, Arcadibus Ariſtonymum reipublicæ conſtituendæ cauſâ; Eleis Phormionem; Pyrrhæis Menedemum.* Atque id quidem cauſæ fuit, cur S. (q) Cyrillus (obſervante doctiſſ. Menagio) Menedemum vocat *Pyrrhæum*; qui & ipſe appellat illum Platonis diſcipulum. Ex quibus conſpicuum eſt Menedemum non modò in diſciplinam Platoni traditum fuiſse, ſed & aliquot annos poſt relictos ephebos peregiſse antequam ad pertractandam Philoſophiam ſe Platoni dederit. Nam aliter Cives ejus vix, aut nullo modo, dignati fuiſsent illum publico in militiâ munere. Apud Platonem quot annos egerit, in incerto ponitur; illum tamen annos minus viginti circitèr & quatuor non habuiſse quo tempore Plato obiit, colligitur inde quòd miſsus fuerit ad rempublicam Pyrrhæis conſtituendam; quæ ſanè provincia videretur & majorem ætatem requiſiſse. Jamverò Platonis obitum contigiſse anno *I* Olymp. *CVIII.* Hermippus tradit apud Laertium, quo authore ſtandum eſse (licèt Euſebius illum deduxerit ad annum ejus Olympiadis quartum) claré convincunt in e-

un-

(p) *Lib. adverſus* Coloten.

(q) *Lib. 6. contra* Julianum.

undem annum conſentientes, [r] Plutarchus, [ſ] Athenæus, [t] Dionyſiuſque Halicarnaſseus, ac alii. Arabicum enim delirium illud eſt, quod [u] Said Ebn Batric refert de Platone tanquam poſt deceſſum Alexandri Magni ſuperſtite. Poſito itaque Menedemum explêſſe annos circitèr *XXIV* quum Plato vitâ concederet, conficietur juxta numerum illius vitæ ab Heraclide aſſignatum, illum è vitâ ceſſiſſe Olympiadis *CXXIIIæ* anno primo exituro; à quo ſi ad primum uſque annum Olympiadis *CVIIIæ* retrò legas tempora, anni confient ſexaginta: Et hiſce ſi accumules illos *XXIV* annos, quos ante Platonis obitum Menedemus natus fuerit, exurget numerus annorum *LXXXIV*. Juxta quam rationem conſequitur Menedemum deceſſiſſe anno uno, vel altero, antequam Philadelphus in regni ſocietatem à patre ſuo admiſſus fuerit; quod contigit [x] anno tertio Olympiadis *CXXIIIæ*. [y] Conradus Geſnerus, [z] Carolus Stephanus, [a] Joh. Baptiſta Ricciolius, aliique recentiorum, dicunt Menedemum obiiſſe anno vitæ ſuæ *LXXIIItio*; quos miror quid uſqueadeò habuerit fruſtrà. Ricciolius, & alii Laertium

ipſum

(r) *De* 10. Rhet. *cap.* 8.
(ſ) *L.* 5. *c.* 18.
(t) *Epiſt. ad* Ammæum *p.* 121.
(u) *Annal.* Alexandrinis *p.* 288.
(x) *Vide* Syntag. de Ptol. *cap.* 10. *&* 12.
(y) *Onomaſtico.*
(z) *Dictionario Hiſtor.*
(a) *Chronologiâ Reformatâ to.* 1. *p.* 141.

ipſum allegant teſtem: quem tamen affirmo, ſecundùm omnes editiones quas viderim, Menedemo ex Heraclide (b) aſſignare annos non *LXXIII*, ſed *LXXXIV.*

(b) Menedemi *Vitâ p.69.edit.* Menagii.

5. Nemini non liquet quantâ probabilitatis ſpecie firmetur argumentum iſtud. Fatendum tamen eſt, quòd animum non ſic induxerim, ut credam illum annorum numerum verè inſtitui, qui Menedemi vitæ definitur ab Heraclide. Authores enim graviſſimi luculentum dicunt teſtimonium, illum ſuperſtitem fuiſſe ad illud uſque tempus, quo Antigonus Gonatas, Demetrii Poliorcetis filius, Rex Macedoniæ, Gallos in prælio fudit. Quod quidem contigit aliquanto annorum intervallo poſtquam Philadelphus ſumpſerat Ægypti regnum: ſpatio tamen non tanto, quin compareat Menedemum expirâſſe intra novennium illius regni. Apud Laertium ſcribitur Menedemum à prædicto Antigono in deliciis habitum fuiſſe, & de eo, cùm Barbaros (id eſt, Gallos) circa Lyſimachiam profligâſſet, pſephiſma feciſſe, cujus initium tale: *Imperatores & Senatores dixerunt, Quoniam Antigonus Rex, Barbaris prælio victis, in regionem propriam rever-*

revertitur, cæteraque omnia agit ex ſententiâ, viſum eſt ſenatui populoque. Gallorum hæc ſtrages quo anno facta fuerit colligitur è Juſtino, qui, narrato ut Galli ſub Brenno in expeditione contra Delphos attriti fuerint deletique, (c) addit: *Inter duos reges Antigonum & Antiochum ſtatutâ pace, cùm in Macedoniam Antigonus reverteretur, novus eidem repente hoſtis exortus eſt. Quippe Galli, qui à Brenno duce, cùm in Græciam proficiſcerentur, ad terminos gentis tuendos relicti fuerant, ne ſoli deſides viderentur, peditum quindecim millia, equitum tria millia armaverunt, fugatiſque Getarum Triballorumque copiis, Macedoniæ imminentes, legatos ad Regem miſerunt, qui pacem ei venalem offerrent, ſimul & Regis caſtra ſpecularentur* &c. A Gallis autem in Oraculum Delphicum invaſum eſt *anno II. Olymp. CXXV.* (ut (d) Pauſanias diſertis verbis atteſtatur) idque, anno Olympiadico medio, ſive tempore hyemali: ut hinc patet, quòd tenentes obſeſſum Oraculum, *acerrimum frigus* (e) *cum nive plurimâ vehementer afflixerit.* Itaque cùm tantillo pòſt tempore Gallorum irruptio in Macedoniam, cladeſque per Antigoni copias, acciderit, pro-

(c) *L.* 25. *c.* 1.

(d) Phocicis *p.* 304.

(e) Pauſan. *ibid. p.* 339. Juſtinus *l.* 24. *c.* 8.

probatur hæc conferenda in annum eundem exiturum, ſive in proximum quaſi incipientem. Atque huic quidem calculum ſuum adjicit Pauſanias, dicens *Gallos proximo anno poſt Brenni cladem, Democle Athenis Archonte, aliâ* ſe expeditione in Græcos immiſiſſe, & eodem anno *in Aſiam trajeciſſe.* Menedemus autem vitam finìvit ſtatim ferè poſt victos ab Antigono Gallos: Hermippus enim, Heraclides, & Antigonus Caryſtius apud Laertium, ſuffragante Heſychio Mileſio, ſcribunt illum, ob prædictum pſephiſma in ſuſpicionem prodendæ ei civitatis adductum, ad Antigonum ventitâſſe, & apud eum brevi tempore præ triſtitiâ, vel nullo cibo per ſeptem dies ſumpto, vitam cum morte commutâſſe. Atque hinc apparet Menedemum mortuum eſſe anno *III.* Olymp.*CXXVæ.* qui connectitur cum ſeptimo defuncti Ptolemæi Lagi, & nono regni Philadelphi. Fuit autem hic annus ſeptuageſimus à Platonis obitu, hoc eſt, à primo anno Olympiadis *CVIIIæ*; ut dato Menedemum, Platone moriente, compleviſſe quatuor annos poſt viceſimum, colligantur anni vitæ ejus nonaginta quatuor, non octoginta quatuor, ut ex Heraclide

Laer-

Laertius habet; apud quem, ſi placeat Criticorum Filiis, pro, ὀγδοηκοστὸν, ſubſtituendum putem ἐννενηκοστόν.

6. Ex poſitis probatur crimen confictæ hiſtoriæ intentatum Ariſteæ, qui vult Menedemum Scripturis Græcè redditis interfuiſſe, & tamen nonvult illas converſas fuiſſe niſi decurſâ regni Philadelphi parte tantâ, ut Menedemus tunc temporis in Æygpto eſſe non potuerit. Et ſanè, ſi rem diligenter æſtimemus, vix videbitur probabile, illum in Ægypto unquam fuiſſe poſt initium regni Philadelphi. Illum quidem ad Ptolemæum (Ægypti Regem, non Macedoniæ, quod putavit Aldobrandinus) ſicut etiam ad Lyſimachum, & Demetrium Poliorcetem, legati nomine miſſum fuiſſe, & ubique honore affectum, Laertius mandavit hiſtoriæ. Cæterùm ab illo deſignari Ptolemæum, non Philadelphum, ſed hujus Patrem, apertiſſimum eſt ex verbis: *Legatus ad Ptolemæum & Lyſimachum miſſus eſt, ubique honore affectus: ſed ad Demetrium quoque, cui quidem cùm ducenta talenta ſingulis annis civitas perſolveret, quinquaginta abſtulit: apud quem eo nomine accuſatus, quòd Ptolemæo civitatem traditurus eſſet, epiſtoli-*

lis

ſe defendit. Quibus conſtat Ptolemæum eundem in utroque loco denotari: atqui in poſteriore Ptolemæum Lagi ſignificari, non Philadelphum, manifeſtum eſt; quippe quòd, Demetrio regnum ſuum poſſidente, Philadelphus nondum adièrat Ægypti regnum. Quinetiam per ordinem narrationis oſtenditur Menedemum ad Ptolemæum primùm legati munere functum fuiſſe, poſtea temporis ad Lyſimachum, deinde ad Demetrium. Unde illum legationem illam ad Ptolemæum ſuſcepiſſe diu antequam Philadelphus Ægypti ſolio potiretur luculentum eſt; cùm Demetrius (f) ante Philadelphi regnum Macedoniæ dominatu à Lyſimacho exutus fuerit, & coactus in Aſiam fugere; ubi à Seleuco in prælio fractus, deditione ſui factâ, in cuſtodiâ demum expiravit. Nec dici probabiliter poſſit, Menedemum poſtea ad Philadelphum quoque conceſſiſſe. Rem enim tanti in illius hiſtoriâ momenti ſilentio & oblivioni procul dubiò non tradidiſſent Diogenes Laertius, & Scriptores illi, quorum ex operibus ille ſuam Menedemi vitam compoſuit, putà Euphantus, Hermippus, Heraclides, & Antigonus Caryſtius, (g) qui ſupremis Philadelphi temporibus

(f) *Vide* Syntagma de Ptol. c. 11.

(g) *Teſte Athenæo l.* 10.

buſ ſcripſit Menedemi vitam; præſertim verò cùm aliarum ejus peregrinationum memoriam curaverint tradendam poſteris. Ad hoc tantū Authorum ſilentium accedit ipſum rationis firmamentum: ne tenuiſſimo enim probabilitatis velamento conveſtita res eſt, Menedemum poſtquam annum ætatis numeravit octogeſimum, profectione tam periculoſâ ad gentem tam procul diſſitam inîſſe; & quis credat illum octogenario jam multò majorem

Αἴγυπτονδ' ἰέναι, δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.

In Ægyptum iviſſe, iter longum & difficile

(h) Odyſ. *l.* 4. *v.* 483.

Ut (h) Homerus canit. Denique, ut verbo dicam, meridie ipſo clarius mihi videtur, Ariſteam de Menedemo, tanquam agente in Ægypto ſub Ptolemæo Philadelpho, ex eâ cauſâ mentitum eſſe, quòd cùm legiſſet illum verſatum fuiſſe apud Ptolemæum, malè cogitaret Ptolemæum illum fuiſſe Philadelphum: eodem planè modo, quo Demetrium Phalereum, qui apud Ptolemæum Lagi, non Philadelphum, commorabatur, in tempora Philadelphi contulit.

CAP. IX.

Non eſſe veriſimile (quod ſcribit Ariſteas) Demetrium Phalereum fuiſſe Ptolemæi Regis Bibliothecarium.

Illum fuiſſe Principem, *&* Legiſlatorem *omnium ſui temporis ſapientiſſimum.* §. 1. *Malè dici* Grammaticum *à* Tertulliano. *Solenne fuiſſe maximis* Philoſophis *in re* Grammaticâ *ſe nonnunquam exercere.* 2. Philoſophos *fuiſſe aliquando cuſtodes* Bibliothecarum: *illud tamen officium fuiſſe indignum* Demetrio Phalereo. 3. *Diluitur Reſponſio cl.* D. Iſ. Voſſii. *Probatur* Demetrium Phalereum *ſummo in honore habitum fuiſſe apud* Ptolemæum Lagi. 4. *Per varias inſtantias demonſtratur in uſu Antiquorum poſitum fuiſſe literatos homines humilioris ſortis præficere* Bibliothecis *ſuis.* 5. *Cauſa per quam deceptus fuit Ariſteas.* Ptolemæum Lagi Bibliothecam Alexandrinam *inſtituiſſe.* 6. *Unde*

de erroris arguuntur Sequaces Ariſteæ, *qui* Ptol. Philadelphum *ſtatuunt primum ejus conditorem.* 7.

JOh.* Wowerius argumentum contra Librum Ariſteæ hinc ſtruit, quòd Demetrium Phalereum facit Bibliothecarium: qualē quidem illum fuiſſe improbabile admodū eſſe haud ægrè fatebuntur eruditi Viri, ſi perpenderint Demetrium Phal. fuiſſe Principem, & Legiſlatorem omnium ſui temporis illuſtriſſimum, omniumque Regum exiſtimatione ornatiſſimum. Per ſolidum decennium principatu nobiliſſimæ civitatis Athenarum inclaruerat, dictus à Diodoro Siculo Urbis Ἐπιμελητὴς *Curator*, à Suidâ *Demagogus*, à (i) Phædro *Tyrannus*, id eſt, *Princeps.* ſive *tantùm non Rex.* Et non minus quàm mille & ducenta talenta ex annuo reditu accepit, teſtante (k) Duride. Imperator Antoninus illum rejicit in eandem claſſem cum Philippo Rege Macedoniæ, & Alexandro Magno: (l) Ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. Georgius (m) Syncellus illum vocat ἄνδρα παρ' Ἕλλησι σπουδαῖον *Virum apud* (n) *Græcos ſtudioſiſſimum* ſive *graviſſimum*, & πρῶ-

De Bibl. Interp. c. 3.

(i) *Fabularum l.* 5. *Fab.* 1.
(k) *Apud* Athe*næum l.* 12. *p.* 268.
(l) *De ſeipſo l.* 9. *c.* 24.
(m) *Chronog. p.* 273.
(n) *Non, ut* Goarius *vertit,* Græcarum Literarum ſtud.

των

(o) *Lib.* 2. *de Legibus.* τὸν νομοθέτην Ἀθηναῖον *Tertium Legiſlatorem Athenienſium.* (o) Tullius de eo hoc elogium habet, *Fuit hic Vir, ut ſcitis, non ſolùm eruditiſſimus, ſed etiam*
(p) *Orat pro* C. Rabirio Poſthumo. *è republicâ maximè, tuendæque civitatis peritiſſimus.* Et alio in loco (p) à nobis olim citato, *Video* inquit *Demetrium ex repub. Athenis quam optimè digeſſerat, & ex doctrinâ nobilem ac clarum, qui Phalereus vocitatus eſt.*
(q) *Var. Hiſt. l.* 3. *c.* 17. Ælianus (q) dicit quòd ἐπιφανέστατα ἐπολιτεύσατο, *laudatiſſimè gubernavit Rempublicam.*
(r) *Geogr. l.* 9. *p.* 274. Et, (ut (r) Strabo teſtis eſt) non defuerunt qui affirmarent nunquam meliùs fuiſſe gubernatam Athenienſium Remp. atque eo tempore
(ſ) Atticis *p.* 23. quo Demetrius præfuit. Pauſanias (ſ) illum appellat τὰ πρὸς δόξαν εἰληφότα ἐπὶ σοφίαν, *hominem ſapientiæ laude præſtantiſſimum.*
(t) *Vitâ* Demetrii Poliorc. *p.* 892. (t) Plutarchus affirmat ipſos illius hoſtes ſuſpexiſſe illum & admiratos fuiſſe, & Regem Demetrium Poliorcetem καὶ τὴν δόξαν αἰδεσθῆναι καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς, *dignitatem ejus & virtutem veneratione proſecutum fuiſſe.* Denique tanto cum honore remp. adminiſtravit, & apud Athenienſes tam λαμπρὸς fuit (quod Laertius dicit,) ut *imaginibus æneis trecentis & ſexaginta ab illis honeſtatus fuerit, quarum pleraq; equeſtres*

equeſtres erant, & in curribus bigiſque collocatæ, quæ ne trecentis quidem ipſis diebus perfectæ ſunt. Et tantus Vir fuit, ut non ſolùm Laertius & Hermippus illius Vitam, inter aliorum Philoſophornm, ſcripſerint; verùm etiam integrum de eo librum Aſclepiades, Arei Filius, edolârit, quem citat (u) Athenæus.

2. Quod (x) Tertullianus, quo in loco refert Demetrium Phal. Bibliothecæ præfectum fuiſſe, vocitârit illum *Grammaticorum probatiſſimum*, quaſi Grammatices tantùm Profeſſor eſſet, exinde fuit, quòd antiquis, cùm Græcis, tū Romanis, ſolenne fuerit Bibliothecarum curam demandare Grammaticis, vel viris rei Grammaticæ peritis. Niſi forſan hinc deceptus fuerit, quòd alii eſſent Demetrii qui Arte Grammaticâ claruerunt, nempe unus Adramyttenus, alter Cyrenæus, tertius Erythræus, & alius Scepſius, qui fuit *Vir dives, nobilis, & valdè philologus*, (y) Laertio laudante, & *Grammatici* cognomen habuit, ut (z) Strabo author eſt. Nomen autem Grammatici eſſe prorſus indignum Demetrio, quæ ſuperiùs attuli abundè probant; quibus adjungi poſſit authoritas (a) S. Hieronymi, *Demetrius Phalereus idem apud Græcos Orator & Philoſophus.*

Et

(u) *Lib.* 13. *p.* 567.
(x) *Apolog. c.* 18.
(y) *Vitâ* Demetrii Phal.
(z) *L.* 13 *p.* 419.
(a) *Comment. in Dan. c.* 11. *p.* 521.

Et Tullius, qui in duobus locis ſuprà citatis de illo loquitur tanquam Politico, in tertio ([b]) loco honorat illum Oratoris nomine, nuſquam locorum Grammatici vocabulo illum dehoneſtat: *Demetrius Phalereus diſputator ſubtilis, Orator parum vehemens, dulcis tamen, ut Theophraſti diſcipulum poſſis agnoſcere.* Idem confirmant libri ab ipſo editi, qui plurimi Philoſophica, Politica, Hiſtorica (non Grammatica) tractârunt argumenta: quorum Laertius Catalogum exhibet, dicens illum *omnes ferè ſui ſeculi Peripateticos* (non dicit, Grammaticos) *librorum & verſuum numero ſuperâſſe.* Inficias tamen non iverim Demetrium noſtrum, à ſtudiis Philoſophicis & Politicis feriatum, aliquando luſiſſe rebus à Grammaticâ non prorſus alienis; cujuſmodi fuiſſe videntur illi duo libri *de Iliade*, & quatuor alii *de Odyſſeâ*, & alter *Homericus* titulo appellatus, † quos recenſet Laertius inter multos Philoſophicos & Politicos illius libros. Cæterùm ſi propterea illum pro *Grammatico* habuerit Tertullianus, pari jure potuiſſet eodem nomine afficere ipſum Julium Cæſarem, qui librum condidit *de* vocum *Analogiâ*, ([c]) Suetonio & ([d]) Chariſio teſtibus; alioſque maximos

(b) *De Officiis l. 1.*

† *His libris ſubciſivas horas impendit* Demetrius, *in deliciis* Homerum *habeas, velut docet* Athenæus *l. 14. c. 3. ubi refert illum primum* Homeriſtas *in Theatrum produxiſſe.*

(c) *Vitâ ejus cap 56.*

(d) *Inſtitutionum Grammaticalium lib. 1.*

imos Philoſophos, quorum in moribus fuit ejuſmodi rebus (ſicut amatoriis) mentes ſuas reficere majorum contemplatione laſſas & defeſſas, veluti diſcimus ex Laertianis ipſorum Vitis. Exemplis ſunt (e) *Crito Athenienſis*, (f) *Simon Athenienſis*, (g) *Simmias Thebanus*, Socratici; inter Peripateticos, (h) *Heraclides Heracleotes*, & (i) *Theophraſtus*, quem Laertius docet non ſolùm *Philoſophum* fuiſſe, ſed & *Philologum*; inter Cynicos (k) *Menippus*, & (l) *Antiſthenes* Pater Cynicorum; (m) *Cleanthes*, & (n) *Chryſippus*, Stoici: Quibus addendus (o) *Democritus*; & (p) *Plato* ipſe, quem Phavorinus apud Laertium refert *primum inſpexiſſe vim Grammatices*; atque etiam (q) *Ariſtoteles*, à quo (r) (Dione Chryſoſtomo authore) *opinio fuit Artem Criticam & Grammaticam cepiſſe initium.* Quibus exemplis conſpicuum redditur Demetrium Phal. non idcirco in albo Gram-

(e) *Scripſit Dialogum de* Literis, *& alium de* Poeticâ.
(f) *Dialogum de* Poeſi.
(g) *Dialogum de* Poeſi, *& alium de* Carminibus.
(h) *Libros* 2. *de* Homeri Heſiodique ætate; 2 *de* Archilocho *&* Homero; 3. de his quæ apud Euripidem & Sophoclem; 2. Solutionum Homericarum; 1. *de* Poeticâ *&* Poetis.
(i) *Lib.* 1. *de* Hiſtoriâ; 1. *de* Dictione; 1. *de* Metris; 1. *de* Poeticâ; 1. *de* Solœciſmo. (k) *Epiſtolam ad* Grammaticos. (l) *De* Odyſſeâ *&c.* (m) *De* Poetâ. (n) *Lib.* 1. *de* Sermonibus Solœciſmo laborantibus; *&* 1 contra Criticos. (o) *De* Homero *ſive* de emendatâ locutione *&* linguis; Onomaſticon; *& De* Verbis. (p) *In Cratylo ſcribit de* rectâ Nominum ratione, *& agit* Etymologum. (q) *Scripſit* 6. *libros* Quæſtionum Homericarum; 1. *De* Poeticâ; 1. *De* Tragædiis &c. (r) *Orat.* 53. *quæ eſt de* Homero.

maticorum numerandum, vel minoris putandum eſſe, quòd de Homero quædam, vel alia ſimilia, commentatus fuerit; cùm tanti Philoſophi,& maximus Cæſar ad argumenta talia deſcendere non fuerint dedignati. Quibus addi liceat Ptolemæum Euergetem,ejus nominis ſecundum, Ægypti Regem, iſtiuſmodi rerum tam doctum fuiſſe, ut *Philologi* agnomen illi hæſerit.

3. Non ſum in opinione Wowerii, qui videtur credidiſſe munus Bibliothecarii indignum fuiſſe Pholoſophorum nomine. Quippe legimus de Athenodoro, *Philoſopho* (ſ) *Stoico*, Bibliothecæ Pergamenæ præfecto; & de (t) Euphorione *Philoſopho* & Poetâ, cuſtode Bibliothecæ Antiochi Magni, Regis Syriæ. Eratoſthenes quoque, Alexandrinæ præſes, non ſolùm in Grammaticis verùm etiam Philoſophicis florebat ſtudiis: ita Dionyſius Alexandrinus, cui Bibliothecarum cura demandata eſt,quamvis profeſſione Grammaticus fuerit, videtur tamen tenuiſſe quoque locum Philoſophi; dicitur enim à Suidâ fuiſſe *diſcipulus Chæremonis Philoſophi, & illi ſucceſſiſſe.* Neque ſanè rationis quicquam fuit cur Grammaticorum potiùs curæ, quàm Pholoſopho-

(ſ) D. Laert. Vitâ Zenonis, p. 172.
(t) Suidas.

ſophorum, Bibliothecæ committerentur, præterquàm quòd Philoſophi rerum magis contemplationi, quàm libris, addicti fuerint: adeò ut nihil repugnat quo minùs Philoſophi Bibliothecarum præfecti conſtituerentur, qui in contemplandis rebus perſpiciendiſque non poſuerunt ſe totos, ſed in veteribus quoque ſcriptis multùm & ſtudioſè verſati fuerunt. Atque ideo non negaverim Demetrio noſtro Phalereo licuiſſe per ipſius eruditionem ſuſcipere officium Bibliothecarii. Quod quidem præſtare illum ſatis commodè potuiſſe liquet, quandoquidem Cicero atteſtatur illum non modò rei Politicæ prudentiſſimum, & Oratoriæ peritiſſimum fuiſſe, verùm etiam *eruditiſſimum*; & Laertius illum vocat non modò πολύπειρον *ut alium quemvis*, ſed etiam εὐπαίδευτον. Veruntamen non polleo tantâ credulitate, ut perſuaderi mihi patiar illum, qui illuſtriſſimus *Legiſlator* fuerat & magnus *Princeps*, dedecoratum fuiſſe in Ægypto tali munere, quod hominibus quibuſvis vel infimæ ſortis, qui doctiores fuerint, ſolitum eſt delegari. Neque enim veriſimile eſt Regem Ptolemæum tam indignè habiturum fuiſſe Principem ſupplicem, neque ipſum

fuiſſe accepturum officium tam indignum ſe, ſi oblatum fuiſſet.

(u) *De LXX. Interp. c. 4. p. 10.*

4. Quod reſpondet cl. (u) D. Iſ. Voſſius, *minùs hoc mirandum eſſe, quàm quòd Dionyſius Tyrannus regno privatus literas pueros docuerit*, nullius eſt momenti: Dionyſius enim Tyrannus magno fuit in odio apud omnes, & exutus regno neceſſe habuit docendo pueros victum quæritare; cùm è contrà conſtet Demetrium Phalereum, poſtquam à principatu ſuo relegatus fuerat, in Ægypto opibus honoreque maximo floruiſſe, à ſanctioribus Conſiliis fuiſſe Regi Ptolemæo Lagi, (apud quem illum præfecti Bibliothecæ munus obiviſſe ſtatuit doctiſſimus Vir,) & ferendis ibi Legibus præfuiſſe, imo ſecundum in regno locum tenuiſſe. Quâ de re audi ſis (x) Ælianum: Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἀθήνῃσιν ἐπιφανέστατα ἐπολιτεύσατο, ἕως ἂν αὐτὸν ὁ συνήθης Ἀθηναίοις φθόνος (y) ἐξέωσε. καὶ ἐν Αἰγύπτῳ δὲ συνὼν τῷ Πτολεμαίῳ, νομοθεσίας ἦρξε. Id eſt: *Demetrius Phal. ſummâ cum dignitate Remp. Athenienſium rexit, donec eum Athenienſibus conſueta ſolitaque invidia ejecit: ſed in Ægypto quoque apud Ptolemæum in rogandis ferendiſque legibus primas tenebat.* (z) Plutarchus ſcribit quòd exul in

(x) *Var. Hiſt. l. 3. c. 17.*

(y) *Videtur legendum,* ἐξῶσε.

(z) *De Exilio. p. 601.*

in Ægypto floruit, *πρῶτος ὢν τῶν Πτολεμαίου φίλων amicorum Ptolemæi omnium primus*, & quòd tantis opibus abundavit, ut Athenienſibus etiam dona miſerit. *Οὐ μόνον αὐτὸς ἐν ἀφθόνοις διῆγεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις δωρεὰς ἔπεμπε.* Et quàm intimum Demetrium Ptolemæus habuit, quantique illum fecit vel exinde ſat abundè patet, quòd ſecretiſſima de Hærede regni conſtituendo conſilia cum illo conſociaverit, ſicut perhibent Hermippus & Heraclides, ubi ſcribunt Demetrium hortatum fuiſſe Ptolemæum ne Philadelphum in regni ſocietatem acciperet. Minimè itaque veriſimile eſt Demetrium, dum Ptolemæus Lagi vixit, voluiſſe munus tam indignum obire quàm Bibliothecarii. Si quis cum Ariſteâ ſtatuat præfecturam Bibliothecæ Demetrio Phalereo delatam fuiſſe poſt mortem Ptolemæi Lagi à Ptol. Philadelpho, (quod non potuiſſe fieri jamdudum demonſtravi,) dicendum erit vel illum eodem loco & exiſtimatione habitum fuiſſe à Ptol. Philadelpho, quo à Ptolemæo Lagi, quo dato ſequererur improbabile eſſe illũ ſubiiſſe prædictum munus: vel illum apud Philadelphum in offensâ fuiſſe, atque ex priſtinis honoribus ejectum, neceſſitatè co-

coactum fuiſſe ſimplici Bibliothecæ præfecturâ contentum eſſe. Quod quidem (etſi ponamus falſum eſſe quod Hermippus ſcribit de illius morte) non poteſt probabiliter dici: rationi quippe non eſt conſentaneum, illum apud Regem commoraturum, quem expertus fuiſſet animo fuiſſe non ita benevolo in ſe; & videtur ad alios quoſvis Reges ſeſe recepturus, quàm paſſurus honorem ſibi minui & elevari, ſeque in ordinem inferiorem deprimi. Præſertim verò, cùm tantâ ſapientiæ & peritiæ gubernandi gloriâ excelluerit, & in tantam Regum dignationem perveniſſet, ut videatur neminem fuiſſe inter Reges quin ſibi in maximo lucro poſuiſset Virum tantum tamque ſapientem apud ſe & in conſiliis habere. Nec putandum eſt Demetrium tam humili demiſsoque animo fuiſse ut quemvis vitæ ſtatum æqui bonique conſuleret; illum enim ſublimes geſſiſse ſpiritus Principiq; pares, ex illis dignoſcere licet, quæ de prodigalitate ejus refert([a])Athenæus ex Antigono Caryſtio, & Duride, qui affirmat illum, cùm ſummum populi Athenienſis imperium penes ipſum fuerit, *in ſumptu epularum profuſiorem fuiſſe Macedonibus, munditiis*

(a) L. 12. p. 542.

is ſuperiorem & Cypriis & Phœnicibus. Et quàm amplè & clarè ſenſit poſtquam ab aris ſuis patriis exulârat, abundè evincit nobile illud reſponſũ ejus, quod cuidam, nuncianti Athenienſes ipſius omnes ſtatuas dejecisse, dedisse fertur; *At non*, inquit, *virtutem ob quam eas poſuerunt.*

5. Jam verò ne quis exiſtimet præfecturam Bibliothecarum magis honorificam fuiſse apud antiquos quàm apud hodiernos, exempla quædam cuſtodum Bibliothecarum adducam ante oculos, unde ſit colligere quàm indignum *Principe* iſtud munus fuerit. Inter Præfectos Bibliothecæ Alexandrinæ recenſentur ab Authoribus Zenodotus Epheſius, Eratoſthenes Cyrenæus, Apollonius Rhodius, & Ariſtophanes Byzantius. E quibus Zenodotus à Suidâ vocatur *Grammaticus*, & dicitur Ptolemæi Regis *filios docuiſſe literas.* Eratoſthenes ejuſdem facultatis Profeſſor fuit, & diſcipulos docuit, inter quos Ariſtophanes Byzantius, Suidâ teſte. De Apollonio, qui illi ſucceſſit, hæc cognoſcimus ex Suidâ & duobus Scriptoribus anonymis qui Vitam ejus breviter tradiderunt, illum fuiſſe Alexandrinum, & Callimachi *Grammatici* diſcipulum, reliquiſſe patriam ſuam

eò

eò quòd ibi malè audiret, & Rhodum concedentem *docuiſſe Rhetoricam*, inde reverſum tandem Alexandriam, propter doctrinam evectum fuiſſe ad præfecturam Bibliothecæ. Ariſtophanes, qui à Vitruvio dicitur præfuiſſe Bibliothecæ ſub Philadelpho, ſed conferendus eſt ad tempora poſteriorum Ptolemæorum, Grammatices profeſſione claruit, referente Suidâ. Si Alexandriâ tranſeamus Romam, obviam ibi ſe nobis feret Cajus Julius Higinus, curator Palatinæ Bibliothecæ Auguſti Cæſaris, *Grammaticus admopauper, & Auguſti libertus*, ut teſtatur (b) Suetonius: qui addit Cajum Meliſſum, *Grammaticum & ſervum manumiſſum*, curam ordinandarum Bibliothecarum in Octaviæ porticu ſuſcepiſſe, delegante Auguſto Cæſare: Inter omnes hujuſce ordinis Dionyſius Alexandrinus videtur ad maximam dignitatem perveniſſe, quem Suidas ſcribens vixiſſe à temporibus Neronis & Trajani, ſubdit, καὶ τῶν Βιβλιοθηκῶν προὔστη. καὶ τῶν ἐπιστολῶν, καὶ πρεσβειῶν ἐγένετο καὶ ἀποκριμάτων: quod, ex interpretatione Æmilii Porti, ſignificat illum vel fuiſſe *præfectum Epiſtolarum, reſponſorum, & legationum*, vel fuiſſe ab

(b) *Libello de Illuſtr. Grammaticis.*

ab epiſtolis, & à reſponſis, & varias legationes obiviſſe. Ad quæ munera, qualiacunque fuerint, videtur promotus fuiſſe poſtquam Bibliothecis præfuiſſet; & utcunque eſſet, conſtat tamen illum *Grammaticam* profeſſum eſſe. *Grammaticum* enim Suidas illum appellat, & ſubjungit illum fuiſſe *præceptorem* Parthenii *Grammatici.*

6. Quam ob rationem Demetrium Phal. Bibliothecæ Alexandrinæ Curatorem conſtituerit Ariſteas, conjecturâ colligere non difficile fuerit, ſi inquiramus quis Ptolemæorum primus Bibliothecam inſtituerit. Inter omnes ferè Sequaces Ariſteæ, cum recentiores, tum antiquiores, convenit Ptolemæum Philadelphum primum poſuiſſe fundamenta Bibliothecæ Alexandrinæ, quod à vero alienum eſſe ex Suidâ conficio, qui planè docet Bibliothecam illam extitiſſe tempore Ptolemæi Lagi, quo regnante Zenodotum Epheſium fuiſſe præfectum ejus. Ζηνόδοτος, inquit, Ἐφέσιος, ἐποποιὸς καὶ γραμματικὸς, μαθητὴς τοῦ Φιλητᾶ, ἐπὶ Πτολεμαίου γεγονὼς τοῦ πρώτου, ὃς καὶ πρῶτος τῶν Ὁμήρου διορθωτὴς ἐγένετο, καὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βιβλιοθηκῶν προὔστη καὶ τοὺς παῖδας Πτολεμαίου ἐπαίδευσεν. *Zenodotus, Epheſius,*

Verſificator, & Grammaticus, Philetæ diſcipulus. Vixit ſub Ptolemæo primo, qui etiam primus fuit Homeri corrector, & Alexandrinis Bibliothecis præfuit, & Ptolemæi liberos inſtituit & erudivit. Atque hoc ad ſimilitudinem veritatis quàm proximè accedere ex eo confirmatur, quòd Ptolemæus Lagi ipſe vir literatus fuerit, & de ſtudiis bonarum literarum optimè meritus. Nam, ut tranſeam teſtimonium (c) Johannis Malala, qui illum malè vocat *Aſtronomum*, & ne memorem volumen Epiſtolarum ejus, quas à Dionyſiodoro editas refert (d) Lucianus; ipſe Hiſtoriam contexuit de Expeditionibus Alexandri Magni, cujus meminit (e) Plinius & (f) Plutarchus, ex quâ præcipuè Arrianus Hiſtoriam ſuam de Expeditione Alexandri compoſuit, ſicut ipſe (g) profitetur. (h) Quintus Curtius de eo ſcribit, quòd quamvis *promptiſſimus bellator* eſſet, *pacis tamen artibus, quàm militiæ, major fuit & clarior.* Sapientiæ Doctoribus & eruditis viris magnam dignationem habuit, & eorum multos aluit ac fovit in Aulâ ſuâ, quorum in numero fuerunt (i) Theodorus Atheus, (k) Stilpon Megareus, (l) Diodorus Cronus, & (m) Strato Peripateticus, quemadmodum

(c) *In Chronographiâ nondum editâ.*

(d) Ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος, p. 272

(e) *Nat. Hiſt.*

(f) *Vitâ* Alexandri M.

(g) *In Præfatione.*

(h) *L. 9. c. 8.*

(i) D. Laert. *Vitâ* Ariſtippi *p.* 58.

(k) *Idem in ejus Vitâ p. 61. & in Vitâ Euclidis p. 60.*

(l) *Idem ibid. p.* 60.

(m) Stratonem *apud* Ptolemæum Lagi *verſatum fuiſſe cùm* Philadelphum (*adoleſcentem*) *docuerit Philoſophiam, hinc conficitur, quòd Ol. CXXIIItiâ, quâ* Philadelphus *regnum inivit,* Theophraſto Athenis *in Scholâ ſucceſſerit, & ei præfuerit uſq; ad mortem.*

dum

dum colligitur ex D. Laertio; qui etiam ([n]) ſcribit Ptolemæum (Lagi) ſuſpexiſſe Theophraſtum Philoſophum, & literas ad illum miſiſſe, quippe virum *eruditiſſimum* & *Philologum.* Itaque à fide non prorſus alienum eſt Ptolemæum Lagi *Muſêum* Alexandrinum inſtituiſſe: quod Collegium fuit doctorum virorum, non diſſimile illis quibus (uſque ad invidiam mundi) decorantur Alma noſtra Mater Academia *Oxonia*, & ſoror ejus *Cantabrigia.* Ad quod Bibliotheca Alexandrina pertinuit, ut docet Anonymus Author Vitæ Apollonii Rhodii, in quâ Bibliotheca magna Alexandriæ dicitur βιβλιοθῆκαι τοῦ Μουσείου. Verum quidem eſt Ptol. Philadelphum præclarè de Muſêo & Bibliothecâ meritum fuiſſe, hoc enim atteſtatur ([o]) Athenæus, qui orationem de Philadelphi opibus & magnificentiâ clauſurus, περὶ δὲ βιβλίων πλήθους (inquit) καὶ βιβλιοθηκῶν κατασκευῆς, καὶ τῆς εἰς τὸ Μουσεῖον συναγωγῆς τί δεῖ καὶ λέγειν, πᾶσι τούτων ὄντων κατὰ μνήμην. *De librorum multitudine & coacervatis Bibliothecis, & congregatione* (Virorum doctiſſimorum) *in Muſeum quid attinet dicere? cùm in hominum memoriâ hæc verſentur.* Dalecampius pro, *congregatione in Muſeum,*

(n) *Vitâ Theophraſti.*

(o) L. 5. p. 203

um, vertit, *Muſeique ſtructurâ*; quaſi Athenæus Muſeum Philadelpho tanquam primo conditori attribuerit, quod quidem ex illis verbis confici non poteſt. Neque aliud quicquam exinde aſtruendum eſt, quàm quòd Philadelphus Bibliothecam magnopere auxerit, & Muſeum quamplurimùm adornaverit, & multam operam in eo poſuerit, ut viros doctrinâ præſtantiſſimos in ſocios Muſei conquireret, (p) Plutarchus profectò videtur conjecturam noſtram firmare, & Muſeum conſtructum aſcribere Ptolemæo primo: ſcribens enim contra Epicurum, qui pronunciat viros ſapientes & Reges non debere audire quæſtiones eruditas & diſquiſitiones Criticorum Philologicas, neque diſputationes de muſicis aut Poeticis qnæſtionibus inſtitutas, hæc verba habet. Εἰ δ᾽ Πτολεμαῖος ὁ πρῶτος συναγαγὼν τὸ Μουσεῖον τούτοις συνέτυχε τοῖς καλοῖς καὶ βασιλικοῖς παραγγέλμασιν, ἆρα οὐκ ἂν εἶπε τοῖς Σαμίοις, ὦ μοῦσα τίς ὁ φθόνος. Quæ licèt non abhorreant ab hujuſmodi interpretatione: *Quòd ſi Ptolemæus, qui primus* (q) *Muſeum inſtituit, in præclara iſta & Rege digna incidiſſet præcepta, nonne dicturus erat Samiis, O muſa, quæ invidia?* poſſunt tamen

(p) *Non poſſe ſuaviter vivi ſecundum Epicurum. p.* 1095.

(q) Gul. Xylander *vertit*, cui primus muſicos conduxit: *haud benè.*

tamen in hunc modum Latinè reddi; *Quod ſi Ptolemæus primus, Muſeum inſtituens* &c. Porro (r) verò (ut Muſeum miſſum faciamus) cùm Ptolemæus Lagi apprimè eruditus fuerit, & in optimis literarum ſtudiis ſuaviſſimè otiari, & eadem in aliis hominibus promovere, conſueverit, dubium eſſe nequit quin, ſi in ſuâ poteſtate librorum ullas collectiones habuiſſet, eos tranſlaturus fuiſſet in urbem Alexandriæ, quam legitur maximopere ornaviſſe. Jamverò quòd Bibliothecæ aliquæ ſub ditione Ptolemæi Lagi fuerint, nempe in Ægypto, hinc aſtruitur quòd vetuſta Sacerdotum Ægyptiorum ſcripta multùm celebrantur ab Authoribus: & præterea Oſymanduas Rex Ægypti traditur à (ſ) Diodoro Siculo *Bibliothecam ſacram conſtruxiſſe*, quam vocavit Ἰατρεῖον τῆς ψυχῆς *Medicinæ animæ officinam.* Qui Oſymanduas tametſi inter veteres Regum fuerit, non eſt tamen dubitandum quin exemplum illius Bibliothecæ, ſi non res ipſa, permanſerit, & nonnullæ Bibliothecæ exinde ad tempora Ptolemæi Lagi extiterint. Accedit quòd Naucrates quidam (referente (t) Euſtathio) tradiderit Phantaſiam fæminam, Memphi in Ægypto natam, Iliadem

(r) Strabo *l.* 13. *p.* 419. *ait*; Ariſtoteles primus omnium, quos novi, libros collegit, & Reges Ægypti docuit Bibliothecæ ſtructuram: *unde conficitur* Ptolemæum Lagi *Bibliothecam incepiſſe; quia* Ariſtoteles *obiit initio* Ptolemæi Lagi; *niſi voluerit* Strabo Ariſtotelem *Bibliothecæ ſtructuram* exemplo *ſuo docuiſſe*: *quod quidem omnino videtur.*

(ſ) *Lib.* 1.

(t) *Proœmio in Odyſſeam.*

dem

dem atque Ulyſſeam ſcripſiſſe & *Memphi in Templo Vulcani depoſuiſſe*; & Homerum, in Ægyptum quum veniſſet, illorum Poematum exemplaria ab aliquo τῶν ἱερογραμματέων accepiſſe, ſibi aſcripſiſſe, atque edidiſſe. Quod licèt in Homero videatur falſum, confirmat tamen (ut rectè obſervat eruditiſſimus (u) Lipſius) Ægyptios Bibliothecas in Templis ſuis habuiſſe. Quo quidem modo Græcis poſtea Romaniſque ſolitum eſt Bibliothecas in Templis condere. Ad veritatem itaq; propenſiùs accedit, Ptolemæum Lagi Bibliothecarũ harum Ægyptiarũ ſaltem aliquarũ libros collegiſſe & tranſtuliſſe Alexandriam. Adde quòd (x) Athenæus inter illos qui libris congerendis coacervandiſque Bibliothecis nobiles extiterunt, Polycratem Samium, Piſiſtratum tyrannum Athenienſem, Euclidem Athenienſem, Euripidem Poetam, Ariſtotelem Philoſophum, & Pergami Reges, annumerat *Nicocratem Cyprium*; Cyprum autem à Ptolemæo Lagi ſubactam fuiſſe & ditioni ſuæ adjunctam, (y) Diodorus Siculus aliique produnt: unde extra omnem dubitandi aleam ponitur Nicocratis Bibliothecam in manus Ptolemæi veniſſe; neque dubium eſt quin ab

(u) *Syntag. de Bibliothecis c.* 1.

(x) *L.* 1. *c.* 2.

(y) *L.* 19. *p.* 719. *& l.* 20. *p.* 761.

ab illo Alexandriam tranſportata fuerit. Atque hæc, conjuncta cum libris ex Templis Ægyptiorum accitis, aliisque quibuſdam aliunde conquiſitis, videtur conſtituiſſe Bibliothecam Ptolemæi Lagi, de quâ in loco Suidæ ſuprà citato mentio. Demonſtrato autem Ptolemæum Lagi Bibliothecam Alexandriæ condidiſſe, ſubjungam Plutarchi locum, unde confici poſſit quæ res iſta fuerit, quæ Ariſteam de Demetrio falſum habuit. (z) Scribit is *Demetrium Phalereum Ptolemæo Regi ſuaſiſſe ut libros de regno ac principatu compararet ac legeret, quippe illa, de quibus amici Reges monere non audent, in libris illis reperiret.* Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ παρῄνει τὰ περὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας βιβλία κτᾶσθαι καὶ ἀναγινώσκειν. ἃ γὰρ οἱ φίλοι τοῖς βασιλεῦσιν οὐ θαῤῥοῦσι παραινεῖν, ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται. Jamverò, ſi conjecturam inire liceat, videatur Ariſteam putaviſſe Demetrium Phalereum verſatum fuiſſe apud Ptol. Philadelphum, quem noverat percelebrem congerendis libris evaſiſſe, quoniam acceperat illum vixiſſe cum Ptolemæo illo, qui Bibliothecam Alexandrinam inſtituit. Et videtur crediđiſſe Demetrium à Bibliothecâ fuiſſe Ptolemæo,

(z) *Apophthegmata Regum* p. 189.

mæo, quia inciderat in Authorem aliquem, in quo quæ ſuprà produntur ex Plutarcho tradebantur; nimirum quia legerat Demetrium cum Ptolemæo egiſſe de libris conquirendis. Neque veri diſſimile eſt Ptolemæum Lagi, cùm Demetrius de libris ſupradictis coemendis ipſum admonuerit, in mandatis illi dediſſe ut illos ipſe compararet, utpote qui optimè nôrit qui libri de regno & principatu volvendi erant; unde facilè quis conceperit Ariſteam deceptum fuiſſe, nempe quòd ipſi innotuerit Ptolemæum (quem putavit fuiſſe Philadelphum) Demetrio Phalereo dediſſe negotium de *libris* comparandis. Dixi veriſimile eſſe Demetrium Phal. habuiſſe curam librorum ſupradictorum perquirendorum; hoc enim nullo modo exiſtimandum eſt indignum illo fuiſſe. Et ſanè ſi Ariſteas ſolùm ſcripſiſſet illum adminiſtràſſe negotium conquirendi libros ad inſtruendam Regis Bibliothecam, illi hoc nomine non fuiſſem adverſatus; potuit enim Ptolemæus à Demetrio in gratiæ loco petere, ut, ſiquidem eruditiſſimus ac librorum peritiſſimus fuerit, id curæ in ſe ſuſciperet; ut Bibliothecarios conſilio ſuo dirigeret; ut ad Civita-

tes

tes exteras mitteret qui libros coemerent; & ad eas & Homines doctos ſcriberet ad libros obtinendos. Jamverò Ariſteas non ſolùm Demetrio hanc curam attribuit, verùm etiam officium communium Cuſtodum Bibliothecarum apertè aſcribit illi: Κατασταθεὶς ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεύς; & in Epiſtolâ, quæ à Demetrio ad Regem fingitur, indicatur Demetrii fuiſſe non modò libros nanciſci in Bibliothecâ recondendos, ſed etiam illos quæ jamjam repoſiti fuerant curare ne quid iis detrimenti accideret, & læſos detritoſque reficere, ſicut fieri ſolet à communibus Bibliothecariis. Προστάξαντός σου, Βασιλεῦ, περὶ τῶν ἀπολιπόντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ὅπως ἐπισυναχθῇ, καὶ (adde ὅπως) (a) τὰ διαπεπτωκότα τύχῃ τῆς προσηκούσης ἐπισκευῆς, πεποιημένος οὐ παρέργως τὴν ἐν τούτοις ἐπιμέλειαν, προσαναφέρω σοι τάδε. *Cùm, Rex, mandaveris mihi ut, qui deeſſent Bibliothecæ tuæ libri, eos curarem ad eam complendam colligi: & ſi qui detrimentum cepiſſent, illos ad modum convenientem reficerem: ego hactenus non ſegnem in hoc operam navavi.*

6. Notandum autem eſt inſuper ex loco Suidæ ſuprà citato, cuſtodem Bibliothecæ

(a) *In Joſepho legitur*: Προσ: σου, ὦ Βασ: περὶ τε τῶν ἐπιλειπόντων εἰς ἀναπλ: τῆς βιβ: συγγραμμάτων ὅπως συναχθῇ, καὶ περὶ τῶν διαπεπτωκότων ὅπως τῆς δεούσης ἐπιμελείας τύχῃ &c. *Quæ poſteriora verba* Gelenius *non intellexit, locum ſic vertens*: Quia mandâſti Rex ut quod deeſt tuæ Bibliothecæ ſuppleamus & libros qui hactenus noſtram inquiſitionem effugerunt perquiramus.

liothecæ Alexandrinæ, quo tempore Ptolemæi Lagi Filii adoleſcentes erant, hoc eſt, cùm Demetrius Phal. in Aulâ Ptolemæi Lagi verſaretur, fuiſſe Zenodotum Epheſium, Grammaticum. Cui quidem Bibliotheca credita fuit non ſolùm ſub Ptolemæo Lagi, ſed etiam regnante Philadelpho, idque (ut videtur) per totum ferè regni ſpatium, ne dicam & poſtea. Zenodotum enim vitam ſuam perduxiſſe uſque ad initium Ptolemæi Euergetis, vel ad regnum Philadelphi exiturum, ex eò conficitur quòd (teſtante (b) Suidâ) præceptor fuerit Ariſtophanis Grammatici, qui perhibetur floruiſſe annis ferè quinquaginta poſt mortem Ptol. Philadelphi, nempe Olympiade (c) *CXLVtâ*, adeò ut ex ephebis non potuerit exceſſiſſe cùm Philadelphus diſcederet ex vitâ. Atque hoc veriſſimum eſſe confirmatur inde, quòd ille (d) Eratoſtenis quoque auditor fuerat. Eratoſtenes enim ipſe, obeunte Philadelpho, non exceſſerat annum ætatis ſuæ trigeſimum, cùm natus eſt Olympiade (e) *CXXVItâ*; neque Alexandriâ docuit ante regnum Ptol. Euergetis: à quo invitatus Alexandriam fuiſſe (f) legitur. Suidas quidem non aſſerit diſertis verbis Zenodotum

(b) *In* Ariſtophanes Byz. μαθητὴς Καλλιμάχου καὶ Ζηνοδότου. ἀλλὰ τοῦ μὲν, νέος, τοῦ δὲ παῖς ἤκουσε.

(c) Anagr. Olympiadum, *&* *Suidas quem apud pro* μέ *ſcribendum eſt* ϛμέ.

(d) Suidas *in* Eratoſthenes.

(e) *Idem.*

(f) *Idem.*

tum Ariſtophanis magiſtrum, fuiſſe Epheſium, qui præfecturam tenuit Alexandrinæ Bibliothecæ; conſtat tamen eundem denotari, licèt alter Zenodotus fuerit, Grammaticus itidem, & Alexandrinus: vixit enim Zenodotus hic Alexandrinus poſt ipſum Ariſtophanē; nam ad ſummum tantùm coævus fuit Ariſtarcho Grammatico Ariſtophanis diſcipulo, (g) (qui claruit Olympiade (h) *CLVI*:) ut ex illo colligitur quod Suidas de eo ſcribit, ſcil. quòd *in urbem* (Alexandriæ) *vocatus fuit ad recognoſcendum ea quæ ab Ariſtarcho in Homero damnata ſunt ac rejecta.* Cum dictis autem de Zenodoto Epheſio moriente poſt initium Ptolemæi Euergetis, benè convenit illud quod traditur de Eratoſthene ſupradicto, nempe quòd à Ptol. Euergete accerſitus fuerit Alexandriam, & ſupra Bibliothecam conſtitutus, & quòd τὸ Βῆτα nuncupatus fuerit. Videtur enim eo nomine vocatus fuiſſe quoniam *ſecundus* fuerit Præfectorum Bibliothecæ & Muſæi. Scio (i) Suidam & Heſychium Mileſium tradere eà de cauſâ nomen illud impoſitum quòd in omni doctrinæ genere ſecundas tulerit ab illis, qui acceſſerant ad ſumma: quod quidem non immeritò allubeſcit

(g) *Idem in* Eratoſthenes *&* Ariſtarchus.

(h) *Idem it* Ariſtarchus.

(i) *Apud quem pro,* τὰ βήματα, *legendum eſſe* τὸ Βῆτα *rectè monent eruditi Viri.*

(k) *De Hiſt. Græcis l.1.c.17.*

doctiſſimo (k) Ger. Voſſio, quandoquidem *ſecundus* vel *junior Plato* quoque audiverit Eratoſthenes propter omnifariam ſuam eruditionem, quaſi Plato *Alpha*, id eſt *primus* in doctrinæ laude, Eratoſthenes *Beta* fuiſſet, hoc eſt, *ſecundus*. Quem ad modum habet (l) Martialis, ut obſervat cl. Vir,

(l) *L. 5. Epigr. 27.*

Quod Alpha dixi, Codre, pænulatorum
Te nuper, aliquâ cùm jocarer in chartâ:
Si fortè bilem movit hic tibi verſus,
Dicas licebit Beta me togatorum.

Cæterùm cùm eā nominis rationē conjecturâ tantùm collegerint literati viri; nihil video certiſſimè obfuturū quominùs ab ordine Bibliothecariorum Muſei vocabulum illud duceretur. Cui quidem conjecturæ vigorem illud adjicit, quòd Eratoſtheni appellatio illa indita fuerit à ſequentibus Bibliothecariis ſive Præſidibus Muſei, teſte (m) Marciano Heracleotâ; Ἐρατοσθένης ὃν Βῆτα ἐκάλεσαν οἱ τοῦ Μουσείου προστάντες: unde videatur datum fuiſſe nomen ob reſpectum aliquem habitum ad Muſeum. Repugnat quidem quod (n) Genebrardus & (o) Friſchlinus ſcribunt, Bibliothecæ curam Callimacho (ante Eratoſthenem) concreditam fuiſſe. Sed verò hoc in libris

(m) *In* Periplo: *ſive Fragmento Epitomes XI librorum Geogra.* Artemidori Epheſii *ad* Periplum *attexo. p. 95. edit.* Hœſchelii.
(n) *Ch on p.* 284.
(o) *Præfat. ad* Callimachi *Poemata.*

bris antiquorum expreſſum non habemus: Strabo enim, quem Friſchlinus adducit teſtem, non tradit Callimacho Bibliothecam demandatam fuiſſe; ſed tantùm dicit (p) Callimachum & Eratoſthenem Cyrenæos (hunc enim locum videtur Friſchlinus reſpexiſſe) *ambos ab Ægypti Regibus in honore habitos fuiſſe.* Hoc tamen non auſim obſtinatè negare, quoniam compertum habeo Callimachum Catalogum contexuiſſe librorum abſolutiſſimum, in quo expoſuit quibus materiis Scriptores ante ipſum ingenia ſua exercuerint, & illum inſcripſit, *τῶν παντοδαπῶν συγγραμμάτων πίναξ, Index omnigenorum Scriptorum*; uti perhibet (q) Athenæus: unde videtur confici probabiliter poſſe illum fuiſſe Bibliothecæ Præfectum. Quod ſi verum ſit, exemplum habemus aliud Grammatici, & trivialis Ludimagiſtri, qui Bibliothecæ Alexandrinæ præpoſitus fuit; Callimachum enim ludum literarium in vico quodam Alexandriæ inſtituiſſe priùs, quàm eruditionis famâ vel carminum nitore Regis Philadelphi animum in ſe attraheret, teſtatur Suidas; qui etiam narrat illum poſtea quoque fuiſſe magiſtrum Grammatices, & docuiſſe Ariſtophanem poſt mortem

(p) *L. 17. p. 576.*

(q) *L. 6. c. 10. p. 244. & l. 14. c. 12. p. 643.*

mortem Zenodoti (Epheſii.) Neque impediret quominus Zenodotus Bibliothecæ præpoſitus eſſet uſque ad initium Ptolemæi Euergetis, vel paulò ante mortem Philadelphi, ſi inter illum & Eratoſthenem interceſſerit Callimachus: quippe potuit Callimachus Bibliothecæ præfici vel ab ipſo Ptolemæo Euergete, vel paulo ante obitum Philadelphi. Demonſtrato itaque Zenodotum Epheſium Bibliothecæ Alexandrinæ præfectum fuiſſe à Ptolemæo Lagi, & munere illo functum fuiſſe ad deceſſum uſque circitèr Ptolemæi Philadelphi (quod ex eo conficitur, quòd uſque ad mortem ferè Philadelphi, vel poſtea, in humanis egerit, & Grammaticam Alexandriâ profeſſus fuerit:) exinde aſtruitur (*) falſum eſſe quod Ariſteas illiuſque Sequaces ſcribunt de Demetrio Phalereo. Id, quod modò probatum aliunde fecimus, oſtendentes, à veri fide diffidere narrationem illam quòd Demetrius muneris iſtius oneri ſe ſubmiſerit. ([r]) Joſephus Gorionides ubi de opere Interpretationis ex Ariſteâ, vel illius ſequace quopiam, narrationem inſtituit, quod Ariſteas Demetrio aſcribit Phalereo, id totum ipſi Ariſteæ & Andreæ tribuit, de Deme-

(*) *Saltem* Demetrium *non potuiſſe præeſſe Bibliothecæ Philadelphi, niſi exituro hujus regno, ante quod tempus diu obiërat.*

(r) *Hiſt. Jud. l. 3. c. 2.*

metrio nullâ factâ mentione. Quod tamen illius ſcientiæ minimè attribuerim, quaſi noverit Demetrium non potuiſſe præſidere Bibliothecæ, ſed illi dandum eſt errori memoriæ. *Ptolemæus*, inquit, *præcepit duobus Principibus ſuis, quorum nomina erant Ariſtæus & Andreas, ut congregarent libros multos. Collectis autem plurimis voluminibus, ſcriptis Medorum atque aliorum populorum linguis, dixit Rex ad eos: Quot habetis libros? Reſponderunt ei* &c.

7. Quòd Ptol. Philadelphus ad inſtruendam Bibliothecam Alexandrinam totum ſe aliquando intenderit, & illam egregiè adornaverit, teſtimonium perhibent non ſolùm Ariſteas, & poſt illum Philo Judæus, Joſephus, & Scriptores Eccleſiaſtici, verùm etiam Vitruvius, Ammonius,& pluſquàm uno loco Athenæus, quos olim citavimus. Illum verò Bibliothecam illam primùm non inſtituiſſe verùm auxiſſe tantùm & inſtructiſſimam reddidiſſe, demonſtravimus; unde liceat argumentum trahere contra Ariſteam, ſi compertus ſit hujuſce opinionis quòd Philadelphus illam primus omnium auſpicatus fuerit; cujus quidem ſententiæ fuiſſe illum dubito utrùm ſatis demonſtrari queat.

Hoc

Hoc enim nuſquam diſertim aſſerit; & in eo quòd dicit, Demetrium Phal. *conſtitutum ſupra Bibliothecam Regis, conatum fuiſſe omnia totius terrarum orbis volumina colligere*, videatur innui Regem Bibliothecam inceptam habuiſſe antequam Demetrio negotium illud impoſitum fuit: clariùs verò hoc innuitur in loco ſuperiùs allato ex Epiſtolâ Demetrii ad Regem, ubi dicit Demetrius officii ſui fuiſſe (non Bibliothecam inſtituere & incipere, ſed) libros acquirere qui *Bibliothecæ defuerunt & reficere illos, ſi qui fuerint, qui aliquod ceperant detrimenti.* Manifeſtum tamen eſt (ut ſuprà diximus) Sequaces Ariſteæ ferè pleroſque, cùm recentiores, tum antiquos, credidiſſe Philadelphum primum fuiſſe Bibliothecæ Alexandrinæ Conditorem, & Demetrium Phalereum primum ejus curatorem. (ſ) Conſtantinus Manaſſes de Philadelpho canit

(ſ) *Annal.* v. 950.

——— Ὃς πρῶτος βασιλέων
τὴν Ἀλεξάνδρου τέθεικε βίβλων πολλῶν
μητέρα &c.

Id eſt: *Qui regum primus Alexandri Urbem multorum librorum matrem fecit. Infinitos enim libros aiunt ipſum collegiſſe, ad quater nimirum centena millia.* (t) Ter-

(t) *Apolog.* c. 18.

Tertullianus ſe in eâdem fuiſſe ſententiâ manifeſtò docet, dicens Philadelphum (non Patrem ſuum, ſed) Piſiſtratum, plurimis antè annis tyrannum Athenarum, æmulatum fuiſſe. *Ptolemæorum erudititiſſimus (quem Philadelphum ſupernominant) & omnis literaturæ ſagaciſſimus, cùm ſtudio Bibliothecarnm Piſiſtratum (ut opinor) æmularetur, inter cætera memoriarum, quibus aut vetuſtas, aut curioſitas aliqua ad famam patrocinabatur, ex ſuggeſtu Demetrii Phalerei Grammaticorum tunc probatiſſimi, cui præfecturam mandaverat, libros à Judæis quoque poſtulavit.* S. Hieronymus ſuffragatur, & videtur hunc locum ſecutus fuiſſe, (u) ubi dicit beatum Pamphylum Martyrem *Demetrium Phal. & Piſiſtratum in ſacræ Bibliothecæ ſtudio voluiſſe æquare.* Eadem videtur mens fuiſſe (x) S. Auguſtini, qui, cùm locutus fuiſſet de Ptolemæo Lagi, ſubjunxit de Philadelpho, eum *concupiviſſe habere* libros S. Scripturæ, *in Bibliothecâ, quam nobiliſſimam fecerat*, id eſt, (uti illum intelligo) *in Bibliothecâ nobiliſſimâ, quam fecerat.* Juſtinus Martyr ait Ptol. Philadelphum S. Scripturas Græcè reddi curâſſe (y) ὅτε Βιβλιοθήκην κατεσκεύασε, καὶ τὰ πάν-

(u) *Epiſt.* 141. *ad* Marcellam: *quam recitat* Ruffinus *Invectivâ in D.* Hieron. *l.* 2. *p.* 277.

(x) *De Civ. Dei l.* 18. *c.* 42.

(y) *Apolog.* 2. *p.* 72.

 των

τῶν ἀνθρώπων συγγράμματα συνάγειν ἐπειράθη. *cùm Bibliothecam inſtitueret* (ut vertit Interpres) *& hominum omnium ſcripta comportare conaretur.* (z) Et alibi: *Ptolemæus* (inquit) βιβλιοθήκην ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ κατασκευάσας, καὶ πανταχόθεν συναγαγὼν βιβλία, καὶ πληρώσας αὐτὴν &c. In eundem modum (a) Epiphanius; Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος βιβλιοθήκην κατασκευάσας ἐπὶ τῆς αὐτῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως, ἐν τῷ Βρουχίῳ καλουμένῳ κλίματι. (b) Euſebius, (ex Græco vertente S. Hieronymo) dicit *Ptol. Philadelphum* S. Scripturarum libros *in Alexandrinâ Bibliothecâ habuiſſe, quam ſibi ex omni genere literaturæ comparaverat.* In Chronico Alexandrino traditur illum S. Scripturas poſuiſſe ἐν τ῀ κατασκευασθείσαις αὐτῷ βιβλιοθήκαις *in Bibliothecâ à ſe inſtructâ,* G. Syncellus ait illum *Bibliothecam Alexandriâ* (c) καθιστάναι *inſtituiſſe,* & omnes libros, quotquot in Alexandrinâ Bibliothecâ numerat, ſcribit in illâ reconditos fuiſſe à Philadelpho. Uno enim in loco ait proditum eſſe decem fuiſſe myriadas librorum in Bibliothecâ Alexandrinâ cùm perfecta abſolutaque fuerit; & in (d) alio perhibet *Philadelphum Græcorum omnium, Chaldæorum, Ægyptiorum, & Romanorum libris collectis,*

(z) *Cohortatione ad* Græcos *p.* 13.

(a) *De Pond. & Menſ. c.* 10.

(b) *Chron. Canone.*

(c) *Chronogr. p.* 273.

(d) *P.* 271.

lectis, & illis, qui alienâ dialecto ſcripti ſunt, in Græcam verſis, myriadas decem Bibliothecâ Alexandriæ à ſe conſtructâ cuſtodiendas repoſuiſſe: ἀπέθετο κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ συστάσαις βιβλιοθήκαις. Syncellum ſecutus eſt (c) Cedrenus, qui tamen ab ineptis librariis graviſſimè paſſus eſt. Πτολεμαῖος inquit, ὁ Φιλάδελφος, ὃς τὴν μεταβολὴν τῶν θείων γραφῶν, καὶ λοιπῶν Ἑλληνικῶν, Χαλδαϊκῶν, Αἰγυπτίων, καὶ Ῥωμαϊκῶν εἰς δέκα μυριάδας ἀριθμουμένων βιβλίων, πασῶν τε ἀλλογλώσσων οὐσῶν, εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μετεποίησε, διὰ τῶν ο΄ σοφωτάτων Ἑβραίων. ἃς καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθήκαις αὐτοῦ ἐνεπέθετο. (f) Iſidorus Hiſpalenſis videtur exiſtimâſſe Alexandriam ante tempora Ptol. Philadelphi Bibliothecis excultâ fuiſſe. *Magnus Alexander,* inquit, *vel ſucceſſores ejus inſtruendis omnium librorum Bibliothecis animum intendit, maximè Ptolemæus cognomento Philadelphus.*

(c) *Annal.* p. 165.

(f) *Originum,* l. 6. c. 3.

8. (g) Joh, Weemſius, Scoto-britannus crimen in Ariſteam inſtituit quòd (ut inquit) Demetrium aſſignet primum Bibliothecæ Alexandrinæ magiſtrum; cùm Vitruvius (ait) teſtetur Bibliothecam primò creditam fuiſſe Ariſtophani Grammatico. Quâ criminatione, ſi non injuſtè, ineptè tamen

(g) *Exercitat. Theologicis.* l. 1. p. 144.

illum impetit, & nullo fretus argumento. Vitruvius enim adeò non affirmat Ariſtophanem primum fuiſſe illius Bibliothecæ præfectum, ut verbis diſertiſſimis meminerit alios fuiſſe Bibliothecæ curatores ante illum; & ſtatuit Bibliothecam *perfectam* fuiſſe antequam præfectura ejus Ariſtophani data fuerit. Et ſi Vitruvius voluiſſet, quod Weemſius opinatur, de illo tamen argumento non multùm fuiſſet Ariſteiſtis laborandum, conſtat enim tantùm abſuiſſe ut Ariſtophanes primus fuerit Bibliothecæ ſub Philadelpho cuſtos, ut cuſtos ſub Philadelpho non omnino eſſe potuerit: prætextam enim nondum depoſuerat, cùm Philadelphus regnandi vivendique finem fecerit, ut argumentis paulo ſuprà prolatis manifeſtum redditur.

CAP. X.

Excutitur reſponſum rev. Waltoni, *& aliorum, qui* Hiſtoriam Ariſteæ *defendunt teſtimonio* Ariſtobuli Judæi, *qui (ut* Ariſteas*) ſcribit* Græcam Verſionem *peractam fuiſſe curâ* Demetrii Phalerei.

Reſpondetur, Ariſtobulum *in eo ſecutum fuiſſe* Ariſteam. *De ætate ejus & authoritate diſquiſitio inſtituitur. Probatur non conſtare illum Commentarios ſuos ſcripſiſſe ad* Ptolemæum Philometorem Ægypti *Regem.* §. 3. Ptolemæum *illum, cujus Magiſter* Ariſtobulus *fuiſſe dicitur in Epiſtolâ præfixâ libro ſecundo* Maccabæorum, *non fuiſſe* Philometorem. 4. *Movetur dubium de Epiſtolâ illâ, & de Commentariis* Ariſtobuli. *Illos videri ſuppoſititios, & ab aliquo poſt natum* Chriſtum *conſcriptos.* 5. Ariſtobuli *teſtimonio, etſi verum eſſet, non poſſe defendi* Ariſteam. 6. *Quæritur an* Demetrius Phale-

Phalereus *alius ab illo, qui* Tyrannus *erat* Athenarum, *ab* Ariſteâ *deſignatus fuerit? Negatur.* 7.

ANtequam quæ tradit Ariſteas alia ſubjiciamus examini, videtur expedire reſponſum illis reponi qui Hiſtoriam Ariſteæ propugnant authoritate Ariſtobuli Judæi, qui in Commentariis in libros Moſis, ſcriptis (ut dicunt) ad Ptolemæum Philometorem, atteſtatur S. Scripturas Græcè verſas fuiſſe ſub Ptol. Philadelpho *Demetrii Phalerei* curâ. In libro enim primo Commentariorum ad Ptolemæum Regem, prout citatur ab (h) Euſebio (& (i) Clemente Alexandrino,) affirmans Pythagoram & Platonem, Philoſophos Græcos, Legis Moſaicæ inſtituta ſecutos fuiſſe, & exinde hauſiſſe plurima, ut reddat hoc probabile, dicit partem S. Scripturæ Græcè redditam fuiſſe ante interpretationem Demetrii Phalerei monitu elaboratam, & ante imperium Alexandri M. & Perſarum: Διηρμήνευται γὰρ πρὸ Δημητρίου τοῦ (k) Φαληρέως, δι' ἑτέρων, πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Περσῶν ἐπικρατήσεως. Et aliquibus interjectis (l) addit: Ἡ δὲ ὅλη ἑρμηνεία τῶν διὰ τοῦ νόμου πάντων (γέγονε) ἐπὶ τοῦ προσαγορευθέντος

(h) *Præp. Evang. l.* 13. *c.* 12.

(i) *Stromatum l.* 1. *p.* 342. *& apud* Euſebium *Præp. Evang. l.* 9. *c.* 6.

(k) Clemens Alex. *habet* πρὸ Δημητρίου ſimpliciter *ſine* τοῦ Φαληρέως.

(l) Clemens *hæc omittit.*

ρευθέντος Φιλαδέλφου βασιλέως, σου δὲ προγόνου, προσενεγκάμενον (lege προσενεγκαμένου) μείζονα φιλοτιμίαν, Δημητρίου τοῦ Φαληρέως πραγματευσαμένου τὰ περὶ τούτων. *Interpretatio verò totius Legis peracta eſt ſub Ptolemæo cognomento Philadelpho, proavo tuo, qui adhibuit majorem magnificentiam & ſtudium, præcipuâ operâ Demetrii Phalerei.* (m) Euſebius Ariſtobulum hunc *Peripateticum Philoſophum* vocat, (n) & (conſentiente (o) Clemente Alexandrino) ſcribit illum Explicationes ſuas Moſaicæ Legis Ptolemæo nuncupâſſe cognominato *Philometori*, qui quartus fuit Regum à Ptol. Philadelpho, & incepit puerulus regnare intra annos poſt mortem ejus ſexaginta ſex, ſive, juxta rationes Euſebii, ſexaginta ſeptem; cui etiam dicitur Ariſtobulus fuiſſe à ſtudiis Philoſophicis. Unde conficitur illum floruiſſe in Ægypto intra annos *LXX* vel *LXXX* ab obitu Ptol. Philadelphi, & natum fuiſſe intra annos *XXX* vel *XL*. Teſtimonio hoc Ariſtobuli Ariſteam contra Scaligerum tuetur, & Hermippum erroris arguit rev. (p) Waltonus, dicens illum *auctorem indubitatum eſſe & paulo poſt Ariſteam ſcripſiſſe; & vel ab ipſo vel aliis, qui rei geſtæ interfuerunt, veritatem*

(m) *Canone ad an.* 3. Ptol. Philometoris.

(n) *Ibidem.*

(o) *Strom. l.* 1. *p.* 342.

(p) *Prolegom. Bib. Polyglot.* 9. c. 4.

tatem addiſcere potuiſſe. Eodem fretus argumento reverendiſ. & doctiſ. (q) D. Stillingfleetus, S. Th. D. Eccleſiæ noſtræ decus & tutamen, Hermippi rejicit teſtimonium de Demetrio Phalereo apud Regem Philadelphum odio laborante, & ſub initium regni ejus moriente: & contendit Ariſtobulum non minoris æſtimandum eſſe quàm Hermippum, cùm *Philoſophus* fuerit *Peripateticus*, & ad Ptolemæum ſcripſerit *Philometorem*.

(q) *Origines Sacræ l.* 1. *c.* 3. *Sect.* 7. Anglicè *ſcrip.*

2. Quibus Viris præſtantiſſimis maximiſque reſpondendi ſi venia detur, reſponderi poteſt, Ariſtobulum Judæum non aliunde, quod tradit, deſumpſiſſe, quàm ex ipſo Ariſteæ Syntagmate ſpurio & conficto. Videatur quidem minùs veriſimile illum, virum *Philoſophum* & Regis ipſius *Præceptorem*, potuiſſe decipi de interpretatione Legis Judaicæ, & de inſtitutione Bibliothecæ, cùm in illâ ætate, quâ vixiſſe creditur, ſuperſtites nonnulli fuerint qui Regem ipſum nôrint Philadelphum. (r) Wowerius tamen, qui libellum Ariſteæ repudiat, exiſtimat illum in errorem induxiſſe Ariſtobulum: arbitratus (ut videtur) confictum fuiſſe libellum illum à Judæo quopiam ſtatim ferè poſt regnum

(r) *De Bibl. Interp. c.* 3. *p.* 34.

num Philadelphi, conſulente exiſtimationi Verſionis Græcæ, quæ paulo ante ſub Philadelpho elucubrata fuerit; atq; inde opinionem de Demetrio Phalereo reliquiſque confictis rebus, in animis Judæorum Alexandrinorum inveterâſſe ante tempus Ariſtobuli. Qui quamvis Philoſophus inter paucos fuerit, potuit tamen traditioni, quæ percrebuit ſermone popularium ipſius omnium, fidem adhibere, de illâ nullâ inquiſitione actâ: ſicut quotidianis exemplis videmus ſolenne eſſe viris doctiſſimis pariter ac ſapientiſſimis res multas commentitias (neque illas ſolùm quæ prioribus, ſed & quæ eâdem ætate confictæ ſunt) pro conceſſis habere, &, ut minimè dubiis, firmiſſimam illis fidem addere. Atque ita factum hac in re fuiſſe Joſ. Scaliger (cum Epiſcopio, Riveto, cæteriſque qui Demetrium Phal. negotio Verſionis interfuiſſe negant) videtur exiſtimâſſe, qui pro vulgari opinione autumavit Ariſtobulum ſub Philometore ſuos ſcripſiſſe Commentarios, de illius tamen teſtimonio (cujus neſcius eſſe non potuit) minimè laboravit.

3. Verumenimverò ſi authoritatem Ariſtobuli penitiùs excutiamus, apparebit illam tenuiorem multò eſſe,

quàm quæ vulgò illi attribuitur. Si enim de ætate ejus ſcrutinium diligentiùs inſtituamus, comperiemus illum ad Ptolemæum ſcripſiſſe recentiorem *Philometore*, vel in incerto omnino eſſe quo tempore vixerit, & ad quem Ptolemæorum Epiſtolares illos Commentarios ſcripſerit, adeò ut liceat illum conferre ad ætatem poſtremorum Ptolemæorum; conſtabit ſcilicet illum ad *Ptolemæum* ſimpliciter ſcripſiſſe, non poſuiſſe cognomen ejus; & Clementem Alexandrinum cum Euſebio, ad quorum authoritatem ſe conferunt ſcriptores plerique poſteri, ex nudâ conjecturâ ſcribere Ptolemæum illum fuiſſe Philometorem, quoniam in exordio ſecundi libri Maccabæorum habetur mentio de Ariſtobulo quodam Sacerdote Judæo, præceptore Ptolemæi cujuſdam Regis, quem putârunt aliquando, fuiſſe Philometorem. Clementem autem & Euſebium *Ptolemæum Philometorem* in Commentariis Ariſtobuli non legiſſe, ſed illum deſignatum fuiſſe conjecturâ tantùm collegiſſe, exiſtimo ſatis probatum iri, ſi demonſtratum fuerit cùm Clementem tum Euſebium ſibi contradicere & interdum ponere Ptolemæum *Philometorem*, interdum aliu*m*,

um, nempe ipſum *Philadelphum*. Clemens Alex. in uno loco, (s) habet: Ἀριστόβουλος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς τὸν Φιλομήτορα, κατὰ λέξιν γράφει. In alio libro (t) ſcribit: Ἀριστοβούλῳ δὲ τῷ κατὰ Πτολεμαῖον γεγονότι τὸν Φιλάδελφον, οὗ μέμνηται ὁ συνταξάμενος τὴν τῶν Μακκαβαϊκῶν ἐπιτομὴν, βιβλία γεγονέναι ἱκανά. In primo loco cogitavit Ptolemæum *Philometorem* denotari in libro ſecundo Maccabæorum; in poſteriore obitus ſui *Philadelphum* intelligi arbitratus eſt. Euſebius (ut diximus) in Chronico Canone, quem ſequuntur in Chronicis Marianus Scotus, Ado Viennenſis, Beda, & Author Chronici Alexandrini, ait illum Explanationum in Moſen Commentarios ſcripſiſſe ad Ptolemæum *Philometorem*; in quo videtur priorem locum Clementis Alexandrini ſecutus fuiſſe: in libris verò *Præparationis Evangelicæ*, ubi Ariſtobuli Commentarios ſæpe laudat, *Philometorem* nunquam ponit, ſed tribus in locis ait ſimpliciter Ariſtobulum ad *Ptolemæum* ſcripſiſſe; (u) Ἀριστόβουλος αὐτῷ Πτολεμαίῳ τὴν τῶν ἱερῶν νόμων προσφωνῶν ἑρμηνείαν. (x) alibi, Ἀριστόβουλος ἐν τῷ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν βασιλέα συγγράμματι. (y) rurſus ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου βασιλεῖ Πτολεμαίῳ προσπεφωνημένων. Et in quarto (z) loco

(s) Strom. l. 1 p. 342.
(t) L. 5. p. 595.
(u) L. 7. c. 13.
(x) L. 8. c. 9. p. 375.
(y) L. 13. c. 12. p. 663.
(z) L. 8. c. 8. p. 370.

loco illum facit coætaneum Eleazaro Judæorum Pontifici Maximo, de quo agit Ariſteas, & ad ætatem ejuſdem Ptolemæi utrumque confert, nempe *Philadelphi*. Productururs enim explanationes quaſdam Legis Moſaicæ ex Commentariis Ariſtobuli, & ex illis explicationibus quas habet Ariſteas, acceptas (ut fingit) ab Eleazaro Judæorum Pontifice in colloquio cum ipſo habito, ſic dicit: Ἀπαρκεῖν ἡγοῦμαι τὰς Ἐλεαζάρου καὶ Ἀριστοβούλου διηγήσεις, ἀνδρῶν τὸ μὲν γένος Ἑβραίων ἀνέκαθεν, τὸν δὲ χρόνον, κατὰ τοὺς Πτολεμαίου χρόνους διαπρεψάντων. *Eleazari & Ariſtobuli explicatione contentus ero, qui ambo & genus ab Hebræis ſuum longiſſimè repetunt & Ptolemæi Regis tempore floruerunt.* Anatolius Alexandrinus in Canone Paſchali Ariſtobulum facit unum ex LXX. Interpretibus, & affirmat inſuper illum Commentarios ſuos dedicâſſe non uni alicui Ptolemæo, ſed duobus, Philadelpho ſcilicet & Patri ejus Ptolemæo Lagi. Unde videtur adeò non conſtitiſſe veteribus quo ille vivebat ſeculo, & ad quem ſcribebat Ptolemæum, ut unuſquiſque ferè Lector conjecturam ſuam interpoſuerit. Μαθεῖν δ' ἐςιν (inquit (a) Anatolius) ἐκ τῶν ὑπὸ Φίλωνος, Ἰωσήπου, Μουσαίου λεγομέ-

νων

(a) *Apud* Euſebii *Hiſt.* Eccleſ. l. 7. c. 32. *ſive* 31. *ſecundùm Verſionem* Ruffini 28.

νων καὶ οὐ μόνον τούτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔτι παλαιοτέρων, ἀμφοτέρων (b) Ἀγαθοβούλων τῶν ἐπίκλην Διδασκάλων, Ἀριστοβούλου τοῦ πάνυ, ὃς ἐν τοῖς Ἑβδομήκοντα κατειλεγμένος, τοῖς τὰς ἱερὰς καὶ θείας Ἑβραίων ἑρμηνεύσασι γραφὰς Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ καὶ τῷ τούτου πατρί, καὶ βίβλους ἐξηγητικὰς τοῦ Μωϋσέως νόμου τοῖς αὐτοῖς προσεφώνησε βασιλεῦσιν. Hoc eſt, *Idque ex Philonis, Joſephi, & Muſæi verbis licet cognoſcere: neque ex his duntaxat, verùm etiam ex aliis antiquioribus, duobus ſcilicet Agathobulis, qui Magiſtri cognominati ſunt, & Ariſtobulo, viro præſtantiſſimo, qui unus fuit ex illis LXX. Viris, qui ſacra Hebræorum volumina in Ptolemæi Philadelphi, & Parentis ipſius gratiam Græco ſermone interpretati ſunt, & qui libros explanationum Legis Moſaicæ iiſdem Regibus nuncupavit.* In Ruffini Aquileienſis antiquâ verſione Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Euſebii, quam (c) Bridefertus Rameſienſis aſcribit S. Hieronymo, de uno tantùm Rege fit mentio, & locus exponitur tanquam ſi liber Ariſtobuli non intellectus fuerit, ſed quaſi Anatolius locutus fuerit de reſponſis *LXX.* Interpretum, quæ ad quæſtiones Regis data refert Ariſteas: confirmatur tamen Ariſtobulum fuiſſe in *LXX* Interpretibus.

(b) *Corrige, (quicquid aliter* Valeſius *ſenſerit)* παλαιοτέρων ἀμφοτέρων, Ἀγαθοβούλου τοῦ ἐπίκλην Διδασκάλου, καὶ Ἀρισ. *quod confirmat* Ruffiniana Euſebii *Verſio; non enim veriſimile eſt duos fuiſſe* Agathobulos *cognominatos* Magiſtros.

(c) *Gloſſis in* Bedæ Venerabilis *librum de Temporum ratione c.* 28.

bus. Interpretatio ſic ſe habet. *Sicut evidenter edocet Philo & Joſephus: ſed & horum antiquiores Agathobolus & ab eo eruditus Ariſtobulus ex Paneade, qui unus ex illis ſeptuaginta ſenioribus fuit, qui miſſi fuerunt à Pontificibus ad Ptolemæum Regem, Hebræorum libros interpretari in Græcum ſermonem, quique multa ex traditionibus Moyſi proponenti Regi, percontantique reſponderunt.* Quæ ita converſa fuiſſe à Ruffino liquet non ſolùm ex impreſſis codicibus verùm etiam ex Gloſſis in Bedam ſcriptis à Brideferto Rameſienſi, qui floruit anno D. *DCCCCLXXXvo*, & ex ipſo (d) Bedâ, qui locum iſtum tranſcribunt integrum. Conſtat tamen Anatolium locutum eſſe de Ariſtobuli Commentariis in Legem, de quibus res nobis eſt. Jamverò ut ex hiſce Anatolii, Clementis Alex. Euſebiique locis conficitur non apparuiſſe Ariſtobulum librum ſuum dedicâſſe Ptolemæo *Philometori*; ita propter ea non exiſtimandum eſt illum reverâ unum ex *LXX.* Interpretibus fuiſſe, vel vixiſſe ſub Ptol. Philadelpho, eique ſuos dicâſſe libros. Illum enim aliquot ſaltem ſeculis poſt *Philadelphum* floruiſſe ex ipſis illius verbis ſuprà productis clariſſimè edocemur, in quibus Ptolemæus

(d) *De Temporum ratione c.* 28. *edit.* 1612.

mæus Philadelphus vocatur (e) προγονος *proavus* (non, *avus*, quod (f) Vigerus vertit) illius Regis, cui Commentarii illi inſcripti ſunt. Notandum autem eſt obiter, in Ruffini verſione verborum Anatolii definiri patriam Ariſtobuli, ſcilicet illum fuiſſe ex *Paneade*, civitate Syriæ ſive Palæſtinæ, quæ poſtea *Cæſarea Philippi* nominata eſt; unde videatur minùs mirandum eſſe ſi ille, cùm eſſet in Ægypto advena, non cognoſceret veritatem de inſtitutione Bibliothecæ & Interpretatione Legis. Cæterùm, (ut quod res eſt dicam) videtur veteres de Ariſtobulo non tantum habuiſſe cognitum, quantum unde fuerit: videtur enim lectio hodierna Græca, Αριστοβύλου τοῦ πάνυ, magis genuina, quàm quæ in Ruffini codice reperta fuiſſe videatur Αριστοβύλου τοῦ ἀπὸ Πανεάδος. Neque improbabile eſt Ruffinum, quem conſtat Græcarum literarum non fuiſſe valdè peritum, non intellexiſſe quid τοῦ πάνυ ſignificaret, atque ideo cogitâſſe corruptum illud fuiſſe ex τοῦ Πανεάδος; eodem modo, quo obſervavi Interpretem quendam (g) S. Joh. Climaci hæc verba, Ιωάννης ὁ μοι πάνυ, Latinè vertere, *Johannes Opanius*, quòd phraſin illam non in-

(e) Joſ. Scaliger *ad* Euſeb. *num. MDCCCXLI. ad hunc locum alluſit dicens ex ipſis* Ariſtobuli *verbis conſtare illum ſcripſiſſe* ad Ptol. Philometorem *In quo tamen fallitur, nam licèt exinde ſequitur illum non ſcripſiſſe* ad Ptol. Philadelphum *non tamen inde ſequitur illum ſcripſiſſe ad* Philometorem.

(f) Euſebii *de Præparat. Interpres.*

(g) *Scalâ Paradiſi, Gradu* 4. §. 85. *p.* 82.

intellexerit, quæ tamen elegans eſt, & ſignificat *Johannes Vir mihi in paucis charus*, ὁ μοι πάνυ ἀγαπητὸς ut Matthæus Raderus rectè interpretatur.

4. Demonſtrato confici non poſſe ex Clemente Alexandrino & Euſebio, Ariſtobulum Commentarios ſuos dedicâſſe *Ptolemæo Philometori*, ſubjiciemus argumentum unde aſtrui poſſit illum ad poſteriorem aliquem Ptolemæum eos nuncupâſſe. Ariſtobulum Commentariorum authorem, eundem fuiſſe cum Ariſtobulo illo qui in Epiſtola illâ, quæ initio libri ſecundi Maccabæorum legitur, celebratur, & Regis Ptolemæi magiſter appellatur, ut in ſe eſt admodum probabile, ita Clemens Alexandrinus loco ſuprà allegato ſcribit; & (k) Euſebius idem atteſtatur; οὗτος δὲ αὐτὸς ἐκεῖνος, οὗ καὶ ἡ δευτέρα τῶν Μακκαβαίων ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου μνημονεύει: quod videtur uterque ex ipſis Commentariis collegiſſe. Et ſanè in (i) fragmento quodam Commentariorum uſque adhuc extante videtur innui illum fuiſſe Regis Præceptorem, in quo oſtenditur Ariſtobulum antequam ad Ptolemæum Commentarios illos ſcriberet cum eodem verſatum fuiſſe, & ſolitum fuiſſe de rebus Philoſophicis, de naturâ Dei &

(h) *De Præp. Evang l. 3. c. 9. ad finem.*

(i) Joſ Scaliger ad Euſeb. *num. MDCCCXLI.* Ariſtobulum, *Commentatorem ſive Philoſophū exiſtimat alium fuiſſe à Præceptore* Ptolemæi: *at nullo alio argumento, quàm quòd cum vulgo credidit Commentarios ſcriptos fuiſſe ad* Ptol. Philometorem.

(k) *Apud* Euſeb. *Præp. Evang. l. 8. c. 10 initio.*

& ſimilibus, cum eo diſſerere; indicatur ſcilicet illum quæſtiones ab illo Rege interrogatum olim fuiſſe de S. Scripturis, & opinione Judæorum de Numine, atque illi olim de hiſce reſpondiſſe antequam librum illum ad ipſum ſcriberet: Quapropter non eſt dubitandnm quin (ut doctiſſimi viri decreverunt) præceptor Ptolemæi fuerit, cùm Ariſtobulum quendam Judæum Ptolemæi Regis Præceptorem fuiſſe memoriæ traditur. Ptolemæum autem illum, cujus Magiſter Ariſtobulus dicitur in Epiſtolâ illâ quam habemus in libro ſecundo Maccabæorum, demonſtrari poteſt non fuiſſe Ptolemæum *Philometorem*, (quod Clemens Alexand. nonnunquam opinatus eſt, & Euſebius ab eo deceptus) ſed illius ſucceſſorem; & apparet Epiſtolam ſcriptam fuiſſe pluſquam annis viginti poſt mortem Ptol. *Philometoris*. Epiſtola enim data fuit anno Æræ Maccabæorum *centeſimo octogeſimo octavo*. Ptolemæus verò *Philometor* occubuit anno ejuſdem Æræ *centeſimo ſexageſimo ſeptimo*, ut legimus in libro primo Maccabæorum, undecimo (1) Capite, in quo qui neſcit Ptolemæum intelligi *Philometorem*, in hiſtoriâ Ptolemæorum hoſpes ſit neceſſe eſt. (1) *V.* 18.

 Unde

Unde fit conſpicuum Ariſtobulum floruiſſe non initio Ptolemæi *Philometoris*, ut vulgò creditur, ſed annis poſt initum ab illo regnum ferè ſexaginta, nempe anno viceſimo primo ab ejus obitu. Qui quidem incurrit in annum à morte Ptolemæi Philadelphi, ſecundùm Canonem Ptolemæi Aſtronomi, *CXXIIdum*, juxta computum Euſebii, *CXXIIItium*.

5. Comprobatum eſt itaque non conſtare Ariſtobulum Commentarios ſuos ſcripſiſſe intra annos à morte Philadelphi centum & viginti. Si accuratiùs in diſquiſitione hujuſce rei procedamus, inveniemus (ni fallor) locum eſſe juſtæ ſuſpicioni Commentarios illos non omnino ſcriptos fuiſſe ad Ptolemæum aliquem, ſed ab homine recentiore editos fuiſſe nomine Ariſtobuli prædicti Præceptoris Ptolemæi. Conceſſo enim illos vulgatos fuiſſe ſub perſonâ Ariſtobuli Præceptoris Ptolemæi, ſi probabile reddi poſſit falſum eſſe quod de Ariſtobulo Ptolemæi Præceptore proditur in Epiſtolâ ſupradictâ, & Epiſtolam illam eſſe fictitiam; ſuſpicio inde orietur nullum fuiſſe Ariſtobulum Præceptorem ullius Ptolemæi Regis, & Commentarios illos ſuppoſititios fuiſſe & dicatos Ptolemæi Regis nomini, quòd illorum

illorum Author in Epiſtolâ illâ legerat fuiſſe Ariſtobulum Judæum quendam, Magiſtrum Ptolemæi Regis. Epiſtolam verò illam fictitiam eſſe, & falſum eſſe Ptolemæum Regem anno Computi Maccabaici *CLXXXVIIIvo*, Magiſtrum ullum habuiſſe, ſive Ariſtobulum Judæum ſive alium quemvis, hinc colligitur, quòd Ptolemæus ille qui regnavit eo tempore, ſenilem ætatem egerit. Fuit enim Ptolemæus ſeptimus, Ptolemæi Philometoris frater, cognominatus Euergetes ſecundus ſive Phyſcon, qui currente anno Maccabaico *CLXXXVIIIvo*, non potuit natus eſſe annos minus ſexaginta, cùm annus Maccabaicus *CLXXXVIIIvus* viceſimus primus fuit poſt mortem Ptolemæi Philometoris, fratris ejus; & Philometor poſt mortem Ptol. Epiphanis, Patris utriuſque, adminiſtravit regnum annis *XXXV*. Videtur verò abſurdum planè Regem, tanquam juvenem, magiſterio cujuſquam ſemet ſubmiſiſſe quando annos ætatis circitèr ſexaginta, vel etiam eo plus, haberet. Quòd verò in Epiſtolâ illâ intelligitur Ptolemæum Regem diſcipulum fuiſſe Ariſtobuli, non olim, ſed eo ipſo tempore quo Epiſtola ſcripta eſt, ex (m) verbis fit con-

(m) *Maccab.* 2. c. 1. v. 10.

conſpicuum: Ἔτους ἑκατοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ, καὶ ὀγδόου οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἡ γερουσία, καὶ Ἰούδας, Ἀριστοβούλῳ διδασκάλῳ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ὄντι δὲ ἀπὸ τοῦ τῶν χριστῶν ἱερέων γένους, καὶ τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ Ἰουδαίοις, χαίρειν, καὶ ὑγιαίνειν. Si quis vellet locum hunc de tempore datæ epiſtolæ mendo laborare, (quod nullo, quantum noverim, confirmatur codice) manifeſtum erit non poſſe comprobari Ariſtobulum vixiſſe ante regnum Ptolemæi Euergetis, ſecundi cognominis ejus. Si enim alius fuerit ab Ariſtobulo prædicto præceptore Regis, referri poſſit ad ætatem Ptolemæi Auletis ſive Dionyſi, qui poſtremus fuit Ptolemæorum omnium, qui ad virilem ætatem pervenerunt; & incepit regnare annis ſupra centum & ſexaginta quinque poſt deceſſum Ptolemæi Philadelphi: ſi idem fuerit, conferri poſſit ad tempora Ptolemæi ſi non ejuſdem, illius tamen qui cognominatus eſt *Lathyrus* ſive *Soter ſecundus*, quem Euſebius malè *Phyſconem* vocat, qui Ptolemæo Euergeti ſecundo ſupradicto ſucceſſit in regno circa annos centum & triginta ab obitu Ptolemæi *Philadelphi*, anno circitèr *CLXXXXVII*.^no ſupputationis Maccabæorum. Dixi,

ſi

ſi non ejuſdem, quippe in prædictâ Epiſtolâ videtur innui Judæos nondum gubernatos fuiſſe Regibus (Aſmonæis,) qui (Euſebio ſupputante) inceperunt ante regnum Ptolemæi Auletis, anno duodecimo poſt initium regni Ptol. Lathyri, Ariſtobulo Pontifice ſumente diadematis inſigne. Verùm (ut hæc prætereamus,) ſuſpicionem meam de νοθείᾳ Commentariorum Ariſtobuli dictorum, illud non parum auget, quòd Clemens Alexandrinus (n) primus ſit omnium, qui de illis mentionem faciunt, qui claruit exeunte ſeculo altero poſt natum Chriſtum. Si enim Ariſtobulus aliquis ex genere ſummorum Judæorum Sacerdotum ortus, Commentarios illos in Legem Moſis ad Ptolemæum Ægypti Regem ſcripſiſſet, nonne mirandum eſt Joſephum nullam de eo mentionem agitare, qui profectò de Ariſtobulo, tali viro, ne unicum verbum protulit? Cùm Commentarii illi tam boni probatique fuerint, ut propter illos ipſorum Author *Vir ſapiens inter Hebræos* ab (o) Euſebio appelletur, ὁ πάνυ ab Anatolio, à (p) Bedâ *eruditiſſimus*; nonne res eſt veriſimillima Joſephum Authoris eorum memoriam fuiſſe celebraturum, ſi ante ipſum hic

(n) *Poſt* Clementem, *non ſolùm* Anatolius, *&* Euſebius *illum commemorârunt, verùm etiam* Origenes, *contra* Celſum. *l.* 4. *p.* 198.

(o) *Præp. Evang. l.* 7. *c.* 13.

(p) *Epiſtolâ ad* Wicrhedam *Preſbyterum de* Paſchæ *celebratione ſive de Æquinoctio vernali, ſecundùm* Anatolium. *p.* 220 *tomi* 2 *edit.* 1612. *ubi ait*: Cum hanc æquiſſimam anni inter æquinoctiorum diremptionem antiquiſſimi & eruditiſſimi doctoris Ariſtæi verbis aſtruat, qui fuit unus ex illis LXX. illuſtribus Scripturæ ſacræ interpretibus. *In quibus verbis pro*, Ariſtæi, *legendum eſt*, Ariſtobuli.

hic vixiſſet, & Commentarios in Legem Moſis ſcripſiſſet ad Ptolemæum Ægypti Regem? Nemini non notum eſt quàm fertile & fœcundum Scriptorum fictitiorum fuerit proximum illud poſt ætatem Joſephi ſeculum, nimirum ſecundum à Chriſto nato; nihil magis in uſu fuit, nihil magis commune, quàm libros emittere ſub nominibus antiquiorum, quod infinitis exemplis luculentò conſtat. Atque hanc ſanè ætatem ſapere ſatis videntur Commentarii toties ſupradicti, eò ſcilicet, quòd (in loco ſuperiùs citato, & alio producto ab (q) Euſebio) aſſeritur & ſuadetur Philoſophos & Poetas Græcos veteres ſapientiam & ſcientiam pleramque ſuam ex S. Scripturis conſecutos fuiſſe; quod ſolitum fuit à primitivis illius ætatis Patribus objici Philoſophis Ethnicis, Religionis veræ adverſariis, qui S. Scripturas contemptui faſtidioque habuerunt, & de Græcorum eruditione ſolebant gloriari: ſicut manifeſtum eſt evolventibus opera S. (r) Juſtini Martyris, (ſ) Theophili Antiocheni, (t) Tatiani Syri ſive Aſſyrii, qui claruerunt ſeculo ſecundo, & (u) Clementis Alexandrini, qui (ut dixi) eodem exeunte floruit; ne dicam aliquid

(q) *Præp. Evang. l.* 8. *c.* 10.

(r) *Cohortatione ad* Græcos.

(ſ) *Ad* Autolycum *l.* 2. *p.* 87. *&* 115.

(t) *Orat. contra* Græcos, *ad finem.*

(u) *Admonitione ad* Gentes *p.* 46. &c. *& Stromatum l.* 1. *p.* 342. *& alibi.*

quid de illis, qui conſecutis vixere temporibus. Poſtquam hæc ſcripſiſſem in Anglicum ſermonem ex Gallico converſa prodiit doctiſſimi Simonii Hiſtoria Critica Vet. Teſtamenti Anno Dom. *MDCLXXXII.* (x) Quem deprehendi prædictos Ariſtobuli Commentarios in libris ſuppoſititiis habuiſſe, quâ quidem de re gratulatus mihi ſum, quòd conjecturam meam graviſſimo eruditi illius viri judicio confirmatam viderim, quamvis nullam opinionis ſuæ rationem protulerit.

(x) *L.* 2. *c.* 2.

6. Advertendum eſt denique, quòd, quamvis concedatur verum eſſe quod in Commentariis Ariſtobuli proditur, crimen tamen impoſturæ non poſſit eo argumento ab ipſo Ariſteâ amoveri. In illis enim ſolummodò traditur Demetrium Phalereum Verſionis Græcæ negotio præfuiſſe ſub Ptolemæo Philadelpho, non aſſeritur diſertim Demetrium fuiſſe tunc temporis cuſtodem Bibliothecæ Alexandrinæ, nec innuitur Verſionem confectam fuiſſe multis annis poſt initium regni Philadelphi: adeò ut ſi dicamus Ptol. Philadelphum, Bibliothecam ſibi inſtructurum dum unà cum Patre ſuo regnavit, ſacros Judæorum libros in Græcam linguam tranſ-

ferri

ferri cupiviſſe, & Demetrio Phalereo, qui tum in Aulâ Alexandriæ ætatem habuit, utpote ſapienti & erudito viro, negotium commiſiſſe colligendorum undique librorum, & S. Scripturæ interpretandæ; ſi, inquam, hoc dicatur, diceremus omne quod ex Ariſtobulo comprobari queat; & tamen Ariſteas nihilo minùs manifeſtus eſſet mendacii & impoſturæ, quandoquidem Verſionem confectam prodat (ſicut olim demonſtratum eſt) non illo temporis intervallo, quo ſimul regnârunt Ptolemæus Lagi & Philadelphus, ſed diu poſt mortem Ptolemæi Lagi, accurante tamen Demetrio Phalereo; quod quidem ſi Ariſtobulus quoque, & alii multi Authores Judaici ſcriptum reliquiſſent, errori hoc facile tribuiſſem illis, tametſi profeſſi fuiſſent ſe vixiſſe regnante ipſo Philadelpho. Illos enim exinde, non minùs quàm Ariſteam, ſuppoſititios fuiſſe ſcriptores confeciſſem. Neque multùm eſſet profectò à patronis Verſionis Græcæ, ſi daremus illud eis, quod ſcripſit Ariſtobulus, nimirum ſi concederemus elaboratam fuiſſe Verſionem Græcam ſub auſpiciis Ptol. Philadelphi diligentiâ Demetrii Phalerei ut collocaretur in Regiâ Bibliothecâ,

liothecâ, niſi concedamus quoque Verſionem peractam fuiſſe (ſicut Ariſteas refert) per *LXXII* Viros à Pontifice Judæorum Hieroſolymis in id negotii miſſos in Ægyptum, quod notandum eſt non dici ab Ariſtobulo. Illud enim quod Græcæ Tranſlationi tantam dignitatem affert & tantam conciliat authoritatem, non eſt quòd confecta fuerit ut reconderetur in Bibliothecâ Regiâ, verùm quòd ornata creditur per viros tot & tantos, eoſque ab ipſo Pontifice maximo in Ægyptum miſſos: unde fides fit meritò, confectam illam fuiſſe ſummâ cum diligentiâ & perfectione, & exemplar Hebraicum, quo Interpretes uſi fuerint, correctiſſimum & puriſſimum fuiſſe. Jamverò quamvis quod tradit Ariſtobulus concedi poſſit, damnato interim Ariſteâ tanquam Authore fictitio, & exploſo quod vulgò creditur de *LXXII* Interpretibus accitis ex Judæâ; id tamen non concedo, quia minimè dubito quin Ariſtobulus (quiſquis eſſet) Ariſteam ſecutus fuerit, quoniam (ut alias impræſentiarum rationes prætercam) Ptolemæus Philadelphus (y) Bibliothecam ſuam inſtruendam non aggreſſus fuit niſi poſtquam multum tem-

(y) *Conſtat enim* Ariſtobulum *voluiſſe verſas fuiſſe Scripturas gratiâ* Bibliothecæ Philadelphi, *quamvis non dicat diſertis verbis.*

temporis regnando tranſegerat, ut jamjam fuſè demonſtratum eſt: unde ſequitur Demetrium Phalereum S. Scripturarum gratiâ Bibliothecæ Philadelphi transferendarum non ſategiſſe quo tempore Ptolemæus Philadelphus cum Patre ſuo regno præfuit: ſicut nec poſtea potuit, cùm interpoſito poſt mortem Ptolemæi Lagi breviſſimo ſpatio demigraverit ex humanis, vel ſaltem ex Aulâ regiâ relegatus, & carceri emancipatus fuerit.

7. Cùm argumenta quædam mea de *Demetrio Phalereo* communicaverim aliquando cum Viro quodam doctiſſimo, placuit ipſi (perſuaſo, an præ humanitate ſuâ, neſcio) ſuffragio illa ſuo confirmata facere: interrogavit verò ſimul annon potuerit deſignari *Demetrius Phalereus* alius quiſpiam ab illo, de quo hactenus diſſeruimus, ex repub. Athenienſi ac doctrinâ claro nobilique. Quapropter exiſtimo operæpretium fore pauca quædam hac de re ſubjungere, antequam *Demetrio Phalereo* valedicturi ſimus. Clariſſimus & eruditiſſimus [z] D. Thomas Gale alios *Demetrios Phalereos* præter ſupradictum illum extitiſſe docet, quorum alter inter Scholiaſtas in [a] Nicandri Poetæ *Theriaca*

(z) *Præfat. ad* Demetrium Phalereum, *ſive* Rhetores ſelectos *ed. Oxon.*

(a) *Doctiſſ.* Menagius *in* D. Laert. *p.* 130. *illum* Callimachi *Scholiaſten facit, ſed memoriæ lapſu.*

riaca recenſetur à (b) Stephano Ethnicographo, alius à (c) Joſepho celebratur tanquam ſcriptor Hiſtoriæ Judaicæ. Suſpicatur tamen Vir doctiſſimus cognomen, Φαληρεύς, apud Joſephum redundare & gloſſema eſſe; cæterùm genuinam eſſe lectionem id pro argumento eſt (d) quòd Euſebius, (e) neque ille ſolus, ſed (f) Tertullianus etiam, ex Joſepho Authorem illum laudantes, cognomen retinent, & *Demetrium Phalereum* vocant. Veriſimile tamen omnino eſt Joſephum cognomen illud, Φαληρεύς, ex merâ conjecturâ addidiſſe; nam, præter quòd Clemens (g) Alexandrinus eundem Authorem *Demetrium* ſimpliciter nominet ſine adjecto, in proclivi fuit illi quàm maximè, cogitare Hiſtoriam illam Regum Judæorum, quam à Demetrio ſcriptam legerat, ſcriptam fuiſſe à præclaro illo *Demetrio*, cognomine *Phalereo*, quem ab Ariſteâ didicerat Verſionem Judæorum Legis accurâſſe atque promoviſſe. Neque quidem facilè crediderim Scholiaſten illum Nicandri cognomen (h) *Phalerei* habuiſſe: quod videtur interſertum à Lectore quodam ſciolo, arbitrante *Demetrium* illum fuiſſe *Phalereum* percelebrem Athenienſem. Quo

(b) *In* Κορέτη.

(c) *Lib.* 1. *contra Ap. p.* 1051.

(d) *Duobus etiam in locis legitur, ſi in* libro 1. Antiq. *ut citat* D. Gale, *quod quidem non obſervavi, & ſuſpicor eſſe* ἁμάρτημα μνημονικόν.

(e) *Præparat. Evang. l.* 9. *c. ult.*

(f) *Apolog. c.* 19.

(g) *Strom. l.* 1. *p.* 337.

(h) *Vocem,* ὁ Φαληρεὺς, *apud* Stephanum νοθεύειν *affirmare non dubitat* Menagius, *in* D. Laert. *p.* 130.

quidem modo *Demetrius* Poeta Comicus quem (i) Athenæus laudat in Fabulâ *Siciliâ*, à Latino Athenæi Interprete (k) *Demetrius Phalereus* per conjecturam dicitur, cùm in Græcis non habeatur vox Φαληρεὺς. Atque ita Liber περὶ ἑρμηνείας ſub titulo *Demetrii Phalerei* citatur à (l) Theophylacto, & ſub illo nomine hodiè circumfertur, credito quòd Author illius qui ab (m) Ammonio *Demetrius* ſimpliciter dicitur, idem fuerit cum Athenienſi noſtro, cujus magnum nomen in Atticis Oratoribus fuit, & qui libros conſcripſit Rhetoricos; cùm tamen ab aliis ille alius ab hoc fuiſſe demonſtratur. Supradictos Authores non fuiſſe cognominatos *Phalereos*, & unicum fuiſſe cognomine illo notum, id ſatis magno argumento eſt quòd (n) Diogenes Laertius, qui recenſet viginti viros doctos *Demetrii* nomine inſignitos, unius tantum *Demetrii Phalerei* meminerit. Unde ſaltem clariſſimè demonſtratur non alium fuiſſe illius nominis memorabilem & præclarum virum, qualis quidem ille debuit eſſe, qui Bibliothecæ curam præfecturamque obtinuerit a Ptolemæo Rege Philadelpho, cujus Aula tot viris eruditiſſimis uſqueadeò floruit

(i) *L.* 3. *c.* 26.

(k) *Qui* Indicem Authorum *ab* Athenæo *citatorum collegit, aliis in locis ubi* Athenæus *allegat* Demetrium Phalereum, *intelligit* Demetriũ Comicum: *Malè; nam* Athenæus *in iis deſignat* Athenienſem *noſtrũ.*

(l) *Vide Præfat. in ſupradictos* Selectos Rhetores.

(m) *Vide ibidem.*

(n) *Vitâ Demetrii Phal.*

floruit, ut nullam forſan ſeculum Regiam tam illuſtrem doctrinâ viderit. Ariſteas de Demetrio ſuo Phalereo loquitur tanquam viro clariſſimo & eo nomine celebratiſſimo; atque ita Ariſtobulus: & * antiqui ſcriptores Eccleſiaſtici de præclaro Athenienſi Phalereo Ariſteam intelligunt, Georgio Syncello & S. Hieronymo illum ipſum fuiſſe diſertim affirmantibus: quocircâ cùm in libris aliorum veterum habemus, illum in Ægypto commoratum fuiſſe, nullus locus ſuſpicioni eſſe poteſt, alium ullum ab eo in Ariſteâ denotari. Ne quis verò, hiſce non obſtantibus, ſuſpicetur Authores prædictos cognominatos fuiſſe Phalereos, & & eorum aliquem potuiſſe ab Ariſteâ ſignificari; oſtendemus per illorum ætates eorum nullum potuiſſe deſignari. Demetrium Nicandi Enarratorem vixiſſe diu poſt tempora Ptol. Philadelphi exinde liquet, quòd Nicander ipſe diu poſt illum vixerit: atque hoc ex eo comprobatur quòd Poema ſcripſerit ad Attalum Regem Pergami, & Anonymus illius vitæ Scriptor teſtetur illum claruiſſe *temporibus Attali extremi Regis Pergameni*, qui in Anagraphe Olympiadum dicitur iniviſſe regnum Olympi-

* Joſephus *l.* 2. *cont.* Ap. *p.* 1064. Ariſteanum Demetriũ *vocat* eruditione ſui ſeculi facilè principem, τὸν μὲν παιδείᾳ τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν διαφέροντα Δημήτριον.

lympiadis *CLXtæ* anno quarto, annis centum & decem poſtquam Ptolom. Philadelphus expiravit. Demetrium Authorem Hiſtoriæ Regum Judæorum poſt ætatem Ptolemæi Philadelphi vixiſſe hinc conficitur, quòd Hiſtoriam ſuam perduxerit ad regnum uſque quarti Ptolemæi, Philadelphi Nepotis, teſte (o) Clemente Alexandrino. Si cui placeat Scriptorem libelli περὶ ἑρμηνείας vocatum reverâ fuiſſe *Demetrium Phalereum*, illum tamen vixiſſe diu poſt regnũ Ptol. Philadelphi dilucet ex iis quæ (p) Henricus Valeſius & (q) D.Gale doctiſſimè de illo diſſeruerunt, probaturi illum non fuiſſe percelebrem illum Athenienſem. Demoſthenem, Xenophontem, & eorum æquales, appellat ἀρχαίους *priſcos*, cùm tamen (r) Demoſthenes obiêrit regnante Ptol. Philadelphi Patre, & Xenophon non ita multò antè: & (ne obſervem citari Poemata (ſ) Sotadis, qui clarus habebatur regno (t) Philadelphi, ut ſileam etiam de aliis pleriſque rebus) Nicias Pictor memoratur, qui (Authore (u) Plinio) vixit ætate Regis Attali; & *Gadarenus* quidam citatur, quem Vir incomparabilis noviſſime laudatus credit fuiſſe *Theodorũ Gadarenum*, Sophiſtã, qui (x) vixit ſub finem Auguſti Cæſaris & ſub Tiberio.

(o) *Strom. l.* 1, *p.* 337.

(p) *Vide Præfat. in* Selectos Rhetores, *Oxon. edit.*

(q) *Notis in* Demetrium *p. ad num.* ΞΖ. ΡϟΖ. ΣΙΗ. ΣΛΑ. ΣΜϛʹ. ΣΜΘ. ΤΕ. ΤΗ.

(r) Suidas, *aliique multi.*

(ſ) *P.* 113.

(t) Athenæus *l.* 14. *p.* 620.

(u) *Nat. Hiſt. l.* 35. *c.* 11.

(x) Suidas.

CAP. XI.

Quæſtio habetur de navali illâ victoriâ quam Ariſteas *tradit de* Antigono *reportatam fuiſſe a* Ptol. Philadelpho. *Illam non fuiſſe eandem cum illâ victoriâ quam de* Antigono Magno *conſecutus eſt* Ptolemæus Lagi; *vel ſi eadem fuerit,* Ariſteam *de illâ inſigniter delirare: contra Rev. D.* Iſ. Voſſium *&* Ricciolium. *D.* Voſſium *falli de feſto anniverſario inſtituto a* Ptolemæo Lagi §. 1, 2, 3, 4. *Victoriam nullam fuiſſe partam de* Antigono Gonatâ *per* Patroclum Ptol. Philadelphi *ducem: contra* Salianum. 5. Authoris *conjectura de victoriâ illâ, & quomodo deceptus fuerit* Ariſteas. 7.

ARiſteas narrans quomodo LXX Interpretes ad ſe miſſos Philadelphus Rex exceperit, inducit illum ſic eos alloquentem: μεγάλην δὲ τέθειμαι τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐν ᾗ παραγεγόνατε. καὶ κατ' ἐνιαυτὸν

ἐπίση-

ἐπίσημος ἔσαι πάντα τ̄ ζωῆς ἡμῶν χρόνον. συνέτυχε δὲ καὶ κατὰ τ̄ νίκην ἡμῶν προσπεπτωκέναι τ̄ πρὸς Ἀντίγονον ναυμαχίας. διὸ δειπνῆσαι σήμερον μεθ᾽ ὑμῶν βουλήσομαι. Hic autem dies, quo vos ad me veniſtis, per ſingulos annos per totam vitam meam erit mihi ſolennis & magnus. Et quia contigit ut ad me veniretis tempore illo quo ego navali adverſus Antigonum prælio victoriam ſum potitus, ideo volo vobiſcum hodie cœnare. Si quæramus quænam iſta ſit victoria? reſpondebit [y] Cl. Iſ. Voſſius, & cum eo [z] Joh. Baptiſta Ricciolius, eandem fuiſſe illi quam celebrat Diodorus Siculus ad annum tertium Olymp. *CXVIIIæ* libro viceſimo, quem dicit fuſè hanc pugnam in eo loco deſcribere, & diſertim tradere Ptolemæum memorabili victoriâ lætum, præſentiſſimoque liberatum periculo, *anniverſarium ſacrum & annua inſtituiſſe convivia.* Qua ſolutione quæſtionis liquidè oſtenditur Rev. Virum neque Ariſteæ verba ſatis, neque ipſum attendiſſe Diodorum. Conſtat enim in eo bello nihil adeò præclarum per claſſes actum fuiſſe, ut victoria illa navalis denominaretur: nullum enim prælium commemorat ([a]) Diodorus, nullius meminit præclaræ ναυμαχίας, qualis illa debuit eſſe quam Ariſteas prædicat; verùm

(y) *De LXX. c.* 3.

(z) *Chronologiâ reformatâ to.* 1. *l.* 3. *c.* 6. *p.* 140.

(a) P. 804, 805, 806.

verùm refert Antigonum terrâ, Demetrium mari Ptolemæum urſiſſe, eoſque propter firmiſſima quibus Ægyptii muniebantur propugnacula, & propter tumidiora fluenta Nili, quæ illorum curſus obſtiterunt, atque tempeſtates, quæ claſſem concitatiùs invaſerunt, coactos fuiſſe re infectâ ſine ullâ pugnâ diſcedere; neque navalis alicujus prælii (b) Pauſanias mentionem facit, ubi idem geſtum celebrat; neq; (c) Plutarchus, qui de eo hoc ſolum reliquit: *Igitur Antigonus quum in magnas perplexitates terrâ incurriſſet, Demetrius verò tempeſtate & ingentibus fluctibus jactatus, in loca importuoſa & aſpera eßet ejectus multaſque naves amiſiſſet, re infectâ rediit.* De annuo etiam feſto omnino fallitur eruditiſ. Vir; de annuo enim nihil habet Diodorus, qui tantùm dicit Ptolemæum, reverſo in Syriam Antigono, præ gaudio diis ſacrificâſſe & deinde amicis convivium magnificè inſtruxiſſe. Verba (d) ejus ſunt: Πτολεμαῖος δὲ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν πολεμίων περιχαρὴς γενόμενος, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς χαριστήρια, τοὺς φίλους ἑστία λαμπρῶς. *Ptolemæus diſceſſu hoſtium maximum in modum lætatus, ſacrificio immolato Superis gratabundo, ſplendidum amicis epulum exhibuit.*

(b) *Atticis p.6.*

(c) *In* Demetrio *p. mihi* 897.

(d) P 805.

3. Neque audiendus eſt Vir præclarus cùm dicit liquere ex ipſis *Ariſteæ* verbis feſtum illud obſervatum fuiſſe quamdiu vixerit Ptolemæus Lagides; tantum enim abeſt ut apud Ariſteam Ptolemæus Philadelphus dicat Patrem ſuum diem illum habuiſſe ſacrum, ut clariſſimè doceat ſemetipſum (non Patrem ſuum) diem illum feciſſe nobilem & celebrem, atque id, non ante adventum ipſum *LXX.* Interpretum, ſi fides ſit Joſepho illius verba explicanti: qui indicat Philadelphum partim quia devicerit eo die Antigonum, partim quoniam *LXX.* Seniores eodem ad ipſum devenerint, voluiſſe illum haberi religioſum: τὴν μέν τοιγε ἡμέραν, καθ᾽ ἣν ἦλθον πρὸς αὐτὸν, ἐπιφανῆ ποιήσειν, καὶ κατὰ πᾶν ἔτος ἐπίσημον εἰς ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον ἐπαγγέλλετο. ἔτυχε γὰρ &c. *Diem quidem adventûs tam gratum ſibi (Rex) profeſſus eſt, ut quoad viveret per ſingulos annos redeuntem ejus memoriam colere ſe velle promitteret; forte enim idem erat dies quo Antigonum navali prælio vicerat.*

4. Si tamen cl. Viro placuerit, per me licebit victoriam illam à Ptolemæo Lagi reportatam, quam Diodorus aliique concelebrant, intelligere: argumen-

mentabor enim inde *ad Hominem* (ut Dialectici loqui amant) Ariſteam turpiſſimo in errore eſſe, cùm tradat in illo bello commiſſum fuiſſe navale prælium, quod nullum erat, & diſertis verbis aſſerat Ptolemæum Philadelphum (pro Ptolemæo Lagi) Antigonum Magnum bello illo debellâſſe, qui quidem multis annis poſt mortem Antigoni Magni regnare cœpit, & cùm bellum iſtoc gereretur vixdum natus fuit. Affirmat enim Philadelphus apud Ariſteam ſemetipſum (non Patrem ſuum) de Antigono victoriam illam retuliſſe, ut palam erit, ſi ad iſta reſpexeris verba, τὴν νίκην ἡμῖν πεποιηκέναι, ubi τὸ, ἡμῖν, Philadelphum, tanquam Regem, notat, ſicut illud πάντα τὸν ζωῆς ἡμῶν χρόνον. Ita Joſephus: ἔτυχε γὰρ ἡ αὐτὴ εἶναι τῆς παρουσίας αὐτῆς, καὶ τῆς νίκης, ἣν Αντίγονον ναυμαχῶν ἐνίκησε. Videtur autem Vir doctus (quantum ex ejus verbis conjecturam facio) putaviſſe verba hæc, quæ Ariſteas & Joſephus Ptolemæo Regi tribuunt, à Ptolemæo Lagi ſive Lagidâ prolata fuiſſe; quod vehementer abhorret ab illorum mente: de Ptolemæo enim Philadelpho uterque manifeſto loquitur. Ricciolius ait *Ptolemæum Lagi per eam opportunitatem LXXII.*

Seniores convivio excepiſſe, ideoque id attributum Philadelpho à Joſepho quia huic jam Lagides regnum tradiderat, & ob ſummum conſenſum inter eos, de quo Juſtinus meminit. Et ſic de utriuſque conſenſu invitatos fuiſſe & de utriuſque conſenſu dimiſſos Judæos captivos in libertatem. Opinatur Scripturas Græcè verſas fuiſſe ſecundùm Ariſteam dum Ptolemæus Lagi in vitâ fuit, ſcilicet eo tempore quo regnavit unà cum Filio ſuo, quòd non fuiſſe opinionem Ariſteæ fuſè olim demonſtravi:& ſi Ariſteas eâ mente fuiſſet, non potuiſſet tamen induxiſſe Philadelphum victoriam illam ſibimet arrogantem, quam non ipſe ſed Pater ipſius adeptus fuerat, idque non per illud tempus quo uterque ſimul regnavit, ſed annis antè viginti & amplius, quando Philadelphus non modò non potuerit bello intereſſe, verùm etiam vixdum (ut diximus) natus fuit. Idem addit *mirum non eſſe ſi Joſephus ſuppreſſit nomen Lagidæ, cui infenſus adeò erat propter abductos in captivitatem Judæos centum viginti millia, & die Sabbati doloſè captam Hieroſolymam*: quod ineptiſſimè dicitur;neque enim noſtrâ quicquam refert quid Joſephus facturus fuerit, ſed quid Ariſteas fecit, qui victoriam

riam prædictam, cæteraſque omnes res ad Græcam Verſionem pertinentes, Philadelpho ſoli tribuit, Joſepho illum in hoc ſequente. Neque fuit Joſephus infenſus adeò Ptolemæo Lagi; cui quamvis culpæ vertat quòd Judæos tot captivos egerit, eodem tamen loco in laudibus ejus ponit quòd abductos in captivitatem beneficiis complexus fuerit, & alibi illum literis & memoriâ celebrat quòd de Judæis in Ægypto præclarè commeruerit. Et ſi fuiſſet animo in illum offenſiore, an idcirco mentiturus fuit, & Filio ejus aſcripturus quæ ille geſſit?

5. Jac. (e) Salianus locum hunc Ariſteæ de aliâ intelligit victoriâ, quam dicit Philadelphum reportâſſe ab Antigono Gonatâ ſupradicti Antigoni nepote, quando Athenienſibus contra illum opem tulerit, anno circiter regni ſui decimo octavo. Non ſine uſu fuerit ponere verba ejus in hac re: *Itaque ad Athenienſium ſubſidium Philadelphus Patroclum cum claſſe miſit, qui & fæliciter contra Antigonum pugnavit; cujus rei teſtes habemus Joſephum & Ariſteam, qui ambo affirmant eodem die tam nuncium ad Philadelphum de victoriâ navali contra Antigonum veniſſe, quàm* LXXII *Interpretes*

(e) *Annal. ad an. M.* 3785. §. 2.

pretes Alexandriam Hieroſolymis evocatos appuliſſe. Quod non malum eſt argumentum in [f] *hunc annum Philadelphi nobiliſſimam illam Scripturarum in linguam Græcam interpretationem a* LXXII *ſenioribus Judæorum factam incidiſſe.* Si qua temporum ratio habeatur, neceſſe quidem eſt intelligatur non Antigonus primus, ſed Antigonus Gonatas; de quo tamen victoriam Ptol. Philadelphi nullam apud Hiſtoricos nacti ſumus, quæ ad rem faciat, & pro quâ convivia annua inſtituerit. Quod enim attinet ad bellum illud, quo Ægyptii, Patroclo duce, Athenienſibus auxilium præſtiterunt, ſi ad illud Ariſteas alluſerit, (ut opinatur Salianus) rem aliter longè ſe habuiſſe, quàm ille refert, ex monumentis Hiſtoricorum probatorum liquet. In quibus legitur Philadelphi copias nihil inſigne geſſiſſe, & ne pugnam quidem cum Antigono commiſiſſe, tantum abeſt ut Philadelphus tunc victoriam navalem dignam anniverſario convivio adeptus ſit. [g] Juſtinus, ſive Trogi Abbreviator, de illo bello in hunc modum ſcribit: *Interea Antigonus cùm multiplici bello, &* [h] *Ptolemæi regis & Spartanorum, premeretur: novuſque illi hoſtis Gallogræciæ exercitus affluxiſſet, in ſpeciem caſtro-*

(f) Salianus *antè ſtatuit Verſionem factam fuiſſe anno* Philadelphi *ſeptimo deſinente, vel octivo inchoato.*

(g) *Hiſt. l.* 26. *c.* 2.

(h) Ptol. Philadelphi, *non* Euergetis, *ut quidam interpretatur.*

caſtrorum parvâ manu adverſus cæteros relictâ, adverſus Gallos totis viribus proficiſcitur. Poſt quos ab illo occidione cæſos, *Ptolemæus* (id eſt Ptolomæi exercitus ſub Patroclo) *& Spartani, victorem hoſtium exercitum declinantes, in tutiora ſe recipiunt. Antigonus quoque ubi eorum diſceſſum videt, recenti adhuc ex priori victoriâ militum ardore, bellum Athenienſibus infert.* Pauſanias in(i) Laconicis mandavit literis, quòd, Antigono 'Athenas terreſtribus maritimiſq; copiis obſeſſas tenente, Athenienſibus ſubſidio miſſus fuit cum claſſe Patroclus ex 'Ægypto, & Areus rex cum voluntariorum Lacedæmoniorum manu. 'Et Patroclum per nuncios Areum & 'Lacedæmonios monuiſſe, ut prælium 'cum Antigono inirent; ſe interim 'Macedonum terga invaſurum, quòd 'ſui nequaquam pedeſtri acie pares 'eſſent Macedonibus, quippe qui Æ'gyptii & nautæ eſſent. Verùm Areus, 'quoniam commeatus ferè omnis con'ſumptus fuit, exercitum domum re'portâvit. Unde factum eſt ut Atheni'enſes cùm diu acriter reſtitiſſent, ut 'pacem obtinerent coacti fuerint An'tigono concedere ut præſidium ſi'bi in Muſeo imponeret. Idem in Atticis

(i) P. 87.

* P. 7. ticis * affirmat *Ptolemaum Philadelphum quando claſſem in navale Athenienſium bellum contra Antigonum miſerit, per ſubſidium illud parum Athenienſibus in ſalutem contuliſſe, & nihil magnum feciſſe.* οὗτος Πτολεμαῖος, ναυτικὸν ἔστειλεν ἐς τὴν Ἀθηναίων ναυμαχίαν ἐπ' Ἀντίγονον καὶ Μακεδόνας, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲν μέγα ἐγένετο εἰς σωτηρίαν Ἀθηναίοις.

6. Itaque ſive Antigonum Magnum deſignârit Ariſteas, ſive bellum hoc Antigoni Gonatæ, liquet illum à recto veritatis tramite præcipitem iviſſe. Præclariſſimus (k) Uſſerius exiſtimat *naumachia* ab Ariſteâ celebratæ *ob hiſtoriarum ejus temporis defectum nullam alibi factam reperiri mentionem.* Quod tametſi fieri potuerit, id tamen autumo dubitationem minimè ſublaturum eruditis viris & æquis rerum æſtimatoribus, qui Ariſteæ nomina ſua nondum religioſè dederunt.

(k) *Annal. ad an. M* 3727.

7. Si mihi, quod potiſſimùm de hac re ſentiam, expromere liceat, facilè inducor ut credam Ariſteam glorioſam illam navalem victoriam, quam Ptolemæus Ceraunus, Macedoniæ Rex, Ptolemæi Lagi filius natu maximus, de Antigono Gonatâ conſecutus fuiſse dicitur apud (l) Memnonem Heracleotem, ipſi

(l) *Hiſt.* Heracleæ *apud* Photii *Biblioth. p.* 718.

ipſi Philadelpho affinxiſſe: idque hac de cauſâ, quòd, cùm accepiſſet *Ptolemæum filium Ptolemæi Lagi* Antigonum maritimo fudiſſe bello, cogitaret Ptolemæum illum fuiſſe Philadelphum, qui & ipſe filius fuit Ptolemæi Lagi.

CAP. XII.

Ariſteæ *error*, Ptolemæum Lagi *ducem fuiſſe illius expeditionis, quâ centum millia* Judæorum *in Ægyptum abducta ſunt captiva. Quam probatur primam fuiſſe illarum, quas* Ptolemæus *in* Syriam *inſtituit, & factam fuiſſe per* Micanorem Ptolemæi *ducem.* §. 2. 4. *Captivos non fuiſſe deportatos eodem bello, quo* Ptolemæus Hieroſolymæ *urbem cepit dum* Judæi Sabbatum *celebrârunt.* 5. Hecatæi Abderitæ *liber de* Judæis, Herennio Philoni *ſuſpectus: qui ſi ſpurius fuerit, in* Ariſteam *impoſturæ crimen ex eo conflari poſſe.*

ARiſteas ſcribit Ptolemæum Lagi ad decem, ſive (ut apud Joſephum legitur) ſuper undecim, myriadas Judæorum abduxiſſe captivas, & Ægyptiis maximam eorum partem in ſervitutem tradidiſſe. Quamvis verum ſit aliquot myriadas deportatas fuiſſe; de expe-

expeditionis tamen, quâ deportatæ fuerint, circumſtantiis Ariſteas omnino fallitur; de quibus non potuiſſet in errorem deferri, ſi in palatio Philadelphi Regis floruiſſet. Atque hoc ut evincamus, ſuſcipiemus in nos probandum, primò, expeditionem illam, quâ tot Judæi in Ægyptum abducti ſunt, primam fuiſſe earum, quas Ptolemæus in Syriam fecit. Secundò, Ariſteam conſtituere Ptolemæum ipſum expeditionis illius ducem; primam tamen demonſtrabimus (in tertio loco) ſuſceptam fuiſſe, non ab ipſo Ptolemæo in perſonâ propriâ, ſed per Ducem quendam, cui exercitum is ducendum dederat.

2. Judæos in primâ expeditione in Ægyptum traductos fuiſſe ex Flavio Joſepho colligitur; qui, (m) narrato quomodò Ptolemæus Hieroſolymæ urbem die Sabbati diripuerit, Judæorumque plurimos in ſervilem conditionem rapuerit, ſubjungit, illum poſtea captivos benè benignèque habuiſſe, & addit *non paucos præterea reliquorum* (τῶν ἄλλων) *Judæorum ſponte in Ægyptum migraviſſe, partim ubertate terræ allectos, partim Ptolemæi liberalitate.* In quibus vocabulum iſtoc, *reliquorum*, indicio

(m) *Antiq. l.* 12. *c.* 1.

eſt Ptolemæum ingenti illi Judæorum multitudini libertatem præcidiſſe antequam altera multitudo profectionem ſpontaneam in Ægyptum ſuſciperet. Unde conficitur Judæos ſub jugum miſſos fuiſſe expeditione primâ, ſcilicet biennio poſt mortem Alexandri Magni; nam in expeditione ſecundâ (quæ contigit annis novem poſt primam, nempe anno duodecimo ab Alexandri obitu, & primo (n) Olympiadis *CXVIIæ*, & ea fuit in quâ Ptolemæus Demetrium Poliorcetem apud Gazam fudit,) devenerunt ſponte in Ægyptum multitudo altera; Ptolemæo enim domum redeunti comites ſe dederunt, ut in libro de Judæis teſtatur (o) Hecatæus Abderites, qui cum ipſo Ptolemæo Lagi tunc temporis verſabatur. *Ptolemaus (inquit) poſt pugnam ad Gazam, potitus fuit locis Syriæ, & adjacentibus: & multi homines, cognitâ Ptolemæi comitate & humanitate, cum eo in Ægyptum proficiſci & ejus ſub auſpiciis vivere voluerunt: quorum unus erat Ezecias Judæorum Pontifex, homo ætate annorum circiter ſexaginta ſex, dignitate apud gentiles ſuos magnus & ingenio non bardus: præterea dicendi facultate pollens, & rerum gerendarum, ſi quis alius, peritus:* cujus

(n) *Vide* Syntag. de Ptol. *cap.* 8.

(o) *Cit. à* Joſepho *l.* 1. *cont.* Ap. *p.* 1048.

cujus Ezeciæ conſuetudine & familiaritate Hecatæus ſubdit ſe in Ægypto uſum fuiſſe. Joſepho diſertis verbis aſtipulatur Euſebius in Chronico ad annum *III.* Olymp. *CXIVª*, (in quem Diodorus Siculus primam expeditionem conjicit) prodens *Ptolemæum Lagi F. Jeroſolymis & Judæâ in ditionem ſuam dolo redactis, plurimos captivorum in Ægyptum tranſtuliſſe.* Huc addi poteſt teſtimonium Hecatæi Abderitæ ſuprà laudati, qui geſtum illud (p) commemorat, ſcribens *multas myriadas Judæorum abductas, in Babyloniâ à Perſis primùm collocatas fuiſſe, & non paucas etiam poſt mortem Alexandri in Ægyptum & Phœnicen tranſlatas fuiſſe propter ſeditionem in Syriâ factam.* Ubi per dictionem iſtam, *poſt mortem Alexandri*, luculentè oſtenditur Judæorum iſtam multitudinem ſervitutis jugo ſubjectam fuiſſe, ſtatim ferè poſt mortem Alexandri; Hecatæus enim id ſcripſit paucis annis, viginti forſan vel circitèr, poſtquàm Alexander mortem oppeteret, & ipſe teſtatur tantum abfuiſſe, ut Judæi in ſecundâ expeditione, nempe anno duodecimo ab Alexandri deceſſu, in captivitatem cogerentur, ut Ptolemæo ab illâ regredienti in Ægyptum, comi-

(p) *Apud* Joſephum *l.* 1. *con.* Ap. p. 1049

comites ſeſe addiderint Judæorum multi, allecti ejus humanitate. Accedat denique ad hæc omnia, quòd Diodorus Siculus atteſtetur Cœle-ſyriam & Phœniciam in expeditione primâ perdomitas fuiſſe, & Ptolemæi ditioni adjunctas; quas eaſdem duas regiones diſertim dicit Ariſteas Ptolemæum ſubegiſſe in illo bello, quo Judæi tot captivi in Ægyptum compulſi fuerint.

3. Ptolemæum ipſum in expeditionem milites ſuos tunc temporis eduxiſſe, quando Judæorum tot millia ab aris ſuis patriiſque focis agerentur, Ariſteas his verbis docet: *Ratus ſum adeſſe tempus agendi de liberatione illorum, qui à Patre Regis traducti ex Judæâ fuerant. Nam ille adortus* (ἐκεῖνος γὰρ ἐπελθὼν) *partes Cœleſyriæ & Phœniciæ, cùm & viribus præſtaret, & ubique fortunam haberet faventem, alios in colonias traducebat, alios captos abducebat: paſſimque terrore injecto ita ſubjugârat omnia, ut ad decem myriades ex Judæâ in Ægyptum traduceret: ex quibus circiter tres myriades, electos & armis inſtructos viros, aſſumpſit in regionem, ut in præſidiis ipſius degerent.* In edicto Regis Philadelphi de captivis manumittendis, illi, qui in Ægyptum eos per-

pertraxerunt, dicuntur συςρατεύεσθαι τῷ πατρὶ, *in militiam unà cum Patre ejus profectos eſſe.* Ibidem dicitur, captivos *unà cum* Patre ejus in Ægyptum veniſſe; συνεληλυθέναι τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

4. Jamverò Ariſteam in eo peccare, & bellum primum Ptolemæi Syriacum (quo aſtruximus Judæos in captivitatē tractos fuiſſe) non adminiſtratum fuiſſe ab ipſo Ptolemæo præſente, ſed per ducem ejus (q) Nicanorem, Diodori Siculi, authoris ſeveriſſimi, teſtimonio manifeſtum redditur. (r) *Ptolemæus* (inquit) *advertens Phœniciam, Syriamque quæ Cava dicitur, Ægypto perquam commodè adjectam, multum in hoc opere dedit, ut urbibus illis potiretur. Nicanorem igitur unum ex amicis ducem creat, & cum juſtis illuc copiis mittit. Is expeditione in Syriam factâ, Laomedontem regionis Satrapam capit, Syriamque totam in poteſtatem redigit. Ita Phœniciæ quoque urbes ſubigit, præſidiiſque munit, & operoſâ inter breve tempus expeditione perfunctus in Ægyptum redit.* Suffragatur huic rei anonymus Author Anagraphes Olympiadum ad annum *IIII. Ol. CXIVæ.* Πτολεμαῖος ὁ Λάγου σατράπης τῆς Συρίας ἐκυρίευσε διὰ Νικάνορος στρατηγοῦ.

(q) *Non* Seleucum Nicanorem, Babylonis *poſtea regem, quod* Saliano *placuit, ſed alium.*

(r) *L.* 18. *p.* 622.

πηγοῦ ad quem annum quamvis id geſtū conferat, non diſſentit tamen à Diodoro, qui illud prodit ad præeuntem annum; facta fuit enim incurſio verno tempore, exituro quaſi anno tertio Ol. *CXIVæ*, & finita poſt initium anni quarti; incepit enim annus Olympiadicus mediâ circitèr æſtate.

5. Lectorem non celandum eſt, quod ab (ſ) Agatharchide monumentis traditur, Hieroſolymam captam fuiſſe die Sabbati, Ptolemæo ipſo præſente & duce: εἰσιόντος εἰς τὴν πόλιν Πτολεμαίου μετὰ τῆς δυνάμεως &c. unde, cùm Joſephus & Euſebius doceant captivos abductos fuiſſe in eo bello quo Ptolemæus Hieroſolymæ urbem, Judæis Sabbatum celebrantibus, expugnaverit, videtur argumentum pro Ariſteâ deſumi poſſe. Cæterùm multo tanto facilius eſt credere Joſephum (Euſebium enim is fefellit) de eâ re à veritate paululum aberrâſſe, quàm vel captivos factos non fuiſſe in primo bello Syriaco, vel primo illi bello ipſum præfuiſſe Ptolemæum, non Nicanorem, de quo tam expreſſum habemus teſtimonium Diodori & Anagraphes Olympiadum. Cùm enim Joſephus accepiſſet, Ptolemæum Hieroſolymam cepiſſe dum cives in Sabbato

(ſ) *Apud* Joſephum *cont.* Ap. *l.* 1. *p.* 1050.

bato otiarentur, atque etiam Judæorum multos patriis de ſedibus exturbâſſe, errore facillimo cogitare potuit eodem id tempore confectum, quod in aliâ expeditione factum fuerit: conſtat enim Ptolemæum Hieroſolymæ urbem vicinaſque regiones armis ſuis obtinuiſſe ſæpius, ſæpiuſque, Antigono earum potito, amiſiſſe. Atque hæc fortaſſe res Ariſteæ ipſi anſam erroris præbuit, quòd putârit Judæos in ſervitutem tunc abductos fuiſſe, cùm die Sabbati Ptolemæus urbem invaderet.

6. Reliquum eſt aliud, quod prætermittere non debemus, nempe Hecatæum Hiſtoricum in libro de Judæis (è quo ſuprà teſtimonia produximus) adeò laudâſſe Judaicæ gentis ſapientiam, ut Herennius Philo (ſicut ſcribit (t) Origenes) in ſuis de Judæis Commentariis exiſtimaverit, vel eum correptum fuiſſe Judæorum perſuaſionibus, probaſſeque illorum placita, vel hujus Hiſtorici id ſcriptum non fuiſſe. Si poſterius verum ſit, authoritas ejus libri multùm infirmaretur: non tamen tolleretur tota; & nulla eſſet dubitandi ratio utrùm in primâ Ptolemæi expeditione Judæi in captivitatem mitterentur necne, ſiquidem alia ſint in eam

(t) *L.* 1. *contra* Celsum *p.* 13.

rem teſtimonia. Et ſanè, ſi ſequacibus Ariſteæ placeat, libenter illis concedemus librum illum de Judæis, non ſcriptum fuiſſe ab Hecatæo ipſo, verùm editum fuiſſe à Judæo aliquo ſub ejus nomine; quippe quod in novum cedet argumentum adverſùs Ariſteæ librum. Ariſteas enim, qui Hecatæo coævum ſe, licèt paulò juniorem, credi voluit, Hecatæi teſtimonium ex eo libro affert; unde conficeretur Ariſteam tantæ antiquitatis ſcriptorem non fuiſſe quantam præ ſe fert; cùm dubium nemini eſſe poſſit, quin liber ille, ſi ſpurius fuerit, ederetur diu poſt mortem Hecatæi.

CAP. XIII.

In dubium revocantur varia, quæ ſcribit Ariſteas *de* Judæis *captivis & eorum manumiſſione.*

Petri Comeſtoris *inepta conjectura.* Judæi Ægyptienſes *hodierni unde orti* §. 2. Judæorum *fabula de* Eſdrâ *Prophetâ in Aulâ* Ptol. Philadelphi *commorante. Antiquorum ſententiæ variæ de cauſâ manumittendi* Judæos *Captivos.* 3. *Non videtur probabile* Ptolemæum Lagi Judæos *tot abductos in* Ægyptum *dediſſe in ſervilem conditionem. Illum benevolum erga illos ſeſe præbuiſſe.* Judæorum Cyrenaicorum *origo.* 4. *Malè dici* Judæos *propter nullum ſuum crimen abductos fuiſſe captivos.* 5. Ariſtæam *videri ignorâſſe* Alexandrum M. *coloniam* Judæorum Alexandriâ *collocâſſe.*

COmperimus, Hecatæo teſte, Judæos illos, quos ex patriâ Ptolemæus deportavit, non fuiſſe omnes in Æ-

gyptum actos, ſed partim in Ægypto, & partim in Phœniciâ collocatos; cùm è contrà Ariſteam cogitâſſe illos omnes in Ægyptū pertractos fuiſſe, ex eo colligi poſſe videtur, quòd tantam illorum multitudinem, nempe ſupra centum millia in Ægypto numeret, & quòd, (u) ubi de deportatione agit, de diſpoſitis in Phœniciâ nullam mentionem faciat, niſi forſan illos deſignet, cùm dicit *alios in colonias traductos fuiße.*

(u) *Loco ſuperiori capite allegato.*

2. Marinus Sarnutus (x) Torſellus ſcribit *Captivos Judæos, venditioni in Ægypto a Ptolemæo expoſitos, a negotiatoribus nationum diſtractos fuiſſe, & per orbem diſperſos pluſquàm in aliquâ captivitate: propter quam* Act. 11. *dici, quòd convenerant in Jeruſalem, ex omni natione quæ ſub cœlo ſunt.* Eadem habent cùm alii, tum Petrus (y) Comeſtor, quem cæteri (ut opinor) ſecuti ſunt. Quæ quidem nihil aliud ſunt, quàm nuda conjectura, & ab illis, qui hiſtoriam Ariſteæ receperunt, ineptiſſimè proferuntur. Tradit enim Ariſteas captivos in Ægypto, ſive ſub Ægypti ditione, commoratos fuiſſe, & à Philadelpho tandem pleroſque omnes Penatibus reſtitutos. (z) Joſ. Scaliger non credit illos in integrum fuiſſe reſtitutos, verùm

(x) *Libro Secretorum Fidelium Crucis l. 3. parte 1. c. 10.*

(y) *Hiſt. Scholaſtic.*

(z) Ad num. Euſeb. 1734.

rùm numeroſas illas ſynagogas Ἑλληνιςῶν ſub regibus Ptolemæis, & innumerabilem multitudinem Judæorum Ægyptienſium hodiernorum, item Samaritas, qui adhuc in urbe Cairo morantur, exiſtimat non aliunde quàm ex hac deportatione propagatos. Quod licèt ex parte verum ſit fortaſſe, illud tamen ut cogitaret non neceſſè fuit, cùm certiſſimâ hiſtoriarum fide liqueat, Judæorum examina in Ægyptum ſæpiùs tranſmigráſſe. Ingens multitudo ſub Alexandro Magno in eà regione ſedes ſibi fixit: &, ut mittam quos humanitas Ptolemæi Lagi illuc pertraxerit, infinita proculdubiò turba in eam terram peregrè tunc exivit, quando templum ibi ab Onià Sacerdote, regnante Ptolemæo Philometore, conderetur; [a] neque poteſt dubitari, quin multa alia agmina in illud ſeſe regnum contulerint.

3. Ut non negaverim remiſſos fuiſſe in patriam à Philadelpho Judæos aliquot, ita omnibus rebus quas de illâ manumiſſione Ariſteas prodit vix poſſum fidem attribuere. Conſtat enim, à Judæis de illâ ficta fuiſſe multa, quibus veritas non conſtat, & quæ maximè inter ſeſe pugnant. Iſtorum aliqui eouſque

(a) *Joſephus l.* 13. *Antiq. c.* 6. *& l.* 7. *de bel.* Jud. *c.* 30. *S.* Hieron. *Comment. in* Dan. *p.* 522.

uſque provecti ſunt deliriorum, ut ſomniarent Eſdram Scribam (qui tertio ferè ſeculo Philadelphum anteceſſit) authorem ejus beneficii extitiſſe. Judæis enim acceptum id videtur referendum, quod ([b]) Gotfridus Viterbienſis monumentis ſuis conſignavit. *Iſte Philadelphus*, inquit, *dicitur Eſdram Prophetam in palatio ſuo tenuiſſe chariſſimum, & ejus petitione Judæos maximè ab exilio revocâſſe.* Ariſteas noſter, & ex eo Flavius Joſephus, Euſebius, alii, Judæos perhibent ad pileum vocatos fuiſſe Verſionis impetrandæ gratiâ: Judæus verò iſte, qui ſub nomine Ariſteæ mentitus eſt librum illum quem legit Epiphanius, tradit illos libertate donatos diu ante Interpretationem Legis, & non illius cauſâ: ([c]) Joſephus Gorionides, (ſuffragante Petro Comeſtore) ſcribit illos à ſervitute expeditos fuiſſe poſt confectam Verſionem.

(b) *Chron. parte* XI.

(c) *Hiſt.* Jud. *l.* 3. *c.* 2.

4. Ariſteas tradit Ptolemæum Lagi centum circitèr Judæorum millia patriis de ſedibus in Ægyptum deduxiſſe, & illorum circà triginta millia, electos & armis inſtructos viros, qui ætate & robore præſtârunt, in præſidiis ſuis collocâſſe; *reliquam turbam ſeniorum ac juniorum, & mulierum etiam, conceſſiſſe*

ceſſiſſe militibus in ſervitutem non tam ſponte & conſilio quàm exoratum ab illis, ad uſus & neceſſaria in belli rebus miniſteria. Præter quos, numerat in Ægypto captivos Judæos alios quos Perſæ olim in illam regionem deportaverint, adeò ut numerus illorum Judæorum qui in Ægypto afflicti ſunt ſervitute durâ, privatis ſubjecti dominis, exceſſerit centum millia. Quâ quidem de re non poſſum non dubitare, quia Ptolemæum Lagi Judæis, quos in Ægyptum per duces ſuos abduxerat, benigniſſimè feciſſe argumenti ſatis eſſe videtur, quòd reliquorum Judæorum multi, (uti produnt Hecatæus & Joſephus) beneficentiâ & humanitate ejus uſqueadeo allecti fuerint, ut ſponte poſt illam captivitatem in Ægyptum devenerint, & ſub ejus potius auſpiciis maluerint quàm in patriâ vivere. Quod mirum eſt illos feciſſe, ſi Compatriotæ tot ipſorum ſervitute gravi premerentur. Adde, quòd (d) Joſephus teſtis eſt Ptolemæum Lagi beneficia multa apud Judæos in Ægypto poſuiſſe; & memoriâ ſuâ extitiſſe illius Epiſtolas de privilegiis Judaicæ genti concedendis Alexandriæ; atque (e) *illum eos donaviſſe civitatis jure æquali cum ipſis Macedoni-*

(d) *L.* 2 *contra Ap.*

(e) *Antiq. l.* 12. *c.* 1.

cedonibus. Mirandum eſt præterea Ptolemæum Lagi triginta (f) vel quadraginta Captivorum Judæorum millia in præſidiis ſuis diſpoſuiſſe, ſi illorum tot Populares in ſervitutem acrem addixiſſet. Quomodo ſperare potuit illos intemeratæ fidei futuros? qui viderentur, magis quàm alii quivis, res novas molituri, ut Cives ſuos, Patres, Matres, fratres, ſorores, filios, filias, conſanguineos, & amicos, eximerent ſervitute, patriæque compotes facerent. Propius ſanè fidem videtur Judæos in Ægyptum abſtractos, maximâ ex parte libertatem habuiſſe conceſſam à Ptolemæo Lagi, cujus clementia magnopere (g) celebratur. Et videtur Ptolemæum Philadelphum volentem (ut legitur) civitates exteras ſibi obligare, facultatem eis permiſiſſe, ut quotquot vellent ſuam in patriam ſe reciperent. Unde crediderim Ariſteam occaſionem cepiſſe fingendi tantam Judæorum multitudinem exemptam fuiſſe vinculis. Quibus addidit tanta beneficia collocata fuiſſe, ut à Judæis ipſorum Lex & Interpretes impetrari poſſent: quod quidem nullo modo concedam, etſi de cæteris non contendero ſi quis duriorem ſe præbuerit. (h) Joſephus ſcribit *Ptolemæum Lagi*

(f) *Præter* 30000 *illorum quos ipſe abduxerat, multis illorum quos Perſæ captivos egerant, præſidia commiſiſſe dicitur in Epiſtolâ Regis ad Pontificem.*

(g) *Adi* Diodorum Siculum *l.* 19. *p.* 718.

(h) *L.* 2. *contra Ap.*

Lagi non ſolùm Ægypti munitiones Judæis captivis commiſiſſe, verùm etiam cùm Cyrenarum & reliquarum Africæ urbium imperium tenere vellet, in eas partes miſiſſe partem Judæorum ad habitandum: à quibus videntur orti Judæi Cyrenaici, quorum mentio habetur in Novo Teſtamento.

5. In decreto Regio de manumittendis captivis Judæis, illius manumiſſionis hæc redditur ratio: *Nam arbitramur illos neque ex Patris noſtri voluntate, neque ut decet & æquum eſt, captos fuiſſe: ſed ex militari impetu & regionem vaſtatam, & Judæorum in Ægyptum traductionem factam. Nam quod commodi contigit ex auxilio militum regionis, hoc ſatis magnum fuit: quia verò homines etiam ipſi ſunt captivi adducti, hoc eſt omnino iniquum. Cum ergo conſtitutum habemus reddere omnibus jus ſuum, & multò magis illis qui ſine ratione ſunt ſub imperio alieno: cùmque ubique & in omni negotio eligamus quod rectum ſit ratione & juſtitiæ & pietatis: ideo mandavimus*, &c. In quibus dicitur Judæos nullo ſuo crimine è patriâ fuiſſe exturbatos a Ptolemæo Lagi, quod falſum eſſe docet Hecatæus, teſtatus illos ideo tranſlatos in Ægyptum & Phœnicen, quòd

in Syriâ ſeditiones motuſque concive-rint. Et facillimum eſt percipere hæc omnia nihil aliud eſſe quàm Judæi alicujus declamationem contra Ægyptios, qui Judæos tot captivos duxerint.

6. Ariſteas dicens centum millia Judæorum in Ægyptum abducta fuiſſe à Ptolemæo Lagi, addit: *Sed antè quoq; ſatis multi pervenerant cum Rege Perſarum, & ante hos alii, ut auxiliarii miſſi erant ad Pſammetichum, quocum pugnarent adverſus Regem Æthiopum: verùm illi non tot multitudine erant quot ſecum abduxerat Ptolomæus ille Lagi F.* Quo in loco recenſet diverſas Judæorum multitudines quæ in Ægyptum variis temporibus migraverunt ante regnum Ptolemæi Lagi; & videtur exiſtimâſſe illas ſolas fuiſſe; cùm tamen (Ariſteæ pace) conſtat Alexandrum Magnum paulo ante regnum Ptolemæi Lagi coloniam Judæorum deduxiſſe in Ægyptum; (i) partemque urbis ſuæ, quã condiderat, Alexandriæ, dediſſe illis ad incolendum, conceſſo illis privilegio pari cum ipſis Macedonibus: teſte (k) Joſepho & poſt illum (l) Hegeſippo.

(i) *Vide* Syntag. de Ptol. *c.* 2.
(k) *L.* 2. *contra Ap. p.* 1063.
(l) *Anacephalæoſi de Excidio, urbis* Hieroſol.

CAP.

CAP. XIV.

Veriſimile non eſſe, Demetrium Phalereum Ptol. Philadelphum *Regem adiiſſe per Epiſtolam, ſicut ſcribit* Ariſteas. §. 1. Ariſteas *reus abſurdæ Tautologiæ.* 2, 3. *Sibi ipſi contradicit.* 4. *Tres Epiſtolas* Ptolemæi *Regis,* Eleazari *Pontificis, &* Demetrii Phal. *quæ apud illum extant, unius ejuſdemque hominis ſtylum eſſe.* 5. *Epiſtolam* Demetrii, Hen. Valeſii *judicio, inſulſam eſſe, & barbaris vocibus plenam, indignamque* Demetrio. 6.

JOH. Wowerius ([m]) ait *Demetrium ridiculè Regem præſentem per epiſtolam alloqui*: quæ objectio ut tollatur, Rev. D. ([n]) Iſ. Voſſius reſpondet, Reges etiam ab iis qui in eâdem Aulâ verſantur adiri literis & libellis ſupplicibus & olim & nunc *tralativum* eſſe; quod etiam ante illum conceſſerat ipſe Ariſteæ adverſarius illuſtris ([o]) Scaliger, locum hunc ex Plauto adducens. *Quaſi*

(m) *De Bibliorum Iiterp. c. 4.*

(n) *De LXX Interp. c. 4.*

(o) *Ad nū. Euſe. MDCCXXXIV.*

regem adiri ſolere eum aiunt per epiſtolam. Quod quamvis dubitem an dictum fuerit de degentibus in Aulâ Regis, non nego tamen in more Regum aliquorum poni, à domeſticis ſuis conveniri per epiſtolas, quippe (p) legi licere nemini, præter Uxores, Liberos, & Eunuchos, aliter ac ſcripto adire Chinenſium Regem. Veruntamen vehementer ambigo, an per ejuſmodi conſuetudinem Ariſteas excuſari poſſit. Conſtat enim non fuiſſe in moribus Ptolemæorum, tanto cum honore conveniri, ſed acceſſum fuiſſe facilem & familiarem ad Ptolemæos, cùm cæteros tum Philadelphum, illoſque ſe in ſermonem aliorum dare familiariter conſueviſſe. Et quamvis domeſticorum ſervorum vulgus tali fortaſſe cultu & veneratione Philadelphum proſecuti fuerint; id tamen non probabile eſt de Demetrio Phalereo, quem oportuit fuiſſe virum ipſi Regi officiis, uſu, conſuetudine conjunctiſſimum. Et ſanè cùm paulò ante collocutus fuiſſet cùm Rege de libris Judæorum in Bibliothecâ reponendis; abſonum extra modum, & abſurdum fuerit, illi non fuiſſe copiam conveniendi Regem, cùm hic conſilium ipſius de libris deſcribendis exquiſierit; ſed in man-

(p) D. Thomæ Herbert *Itinerario p.* 376.

mandatis à Rege accepiſſe ut tantummodò ſcriberet quid animi ſui eſſet. Nonne veriſimile eſt Regem voluiſſe conſilia cum illo per colloquium miſcere, atque ita elicere atque explorare quid conſultius eſſet? Quod dicit Ariſteas Demetrium ideo à Rege mandatum habuiſſe, ut conſilium ſuum de libris deſcribendis per epiſtolam offerret, *quòd apud Ægyptios Reges nihil inconſideratè & temerè, ſed omnia ex mandato & cum magnâ diligentiâ adminiſtrata fuerint*, videtur ſatis per illa refutari, quæ ipſe paulo antè ſcribit, non ſolùm de Demetrio ſermones familiares cum Rege conferente de Lege Judæorum in Bibliothecâ recondendâ, verùm etiam de ſeipſo petente ab illo inter *colloquendum* ſine ullâ Epiſtolâ, ut Judæos captivos donaret pileo, & de Soſibio & Andreâ cum Rege de re eâdem ſermones conferentibus, & illi conſilium dantibus. Nec videtur illud ſcriptum fuiſſe ullam aliam ob cauſam, quàm quòd putârit Ariſteas Hiſtoriam ſuam confirmatum iri per productam de opere Verſionis Epiſtolam, & neceſſe habuerit reddere rationem talem aliquam, cur Epiſtola illa ſcriberetur, ne Lectori abſurdum illud videretur. Scaliger obſervat ex

(q) *Antiq. l.* 13. *c.* 6.

Joſepho Oniam (q) Judæum Sacerdotem, familiarem Regi Ptolemæo Philometori, huic obtuliſſe Epiſtolam de conſtruendo Templo in Ægypto, cùm tamen (ut inquit) ab Aulâ ejus non receſſerit. Atqui hoc (Scaligeri veniâ) non modò non conſtat verum eſſe, ſed etiam videtur eſſe falſum. Oniam enim non fuiſſe in Palatio quando Epiſtolam ad Regem dederit, inde colligi poteſt, quòd Epiſtolam (Joſepho teſte) Rex illi reſcripſerit, minimè facturus ita proculdubio, ſi Onias adfuiſſet.

2. Verùm enim verò ſi fingamus Philadelphum Regem Demetrio præcepiſſe, ut per Epiſtolam ſignificaret quid ſibi videretur faciendum, ſi tamen in Epiſtolam ipſam conjiciamus oculos, apparebit tam inepta, tamque abſurda eſſe, ut quod maximè. Cùm Rex Demetrium interrogaret, quot librorum myriades in Bibliothecâ repoſitæ fuerant, Ariſteas ſcribit illum, reſponſo dato, ſubjunxiſſe, *narratum fuiſſe ſibi Judæorum etiam Leges dignas fuiſſe quæ deſcriberentur, & in regiam Bibliothecam ſeponerentur; indiguiſſe autem illas interpretatione, utpote quæ Hebraico ſcriberentur idiomate.* Quibus auditis, Rex conſtituit mittere ad Pontificem Judæ-

Judæorum, ut quæ expoſita fuerint perficerentur; atque captivos Judæos in libertatem vindicavit, ut ab illo impetrari poſſet, quod in votis habuit. Poſt peracta hæc omnia, juſſit (ut diximus) Demetrium ſententiam ſuam ſcripto offerre de libris Judæorum deſcribendis, quod Demetrius (inquit Ariſteas) fecit, & in Epiſtolâ ſuâ in hunc modum ſcripſit: *Ego hactenus non ſegnem* in inſtruendâ Bibliothecâ tuâ *navavi operam, & nunc præterea ad te refero Legum Judaicarum libros cum paucis quibuſdam deeſſe. Conſtant enim hi linguâ & literis Hebraicis----- Rectum autem fuerit, & hos libros accuratè elaboratos extare inter tuos: quia hæ leges & ſapientiores & ſanctiores ſunt aliis, ut quæ ſunt divinæ.* Quàm diſſentaneum eſt rationi, quàm abhorrens ab omni veritatis ſpecie, Demetrium in Epiſtolâ monitum feciſſe Regem de illa re, tanquam ſi illi nova & prorſus inaudita fuiſſet, quam ipſe paulo ante docuerat Regem, & ſcivit illi fuiſſe notam.

3. Conſentaneum eſt, quòd Demetrius in eâdem Epiſtolâ ait, *cùm alios Scriptores & Poetas, tum Hiſtoricos omnes abſtinuiſſe a mentione librorum Judaicarum Legum, & Virorum illorum qui per*

per Leges illas adminiſtrârunt unquam rempublicam, propter ſapientiam & ſanctitatem illarum: in fine tamen libri inducitur Rex Demetrium percontatus, *Quare tanti operis nullus Hiſtoriographorum aut Poetarum aggreſſus ſit mentionem facere?* Adeóne fallax & infirma fuit Regi memoria, ut quod antè didicerat ex Epiſtolâ, protinus illi deflueret ex animo? Hiccine eſt Ariſteas ille, Ptolemæi Purpuratus? Hiccine vir doctiſſimus, qui Lectorem tantis vexat ineptiis, ſeque tot abſurdis propinat deridendum?

4. Notandum eſt inſuper Demetrium in Epiſtolâ prædictâ ſibi non conſtare: in initio enim ubi Rex rogaret illum, quot myriades librorum in Bibliothecâ fuerant, reſpondit fuiſse *myriadas viginti*, multò verò plures, nempe 30 vel 50 myriadas, reſtitiſse reponendas, quas promiſit ſe reconditurum intra breve ſpatium: ὑπὲρ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ. πληρώσω δ' σὺν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. *Aſſunt, Rex, ultra viginti: ſed brevi efficiam, ut reliquiis adimpleantur myriades quinquaginta.* In Epiſtolâ verò paucis pòſt diebus ſcriptâ declarat Regi *pauciſſimos libros* Bibliothecæ defuiſse, nempe

nempe libros Legis Judæorum *cum aliis quibuſdam paucis*: τοῦ νόμου τῶν Ἰουδαίων βιβλία σὺν ἑτέροις ὀλίγοις πισὶν ἀπολείπει. Ita legitur in noſtris codicibus, & apud Euſebium: Joſephus habet tantùm σὺν ἑτέροις, quod tamen idcirco non putandum eſt illum legiſse in ſuo Ariſteæ codice, cùm illi tam ſolenne ſit à verbis Ariſteæ recedere.

5. Scaliger, & poſt illum (r) Wowerius, & Rivetus, ex ſcribendi genere argumentum petunt contra Ariſteam, & dicunt exemplaria trium Epiſtolarum, quæ habentur apud Ariſteam ſub nominibus Regis, Pontificis Judæorum, & Demetrii, unius ejuſdemque hominis ſtylum eſſe, idque manifeſtò patere cuivis harum rerum perito. Hoc eâdem, quâ affirmant illi, confidentiâ negant Serarius & Gretſerus, non habentes quo objectionem illam diluerent. Clariſ. D. Iſ. Voſſius fatetur rem ita ſe habere, reſpondet verò Ariſteam non voluiſſe ipſa Epiſtolarum verba, quibus à ſcribentibus dictatæ fuerant, proferre, verùm ſuo ſtylo exarâſſe ſingularum ſenſum. Quod reſponſum tale eſt, quale forſan ſatis illis faciat, qui in opiniones inveteratas pedarii concurrunt ſuperſtitioſè, cæte-

(r) *De Bibl. Interp. c. 4.*

rum illis, qui ſine ullo præjudicio veritatem inveſtigant, nequit non videri merum ſubterfugium. Minimè enim veriſimile eſt Ariſteam, ſi ſcripſiſſet Philadelphi Regis tempore, mutaturum fuiſſe ſtylum ipſius & cæterorum ad ipſum Epiſtolarum. Et doctiſſimum ipſum Voſſium humiliter rogatum hoc unum vellem, utrùm ipſe, ſi geſtum aliquod Principum hujuſce temporis mandaret literis, illorum Epiſtolas Latinè ſcriptas, non ipſorum ſed proprio ſtylo editurus ſit?

6. Si quis neget Epiſtolas prædictas, ejuſdem hominis ſtylo conſcriptas fuiſſe, teſtimonium habemus viri eruditiſſimi (f) Henrici Valeſii, Epiſtolam Demetrii Phalerei planè inſulſam eſſe, & barbaris vocibus plenam, cùm tamen conſtet Demetrium Phalereum fuiſſe excellentiſſimum magiſtrum Atticæ eloquentiæ. Atque illud quidem ſi detur nobis (quo de Lector viderit) argumentum erit non ſolùm illam non fuiſſe reverâ Demetrii, verùm etiam non deſcriptam fuiſſe ſtylo Ariſteæ Aulici Philadelphi Regis, qui, cùm tantus Vir eſſet, ut primas ferè partes apud Regem habuerit, credendus eſt peritiſſimus fuiſſe Græcarum literarum

(f) *Not. ad* Euſeb. *Hiſt. Eccleſ. l.* 5. *c.* 9.

terarum, politiſſimuſque ſcribendi artifex.

CAP. XV.

Ariſteas *refert, in* Ægypto *nulla fuiſſe Exemplaria* Judæorum *Legis ante confectam Verſionem* Græcam, *quod videtur incredibile.* §. 1. *Ineptiæ quædam* Judæum *Scriptorem referentes.* 2, 3.

ARiſteas in exordio libri refert Ptolemæum Regem, ut Judæorum Legem obtineret ex Hebraico in ſermonem Græcum transferendam, Hieroſolymam legatos miſiſſe ad Eleazarum Judæorum Pontificem maximum, διὰ τὸ γεγράφθαι παρ᾽ αὐτοῖς ἐν διφθέραις Ἑβραϊκοῖς γράμμασιν, *propterea quòd illa Hebraicis literis conſcripta membranis apud illos extaret.* Per, *illos*, Hieroſolymorum ſive Judææ incolas deſignat, ut hinc apparet, quòd eam reddit rationem, quare Rex Hieroſolymam miſerit. Atque hinc conſequitur Ariſteam exiſtimâſſe Hebraïcos libros in Judæâ ſolâ

repertos fuiſſe; apud Alexandrinos Judæos, ſive illos qui in Ægypto vixerunt, extitiſſe nullos. Epiphanius etiam ex quodam Ariſteæ codice ſcribit Regem, rogantem Bibliothecæ Præfectum de Judaicis libris quo in loco haberentur, tuliſſe hoc reſponſum: *Hieroſolymis & in Judæâ exiſtunt libri Prophetarum Divini qui de Deo, & mundi creatione & aliâ omni ad communem utilitatem conducente doctrinâ tractant.* Jamverò quàm falſum illud ſit, Judæos in Ægypto, regnante Ptol. Philadelpho, nullos habuiſſe Legis ſuæ libros, adeò in promptu erit ut non eguerit diſputatione, ſi perpendamus quanta multitudo Judæorum, & quàm diu, in Ægypto degerit. Ariſteas meminit centum millia Judæorum fuiſſe in Ægypto, quos Ptolemæus Lagi illuc abduxerat, annis fermè ſexaginta (vel etiam eo amplius) ante Scripturas Græcè tranſlatas: præter quos, dicit aliam fuiſſe multitudinem illuc antè abductam à Perſis, & aliam præterea diu antè conſediſſe in Ægypto uſque à temporibus Pſammetichi Regis. Quorum poſteriores ſui juris fuiſſe, non eſt in dubio, cùm auxilio miſſi fuerint Ægyptio Regi adverſùs Æthiopas: Neque veriſimile

ſimile eſt (ut oſtendimus ſuprà) cæteros illos, quos Ptolemæus Lagi in Ægyptum tranſtulit, datos fuiſſe in ſervilem conditionem. Et ſi ſervitutis jugo ſubjecti fuiſſent, concipi tamen nequit, in tantâ multitudine nullos fuiſſe Sacerdotes, vel Sacerdotes nullos (neque ullos alios) Legis ſuæ libros ſecum aſportâſſe. Præter hos, ex Joſepho docui Alexandriæ multos vixiſſe Judæos à tempore uſque Alexandri Magni, annis plus ſexaginta ante tempus, quo Ariſteas voluit S. Legem Græcè verſam fuiſſe, qui non modò libertate ſuâ fruebantur, verùm etiam participes civitatis fiebant civiliumque munerum. His adde illos, quos ex Hecatæo indicavimus ex Judæâ in Ægyptum cum Ptolemæo Lagi ſponte migraviſſe, ut in illâ regione viverent, inter quos Hecatæus commemorat fuiſſe quendam Judæorum Pontificem, virum apud ſuos magnæ dignitatis & exiſtimationis. Inter quos quidem Judæos, nullos libros ipſorum Legis reperiendos fuiſſe, abſurdum planè mihi videtur & fidei prorſus abſonum. Neque iſtud ſcripſiſſet vel credidiſſet Ariſteas, niſi vixiſſet poſt tempora Ptolemæi Philadelphi, quando Hebræi codices apud Palæſti-

nos

nos ſolos in uſu fuerunt, & Alexandrini Judæi nullos habuerunt, codicibus Græcis publicè in Synagogis privateque lectis. Quâ de cauſâ ſomniavit nullos fuiſſe libros Hebraicos in Ægypto Ptol. Philadelphi tempore, quoniam ſuâ memoriâ in eâ regione fuerunt nulli.

2. Alio in loco dicitur quòd Eleazarus, ſummus Sacerdos, *LXX.* Viros ad Regem dimiſurus, διὰ ὅρκων ἐπιστοῦτο, μὴ προΐεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, εἴ τις ἑτέρα χρεία πρὸς τὰ καθ' ἰδίαν αὐτῷ κατεπείγοι, *juramentis affirmabat ſe illos non miſſurum, ſi quod aliud ſuum negotium inſtaret.* Quo quid ineptius ſcribi potuit? Nonne abſurdum eſt Pontificem Maximum, Virum ſapientem omneſque proculdubiò urbanitatis numeros obiturum, auſum fuiſſe iſtiuſmodi quicquam faſtidioſè effutire coram Legatis Regis tanti? Adeòne ingratum putes & inſolentem, adeòne porrò rudem, incivilem, ruſticum, ut diceret ſe minimè per illos viros inſerviturum Regi, ſi quid ſui fuiſſet ſibi negotii? Regi, qui nuperrimè tot nominibus totam ſibi Judæorum gentem obligaverit, ſupra centum millia captivorum ſui juris fecerit, numerato ex fiſcis regiis redemptionis pretio, & munera

munera donariaque inæſtimabilia Hieroſolymam miſerit. Nonne indecorum præterea, & impium planè fuiſſet in Pontifice, viro graviſſimo & ſanctiſſimo, tam frivolè & ſine ullâ cauſâ juſjurandum interponere? Cæcus ſanè eſt, qui non perſentit, imprudenter & ineptè confictum hoc fuiſſe, quò conciliaretur illis *LXX* Viris æſtimatio, quibus datum dicitur negotium de Scripturis Græcè vertendis, ut ſuaderetur ſcilicet, illos viros fuiſſe tales, quales alios per Judæam totam fruſtra quæſiviſſes.

3. Dan. (t) Chamierus contra Hiſtoriam Ariſteæ objicit λεπτολογίας, ſive potius μικροφιλοτιμίας quaſdem, quæ in in câ reperiuntur, nempe tenuia exiguique momenti quædam tanquam magna extolli. Inter quæ recenſet *LXXII* reſponſiones, quas ſinguli Seniores adhibuerunt ex tempore ſingulis Regis quæſtionibus; *Mirum* (inquit) *quantis laudibus evehuntur, quantis acclamationibus excipiuntur, quaſi nihil unquam vel æquale vel ſimile auditum eſſet, quaſi illa majora eſſent quàm quiſquam credere poſſet. Nam & hoc ab Ariſteâ aſſeritur.* (Fallitur doctiſſimus (u) Simonius qui exiſtimat Ariſteam id dicere de totâ hiſto-

(t) *Panſtratiâ Cathol. l. 13. c. 4. de Scripturâ.*

(u) *Hiſt. Critica l. 2. c 2. §. 3.*

hiſtoriâ ſuâ.) *Hoc* (addit Chamierus) *aliaque ſimilia colligi poſſunt humilis ingenii indicia, parum digna Ariſteâ, quem magnum aliquem virum eſſe oportuit, magnis rebus innutritum, tantoque Regi familiarem.* Quâ quidem de re cum Chamiero facilè conſentient illi, qui, expliciti præjudicio, rationis & veritatis normâ judicium ſuum direxerint.

CAP.

CAP. XVI.

Quod tradit Ariſteas, Demetrium Phal. *juſſiſſe ut diris execrationibus devoverent illos, qui in* Græcâ Verſione *quicquam immutarent*, Judæum *omnino ſapit. Probatur moris fuiſſe neque* Græcorum (*vel* Romanorum) *neque* Ægyptiorum, *neque* Judæorum, *diris quenquam ſolenniter inceſſere, niſi in rebus momenti maximi, & in magnâ neceſſitate, quæ in negotio* Verſionis *nulla fuit.*

UT multa ſunt ἀνιστορικῶς, multa ineptè dicta, quæ non potuerunt ſcribi ab aliquo, quocum uſus magnus fuerit Ptol. Philadelpho Regi, ita præterea pleraque ſunt (præter iſta notata modò) quæ Judæū planè ſcriptorem ſapiunt: quale illud in primis eſt, quod dicitur de imprecationibus factis poſt peractam interpretationem Legis. Ariſteas ait Demetrium, abſolutâ interpretatione, illam prælegiſſe coram mul-

titudine; quæ ut perlecta fuerit, *adſtantes ſacerdotes* Judæorum, *& interpretes ſeniores, gubernatoreſque civitatis, & ipſos principes multitudinis, dixiſſe: Quoniam rectè, ſanctè, & per omnia accuratè perfecta eſt iſta interpretatio; par eſt ut omnia permaneant in ſuo habitu, nec ulla fiat immutatio. Et omnibus ad hæc cum approbatione acclamantibus,* Demetrium *juſſiſſe illos, ut haberent in more, imprecari diras illi, ſi quis immutaturus eſſet aliquid, vel addendo, vel transferendo, vel auferendo.* ἐκέλευσε διαράσασθαι, καθὼς ἔθος αὐτοῖς ἐστιν, εἴ τις διασκευάσει, προστιθεὶς, ἢ μεταφέρων τι τὸ σύνολον τῶν γεγραμμένων, ἢ ποιούμενος ἀφαίρεσιν. Ex quibus verbis crediderit aliquis Ariſteam cogitâſſe execrationes tales in uſu fuiſſe ſolùm Judæis, non Græcis, vel Ægyptiis, cùm dicat Demetrium, virum Ethnicum, juſſiſſe diras execrationes exhiberi à Judæis *pro illorum conſuetudine*: quod oſtenderet illum fuiſſe Judæum, cùm ſciret illud fuiſſe conſuedinis Judæorum, neſciret verò talem morem obtinuiſſe apud Græcos.

2. Si quis velit verborum illorum ſenſum eſſe, Demetrium in mandatis dediſſe Judæis, ut execrationibus diris agerent *eiſdem cæremoniis*, quibus ſolebat gens

gens Judaica, ut non innuatur execrationes illas uſitatas fuiſſe apud Judæos ſolos: vel ſi per, αὐτοῖς, ſignificentur non Judæi, ſed Græci (quod (x) aliquibus viſum eſt:) ab illo tamen loco duci poſſit argumentum, librum iſtum ſcriptum fuiſſe à Judæo aliquo. Fabuloſum enim eſſe, Demetrium Phal. mandâſſe diras tales congeri in illos, qui in Græcâ Verſione mutarent aliquid, facillimè perſuadebit ſibi, qui perpendat, quanta cùm Græcis, tum Ægyptiis, atque etiam Judæis, fuerit religio dirarum imprecationum: quæ quidem tam ſancta fuit, ut diras nunquam exhiberent, aut fieri cuperent, niſi in rebus planè deſperatis, aut in urgentiſſimâ neceſſitate. Adeò ut repugnet vel maximè (ſicut argumentantur (y) Wowerius, & poſt illum Weemſius, Rivetus, Epiſcopius) Demetrium virum Ethnicum, voluiſſe ut diris agerent in negotio Verſionis Legis Judaicæ, quam ideo tantùm curaverit Græcis literis mandari ex Hebraico ſermone, ut in Bibliothecâ cum cæteris libris reponeretur. Ut autem compareat non conſuetum fuiſſe iſtiuſmodi imprecationes adhiberi, niſi in rebus maximi momenti, & illas inter extremas pœnas relatas

(x) *In his* Weemſius, *qui abſurdè dicit Ariſteam* conari probare execrationes illas uſitatiſſimas fuiſſe apud Græcos & Romanos.

(y) *Putârunt hi ipſum* Regem *dici juſſiſſe ut uterentur diris, quod non dicit* Ariſteas, *loquitur enim de* Demetrio.

fuiſſe, exempla quædā hìc proferam, quæ mihi inter legendum ſeſe obtulerunt.

3. Quomodo ſe habuerit Græcorum conſuetudo, dignoſcemus facilè, ſi inquiramus quid poſitum fuerit in more Romanorum, qui totam ferè Religionem ſuam receperunt à Græcis. Apud Romanos percrebuit opinio, dirarum imprecationum, etiamſi à privato aliquo homine congeſtæ fuerint, illam vim fuiſſe, ut infauſta quæque in caput ejus reciderent, qui iſtis impugnaretur. *Defigi diris deteſtationibus nemo non metuit,* inquit Plinius alicubi; & (z) alibi, de Romano Populo adverſùs Pompeium commoto: *Ut diras Pompeio, quas ille mox luit, imprecaretur.* (a) Horatius

(z) *Nat. Hiſt. l. 8. c. 7.*

(a) *Epod. 5. in Canidiam Veneficam.*

Diris agam vos, dira deteſtatio
Nullâ expiatur victimâ.

Cùm expulſus fuerit Tarquinius Româ, diris devoti ſunt ſelenniter, qui vel ſeipſos, vel alium Romæ Regèm conſtituere conarentur: quare Julius Cæſar (b Appiano tradente) cùm quidam ipſum regio honorârint titulo, illis interminatus eſt, averſatus nomen illud, tanquam infauſtum poſt execrationem ejus jam inde a majoribus. Ab (c) eodem proditur pecunias per Gal-

(b) *De bel. Civ. l. 2. p. 807.*

licos

licos tumultus in ærario depoſitas fuiſſe *cum execratione publicâ in caput illius, quicunque illas contrectare auſus foret, niſi cauſâ belli Gallici*: has Julius Cæſar, effracto ærario, prohibentique Metello, Tribuno plebis, mortem minans ni deſiſteret, diripuit, aiens, *religione ſolutam fuiſſe rempublicam perdomitis a ſe Gallis, ut nihil inde ſit periculi.* Romanorum Patres conſcripti, (d eodem ſcribente, & (e) Zonarâ,) victis a Scipione Carthaginienſibus, expugnatâq; urbe, decem legatos, electos è Senatu, miſerunt in Africam, ut unâ cum Scipione ordinarent provinciam: hi, ſi quid Carthaginis ſupereſſet, decreverunt id Scipionem diruere, *interdixeruntque, adhibitis execrationibus, ne quis contra faceret: præcipuè ſi quis Byrſam Megarave conderet denuò.* Et tanta fuit devotionum harum religio, ut (f) Auguſtus Cæſar, interjecto plus centum annorum ſpatio, cùm Carthaginem conderet, non auſus eam eodem loco ſtatuere, in proximo conſtruxerit, *antiquas devotiones cavens religioſiſſimè.* Audi denique ſis Plutarchum de Craſſo anathematum (ut nunc loquimur) vinculis innodato & conſtricto, ut deterreretur à bello Parthico ineundo, a quo plebs Roma-

(c) *P.* 745.

(d) *De bel. Punicis p.* 138. *& de bel. Civ. l.* 1. *p.* 620

(e) *Annal. to.* 2. *p.* 117.

(f) Appian *de bel.* Punicis *p.* 140. Eutropius *Breviario Hiſt.* Rom. *l.* 4. *p.* 91. *ait* Carthaginem *juſſu Senatûs reparatam eſſe, deductis eò civibus* Rom. *diu ante* Auguſti *tempora, nempe annis* 22. *poſtquam à* Scipione *ſubverſa fuerat* COSS. L. Cæcilio Metello & Tito Quintio Flaminino.

Romana vehementer abhorruit: *Atteius*, (g) inquit, *præcurrit ad portam*, (egreſſuro in bellum Craſſo) *ibique focum accendit, &, quum perveniſſet Craſſus, ſuffitibus injectis, factiſque libaminibus, diras capiti ejus atroces & horrendas imprecatus eſt: adhæc immanes Deos ibi invocavit & appellavit. Has Romani arcanas & vetuſtas devotiones eâ præditas vi ferunt, ut nemo, adverſus quem conceptæ ſint, evitare illas queat, nec benè cedant etiam concipientibus eas. Unde neque quâlibet de cauſâ has, neque inultos imprecari. Ac tunc quoque Atteium reprehenderunt, quòd rempublicam, cujus gratiâ Craſſo infenſus erat, devotionum tantâ religione obſtrinxiſſet.*

(g) Craſſo *p.* 553. Appian. *de bel. Civ. l.* 2. *p.* 723.

4. Si in Græciam ipſam tranſmigremus, docebit (h) Strabo, opinionem fuiſſe, *illos, qui Ilium, à Græcis peſſundatum, inſtaurare intenderunt, abominatos fuiſſe locum antiquì Ilii, ſive ob calamitates, ſive quòd Agamemnon in reparatorem priſtini Ilii execratus fuerit vetere conſuetudine: atque ideo, iſto loco omiſſo, urbem alio poſuiſſe.* Et eodem modo *Crœſum, Sidenâ dirutâ, in quâ tyrannus Glaucias confugerat, diris eos devoviſſe, qui muris rurſus locum cingerent.* Ariſtides Athenienſis, (i Plutarcho teſte,) *rogati-*

(h) *Geogr. l.* 13. *p.* 414.

(i) Ariſtidis *Vitâ p.* 324.

rogationem tulit, ut in capita illorum, qui legationem ad Medos mitterent, aut ſocietatem deſererent Græcorum, devotiones conciperent Sacerdotes. Athenienſes Alcibiadem abſentem, quòd ſacra violâſſet reum fecerunt, capitis damnârunt, bona ejus publicârunt, &(ut ſcribit (k) Cornelius Nepos) *id quod uſu venerat, Eumolpidas Sacerdotes populus coegit, ut illum devoverent*; ejuſque devotionis, quò teſtatior eſſet memoria, exemplum in pilâ lapideâ inciſum eſt, & poſitum in publico. Præterito temporis intervallo, cùm Alcibiades in patriam reverteretur, Eumolpidæ *rurſus* (l) *reſecrare*, id eſt, execratione illum ſolvere & devotione liberare, coacti ſunt ab eodem populo, qui eum devoverat; pilæque illæ, in quibus devotio fuerat ſcripta, in mare præcipitatæ. Nequeo mihi temperare, quominus attexam quod de Eumene (m) Juſtinus prodit; qui, cùm ab Argyraſpidis, militibus ſuis, in manus Antigoni dederetur, preces, quæ nihil potuerunt, in iram vertens, proditoſq; plures ipſorum Duces illis exprobrans, *ultima nunc ego*, addit, *perfidorum victima, has vobis diras atque inferias dicō; ut inopes extorreſque omne ævum in hoc caſtren-*

(k) *In Alcib. c.* 4.

(l) *Cap.* 6.

(m) *Hiſt. l.* 14. *c.* 4.

caſtrenſi exilio agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus plures veſtros, quàm hoſtium duces abſumpſiſtis. Neque irritæ fuerunt diræ, luerunt enim Argyraſpidæ, ipſius Antigoni juſſu contriti omnes confectique.

5. Idem poſitum eſt in inſtituto Ægyptiorum, & aliarum gentium. Diodorus (n) Siculus tradit Bocchorin, antiquiſſimum illorum Regem, luxum, cui per multas antè ætates Ægyptii Reges ſeſe dederant, damnaviſſe, *& imprecatum fuiſſe diras* (καταρᾶσθαι) Regi Menæ, qui primitùs lautum iſtum & opiparum apparatum invexerat, & curâſſe imprecationem ſacris literis in templo Jovis Thebani deſcribendam. Quā imprecationem in causâ fuiſſe dicit, ne gloria honoreſque Menæ ad poſteritatem perdurarent, & aboleretur omnium ferè rerum ejus memoria, præter nominis infamiæque.

(n) *L.* 1. *p.* 42.

6. In Cæſaris (o) Commentariis legitur, Gallorum equites, duce Vercingetorige, contra illum pugnam inituros, ſanctiſſimum jusjurandum diris his execrationibus confirmâſſe, *ne tecto recipiatur, ne ad liberos, ne ad uxores aditum habeat, qui non bis per hoſtium agmen perequitâſſet.*

(o) *Bel.* Gal. *l.* 7. *p.* 184.

7. Quod

7. Quod ad Judæos attinet, ut nihil dicam de Balac Moabitarum Rege, qui (p) Baalamum Prophetam accivit, ut Iſraelitas diris configeret: Inter eos, Joſhua dicitur execrationes in illos contuliſſe, qui urbem *Jericho*, ab ipſo adæquatam ſolo, reconderent, ſicut Agamemnon Trojam, Crœſus Sidenam, Romani Carthaginem, Byrſam, & Megara reædificari vetuerunt. (q) *Præterea adjuratione execratus eſt Joſhuah tempore illo, dicendo: maledictus eſto vir ille coram Jehovâ, qui ſurget ut ædificet civitatem hanc Jerichuntem, pretio primogeniti ſui fundet eam, & pretio minimi ſui ſtatuat fores ejus.* Quas diras Deus ratas habuit, ut apparet, 1. *Reg.* 16. 34. Alias execrandi inſtantias S. Scriptura ſuppeditat: ut cùm dicuntur Judæi, Nehemiæ tempore (r) *iniviſſe execrationem & juramentum ſe ambulaturos in lege Dei:* & Nehemiam *lacertum ſuum excuſſiſſe, dicentem, ſic excutiat Deus omnem virum, qui non præſtiterit verbum hoc, a domo ejus, & a labore ejus, & ita ſit excuſſus ac vacuus.* Illuſtrius verò eſt exemplum, quod habetur in edicto Darii Perſarum Regis, de extruendo Hieroſolymis Templo: (ſ) *Deus verò, cujus nomen habitat illic, dejiciat omnem re-*

(p) Num. c. 22.

(q) Joſh. 6. 26.

(r) Nehem. 10. 30.

(ſ) Ezra 6. 12.

gem & populum, qui extenderit manum ſuam ad mutandam, & deſtruendam domum Dei hanc, quæ eſt Hieroſolymis. Ego Darius conſtitui legem, illicò efficitor.

7. Ex allatis tot exemplis liquidiſſimò conſtat in conſuetudine antiquorum non fuiſſe execrationibus quemvis ſolenniter inceſſere, niſi in negotiis permagni ponderis. Unde facilè apparet quid de Ariſteâ cenſendum ſit, qui ſcribit Demetrium præcepiſſe, ut imprecationibus ſolenniter proſequerentur illos, qui auderent in Verſione quicquam temerare, & addit, Regem ipſum Philadelphum, cùm audiſſet eo modo proviſum fuiſſe ne corrumperetur Lex Judaica, *gaviſum fuiſſe, quippe qui putabat ita præclarè ſuum inſtitutum fuiſſe ad perpetuitatem confirmatum.* Quod non eſt dubium quin confictum ab aliquo Judæo fuerit, ut propterea crederetur Verſionem Græcam, quæ in uſu fuit apud Judæos Helleniſticos, conſervatam fuiſſe ſartam tectam (ut aiunt) ab omni additione, mutilatione, maculâ, ſinceram integramque; & ut in futurum volentibus quicquam in illâ depravare vel adjicere, aut amputare, inferiarum metus afferretur. Wowerio, Riveto,

Epiſcopio,

Epiſcopio, aliiſque, placet Ariſteam in hoc fingendo reſpexiſſe locum illum (t) Deuteronomii, *Ne addite ad verbum illud, quod ego præcipio vobis, neque detrahite de eo.*

(t) *C. 4. v. 2.*

CAP. XVII.

Judaicam *refert vanitatem, quod de* Judæis *ſcribitur magnificentiâ* Philadelphi *tantâ decoratis impetrandæ* Legis *gratiâ. Huic figmento unde occaſio data fuerit.* Ptol. Philadelphi *opulentia, & munificentia erga Civitates exteras. Doctiſſimi* Lightfooti *error de annuo* Ægypti *reditu.* Gotfridi Viterbienſis *delirium de* Judaico *Templo a* Philadelpho Memphi *condito.*

REv. Lightfootus(u) Ariſteam mendacii poſtulat, quòd tradiderit Ptolemæum tam ingentes impenſas erogâſſe in obtinendam S. Scripturæ Verſionem, in redimendis captivis, ornando Templo, & donis collatis in Pontificem & LXX Seniores; quæ conficiunt

(u) Rabbinicâ & Talmudicâ Exercitationibus in 1. Corinth.

ſummam minimùm mille talentorum, cùm *tota* (inqnit) *Bibliotheca Alexandrina tanti non conſtiterit, imò totum annuum vectigal Ægypti vix valuerit tanti.* Reſpondet (x) Cl Voſſius, illos qui ſic ſentiunt, neſcire quid rei fuerit Ægyptus, annuumq; Ptolemæi reditum plurimorum fuiſſe millium talentorum. Quod quidem rectè dicitur a doctiſſimo Viro, & conſpicuum eſt Lightfootum inſigniter falli de annuo Ptolemæorum reditu, qui, præſertim Philadelphus, divitiis mirè abundârunt, ſicut (y) alibi fuſè demonſtravi; quamvis annuus eorum reditus multò minor fuerit quàm, qui (z) a D. Voſſio aſſignatur, quinquaginta millium talentorum. Rob. Baillius dona Regis uſqueadeo magnifica negat videri credibilia; & (a) Wowerius aſſerit *veritatis ſtudioſos ægrè aſſenſuros* Ariſteæ de tam effuſis ſumptibus in Legem factis. Et ſanè, quamvis Philadelphus (ut inquit (b) Appianus) ἀγεῖραι δεινότατος ἦν βασιλέων, καὶ δαπανῆσαι λαμπρότατος, καὶ κατασκευάσαι μεγαλουργότατος, *Regum omnium parandis opibus attentiſſimus eſſet, & expendendis ſplendidiſſimus, magnificentiſſimuſque in operibus*: fidem tamen omnem ſuperat, illum voluiſſe theſaurum tantum profundere,

(x) *Reſp. ad* P. Simonium *p.* 46.

(y) *Vide* Syntagma de Ptol. *cap.* 14.

(z) *Operis Hiſt. & Chronolog. l.* 1. *p.* 215.

(a) *De Bibl. Iſagog. c.* 9. *p.* 71.

(b) *Præfatione Hiſt.*

fundere, ſicut refert Ariſteas, in volumen unicum acquirendum ut in Bibliothecâ ſuâ reponeretur, quæ quidem tota videretur vix ſtetiſſe tanti. Neque rem perpendentibus feriò dubium eſſe poteſt, quin Ariſteas inpenſas tantas in Legem actas fuiſſe Judaicâ vanitate mentitus fuerit, ut fidem faceret Philadelphum Judaicam Legem quantivis pretii æſtimâſſe, & tantum in eâ poſuiſſe, ut præ illâ cæteros omnes libros, pro nihilo putaverit. Ptol. Philadelphum apud Judæos cumulatè collocâſſe dona, libens conceſſerim, illum enim (ut olim innui) ampliſſimis muneribus Civitates exteras aliquandò ornaviſſe, & totum ſe contuliſſe ad obligationem Populorum omnium, ab Authoribus memoriæ proditur. Illuſtris eſt, & dignus qui deſcribatur, (c) Memnonis Heracleotæ de hac re locus: Πτολεμαῖος δὲ ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύς, εἰς ἄκρον εὐδαιμονίας ἀναβὰς, λαμπροτάταις μὲν δωρεαῖς εὐεργετεῖν τὰς πόλεις προῄρητο, ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς Ἡρακλεώταις ἀρτάβας πυροῦ πεντακοσίας, καὶ νεὼν αὐτοῖς Προκοννησίας πέτρας ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἡρακλέος ἀνεδείματο. Ptolemæus (Philadelphus) *Rex Ægypti, altiſſimum benignæ fortunæ gradum aſſecutus, magnificentiſſimis civitates muneribus*

(c) *Hiſt.* Heracleæ Ponticæ, *cap.* 26. ap. Photii *Bibl.* p. 723.

ribus demereri conſtituit. Itaque etiam Heraclienſibus 500 *artabas tritici miſit, & Templum Herculis è Proconneſio ſaxo in arce eis extruxit.* Eadem munificentia celebratur a (d) Theocrito,

> Πολλὸν δ᾽ ἰφθίμοισι δεδώρηται βασιλεῦσι,
> Πολλὸν δὲ πτολίεσσι ——

Multum autem potentibus donat Regibus, multum Civitatibus. Et Philo (e) Judæus poſteritati perſuaſit tantam fuiſſe Philadelphi gloriam *ob relicta per civitates regioneſque magnificentiæ monumenta*, ut etiam ſuo tempore, annis trecentis poſt ætatem ejus, in proverbium abierint *Opera Philadelphica*, tanquam omnium ſumptuoſiſſima: οὗ δὲ μέχρι νῦν τοσαύταις ὕστερον γενεαῖς ᾄδεται τὸ κλέος, πολλὰ δείγματα καὶ μνημεῖα τῆς μεγαλοφροσύνης κατὰ πόλεις καὶ χώρας ἀπολιπόντος, ὡς ἤδη καὶ ἐν παροιμίας εἴδει τὰς ὑπερόγκους φιλοτιμίας καὶ μεγάλας κατασκευὰς, Φιλαδελφείους ἀπ᾽ ἐκείνου καλεῖσθαι. In hiſce Civitatibus, à Philadelpho tam magnificè honoratis, Hieroſolyma videtur fuiſſe: atque hoc crediderim Pſeudariſteæ præbuiſſe fabulandi anſam, Ptol. Philadelphum donis tantis Judæos impetrandæ Legis gratiâ cumulâſſe, quæ reverâ largita ſunt ſolùm ex ipſius magnificentiâ, ambitio-

(d) *Encomio* Ptol. Philadelphi, *ſc. Idyl.* 17. *v.* 111.

(e) *L.* 2. *de Vitâ* Moſis *p.* 658.

bitioneque nobili omnes ſibi populos aſtringendi. Utrùm talia fuerint illius munera qualia deſcribuntur ab Authore noſtro, necne, ut pro certo non affirmârim, quia veritatem, quicquid ejus ſit, contaminavit tot fabulis, ita neque negaverim, cùm potuerit veri nonnihil immiſceri falſis. Credibile verò eſt Philadelphum donaria quædam Hieroſolymitano conſecrâſſe Templo, quemadmodum Heracleenſium Numini conſtruxit Templum; & Captivis illis, qui cupidi fuerunt patrios reviſendi Lares, feciſſe poteſtatem in patriam redeundi, Penatibuſque ſeſe ſuis reddendi. Quinetiam ſi verum eſſet Captivos Judæos addictos fuiſſe à Ptolemæo Lagi in ſervilem ſtatum (cujus rei dubitandæ rationes protulimus alibi:) non videtur à ratione diſſentire, Philadelphum Regem, qui nunquam dedit parcâ & contractâ manu, pro benignitate ſuâ, muneribus Hieroſolymam miſſis Captivos manumiſſos adjeciſſe, & pro capitibus ſingulis redemptionis pretium ex fiſcis propriis perſolviſſe. (f) Gotfridus Viterbienſis, pro eo quod apud Ariſteam legimus, Philadelphum Hieroſolymam miſiſſe dona ad ornandum Templum, ſcribit illũ novum Templum in

(f) *Chron. parte XI.*

in Ægypto, urbe Memphi, condidiſſe, & illud donariis magnificè decorâſſe, & inſtruxiſſe. In quo videtur alluſiſſe ad Templum in Ægypto ædificatum ab Oniâ, Ptolemæi Philometoris veniâ. Si Canticum ejus velles, ſic ſe habet:

Septuaginta duos ſapientes parte remotâ,
Imperat Hebraica transferre volumina tota,
Nec voluit minimum prorſus abeſſe iota.
Dum quaſi legiſta Philadelphus tranſtulit iſta,
Inſtituit Templum Templi Salomonis ad inſtar,
Ut quaſi lege Dei ſacrificaret ei.
Vaſa Dei, menſamque Dei, varioſque decores,
Judaico more ſimili fabricavit honore,
Cultum conſimilem ſemper habere volens.
Aurea gemmifera menſæ fuit inclyta forma,
Vaſaque gemmarum ſpecies miranda perornat,
Ut lux in tenebris aurea menſa fuit.
Urbs Pharaonis erat quondam cognomine Memphis,
Quâ dedit hoc Templum Domino Sother Philadelphus,
Hanc ſub Pompeio pòſt cecidiſſe lego.

CAP.

CAP. XVIII.

Notantur multa, quæ Scriptorem Judæum *redolent* : *Electio* LXXII. Interpretum, *ſenorum ex Tribubus ſingulis* §. 1. *Pretium redemptionis Captivorum.* 2. *Modus commentandi in loca quædam* Legis. 3. *Religio nimia* Græcorum *erga* Legem Judaicam. 4, 5, 6, 7. *&c.*

INducitur Demetrius Phalereus hortatus Regem in Epiſtolâ ſuâ, ut, ad præſtandum munus interpretandæ Legis, Hieroſolymis acciret viros eruditos Septuaginta duos *de ſingulis tribubus ſenos*. Quem numerum manifeſtum videtur conſtitutum fuiſſe, vel conſtitui fictum, à Judæis ad exemplum Synedrii Magni, quod conſtabat ex tribubus ſingulis, atque (ut multi crediderunt) ex viris *ſenis* ſelectis ex earum ſingulis. Si enim Demetrius Phalereus, vel ullus alius Græcorum quivis, negotium illud ordinâſſet atque direxiſſet, cogitari

 nequit

nequit illum poſtulaturum fuiſſe, ut tot viri accerſerentur ad interpretandam Judæorum Legem, vel habiturum fuiſſe rationem ullam ſingularum tribuum in illis ſeligendis.

4. Cùm Philadelphus captivos Judæos in Ægypto detentos donaret libertate, pro uniuſcujuſque capitis redemptione viginti drachmæ expenſæ fuiſſe dicuntur in Ariſteâ noſtro; ſed ſecundùm exemplar quod Joſephus habuit, centum & viginti drachmæ numeratæ ſunt, quam veriorem eſſe lectionem videatur eò, quòd multò facilius fuerit tranſcriptori, vocem unam vel alteram, nempe, ἑκατὸν καὶ, omittere in ſcribendo, quàm interpolare per incuriam. Quo dato, & conceſſo vulgarem drachmam deſignari, apparebit perquam probabile redemptionis hoc pretium à Judæo aliquo confictum fuiſſe. Drachmæ enim vulgares 120, ſiclos ſive ſtateras, aut argenteos tetradrachmos, 30 efficiunt: quod ſervi pretium in Judæorum (f) Lege conſtituitur; pro quo & Servator noſter, quum pro nobis ſervi formam aſſumpſit, à proditore venditus eſt, ut eruditus Vir obſervat.

(f) Exodi 21. v. 32.

3. In colloquiis iſtis, quæ Ariſteas refert

refert ſe ſeviſſe cum Eleazaro Judæorum Pontifice de ritibus Legis Judaicæ, inducitur Pontifex S. Scripturam explicans, & illius verba ſic recitans: περὶ ὃν ἐστιν ὁ προειρημένος τῆς διαστολῆς τόπος περὶ τούτου εἶναι καὶ τὸ τῆς μνήμης κεχαρακτηρικέναι. Πάντα γὰρ ὅσα διχηλῆ, καὶ μηρυκισμὸν ἀνάγει. σαφῶς τοῖς νοοῦσιν ἐκτίθεται τὸ τῆς μνήμης. '*Quo in loco eſt hæc diſtinctionis admoni-* '*tio, in eo eſt etiam ſuo charactere ex-* '*preſſum memoriæ & recordationis præ-* '*ceptum, illud enim,* (g)Quæcunq; habent 'ſciſſas ungulas & ruminant: *manifeſtò* '*intelligentibus proponit ſignum memoriæ.* Paulo poſt, διὸ παρακελεύεται καὶ διὰ τῆς γραφῆς ὁ λέγων οὕτως· Μνείᾳ μνησθήσῃ τοῦ κυρίου, τοῦ ποιήσαντος ἐν σοὶ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά. Κατανοούμενοι γὰρ, καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα φαίνεται, &c. '*Unde ſimiliter in Scriptu-* '*râ cohortatur ille qui dicit*: Memoriâ 'recordator Domini, qui fecit in te 'magna & mirabilia. *Apparent enim illa* '*magna & admiranda, cùm rectè conſi-* *derantur.* Appello hìc Lectorem, & judicium faciat æquus quivis æſtimator & judex rerum, utrùm probabile ſit Ariſteam, qui tunc temporis rudis & ignarus Scripturæ fuerit, & illas nondum legerit, tam perfectè memoriâ ſuâ continuiſſe colloquium totum, ut non

(g) *Levit.* 11. 3. *Deut.* 14. 6.

ſolùm reliqua Pontificis verba, ſed & ipſiſſima S. Scripturæ loca eodem modo eâdemque formâ, quâ ſolent Commentatores, proferre potuerit. Judicet Lector, & dicat mihi utrùm non appareat vel ipſo ſole clariùs, loca illa conſcripta fuiſſe a Judæo aliquo, qui partes Commentatoris ſuſtinuit, & deditâ operâ loca quædam Judaicæ Legis conatus eſt explicare.

4. Judaicum etiam ſcriptorem clariſſimè ſonant laudes illæ, quibus ſupra modum effert Judaicam gentem, illorum Religionem & Leges: adeò ut videatur mihi *legere* illum, eſſe, *refutare* illum; & dubitem an Judæus ullus, etiamſi Judæum ſe profeſſus fuiſſet, potuiſſet ſcribere magis Ἰουδαϊκῶς. Contentus ero pauca quædam de multis protuliſſe, ne totum tranſcribam librum. Paulò ante locum noviſſimè notatum, dicit ſe commemoraturum pauca quædam ex illis, quæ Eleazarus Pontifex in Lege expoſuerat, *quoniam exiſtimavit multis videri nonnulla in Lege temerè comprehenſa: ut illa quæ de cibo & potu, & animalibus illis, quæ habentur impura, ſunt tradita.* Adeóne affectus fuit Ariſteas, ut, dum religionem coluerit Ethnicam, aliorum objectiones contra Leges Judæorum

dæorum tenerent illum ſolicitum?

5. Demetrius Phalereus, Vir illuſtris apud Græcos ferendis legibus, dicitur Regem monuiſſe in Epiſtolâ ſuâ, *Legem* Judæorum καὶ φιλοσοφωτέραν εἶναι καὶ ἀκέραιον, ὡς ἂν οὖσαν θείαν, *ſapientiorem & ſanctiorem aliis fuiſſe, utpote divinam.* Et ad calcem libri, quærente Rege unde factum fuit quod nullus vel Poeta vel Hiſtoricus meminerit unquam Judæorum Legis? dicitur rationem ex eo reddidiſſe, partim quòd *ſacroſancta eſſet & divinitus lata,* διὰ τὸ σεμνὴν εἶναι τὴν νομοθεσίαν, καὶ διὰ θεοῦ γεγονέναι, *partim quòd nonnulli, aggreſſi quædam ex eâ libris ſuis admiſcere, divinâ plagâ territi, ab inſtituto deſtiterint. Nam audivi* (inquit) *Theopompum, cùm vellet quædam ex iſtâ Lege in ſuam Hiſtoriam inſerere, animo fuiſſe turbatum ultrà dies triginta: & in morbi intermiſſione cùm exoràſſet Deum votis, ut ſibi declararet quam ob cauſam hoc ſibi accidiſſet, in ſomno ei fuiſſe indicatum, ideo accidiſſe quia Divina ſtudio ſuo evulgare conaretur & referre ad multos homines. Hinc cùm inſtitutum intermiſiſſet, dicitur fuiſſe liberatus à morbo. Accepi etiam de* (h) *Theodecte Tragico Poetâ, cùm voluiſſet aliquid, quod ſcriptum eſſet hoc libro, tranſferre*

(h) *Malè* Theotecus *à* Petro Comeſtore *dicitur.* G. Syncellus *p.* 272 *illum vocat* στρατηγόν.

ferre in quandam ſuam Fabulam, fuiſſe viſum ei ablatum, donec perpendiſſet hoc ſibi eveniſſe propter hoc factum ſuum; & per multos dies reconciliâſſet ſibi Deum votis ſuis. Quæ quidem tantum abeſt ut perſuadeam mihi narrata fuiſſe à Demetrio Phalereo, viro & patriâ & ſuperſtitione Græco, ut religio non ſit mihi quominus illa ponam in ridiculis & ſuperſtitioſis fabulis, & rejiciam in eandem claſſem cum iſto, quod Judaici Doctores fabulantur de Jonathane Paraphraſtâ Chaldaico, illum, S. Scripturas interpretaturum, interrogatum fuiſſe voce cœlitus, quis ille eſſet, qui auderet arcana Dei revelare, publicando illa hominibus? quo illum deterritum, ſuperſediſse reliquos libros interpretari. Quaſi piaculi inſtar eſſet ſermone vernaculo illa vulgare, quæ priùs ab ipſo Deo in vernaculâ linguâ promulgata fuerant! Præterquam autem quòd ſupradictæ fabulæ perhibentur creditæ fuiſse & narratæ à Demetrio, obſervare licet quòd innuitur eaſdem apud omnes Græcos ſermone tritas fuiſſe, & fidem eis ab omnibus adhibitam; niſi enim hoc innueretur, abſurdum fuit rationem iſtam aſſignare quare Legis Judaicæ Græcorum nullus mentionem in ſcriptis fecerit.

6. A

6. A Demetrio ad Regem ipſum noſmet conferamus, & videamus qualem affectum ipſe exhibuerit erga Legem. *Arrige aures Pamphile, & uno verbo rem eloquar:* Non ſolùm profeſſus eſt illam fuiſſe *Oracula Dei*, ſed promiſit LXX ſe Seniorum adventûs diem quotannis celebraturum, quouſque vita ſibi ſupereſſet; & libros Græcè converſos προσεκύνησε *adoravit*; imò cùm primùm exhiberentur illi Hebraica volumina, πολὺν ἐφέστη χρόνον, καὶ προσεκύνησε σχεδὸν ἑπτάκις, *diu ſubſtitit* profundâ raptus veneratione, & *ſepties* inclinato corpore *adoravit:* &, ecce boni Viri pietatem! προήχθη δακρύσαι τῇ χαρᾷ πεπληρωμένος, *præ effuſiſſimo gaudio lacrymavit.* Inverecundum Caput! quod adeò omnem ſibi frontem detriverat, & non erubuit tam monſtroſè mentiri. Quàntæ (Dii boni!) fuit impudentiæ, dicere, Regem *idolorum ſuperſtitioni deditum, & contrariæ prorſus religioni addictiſſimum,* (ut Divus (i) Chryſoſtomus illum vocat) divino cultu veneratum fuiſſe, lacrymiſque perfudiſſe Judæorum volumina, quæ in illum tantùm duntaxat finem curaverat acquirenda, ut in Bibliothecâ collocarentur ſuâ! Mendacium illud eſt, (ſi ſuperis placet)

(i) *Sermone quarto in* Geneſin *c.* 1. *v.* 8.

placet) Democrito correctore multò, quàm Ariſtarcho dignius, quod mihi perſuadebis nunquā, etiamſi perſuaſeris.

7. Fingitur Eleazarus Judæorum Pontifex inter colloquendum cum Legatis Ægyptiacis (quos inter Ariſteas) verba hæc feciſſe: *Deum unum & potentem colimus ſupra univerſam creaturam; quapropter Ægyptiorum primates Sacerdotes, poſtquam multa ex diſciplinâ noſtrâ intentiùs perpenderant, & inde aſſumpſerant, nos* Dei Homines (ἀνθρώπους θεοῦ) *appellant: quod ex aliis nemini contingere poteſt, niſi verum Deum colat:* Quando Rex profeſſus fuerit Judaicos libros fuiſſe τὰ θεοῦ λόγια, *Dei Oracula*; adſtantes omnes, inter quos fuerunt Menedemus Eretrienſis & multi Græci Philoſophi, dictum illum ſuffragiis ſuis comprobârunt (ut dicitur) & *unâ voce acclamârunt, Benè Rex.* ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντων εἰπόντων ὑπὸ μίαν φωνὴν, τῶν τε παραγεγονότων, καὶ τῶν συμπαρόντων, εὖ βασιλεῦ. Atque hinc eſt, quòd G. Syncellus ſcribit Legem perlectam idiomate Græco à Demetrio, Menedemo &c, *ſolam ex omnibus libris quos illi cognoviſſent, habitam fuiſſe ab illis pro* θεοπνεύστῳ. Quæ omnia ut non eſt dubium quin ſint falſiſſima, ita conſtat illa conſcripta fuiſſe

fuiſſe à Pſeudariſteâ, ut conciliaretur Judaicæ genti & ſacroſanctis eorum Scripturis æſtimatio apud Gentes. Et quàm exactè referunt Judæum ſcriptorem, quàmque proni procliveſque fuerunt Judæi ad figmenta talia, cùm ex aliis exemplis infinitis, tum ex eo liquet, quod de Verſione Græcâ ſcribit Joſephus Gorionides Judæus, qui tradit Ariſteam, Ptolemæo Rege jubente ut Bibliothecam ſuam perficerent, dixiſſe illi: *Obſecro domine ut attendas, quòd fruſtrà laboravimus pro libris iſtis, quippe in quibus nulla eſt utilitas: quare ſi Regi bonum videtur, ſcribat ad Pontificem Hieroſolymitanum, ut ille ad te mittat ſapientes qui in illâ ſunt urbe, callentes linguam Græcam, qui tibi explicent Legem ſuam: illa enim ſcriptas habet res ſanctas, & omnes alii libri non habent niſi vanitatem.*

8. Judaicam gentem nullo loco vel numero habitam fuiſſe apud Græcos & Ethnicos, & eorum ritus contemptui ductos fuiſſe à pleriſque omnibus, non eſt cur conarer multis demonſtrare argumentis, quippe quod opinor ab omnibus haberi pro re certâ & indubitatâ. *Gentes omnia quæ Judæorum erant irridebant*, inquit (k) Salmeron. M. Antonius

(k) *Vide p. 17.*

(l) *L.7. Exemplorum c.5.*

tonius Coccius ([l]) Sabellicus ex Ariſteâ referens Ptol. Philadelphum LXX. Interpretes in Ægyptum vocâſſe, & eorum interpretationem cupidè complexum, magnis muneribus donatos honorificè dimiſiſſe, ſubjungit non credendum eſſe, *id genti datum magis quàm doctrinæ, cùm nulla tum gens eſſet in terris inviſior omnibus aut deſpicatior quàm Judæi.* Memoriam mihi non prætererunt honores illi, quos aliqui Principes Judaicæ genti dicuntur detuliſſe, neque ampliſſima illa verba quibus ornaverunt eorum religionem ([m]) *Cyrus*, ([n]) *Darius*, & ([o]) *Artaxerxes*, Perſarum Reges, in Decretis ſuis poſteritati traditis in Sacrâ Paginâ. E quibus Cyrus proclamat *Dominum Deum Iſraelis fuiſſe Deum* verum, & *Deum Cœli*: ita Darius: & Artaxerxes in Decreto ſive Epiſtolâ ad Ezram, illum appellat *Scribam Legis Dei Cœli*, & Templum Hieroſolymitanum dicit *domum Dei* & *domum Dei Cœli.* Ut non eſt ambigendum univerſos ſapientes Viros cujuſcunque gentis & religionis eundem Deum cum Judæis adorâſſe, Deum ſc. Verum, Creatorem omnium; in idolis enim cultum ſuum nullus omnium ſapientum terminavit unquam: ita

(m) *Ezræ.* 1. 2.
(n) *Ezræ* 6. v 10.
(o) *Ezræ.* 7. v. 12. 21. *&c.*

ita minimè dubito quin omnes, qui in fide Judæorum exquirendâ curioſiores fuerint, vel cum Judæis ſapientioribus de Deo diſcurſum inivíſſent, crediderint illos Deum verum coluiſſe. Quapropter non mirandum eſt, ſi ſupradicti Reges, Judæorum Deum habuerint Deum Optimum Maximum. Majorem verò difficultatem habere videatur quòd Artaxerxes Legem Moſis vocet *Legem Dei Cœli*, quaſi illam crediderit dictatam ab ipſo Deo fuiſſe, ſicut de Philadelpho Græciſq, Philoſophis ſcribit Ariſteas. Nequit tamen Ariſteas per illud argumentum excuſari, quandoquidem, ſi ponamus Artaxerxem credidiſſe Judæorum Legem fuiſſe Divinitùs inſpiratam, quod mininè certum eſt: eſt enim probabile Artaxerxem ipſum Epiſtolam illam ad Ezram non præſcripſiſſe, ſed alii alicui, qui ipſi fuit ab Epiſtolis, & potuit Judæus eſſe, dediſſe in mandatis ut ad Ezram Judæorum Scribam de Templo ædificando ſcriberet: qnod etiam dici poſſit (ut humiliter concipio, melioribus me judiciis libenter ſubmiſurus) de Decretis Cyri & Darii, quos videtur omnino improbabile ſibi ipſis ſumpſiſſe laborem Decretorum ſcribendorum, atque ideo

 potu-

potuerunt negotium illud Judæis ipſis mandare, quippe ad quos ſpectârunt Decreta illa. Si inquam ponamus Artaxerxem ipſum credidiſſe Judæorum Legem fuiſſe reverâ Legem & Oracula Dei, conſtabit tamen illum ita non feciſſe ſine peculiari gratiâ Dei, quem S. Scriptura diſertiſſimè teſtatur per ſingularem gratiam ſuam excitâſſe Cyrum, Darium, & Artaxerxem, Perſarum Reges, ad Templum Hieroſolymis inſtaurandum. Quali quidem gratiâ præditos fuiſſe Ptol. Philadelphum, Demetrium Phalereum, Philoſophos Græcos, & Magnates Ægyptiacos, quos Ariſteas tradit agnoviſſe Judæorum Legem Divini Numinis afflatu traditam, ſi quis ſibi perſuaſerit, fruatur licet ſuo judicio. Extat apud (p) Joſephum Epiſtola quædam Ptol. Philometoris Regis Ægypti reſcripta ad Oniam petentem ut concederetur ſibi venia conſtruendi in Ægypto Templi Judaici, in quâ dicit Rex ſe mirari *ſi potuerit acceptum eſſe Deo Templum ſtatutum in impuro loco & pleno animalibus. Sed quoniam* (inquit) *ais Prophetam Eſaiam jam olim hoc prædixiſſe, permittimus tibi hoc quatenus poteſt ſalvâ Legis obſervatione fieri, ne videamur per hoc peccare*

(p) *Antiq. l.* 13. *c.* 6.

peccare in Deum. Quaſi diceret: *permittimus hoc tibi ſi per Legem liceat, minimè verò ſi per Legem non liceat, ne peccemus contra Deum.* Quam Epiſtolam (& ſi quæ ſint ſimilia) impetrare à me non poſſum ut credam non fictam fuiſſe à Judæis, ab illis ſcilicet, quibus magnam offenſionem ad Oniam attulit, quòd in Ægypto Templum condidiſſet. Non effluxit, quod olim admonui, Hecatæum Abderitem iu libro ſuo de Judæis, illorum ritus & inſtituta uſque adeo teſtimonio ornaviſſe ſuo, ut ſuſpicionem inde elicuerit Herennius Philo, vel librum illum fuiſſe á Judæo quopiam compoſitum ſub Hecatæi nomine, vel Hecatæum Judæis in Religionem conceſſiſſe: Atvero ſi Joſephi librum (q) primum contra Apionem adeamus, inveniemus Hecatæi laudes cum Ariſteanis nugis nullo modo fuiſſe comparanda: Joſephus enim, (Apione Judæis ponente in loco maledicti & contumeliæ, quòd gens ignota novaque fuerint) cùm ex aliis Hiſtoricis Ethnicis, tum ex Hecatæi libro producit varia de Judæis & illorum ritibus teſtimonia, in quibus non eſt dubium quin loca illa protulerit, quæ magis facerent ad honorem gentis Judaicæ; ex Hecatæo tamen

(q) *P.* 1048. 1049.

men nihil adducit unde colligi poſſit Hecatæum crediſſe Judæorum Legem fuiſſe promulgatam cœlitus, vel aliter de illis ſenſiſſe quàm de ſapiente Gente : Et apud Ariſteam Demetrius Phalereus in Epiſtolâ ſuâ, Hecatæi (r) profert teſtimonium, Moſaicam Legem, (non fuiſſe *Oracula Dei*, ſed) continuiſſe ἁγνήν τινα καὶ σεμνὴν θεωρίαν, *puram quandam & venerandam contemplationem*. Quod (quamvis à quovis dici poſſe videatur de quibuſvis ſapientioribus inſtitutis) & ſimiles ejus Judaicarum conſuetudinum approbationes, Herennio Philoni viſa ſunt majora fuiſſe, quàm quæ ſcriberentur ab homine Græco : eouſque habitæ ſunt deſpicatui res Judaicæ, ut ſuadere ſibi vix potuerit Græcorum ullum eas comprobatione ſuâ vel minimâ fuiſſe dignaturum. Utrùm autem Herennius propter talia librum Hecatæi in dubium vocârit meritò, non facilè dixerim ; cæterùm ſi elogiis talibus refertus fuiſſet Hecatæi liber, qualibus ſcatet Ariſteas, ſi Moſaicam Legem tanquam Divinam celebrâſſet, tantique in Judæos ſtudii compertus eſſet, non immeritò fuiſſet in ſpuriis numerandus ; neque quidem religioni habuiſſem multos alios iſtiuſmodi libros, ſi

(r) *Non apparet (quod nonnullis forſan videatur)* Ariſteam *ſive* Demetrium *voluiſſe* Hecatæum *illam dediſſe rationem, quare Authores Ethnici de* Lege Judaicâ *non meminerint.*

ſi qui fuiſſent, in ſuppoſititiorum loco ducere. Lectori permitto, ut quod ſibi maximè arriſerit, ſequatur amplectaturque: Judæos apud Ægyptios Sacerdotes audiviſſe *Dei homines*; Judaicorum voluminum conſpectum in fletum & lacrymas redegiſſe Ptolemæum Regem; eundem illum unà cum Demetrio Phalereo, Menedemo Eretrienſi, Philoſophiſque cæteris, credidiſſe & prædicâſſe ſacroſanctam Legem fuiſſe à Deo ſancitam, & omnibus aliis quibuſcunque præferendam; narrationem ſupradictam de Theodecte & Theopompo à Demetrio Phalereo expoſitam fuiſſe, ---credat per me licet, ſi quis vellet --- *credat Judæus Apella, non ego.*

9. Abundè reor P. Simonium, Virum multò doctiſſimum eundemque acris judicii, ſententiam meam ſuffragio (ſ) ſtabilire ſuo, quem reperio librum Ariſteæ ſpurium habere propter prædictas de Theodecte & Theopompo fabulas, aliaque iſtiuſmodi, quæ Judæum (inquit) Scriptorem omnino redolent. (r) Chamierus etiam, Vir clariſſimus, nobiſcum totus eſt, cui vehementer diſplicet, quòd à Rege in Legem, quam nudè acciverat, de quâ antea nunquam audiverat, tanta prætendatur religio: quod

(ſ) *Hiſt. Criticâ l. 2. c. 2.*

(r) *Panſtr. Catholicâ l. 13. c. 4. de Scripturâ.*

(u) *Opere hiſt. & Chron. l. 1. p. 215.*
(x) *De Bibl. Interp. c. 9. p. 71.*

quod etiam *incredibile* videtur (u) Baillio; & affirmat (x) Wowerius *veritatis ſtudioſos ægrè aſſenſuros.*

CAP. XIX.

Lectoris judicio proponuntur quædam, ab aliis objecta contra Ariſteam, *de quibus ab* Authore *dubitatur.*

Quæritur an poſt reditum Judæorum *à Captivitate* Babylonicâ, *ex omnibus* Tribubus *tribules aliqui extiterunt in* Judæâ? *Conceditur contra* Scaligerum *&c.* §. 2. Ptol. Philadelphum *inter Reges nequiſſimos injuſtè numerari ab* Epiſcopio, Riveto, *&c.* 3. *Ariſteas refert Legem Judæorum ad Ptolemæum in Ægyptum miſſam, aureis literis exaratam fuiſſe, in* Talmude *verò traditur non licuiſſe Legem aureis literis ſcribi.* 4.

OBjecerunt alii contra librum Ariſteæ quædam, quæ, cùm ipſe perpenderim, viſa mihi ſunt vel infirma prorſus eſſe, vel dubia, & in

in probationem vix ducenda: quoniam tamen à Viris doctis proferuntur, & exiſtimo in votis eſſe Lectori, ſcire omnia quæ in Ariſteá diſplicuerunt aliis, ut de illis ipſe judicium faciat; non incommodum duxi in medium illa producere.

2. Offendit Scaligerum, quòd Interpretes LXXII de ſingulis tribubus ſenos ſelectos eſſe prodiderit Ariſteas, cùm (ut inquit) decem tribus à Rege Babyloniæ in captivitatem deductæ, nunquam redîerint, nec, ſi reverſi ex illis aliqui fuerint, potuerit ſummus Pontifex ſenos Viros eruditiſſimos ex unaquâque tribu ad manum & in numerato habere, quandoquidem ſingulis certus locus aſſignari non potuerit, ſed oportuerit decem tribus quaſi inquilinas Judæ & Benjamen interſperſas habitare. Atque hoc argumento utuntur quoque [y] Franciſcus Iunius, Epiſcopius, Rivetus, Weemſius, & [z] Vorſtius. Petrus Comeſtor de LXXII Viris è tribubus ſingulis eligendis narrationem inſtituens, perſenſit difficultatem Lectori orturam de duodecim Tribubus uſque ad illud tempus permanentibus, curavit itaque (vel alius quiſpiam ad ipſius Hiſtoriæ Scholaſticæ marginem)

(y) *Not. in* Tertull. *Apolog. c.* 18.

(z) *Not. in* Ganzium.

annotari, quòd *etſi decem Tribus captæ fuerint, multi tamen latuerant, qui fugerant in Jeruſalem, quidam etiam ad Samaritanos, propter quam commixtionem Samaritani dixerunt ſe fuiſſe Hebræos.* (a) Gretſerus reſpondet ex decem tribubus omnes ad unum non fuiſſe tranſlatos in Aſſyriam, atque hoc patere ex hiſtoriâ Judith de Bethuliâ, quæ poſt illam decem tribuum deportationem fuit urbs celebris & populoſa in tribu Zabulon. Addit, in Evangelio D. Lucæ legi, Hieroſolymis habitâſſe Annam Phanuelis filiam ex tribu Aſer; Divum etiam Jacobum inſcribere Epiſtolam ſuam Canonicam ταῖς ἐν διασπορᾷ δώδεκα φυλαῖς. *Duodecim tribubus quæ ſunt in diſperſione*: ſciri denique ex hiſtoriâ Evangelicâ, tempore Chriſti, imò & ante Chriſtum, Galilæam Judæis incolis fuiſſe frequentiſſimam, quæ tamen pertinebat ad tribus Zabulon, Nephthalim, Aſer, Iſachar. Adjicit ad hæc (b) Serarius, illos, qui in Babyloniâ, Perſide, ac Mediâ hærebant, & qui Judæam rurſus incolebant, ſolitos fuiſſe ultro citroque commeare, idque ex Judaicarum Academiarum rectoribus ac diſcipulis patere poſſe in libris Rabbinorum; Divum etiam Chry-

(a) *Defenſ.* Bellarmini *l.* 2. *c.* 6. *p.* 493.

(b) *Prolegom. Bibliac. c.* 17. *Quæſt.* 7.

Chryſoſtomum, (c) Euthymium, aliosque in Matthæi Caput 15. dicere Phariſæos ex omnibus duodecim tribubus fuiſſe: Imo Picum Mirandulanum Comitem in Epiſtolâ ad ignotum, quæ incipit, *Quiſquis es*, affirmare plures ſibi Judæos dixiſſe, falſum eſſe non rediiſſe tribus decem. Ex reſponſione Clariſ. Waltoni adjungi poteſt, Rever. Uſſerium Annal. ad annum 3468. ſcribere,
“ quòd *non integras regni Iſraelitici tri-*
“ *bus Salmanaſſer abduxit*; *ſed partem*
“ *reliquit, qui cum Judæis, Benjamini-*
“ *tis, & Levitis à Nebuchadnezaro in Ba-*
“ *bylonem deportati ſunt, & à Cyro dimiſſi.*
“ *Unde ſolutâ Captivitate, anno* 1. *Cyri,*
“ *omnes Iſraelitæ* dicuntur *habitâſſe in*
“ *civitatibus ſuis*, Ezra. 2. 70. *Et Cap.*
“ 6. 16, 17. *Hirci duodecim oblati ſunt*
“ *pro peccatis totius Iſraelis, juxta nu-*
“ *merum tribuum.* Et *Matth.* 4. 14.
“ impletum eſt vaticinium Eſaiæ de
“ *terrâ Zabulon & Naphthali, vidente*
“ *magnam lucem* per Chriſti prædicationem. Addo ipſe, Hegeſippum, qui Apoſtolorum temporibus proximus abſuit, in quinto (d) Commentario-

(c) *Voluit* D. Chryſoſtomus, *quem* Euthymius, *reliquique ſecuti ſunt, non ſolùm* (*ut aſſerit* Greiſerus) Phariſæos *extitiſſe ex omnibus* Tribubus, *verū etiam* Tribus *omnes diſcretas habuiſſe ſedes: ſicut hinc apparet, quòd ad illud Evangelii,* Acceſſerunt ad Jeſum ab Hieroſolymis Scribæ & Phariſæi *&c. annotat*: πανταχοῦ τῶν φυλῶν ἦσαν διεσπαρμένοι, καὶ εἰς δώδεκα διῃρημένοι μέρη. ἀλλ' οἱ τὴν μητρόπολιν ἔχοντες &c. Phariſæi per omnes tribus in duodecim partes erant diſſeminati: ac nequiores alii Hieroſolymitani fuerunt, quia cùm majores honores conſequerentur, plurimum ſibi arrogabant. (d) *Apud* Euſeb. *Hiſt. Eccleſ. l.* 2. *c.* 23.

rum libro S. Jacobi Juſti martyrium celebrantem, memorare plures tribus exiſtentes in Judæâ, Sancti illius Viri paſſionis tempore; dicens enim Scribas & Pharifæos S. Jacobum orâſſe, ut teſtimonium ſuum de Jeſu coram populo perhiberet, & aſcenderet in faſtigium Templi, ut ab omnibus conſpici exaudirique poſſit, ſubnectit: διὰ γὰρ τὸ Πάσχα συνεληλύθασι πᾶσαι αἱ φυλαὶ μετὰ καὶ τῶν ἐθνῶν. *Nam Paſchalis ſolemnitatis gratiâ, cunctæ Judæorum tribus, & ex Gentibus non pauci huc* (e) *convenerunt.* Prodiit liber (f) paucis aliquot annis abhinc, de reditu decem Tribuum, in quo conficitur ex locis Scripturarum Propheticis, decem Tribus, à Salmanaſſare in Captivitatem deportatas, in Judæam reverſas fuiſſe; cujus quidem ſententiæ fuerunt olim (g) S. Cyrillus Alexandrinus, (h) Theodoretus, & (i) Theophylactus, aliique ætatis inferioris; qui credunt decem Tribus rediiſſe cum duabus Judæ & Benjamen ſub Zerobabele, & in unum populum redactas fuiſſe ſub ditione Hieroſolymæ. Jamverò, utrùm verum ſit necne hoc poſtremum, cui repugnant (k) rationes

(e) *Videtur* Hegeſippus *innuere diſtinctis ſedibus habitâſſe omnes Tribus.*

(f) Jacobi Calvert *Naphthali edit.* Lon. 1672.

(g) *Præfat. Com. in* Zachar.

(h) *In* Eſaiam 11. 13. *& alibi paſſim in Com. Propheticis.*

(i) *In.* Hoſ. 3.

(k) *Certiſſimum eſt ab antiquis* Judæis *creditum fuiſſe* 10 *Tribus primæ deportationis nunquam reverſas eſſe, &* Origenes *Epiſt. ad* Africanum *p.* 244. *idem teſtatum fecit.* ὑπὸ Ῥωμαίοις δύο φυλαὶ μόναι εἶναι ἱστόρηνται, ἥτε Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν. ἔστω καὶ Λευιτικὴ. Sub Romanis tantùm duæ tribus ferantur eſſe, Juda nempe atque Benjamen. Eſto verò, fuerit etiam Levitica. *Quæ traditio non concipio quomodo potuerit obtinere, & reliquæ omnes Tribus eodem modo reverſæ fuerint, quo* Juda *&* Benjamen.

(uti

(uti arbitror) minimè contemnendæ, certam non feram ſententiam; neque animus eſt ad examen revocare argumenta ſingula ſuprà producta: mihi tamen in confeſſo eſt, dubium non videri quin ex omnibus Tribubus aliqui in Judæâ fuerint, Pontifice Eleazaro. Videtur enim probabile per ſingulas Tribus aliquos ex Tribubus aliis interſperſos habitâſſe: & quamplurimi, ſine controverſiâ, ex decem Tribubus aliis, in Tribus Judæ & Benjamen confugerunt, quando decem Tribus à Salmanaſſare in Captivitatem deportatæ ſunt; qui cum duabus hiſce tribubus à Nebuchadnezaro in Babyloniam abducti ſunt, & cum illis reverſi. Neque creditu facile eſt, ex primâ decem Tribuum deportatione nullos duabus reliquis Tribubus in patriam redituris comites ſeſe adjunxiſſe. Quid quòd, non concipio Ariſteam, licèt Judæus eſſet, & Hiſtoriam ſuam mentiretur, (pro quo contendimus,) negotium illud de ſingulis Tribubus ficturum fuiſſe, ſi extiterint duæ ſolæ, quod non videtur Judæum ullum latere potuiſſe, multò minùs Joſepho, qui Ariſteam in hoc ſecutus eſt, ignotum eſſe potuit. De ſeptuaginta duobus hiſce Viris ſelectis

lectis ex Tribubus ſingulis ſcribit Ariſteas, non (ut putavit Scaliger) illos fuiſſe conquiſitos ex variis Judææ partibus, ut ad Ægypti Regem mitterentur, ſed illos Hieroſolymis omnes ætatem habuiſſe, & ſolitos fuiſſe à Pontifice Maximo in Legationes mitti, quem utrùm probabile ſit ex ſingulis Tribubus elegiſſe qui majora reipub. obirent munera, Lectori relinquo judicandum.

3. Ptolemæi Philadelphi animo rerum ſacrarum curam ullam (quod tradit Ariſteas) inſediſſe, ſibi non perſuadent Viri quidam doctiſſimi, nempe (l) Rivetus, (m) Epiſcopius, (n) Wemſius, (o) Vorſtius, quoniam (ut objiciunt) homo fuit improbiſſimus, & ſibi ad ſummam impietatem reliqui nihil fecit, duos è fratribus ſuis neci tradens, & Arſinoen ſororem ſuam, non fraterno ſed inceſto amore dilectam, uxorem ducens: quapropter *truculentus & ſordidus* appellatur ab Epiſcopio, *viliſſimus & ſceleratiſſimus* à Weemſio, & Vorſtius in illum accerrimè invehitur: *Quis judicabit* (inquit) *in ſordidum, in fratricidam, & inceſtuoſum Regem, tantam curam, tam profuſam liberalitatem, tam pertinax ſtudium in propa-*

(l) *Iſagoge ad S. Scrip. c.* 10. *p.* 900.
(m) *Inſtitut. Theolog. l.* 5. *Sect.* 1. *c.* 21. *p.* 275.
(n) *Exercitat. Theol. l.* 1. *p.* 146.
(o) *In R. Ganzii Chron. p.* 256.

propagandâ Lege Dei cadere potuiſſe? Sanguine duorum fratrum ex Eurydice natorum ad imperium graſſatus eſt; nefandis nuptiis Sororis Arſinoæ thorum polluit. Hocce ſceleſtum pectus tanto honoris Divini amore flagraſſe quis credat? Addit Rivetus Deum noluiſſe ſibi Templum ædificari à Davide propterea quòd multum effudiſſet ſanguinem; atque itaque *non voluiſſe Bibliorum editionem, quam Divinam, propheticam, & canonicam dicunt, à fratricidâ & inceſtuoſo Principe procurari.* Si ſceleribus tam nefariis coopertus fuiſſet Philadelphus, ſi vitam egiſſet tam profligatam, quàm videntur credidiſſe docti illi Viri, Ariſteæ fidem de illius in Deum pietate, in ſuſpicionem hoc nomine non immeritò adduxiſſent; cæterùm exinde vix potuiſſet confici, illum non omnino juſſiſſe Legem Judaicam in Græcam transferri linguam, quandoquidem id potuerit facere, non ex pietate aliquâ, ſed doctrinæ cauſâ, & ornandæ Bibliothecæ ſtudio; ut Ptolemæus Euergetes, ejus cognominis ſecundus, quamvis poſt homines natos nequiſſimus fuerit, rei tamen literariæ egregiam navavit operam, & ſummam doctrinæ laudem conſecutus eſt. Non multum

multum enim habere ponderis videtur, quod Rivetus objicit, Deum non permiſſurum fuiſſe Legem ſuam transferri per Regem fratricidam & inceſtuoſum. Dixi, *ſi ſceleribus tam nefariis coopertus fuiſſet Philadelphus*, quia fatendum mihi eſt, plurimum differre inter meam opinionem & illorum doctorum Virorum, qui in Philadelphum Regem tam acerbè & contumelioſè invehuntur, tanquam poſt hominum memoriam ſceleratiſſimum. Pro comperto enim eſt Philadelphum, non ſolùm clariſſimum, ſed etiam excellentiſſimum fuiſſe numeratum. Nam ut tranſeam encomia Theocriti & (p) Callimachi de illo ſcripta, utpote qui vixerunt ſub illius auſpiciis; à (q) Strabone inter probos & laudandos Ægypti Reges recenſetur. Athenæus illum vocat (r) τὸ πάντ᾽ ἄριστον, *undequaque optimum*, & (ſ) alibi, πάντων σεμνότατον τῶν δυναστῶν, *graviſſimum omnium principum*. A (t) Philone Judæo nuncupatur Princeps *virtutibus regiis nobilis ſupra omnes ætatis ſuæ ſuperiorumque ſeculorum Reges*. Ἀρεταῖς τε ἐν ἡγεμονίᾳ πάντων, οὐχὶ τῶν καθ᾽ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι πώποτε γεγενημένων ἄριστος. Neque auſim cum aliis, illum in numero Principum impiorum repo-

(p) *In Hymno in* Delum Philadelphi *laudes celebrat.*
(q) *L.* 13. *p.* 547.
(r) *L.* 5. *c.* 6. *p.* 196.
(ſ) *L.* 12. *p.* 536.
(t) *De Vitâ* Moſis *l.* 2, *p.* 658.

reponere, quòd Sororem ſuam in matrimonium ſibi aſciverit, cùm (ut ſcriptum legimus) iſtiuſmodi conjugia conſuetudine & legibus Ægyptiorum honeſtata fuerint. Et (ne quid criminis Regi tam illuſtri falsò inferri patiar) luculento (u) Pauſaniæ teſtimonio patet, illum prædictos ſuos Fratres è medio ſuſtuliſſe, non iniquè, ſed nefas contra Majeſtatem ipſius intendentes: alter enim inſidias capiti ejus ſtruxiſſe dicitur, alter Cyprios ad defectionem ſolicitandi ſuſpectus fuit. Rudis illius hiſtoriæ fuit Vorſtius, qui affirmat illum cæde Fratrum ſuorum ad ſolium graſſatum eſſe; ad thronum enim evectus eſt ab ipſo (x) Patre ſuo ſine ullâ vi vel effuſione ſanguinis, neq; Filiorum Ptolemæi Lagi natu maximi fuerunt illi, quos Philadelphus interemit. Alia ſunt peccata, quorùm reus agi videatur poſſè; Authores enim habemus illum libidini ſuæ intemperantiùs litâſſe, ſcilicet (y) Concubinis plurimis indulſiſſe, & (z) Phylarchus ſcribit illum effuſum fuiſſe totum ad luxuriam, & eouſque *dementatum eâ, perditumque fuiſſe, ut ſempiternam vitam ſibi futuram ſomniaret, jactitans à ſe ſolo repertam fuiſſe immortalitatem*; ὅτως ἐξαπατηθῆναι

(u) Atticis p. 6.

(x) *Vide* Syntag. de Ptol. *cap.* 10. *&c.*

(y) *Vide ibidem cap.* 21.

(z) *Apud* Athenæum *l.* 12. *p.* 536.

παληθῆναι τὴν διάνοιαν, καὶ διαφθαρῆναι ὑπὸ τῆς ἀκαίρου τρυφῆς, ὥστε &c. Quibus accedit (a) Cornelium Nepotem eſſe teſtimonio, *dictum fuiſſe*, illum Patrem ſuum privâſſe vitâ. Quod ad *Concubinas* attinet, earum plurimas fovere Principibus omnibus, præſertim Orientalibus, in conſuetudinem nimis abiit, quàm ut propterea Philadelphum in numerum Regum malorum referam. Et quantum ad luxum ejus; quamvis non diffitear illum voluptatum blanditiis delinitum fuiſſe, quod non abhorret à moribus Principum multorum doctorum aliàs, piorum, juſtorum, & clementium, longiſſimè tamen abeſt, ut fidem ullam adhibeam ridiculo iſti Phylarchi mendacio. Quis enim adduci poteſt, ut credat Regem illum ſuaſiſſe ſibi, futuram ſibi vitam ſempiternam? Quis non perſentit Phylarchum ex illis fuiſſe unum, qui, quæ feſtivè & jocoſè loquuntur Reges, arripiunt, & in malam detorquent partem, & (b) Plutarchum non immeritò judicium hoc de illius Hiſtoriâ feciſſe, illam fuiſſe *fabuloſam & mendaciis plenam*? Quod de paricidio ejus ſcribit ſe legiſſe Cornelius Nepos, nullus dubito quin calumnioſè affictum illi fuerit ab inimico quopiam:

(a) *De Regibus.*

(b) *Vitâ* Themiſtoclis, *ad finem.*

quopiam: ([c]) Juſtinus enim innuit Ptolemæum Lagi, Philadelphi Patrem, ex *infirmitate* mortuum eſſe, & loquens de ipſius obitu, multa *Patris & filii mutuæ pietatis exempla* celebrat. Neque veriſimile eſt Philadelphum tam horrendum facinus perpetrâſſe, cùm ante mortem Patris ſui in regno ſtabilitus fuerit. Chriſtianus ([d]) Matthias cum ([e]) Rob. Baillio, hunc nævum & maculam impingit illi, quòd Sotadi crudelem intulerit mortem, qui (ut inquit) familiaritate regiâ fretus, de nuptiis ipſius cum Sorore ſuâ illum hoc dicto monere auſus eſt; Εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὴν τὸ κέντρον ὠθεῖς. *Nefandum ſtimulo foramen pertundis.* Quâ de re in crimen injuſtè Rex adducitur: Sotades enim illum non amicè admonuit, ſed per modum famoſi libelli dicterio iſto aculeato publicè illum perſtrinxit. ([f]) Plutarchus enim ait eum illud locutum eſſe, ἵνα γέλωτα παρέχῃ τοῖς ἄλλοις *ut Regem publico riſui objiceret*, & fatetur illum *imtempeſtivæ loquacitatis non culpandam dediſſe pœnam*, τῆς ἀκαίρου λαλιᾶς οὐ μεμπτὴν ἔδωκε δίκην. Neque unicum fuit illud iſtius facinus, ſolitum enim fuit impudens illud Caput in Philadelphum ſtylum ſuum acerbè diſtrin-

(c) *Hiſt. l.* 16. *c.* 2.

(d) *Theatro Hiſtorico p.* 361.

(e) *Opere Hiſt. & Chron. l.* 1. *p.* 215.

(f) Περὶ παίδων ἀγωγῆς.

(g) *L.14.p.621.* diſtringere. Hegeſander apud (g) Athenæum teſtatur illum inſolentiſſimè in illum debacchatum eſſe; εἰρήκει εἰς τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον πολλὰ δεινά: & eouſque maledicentiæ provectum fuiſſe
(h) *Ibid.p.620.* ſcribit (h) Athenæus, ut Lyſimachum in Alexandriâ proſciderit contumeliâ, apud Lyſimachum, Philadelphum, & alios Reges in aliis civitatibus; & affirmat illum meritum fuiſſe ſupplicium: διόπερ τῆς δεούσης ἔτυχε τιμωρίας. Sic
(i) *Epiſt.* 2. S. Petri *c.* 2. *v.* 3. pereant omnes Verberones iſti, qui (i) *non horrent Dignitates probris inceſſere*,
(k) *Epiſt.* S. Judæ *v.* 8. &(k) *vituperant* Majeſtatem: ſic pereant
(l) 1 Sam.16.9. (l) *mortui iſti canes*, qui *Dominis Regibus maledicunt*.

4. Scribit Ariſteas, & poſt eum Joſephus & Epiphanius, miſſam fuiſſe à Pontifice Ptolemæo Regi Judaicam Legem *aureis literis conſcriptam*, quod fieri potuiſſe negant Rivetus & Weemſius: teſtantur enim (inquiunt) Hebræorum Doctores non licuiſſe libros ſacros deſcribere, nè Regi quidem, niſi atramento, ſpeciali modo ad id apparato, ex fumo olei vel picis, vel ſevi, vel talium, piſto in exuſto ligno, cum exiguo mellis benè depſito, donec attenuetur, poſtea exſiccato & repoſito. Quod poſtea tempore ſcriptionis diſſolverunt

in

in aquis gallarum, aut ſimilium. Dicunt autem (addit Rivetus) injunctum fuiſſe Moſi in monte Sinai, ut libri ſacri perſcriberentur atramento, excluſis cæteris omnibus colorum ſpeciebus, velut rubro, viridi, & conſimilibus; quibus ſi una literula ſcriberetur, totum profanaretur. Ne nobiliſſimam quidem auri tincturam eos uſurpâſſe perhibent. Hac lege accidit, quòd, cùm in Pentateucho Alexandri M. omnis mentio *Dei* aureis characteribus depicta eſſet, & factum hoc deveniret ad Sapientes, illi reſponderunt è medio illum tollendum fuiſſe. Hæc ex ipſis Talmudicis ſcribit (m) Wilhelmus Schickardus, à Weemſio & Riveto citatus. Reſpondet breviter clariſ. D. (n) Iſ. Voſſius, ſtolidum hoc eſſe Rabbinorum commentũ; neque latere potuiſſe Ariſteam & Joſephum, ſi verum fuiſſet. De quo reſponſo penes alios judicium ſteterit. Quod dicunt Talmudici de conſuetudine prædictâ ex mandato Dei in monte Sinai inſtitutâ, nihil dubium eſt, quin fabuloſum prorſus ſit; neque magis hæreo de eo, quod de Pentateucho Alexandri M. dicitur: Rem verò totam eſſe fabulam, ut contra præclarum Virum non inficior, ita neque affirmo

(m) *De jure Regio* Hebræorum c. 2.

(n) *De LXX. Interp.* c. 4.

affirmo. Sanè ſi Talmudis authoritas apud quenquam vigeat, non videtur multum eſſe, quamobrem rejiciatur, propterea quòd contrarium proditum fuerit ab Ariſteâ, & poſt illum à Joſepho creditum. Si enim Ariſteas Helleniſta fuerit, (pro quo contendunt illi, qui illud argumentum proferunt) potuit illum latere conſuetudo iſta, quia licèt id moris apud Hieroſolymitanos Judæos, ſive Hebraizantes, obtinuerit, potuerunt tamen Helleniſtici Judæi, pro Græcorum conſuetudine, Legem ſuam colore quovis exarare. Et Joſephus quamvis ſuo tempore ſolenne fuerit deſcribere Legem unâ tantùm atramenti ſpecie, & quamvis probè noverit uſum illum apud Majores etiam ſuos invaluiſſe, potuit tamen propter Ariſteæ teſtimonium credere, morem illum Eleazaro Pontificatum gerente nondum inoleviſſe, quamvis etiam Eleazari tempore, & diu antè, inſtituto vetere confirmatus eſſet. Cæterum de his ἐπέχω.

(o) *Panſtratiæ Cathol. l. 13. c. 4. de Scripturâ.*

5. Chamierus, (o) contra Ariſteam objiciens, quòd quædam tenuia exiguique momenti tanquam magna extolluntur, *ſic libros,* inquit, *fingit aureis literis deſcriptos & Regem* θαυμάσαι τ̀ ἰσχνότητος

τὰς ὑμένας καὶ τῆς συμβολῆς τὸ ἀνεπίγνωστον, *miratum eſſe membranarum tenuitatem, & compactionis tantam ſubtilitatem, ut commiſſuræ ſenſum fugerent, ſicut habet Joſephus: Ariſteas autem rem appellat viſu mirabilem; ob quam Rex obſtupefactus hæſitaverit, ſeptieſque adorârit. Quaſi illa magnum aliquid ad pietatem conferant, & Majeſtatem Legi addant.* Dicit quidem Joſephus Regem, χρόνῳ πλείονι, *longo tempore miratum eſſe* membranæ & compactionis ſubtilitatem: quod verò crimini vertit Chamierus ipſi Ariſteæ, dubito an in illum juſtò conferri poſſit, verba enim illius ſunt: *Poſtquam membranas explicuiſſent, Rex diu ſubſtitit, & adorans ferè ſepties, ita eſt locutus: Gratias ago vobis, viri, ſed majores ei, qui vos miſit, maximas verò Deo illi, cujus hæc ſunt oracula.* Quorum ſenſum eſſe, Regem ob ſubtilitatem membranæ & compactionis obſtupefactum hæſitâſſe & ſepties adorâſſe, non apparet.

6. Chamierus inſuper confidenter aſſerit abſurdam eſſe fabulam, morem fuiſſe Judæorum manus in mari priùs lavare, quàm preces funderent. Quâ quidem in re aſſenſorem me haberet vel maximè, ſi conſtaret Ariſteam illud

affir-

affirmare. Scribit is LXX. Interpretes, benè manè Verſionem aggreſſuros ſingulis diebus, *pro communi Judæorum omnium conſuetudine manus in mari lavâſſe, & tum vota ad Deum peregiſſe:* ὡς ᾗ ἔθος ἐστὶ πᾶσι Ἰουδαίοις, ἀπονιψάμενοι τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας, ὡς ἂν ηὔξαντο πρὸς τὸν Θεὸν &c. Interrogatos autem, quare ante preces lavarent manus? reſpondiſſe, *hoc factum fuiſſe in argumentum & teſtimonium nullius ſceleris perpetrati, quoniam per manus omnes conatûs ſoleant expediri.* Quibus verbis dubito an voluerit Ariſteas ſolitos fuiſſe Judæos omnes *in mari* lavare manus, quia videtur illũ non potuiſſe non ſcire Judæos plurimos procul à *mari* habitâſſe, & poſſit ſenſus eſſe, LXX. Interpretes in Pharum Inſulam tranſituros, in mari ſuas lavâſſe manus juxta conſuetudinem Judæorum, quibus in more fuerit, manus lavare antequam opus aliquod aggrederentur, ſive rem divinam facerent.

7. Idem notat Ariſteam negare *moris fuiſſe, ut quiſquam Legatorum in conſpectum Regis admitteretur, etiamſi propter negotia miſſi redierint*, aſſerere verò, *Regum & excellentium Urbium ad Regem miſſos Legatos vix trigeſimâ die receptos fuiſſe in atrium.* Quod quis

credat

credat (inquit) niſi omnium politico- ignarus? De eo, quòd Legati redeuntes,nunquam admiſſi ſunt in conſpectum Regis, Chamierus in errorem adductus fuit per Matthiæ Palmerii Verſionem Latinam, quæ hac in re, ut in aliis plurimis, Authoris ſenſum non attingit. Ariſteas tradens LXX. Interpretes intromiſſos fuiſſe ad Regem ſtatim quàm advenerint, ſubjungit: οὗ πᾶσι παραδόξου φανέντος, διὰ τὸ κατ' ἔθος εἶναι, πεμπταίους εἰς πρόσωπον ἔρχεσθαι βασιλεῖ τοὺς περὶ χρησίμων ἀφικνουμένους. τοὺς δὲ παρὰ βασιλέων ἢ πόλεων ἐν ὑπεροχαῖς, μόλις ἐν ἡμέραις τριάκοντα εἰς τὴν αὐλὴν παρείσεσθαι. Quæ ſic interpretatur rectè Matthias Garbitius: *Quæ res, ut inuſitata, movit omnibus admirationem, quia hoc in more erat, ut qui ob privatum aliquod negotium veniſſent, quinto demum die in conſpectum Regis pervenirent: qui verò à Regibus & civitatibus præſtantibus miſſi eſſent, illi ægrè poſt triginta dies in aulam admitterentur.* Palmerius vocabulum iſtoc, πεμπταίους, *miſſos* imperitè reddidit, quod *quinto die* quidpiam facientes denotat, ut πεμπταίους ἀφικέσθαι apud Ariſteam, idem ſignificet, quod, διὰ πέμπτης ἡμέρας προσεῖναι, quod Joſephus habet. Si Chamierus, ut videtur innuere, voluerit

 abſur-

abſurdum eſſe, quod de Legatis Regum & Civitatum illuſtrium non ante triginta dies admittendis prodit Ariſteas; Politicorum de illâ re judicium eſto.

(p) *Notis ad* Euſebii *Hiſt. Eccleſ. l.* 5. *c.* 8.

8. Vir egregius (p) Henricus Valeſius, quem ſecutus eſt Joh. Bona, Cardinalis, præter argumentum de Epiſtolâ Demetrii Phalerei inſulsâ barbariſque plenâ vocibus, adductum à nobis olim, alia profert adverſùs Ariſteam, in quibus dicit illum falſitatem ſuam abundè prodidiſſe, quòd Hecatæi Abderitæ teſtimonium, tanquam vetuſti Scriptoris, allegantem Demetrium induxerit; cùm Hecatæus (inquit) ipſo Demetrio haud antiquior fuerit, utpote quem ſub Alexandri ſucceſſoribus floruiſſe ſcribat Suidas, aliique; necnon cum Ptolemæo Lagi filio familiariter verſatum eſſe affirmet Joſephus. Quod argumentum dubito an ceſſurum ſit pro votis erudito Viro; Hecatæum enim à Demetrio allegari tanquam multò antiquiorem, pro certo ſatis non habetur: ſimpliciter enim teſtimonium ejus profert de ſapienti doctrinâ Legis Judæorum, quod quidem potuiſſet facere, quamvis in vivis tunc ſuperſtes fuiſſet Hecatæus.

CAP. XX.

Heptaſtadii *mentionem facit* Ariſteas, *quod ab aliquibus traditur extructum fuiſſe à* Cleopatrâ *longè poſt ætatem* Ptol. Philadelphi, *cujus regno profitetur* Ariſteas *ſe vixiſſe. De tempore, quo conditum fuit* Heptaſtadium, *ſcrutinium inſtituitur. Illud* Ptol. Philadelpho *regnante extitiſſe, conceditur & probatur, contra* Joh. Gregorium *&* Henr. Valeſium.

ARiſteas ſcribit Heptaſtadium, iſthmum ex jactis molibus conſtructum, & ad 7 ſtadia ab Ægypti continenti ad Pharum Inſulam pertenſum, extitiſſe quo tempore LXX. Interpretes in Græcam Verſionem Legis incubuerint. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας, inquit, ὁ Δημήτριος παραλαβὼν αὐτοὺς, καὶ διελθὼν τὸ ἐπὶ ἑπτὰ σταδίων ἀνάχωμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ διαβὰς τὴν γέφυραν &c. *Poſt tres autem dies, Demetrius aſſumpſit ad ſe illos* (LXX. Seniores) *& in inſulam*

per aggerem maris ſeptem ſtadiorum progreſſus, & pontem trajicens &c. Eadem ad verbum Joſephus habet, unde noſtrâs Joh. Gregorius (id quod in Capite primo docui) argumentatur duos fuiſſe libros, Ariſteæ ſub nomine divulgatos, alterum, ab ipſo Ariſteâ compoſitum Ptolemæi Philadelphi tempore, quem legit Joſephus; alterum poſtea conflatum ex Joſepho aliiſque veterum, quem dicit illum eſſe, qui in manibus hodiernorum teritur. Conficit hoc exinde, quòd de Heptaſtadio in noſtro codice habeatur mentio, quam dicit fieri non potuiſſe in antiquo codice, qui compoſitus fuit regnante Philadelpho; cùm (ut inquit) Heptaſtadium conderetur diu poſt deceſſum Philadelphi à Cleopatrâ Reginarum ultimâ. Ad hæc reſpondi, quòd, ſi verum ſit Heptaſtadium conſtructum fuiſſe à Cleopatrâ, non exinde ſecuturum ſit duos fuiſſe libros Ariſteæ, & hodiernum diverſum eſſe ab illo, quem Joſephus habuit; verùm ex eo inferri poſſe, Hiſtoriam Ariſteæ poſt regnum Cleopatræ ſcriptam fuiſſe; unde, abeſſe non poteſt, quin conſequatur, illam fuiſſe fictitiam; quod quidem (q) Henricus Valeſius ex Heptaſtadii mentione colligit. Heptaſtadium

(q) *Annotat. ad* Euſeb. *Hiſt Eccleſ. l.* 5. *c.* 8.

um autem à Cleopatrâ conditum fuiſſe teſtes ſunt Alexandrinus Chronographus, (r) Joh. Tzetzes, Cedrenus, atque (ſ) Ammianus Marcellinus, cujus verba ſunt: *Hæc eadem Regina* (Cleopatra) *Heptaſtadium, ſicut vix credendâ celeritate, ita magnitudine mirâ conſtruxit, ob cauſam notam & neceſſariam. Inſula Pharos*, ubi Protea cum Phocarum gregibus diverſatum Homerus fabulatur inflatiùs, à civitatis littore mille paſſibus diſparata, Rhodiorum erat obnoxia vectigali. Quod cùm inde quidem nimium quantum petituri veniſſent, Fæmina, callidâ ſemper in fraudes, ſolennium ſpecie feriarum, iiſdem publicanis ſecum ad ſuburbana perductis, opus juſſerat irrequietis laboribus conſummari, & ſeptem diebus totidem ſtadia, molibus jactis in mare, ſolo propinquanti terræ ſunt vindicata. Quò cùm vehiculo ingreſſa, errare ait Rhodios, Inſularum non continentis portorium flagitantes.* (t) Huic ſententiæ, de Heptaſtadio poſt regnum Philadelphi condito, acceſſiſſe videtur Ariſteas Epiphanianus, qui longè diverſus eſt à Joſephiano. Scribit enim Epiphanius LXX. Interpretes (non tranſgreſſos eſſe in Pharum Inſulam per Heptaſtadium aggerem, verùm) *ſcaphis*

(r) *Chiliad.* 2. *c.* 33. *&* *Chil.* 6. *c.* 44. *qui illud vocat* Tetraſtadium. *Inſulam verò* Pharum *à Continenti* ἑπτὰ μάλιστα σταδίοις *diſtare, notatum eſt ab* Ariſtide *in Oratione* Ægyptiacâ.

(ſ) *Lib.* 22. Ammianum *ſequuntur* Hen. Buntingus, *Chron. p.* 686. D. Heylynus *Geogr. l.* 4. *parte primâ; aliique.*

(t) Said Ebn Batric *Annal.* Alexand. *p.* 300. *ait* Cleopatram multa extruxiſſe ædificia, magna & miranda; feciſſeque opera teſſellata, & magnum templum Saturni condidiſſe.

ſcaphis rurſum prorſum tranſvectos fuiſſe.

2. Quamvis hoc, ſi veritas conſtaret illi, in magno eſſet numero argumentorum noſtrorum contra Hiſtoriam Ariſteæ, fateor tamen me nullo modo prorſus aſſentiri Ammiano Marcellino, cæteriſque, qui illud atteſtantur. (u) Julius Cæſar enim locupletiſſimus author eſt, Heptaſtadium illud non à Cleopatrâ, ſed à ſuperioribus Ægypti Regibus congeſtum fuiſſe. *Hæc Inſula* (ait) *objecta Alexandriæ portum efficit: ſed à ſuperioribus regionibus in longitudinem paſſuum DCCCC in mare jactis molibus, anguſto itinere, & ponte, cum opido conjungitur.* Pro, *regionibus*, lego, *regibus*, cum (x) Brodæo, (y) Scaligero, (z) Uſſerio, (a) Saliano, (b) Brantio, & (c) Valeſio, qui quamvis vellet ſtructum illud fuiſſe (*) poſt regnum Philadelphi, confitetur tamen conditum ante Cleopatræ regnum. Hunc locum vexat & contorquet Joh. Gregorius, contendens lectionem illam genuinam eſſe, & ſenſum eſſe, *in longitudinem paſſuum DCCCC à ſuperioribus regionibus, jactas fuiſſe moles*: Cæterùm (bonâ cum Gregorii veniâ) conſpicuum eſt particulam iſtam, *à ſuperiori-*

(u) *Comment. Bel. Civ. l.* 3. *ad finem.*

(x) *Lib.* 3. *Miſcellan. c.* 5.

(y) *Not. in* Euſeb. *Chron.*

(z) *Annal. ad an. M.* 3720.

(a) *Annal.*

(b) *Notis Criticis ad* Cæſarem.

(c) *Notis in Marcellinum lib.* 22.

(*) *Sibi tamen inconſtans videtur Valeſius. In Notis enim ad Marcellinũ colligit Heptaſtadium antiquius fuiſſe Cleopatrâ, non ſolùm quia Cæſar ait illud conditum fuiſſe à ſuperioribus Regibus, verùm etiam quia Joſephus (ſive Ariſteas) ſcribit LXX. Interpretes per illud Philadelphi tempore in Pharum Inſulam tranſiviſſe.*

perioribus regionibus, ſi ita legatur, omnino ſuperfluam eſſe; nec videtur Cæſarem, etſi voluiſſet verbis inaniter abundare, dicturum fuiſſe, *à ſuperioribus regionibus*, ſed, *ab opido.* Quid quòd tantum abeſt, ut Alexandriæ Continens, *ſuperior regio* vocaretur, reſpectu habito ad Inſulam Pharum, ut Inſula ipſa Pharus, comparatione ad continentem factâ, *ſuperior regio* ſive *terra*, (ἡ ἄνω γῆ) dici ſolita fuerit: Ἐν τῇ Φαρίᾳ νήσῳ, καλουμένῃ δ᾽ Ἄνω γῆ. ait (e) Epiphanius: & ex eo (f) Julianus, Præſul Toletanus, *In Inſula* (g) *Fari, quæ Anagoge, id eſt, Superior terra nominatur,* pro quibus ſubſtituendum, *In Inſulâ Fariâ, quæ Anoge.* &c. Quod addit Gregorius, teſtimonium Cæſaris, etſi Bródæana admittatur emendatio, & legatur, *Regibus*, nullius hac in re valoris eſſe, utpote qui propter invidiam noluit veritatem dicere, tantum opus Fæminæ aſcribendo, ne foſſis ſuis valliſque bellicis grandius quoddam perfeciſſe videretur fæmina: hoc in Viro docto tam expers eſt judicii, ut pigeat ſanè (ne dicam, & pudeat) meminiſſe. Quàm abſurdum eſt Cæſarem uſque ad mendacium invidiſſe Mulieri; uſque ad mendacium impudentiſſimum & ſtultiſſi-

(e) *De Pond. & Menſ. c.* 3.

(f) L. 3. *contra* Judæos.

(g) *Dicitur inſula* Pharus *ab* Abulpharajio *Hiſt. Dynaſt. p.* 64. Florentius Wigornienſis *Chron. l.* 1. *turrim* Pharũ *vocat* Faram.

ſtultiſſimum, quod iſtius ætatis nemo non detegere, nemo non exponere potuit deridendum?

3. Sed quorſum hæc? Quomodocunque ſe habuerit ille locus, ex eo ipſo, quòd Cæſar meminerit Heptaſtadii, clariſſimè demonſtratur illud extitiſſe ante regnum Cleopatræ. Cùm Cæſar enim bellum Alexandrinum geſſit, Cleopatra annum ſui regni quartum (h) nondum compleverat, neque ſuperaverat ætatis viceſimum (i) primum. Lucius Florus locutus de Alexandrino Bello, illam vocat *puellam*, & (k) Appianus dicit illos, qui in Ægypto regnârunt occiſo Pompeio, nempe Cleopatram & Fratrem ejus, fuiſſe παῖδας. Cùm tamen illi, qui Heptaſtadium Cleopatræ tribuunt, vel affirmant omnes, vel innunt, eam opus illud molitam poſtquam multos regnaviſſet annos. Ad ætatem Cleopatræ tam teneram, accedit, quòd antequam Cæſar in Ægyptum appulerit, Cleopatra authoritate in regno nullâ polleret, nam (ut ſcribit (l) Strabo) cùm *Alexandrini*, defuncto Ptolemæo Dionyſo ſive Aulete, *Cleopatram & Fratrem ejus regno præficerent, Pueri familiares Regis, motâ ſeditione, Cleopatram ejecerunt, quæ poſtea*

(h) *Vide* Syntag. de Ptol. c. 54.

(i) *Vide ibid. cap.* 47

(k) *De Bel. Civ. l.* 2. *p.* 786.

(l) *Geogr. lib. ult. p.* 548.

poſtea cum ſorore in Syriam ſeceſſit, & in exilio manſit, donec à Cæſare poſt bellum Alexandrinum revocata fuit. Heptaſtadium, ardente bello Alexandrino, extitiſſe, teſtantur alii præter Cæſarem multi. (m) Lucanus hoc verſu

Molis in exiguæ ſpatio ſtipantibus armis.

(n) Suetonius his verbis: *Alexandriæ circa oppugnationem pontis* (hoc eſt (o) Heptaſtadii) *eruptione hoſtium ſubitâ compulſus* (Cæſar) *in ſcapham* &c. (p) Plutarchus hiſce; περὶ τῇ Φάρῳ μάχης συνεστώσης, κατεπήδησεν μὲν ἀπὸ τοῦ χώματος εἰς ἀκάτιον. *Cæſar commiſſâ ad Pharum pugnâ deſiliit ex aggere in acatium.* Et (q) L. Florus, ſcribens Cæſarem obſeſſum Alexandriâ, in Pharum *peninſulam* ſubito evaſiſſe; quo innuit illum per iſthmum eò confugiſſe. Idem indicat (r) Dio Caſſius Cocceinus, ubi tradit Ægyptios, *Cæſare Pharum* (ſ) *inſulam aggrediente, & incolas interficiente, per pontes auxilio eis veniſſe:* κατά τε τὰς γεφύρας ἐπεβοήθησαν αὐτοῖς. Eadem ex Dione ſcribit (t) Joh. Xiphilinus, illius Epitomator, cujus Interpres, κατά τε τὰς γεφύρας &c. vertit, *& factis pontibus auxilio ſuis venerunt*: quaſi antè nulli pontes extiterint. Cùm tamen denotentur

(m) *Lib.* 10. *prope finem.*

(n) Julio Cæſ. cap. 64.

(o) *Niſi forſan denotavit pontem, quo Inſulæ junctum eſt* Heptaſtadium.

(p) *Vitâ Jul. Cæſaris p.* 731.

(q) *L.* 4. *c.* 2.

(r) *Hiſt. Rom. l.* 42. *p.* 204.

(ſ) Non, urbem Pharum, *quomodo* Xiphilini *Interpres* τὴν Φάρον *reddit.*

(t) P. 152.

tentur ([u]) pontes illi duo Heptaſtadii, quibus Strabo prodit tranſitum fuiſſe ſuper aditus binos navigabiles in Eunoſti portum: niſi malles Heptaſtadium ipſum *pontes* in plurativo numero à Dione dici, quod quidem in ſingulari *pons* frequenter appellatur: ut à Strabone, Suetonio, ([x]) Appiano. Ita ([y]) Plinius, *à Pharo Inſulâ, quæ nunc Alexandriæ ponte jungitur.* Et ([z]) alibi: *juncta ponte Alexandriæ Pharus.* ([a]) Pomponius Mela; *Pharos Alexandriæ nunc ponte jungitur.* Heptaſtadium denique non congeſtum fuiſſe tumultuario illo modo, quo refert Amm. Marcellinus, ex ([b]) Strabone colligitur, qui tradit illud, non modò pontis vicem præſtitiſſe, verùm etiam *aquæductum* fuiſſe, *idque antè* bellum Alexandrinum. *Hi verò portus*, inquit, vertente Xylandro *continui in ſeceſſu illo, qui Heptaſtadium appellatur, aggere ab eo dirempti adjacent. Agger autem eſt pons quidam à Continenti in Inſulam ad occidentalem ejus partem porrectus, duos tantum aditus navigabiles relinquens in Eunoſti portum, ipſos quoque ponte junctos: quod opus non modò pons erat in Inſulam, ſed etiam aquæductus, cùm illa habitaretur. At* (jam non habitatur, nam) *noſtrâ ætate*

(u) *Verbis* Ariſteæ & Joſephi *citatis liquet* Heptaſtadium *conjunctum fuiſſe Pharo per* pontem.

(x) *De Bel. Civ. l.* 2. *p.* 850. *niſi forſan voluerit pontem, quo Inſulæ junctum eſt* Heptaſtadium.

(y) *Hiſt. Nat. l.* 13. *c.* 11.

(z) *L.* 5. *c.* 31.

(a) *De Situ Orbis* l. 2. *c.* 7.

(b) *Libro ult. p.* 545.

ætate D. Cæſar eam in bello Alexandrino, in quo pro Regibus contra ipſum ſteterat, (c) *evaſtavit; pauci tamen nautæ juxta Turrim habitant.*

4. Ut ex poſitis demonſtratur Heptaſtadium conſtructum fuiſſe ante Cleopatræ tempora, ita alia nobis ſunt argumenta, unde licet conficere conditum illud fuiſſe, vel ab ipſo Ptolemæo Philadelpho, vel ante regnum ejus. Turris enim Pharus vel ab ipſo Philadelpho, vel ante regnum ejus, ædificabatur, quam tamen probari poſſit ædificatam fuiſſe poſt conſtructum Heptaſtadium, exinde ſcilicet quòd ædificata fuerit à Soſtrato Architecto Gnidio, qui filius fuit illius Architecti, qui conſtruxit Heptaſtadium, nempe Dexiphanis Gnidii ſive Cyprii. Heptaſtadium autem ſtructum fuiſſe à Dexiphane liquet teſtimonio (d) Georgii Cedreni. *Antonius* (inquit) *cum Cleopatrâ Alexandriæ & Ægypti reginâ inito conſilio,* (e) *Dexiphane mechanico ei operi præfecto, ----maris fretum quatuor milliarium latitudine, ingeſtâ materiâ ſiccavit, fecitque, ut tanquam per continentem liber eſſet ex urbe ad Pharum aditus.* Ita Chronographus Alexandrinus, cujus verba Latinè reddita talem

c) *Dicitur tamen* colonia Cæſaris Dictatoris à Plinio *l.* 5 *c.* 31.

(d) *Hiſt. Compendio p.* 173.

(e) Δεξιοφάνης *malè legitur. Ita tamen in inſcriptione apud* Euſeb. *Chron. l.* 1. *p.*66.

ſonum habent: ([f]) *Anno duodecimo Triumviratûs Cæſaris Auguſti, cùm tyrannidem* (in exteros) *exercerent Ægyptii & Cleopatra, quæ condidit Alexandriæ illius magnæ Pharum in Inſulâ, quam Protei dixêre, Alexandriæ ad diſtantiam paſſuum* ([g]) 4000 *objectâ; &* ([h]) *aggerem in mari per tantum ſpatium glebâ & lapide congeſſit, efficiens ut ad Inſulam Pharum uſque pedibus perveniri poſſet. Quod opus inſanum Cleopatræ juſſu Dexiphanes,* ([i]) *Gnidius Architectus, fecit, qui mare in continentem vertit.* Suffragatur Joh. Tzetzes, qui Dexiphanem appellat Cyprium

> Αὕτη σὺν ἀρχιτέκτονι Κυπρίῳ Δεξιφάνει
> Τὴν θάλασσαν χερσώσασα τῇ τῆς Ἀλεξανδρείας &c.

Pharum verò hanc turrim extructam fuiſſe architecturâ Soſtrati, & Soſtratum fuiſſe Dexiphanis filium, demonſtratur Inſcriptione, quam ([k]) Plinius meminit ab ipſo Soſtrato inſculptam fuiſſe Turri, quamque ([l]) Georgius Syncellus, ([m]) Lucianus, ([n]) Strabo, &(*)Euſebius (ſive quis alius in primo illius Chronicorum libro) conſervavêre poſteris. Hæc ita eſt concepta

(f) Raderus hunc locum malè reddit.

(g) Cum Cedreno ſequitur in hoc Homerum.

(h) *Græca ſic compunge:* λίθοις τὴν θάλασσαν ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα, ποιησάσης.

(i) Δεξιφάνους Κνιδίου μηχανικοῦ. lege Δεξι: Κνιδίου.

(k) *Nat. Hiſt. L.* 36. *c.* 12.

(l) *Chronograph. p.* 271.

(m) *In libro de arte ſcribendi Hiſtoriam, ad finem.*

(n) *Lib.* 17. *p.* 544. *A* Soſtrato *conditam fuiſſe* Pharum, *perhibent* Suidas, Stephanus Byzantius, Euſebius *in Canone*, Ado Viennenſis *in Chron.* (* *P.* 66.

CΩCTPA-

CΩCTPATOC KNIΔIOC ΔEΞIΦANOYC
ΘEOIC CΩTHPCI
YΠEP TΩN ΠΛΩIZOMENΩN.

SOSTRATUS GNIDIUS
DEXIPHANIS. F. DIIS
SERVATORIBUS
PRO NAVIGANTIBUS.

5. Quod ad tempus conſtructæ Phari turris ſpectat, quam conditam dixi ſub Philadelpho, vel ante regnum ejus; ſi fabricata fuerit ab ipſâ Cleopatrâ, utì prodit Chronographus Alexandrinus, exinde demonſtrari poſſit Heptaſtadium diu poſt ætatem Philadelphi factum fuiſſe, tametſi ante Cleopatram factum fuerit, cùm confectum eſſet à Patre illius Architecti, cujus operâ Pharus erectus fuit. Sanè hac in re Alexandrino Chronographo ſuffragatur (o) Ammianus Marcellinus. Qui affirmat Cleopatram Pharum erexiſſe, volens,eam illum, non inſtauráſſe(ut interpretantur illum doctiſſimi Viri, (p) Valeſius & (q) Howelus noſtrâs) ſed *excogitâſſe*, hac enim voce utitur. Idem legitur

(o) *Loco ſuprà citato.*

(p) *Notis in Marcellinum l.* 22. *Putavit* Valeſius *conditum fuiſſe* Pharum *ante* Heptaſtadium.

(q) *Hiſtoriâ Mundi* Anglicè *ſcriptâ. Clariſſimi Viri,* Valeſius *&* D. Howelus, *aiunt* Pharum *turrim ſubverſam fuiſſe à* J. Cæſare, *idque dici à* Strabone *&* *Cæſare*; *in quo falluntur:* Strabo *enim &* Cæſar *de* Pharo *Inſulâ loquuntur, quam dicunt vaſtatam fuiſſe.*

legitur in (r) Excerptis Chronographicis Latino-barbaris, & apud Joh. Tzetzem, necnon in aliis Authoribus, cum quibus omnibus videtur facere Scriptor quidam (ſ) Arabicus, *Murtadi Ebn Gaphiphus* nominatus, cujus verba Latinitate donata ſic ſe habent : *Pharus Alexandriæ factus non fuiſſet, niſi ſpeculi* (t) *gratiâ, quod ſuper illum erat, & de Romanâ regione adverſus illos venientes prodebat. Unus ex Romanis Imperatoribus, in tantum per artifices ſuos magnoſque ſumptus prævalebat, ut eum deſtrueret. Erat ex candido marmore* &c. Quibus verbis indicatur conſtructum fuiſſe Pharum quo tempore Romani Ægypto bellum intulêre, quod non fuit (u) ante regnum Cleopatræ. Jamverò quamvis tot teſtimoniis confirmetur ea res, facilè tamen inducor, ut credam exſtructum fuiſſe Pharum ante mortem Philadelphi : illum enim conditum fuiſſe, non á Cleopatrâ, ſed, ante regnum ejus, hinc abundè demonſtratur, quòd Julius Cæſar, qui in Ægyptum venit tribus annis, poſtquàm regnare Cleopatra cœpit, de illo loquitur tanquam ante tempus illud exædificato, nempe cùm dicit, (x) *Pharus turris nomen ab Inſulâ accepit* ; cujus quidem ſi nudè men-

(r) *Editis à Scaligero ad Euſebii Chronicorum finem p.* 73.

(ſ) *In Hiſtoriâ Ægyptiacâ, per* Vattierum Gallice *ex* Arabico *ſermone editâ, poſtea donatâ linguâ* Anglicanâ.

(t) Pharum *fuiſſe turrim ſpeculatoriam, vitreo ſpeculo inſtructam, ſcribit quoque* R. Benjamen Barjona *in Itinerario, p.* 121, 122, 123.

(u) *Si excipias* Romanum *exercitum, cujus ope,* Gabinio *duce,* Cleopatræ *Pater reſtitutus fuit in regnum.*

(x) *De Bello Civ. l.* 3 *ad finem.*

mentionem feciſſet, id argumento ſatis magno fuiſſet, quandoquidem, appellente in Ægyptum Cæſare, Cleopatra Reginæ nihil, niſi nomen, obtinuerat. Adde, quòd extructum à *Ptolemæo* fuiſſe Pharum affirment (conſentientibus (y) Strabone & (z) Luciano) (a) Plinius (b) Suidas, & (c) Iſidorus Hiſpalenſis: quem quidem Ptolemæum, fuiſſe Philadelphum ipſum, luculentum perhibent teſtimonium (d) G. Syncellus, & Euſebius, qui illum confert ad initium Philadelphi. In Excerptis Græcis Scaligeri, in ſerie Regum Macedonicorum, ubi numeratur inter Reges Lyſimachus, qui obiit paulo poſt initium regni Philadelphi, additur: κατὰ τοῦτον Σώστρατος Κνίδιος τὸν Φάρον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀνέθηκε. Suidas tradit illum erectum ſub Ptolemæo Ægypti rege à Soſtrato Gnidio, Dexiphanis filio, ὅτε καὶ Πύῤῥος τὴν δυναστείαν τῆς Ἠπείρου παρέιληφε, *cùm Pyrrhus Epiri principatum ſuſcepit.* Quo videtur credidiſſe, illum conditum fuiſſe à Ptolemæo Lagi; Pyrrhus enim Epiri regnum inivit multis annis ante ſuſceptum à Philadelpho Ægypti regnum, res Ægyptias tenente Rege Ptolemæo Lagi. Cæterùm ego facilè ſum paſſus, ne in mentem quidem aliquid contraveniat,

(y) *L.* 17. *p.* 544 *ubi Soſtratum, qui illum fabricavit, vocat* amicum Regum.

(z) De ſcribendâ Hiſtoriâ, *ad finem: ubi docet* Virum *tunc regnâſſe, non* fæminam.

(a) *Nat. Hiſt. l.* 36. *c.* 12.

(b) *Lexico.*

(c) *Originum l.* 15. *c.* 2. *p.* 368.

(d) P. 271.

veniat, ita faveo ſententiæ illorum, qui Pharum Philadelpho acceptum referunt. Quâ de re Euſebio ſuffragatur non ſolùm G. Syncellus, verùm etiam, Ado Viennenſis, Marianus (e) Scotus, & Petrus Comeſtor. Neque benè video quomodo Philadelphi opera in proverbium uſque (quod tradit Philo) celebrari potuerint, tanquam omnium magnificentiſſima, ſi à Ptolemæo Lagi extrueretur, non ſolùm Heptaſtadium, ſed & Pharus quoque, Ægypti (ſecundùm Pyramides) duó maxima miracula. Adjice, quòd videtur Pharus honori Ptolemæi Lagi, & Reginæ ejus Berenicæ dedicatus: nam per, Θεοῖς Σωτῆρσι, in inſcriptione Turris, crediderim illos deſignatos fuiſſe; quos, conſtat Ægyptios (f) Θεοὺς Σωτῆρας appellâſſe, &, ipſorum Filii Philadelphi juſſu, veneratos fuiſſe in numero Deorum. Et compertum habeo, Berenicen à (g) nautis præſertim, & navigantibus, ſacrificiis adorari, precibuſque invocari ſolitam fuiſſe. Jamverò, ſive à Philadelpho, ſive à Ptolemæo Lagi, conderetur Pharus, neceſſariâ conſecutione colligitur, Heptaſtadium Philadelphi tempore extitiſſe. Cùm (ut demonſtratum eſt) ante Pharum conſtructum

(e) *Chron. l.* 1. *ætat.* 5.

(f) *Vide* Syntag. de Ptol. *cap.* 4.

(g) *Vide ibidem. Joh. Cluverius Hiſtoriarum Epitame p.* 156. *& Joh. de Buſſiere Floſculis Hiſt. ad A. M.* 3770. *Heptaſtadium Philadelpho tribuunt. Rev. Uſſerius in Annal. cùm illud tum Pharum extructa putat cùm regnârunt unà Philadelphus & Ptol. Lagi.*

ſtructum fuerit. Et ſi Pharus (h) initio Philadelphi conſtructus fuerit, uti ſcribit Euſebius, conficiatur inde Heptaſtadium à Ptolemæo Lagi elaboratum fuiſſe; atque ad hoc fortaſſe magnum illius opus alluſit (i) Theocritus, his carminibus

—Οἷος μὲν ἦν τελέσαι μέγα ἔργον (θοιτο
Ὁ Λαγίδας Πτολεμαῖος, ὅσα φρεσὶν ἐγκατά-
Βουλὰν ἂν οὐκ ἄλλος ἀνὴρ οἷός τε νοῆσαι.

—Qualis erat ad abſolvendum opus mag- (*num*
Lagides Ptolemæus, cùm animo conceperat
Conſilium, quod non alius Vir excogitare
potuit.

(h) *Videtur* Euſebius Pharum *ad initium* Philadelphi *contuliſſe quia compertum non habuit, quo anno ejus conſtructus fuerit.*

(i) *Encomio* Ptol. Philadelphi. *Idyl.* 17. *v.* 13.

Si, cùm dicit Cæſar illud conditum fuiſſe *à ſuperioribus regibus*, plures ſtrictè reges intelligeret, credendum eſt illud inceptum fuiſſe à Ptolemæo Lagi, & perfectum á Philadelpho. Ad antiquitatem Heptaſtadii ſpectare videtur Naſonis locus iſte, ubi Pharum numerat inter illas Inſulas, quæ diu ante memoriam ipſius factæ ſunt (k) peninſulæ.

Fluctibus ambitæ fuerant Antiſſa, Pharoſque,
Et Phœniſſa Tyrus, quarum nunc inſula nulla eſt.

(k) *Metamorph.* *l.* 15. *v.* 286.

6. ([l]) Benjamen Bar-jona, Tudelenſis, qui mortuus eſt anno Salutis noſtræ 1173. Heptaſtadium refert extructum ante Ptolemæorum tempora ab ipſo Alexandro Magno. *Ubi aggerem ad portum Alexandriæ per integrum milliare intra ipſum mare Alexander duxit.* Joh. Gregorius, qui locum hunc obſervârat, contendit Barjonam non audiendum eſſe, quoniam Arabici Scriptores, è quibus hoc videtur deſumpſiſſe, plurima de Alexandro Magno ineptè confinxerunt; & quia (quod dicit) Græcorum Scriptorum nemo Heptaſtadium Alexandro Magno tribuit. Atqui hac in re egregiè fallitur; nam Joh. Zonaras rem eandem cum Barjonâ ſcribit. Alexander Magnus (inquit ([m]) Zonaras) *urbem* (ante Pharum) *condidit, aggeribus inſulâ ad continentem redactâ.* ἐκεῖ τὴν πόλιν ἱδρύσατο, ἠπειρώσας αὐτὴν διὰ χώματος, νῆσον οὖσαν τὸ πρότερον. Fatendum eſt tamen Barjonæ & Zonaræ non videri auſcultandum eſſe, cùm præſtantiſſimi geſtorum Alexandri Mag. Scriptores, Arrianus, Plutarchus, Curtius, hac de re nihil quicquam reliquerunt: maximè cùm Arabibus, à quibus non eſt dubium quin traditionem iſtam hauſerint Zonaras &

(l) *Itinerario edito* Heb. *&* Lat. *per* Conſtantinum L'Empereur, *p.* 121.

(m) *Annal tomo* 1. *p.* 137.

& Barjona, ſolenne ſit tam ſplendidè de Alexandro fabulari, & grandia quæque & magnifica illi aſcribere. Ita idem (n) Barjona, & (o) Said Ebn Batric quoque, Turrim Pharum Alexandro Magno tanquam conditori tribuunt. (p) Geographus Nubienſis refert illum Mathematicorum ope Oceanum Atlanticum cum Mediterraneo conjunxiſſe, abſciſſo ad Columnas Herculeas iſthmo; quòd Græci aſcribunt Herculi. In Excerptis Chronographicis (q) Latino-barbaris perhibetur *Alexandrum Magnum omnes gentes ſubjugâſſe à Caſpiacas* (r) *portas, quæ ſunt in ortu ſolis, uſque ad exteriores terminos* (ſ) *Eraclii, qui jacent in exteriores Occidentis partibus contra* (t) *Garirum.* Sic (u) Cedrenus, ſecutus Arabicos, ſcribit illum in Aulâ Reginæ Candacæ fuiſſe, & ſubdit ἐκεῖθεν ὃ πρὸς Ἄφασιν καὶ (x) Γάδειρα, καὶ τὰ Βρεττανήσια ἔθνη γενόμενος &c *illum ad Phaſin & Gades & Britannicas gentes perveniſſe.* Ita ratio quare Alexander Mag. *Dhul Karnaim*, hoc eſt, *duo habens cornua*, nuncupetur ab Arabibus, ab illis (y) fuiſſe dicitur, *quòd duo ſolis cornua Orientem & occidentem eſſet aſſecutus*: quæ ratio redditur ab Abul-Pharajio (z) in Hiſtoriâ

(n) *Itiner. p.* 121.
(o) *Annal.* Alexandrinis.
(p) *Primâ parte quarti Climatis.*
(q) *Edit. cũ* Euſeb. *Chron. p.* 72.
(r) *Latinitas eſt Authoris iſtius barbari.*
(ſ) Herculis.
(t) Γαδείρων.
(u) *Hiſt. p.* 152.
(x) *Mira eſt in* Cedreno *locorũ confuſio. Videtur enim* Gades *&* Britanniam *in* Indiâ Orientali *poſuiſſe.*
(y) *Ratio vera eſt, quòd* Jovis Ammonis, *cujus frontem duo cornua armabant, filius credi voluit: & quòd ipſe in conviviis purpuream* Ammonis *veſtem & cornua tanquam Deus geſtare ſolitus ſuit; ſicut ſcribit* Ephippus *apud* Athenæum *l.* 12 *c* 9 *p.* 547.
(z) *P.* 62.

rià Dynaſtiarum, quam Arabicè & Latinè publici juris fecit clariſſimus noſter D. Pocockius, venerabilis Vir ætate & miraculo literarum, cui Deus de meis, ſi placuerit, annis addat.

CAP.

CAP. XXI.

Locus quidam apud Ariſteam *videtur à* Chriſtiano *ſcriptus; Librum tamen illum ante natum* Chriſtum *editum fuiſſe.*

APud Ariſteam, interrogante Rege, πρὸς τίνα δεῖ φιλότιμον εἶναι: *Apud quos oportet liberaliter ſe gerere?* Viceſimus quintus Interpretum reſpondiſſe fertur: Πρὸς τοὺς φιλικῶς ἔχοντας ἡμῖν, οἴονται πάντες ὅτι πρὸς τούτους δέον. ἐγὼ δὲ ὑπολαμβάνω, πρὸς τοὺς ἀντιδοξοῦντας φιλοτιμίαν δεῖ χαριστικὴν ἔχειν, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ μετάγωμεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ καθῆκον καὶ συμφέρον ἑαυτοῖς. δεῖ δὲ τὸν θεὸν λιτανεύειν, ἵνα ταῦτα ὑποτελῆται. τὰς γὰρ ἁπάντων διανοίας κρατεῖ. *Omnes putant hoc faciendum eſſe apud illos qui amicè erga nos ſunt affecti. Ego vero exiſtimo oportere demereri inimicos ipſos,* *ut*

ut hoc modo illos etiam traducamus, ad id quod conveniat & proſit illis. Debemus verò orare Deum, ut hæc ille perficiat, qui omnium animos gubernat & moderatur. Simillimum eſt divinum illud Servatoris noſtri oraculum: (a) *Audîſtis dictum fuiſſe, Diliges proximum tuum & odio habebis inimicum tuum. Ego verò dico vobis, Diligite inimicos veſtros, benedicite eis, qui devovent vos, benefacite iis, qui oderunt vos, & præcemini pro iis, qui vobis infeſti ſunt, & perſequuntur vos: ut ſitis filii Patris illius veſtri; qui èſt in cœlis; facit enim ut ſol ſuus exoriatur ſuper malos ac bonos, & pluit ſuper juſtos & injuſtos.* Cui cùm mecum reputem quàm exactè conveniat Ariſteanus ille loquendi modus, in proclivi videtur ſuſpicari, Chriſtianum quempiam præceptum illud in Ariſteam intuliſſe. Quamvis, quod ad ipſum præceptum attinet, non in eo ſum, ut exiſtimem id nimis Chriſtianum eſſe, quàm ut à Judæo proferri potuerit: dictum enim non diſſimile de benefaciendo inimicis, ipſi Socrati, ut authori, acceptum fertur à Plutarcho, & poſt Socratem Ariſto Lacedæmonius; (b) laudante quodam Cleomenis dictum, *boni Regis eſſe, amicis benè, inimicis malè facere:*

(a) *Matth. c.* 5. *v.* 43. *&c.*

(b) *Apophtheg.* Lacon *in* Ariſto.

facere: reſpondit, *Quanto rectius erat amicis benè facere, inimicos verò amicos facere?*

2. Quæſtiones, quas Interpretibus ſingulis propoſuiſſe Rex ab Ariſteâ fertur, & reſponſa, quæ ab illis tulit, in exemplari ſuo extitiſſe Joſephus docet, Lectorem ſuum, qui cupîerit illa legere, ad librum Ariſteæ amandans. Philo (c) Judæus etiam earundam meminit, dicens *Regem tentaturum Interpretum cujuſque ſapientiam, propoſuiſſe quæſtiones non vulgares, quas illos ſtatim aptè & breviter explicuiſſe.* Unde colligitur Hiſtoriam Ariſteæ, qnamvis fictitia ſit, Servatoris noſtri humanitate antiquiorem fuiſſe: floruit enim Philo intra annos poſt Chriſtum quinquaginta. Idem Philo de negotio Verſionis confecto ſub auſpiciis Ptolemæi Philadelphi per Interpretes LXXII ex Judæâ evocatos, loquitur, tanquam de re indubiâ; quod quidem nibil repugnat quin potuerit fieri tametſi fictus fuerit Liber Ariſteæ, & falſa Verſionis traditio tota. Nam ſi liber ille (quod opinor) ſcriptus fuerit paulo ante natum Chriſtum; potuerunt ante Philonis memoriam figmenta Ariſteana per hominum ora ferri, & Judæorum Alexandrinorum ſermone percrebreſcere.

(c) *L. 2. de Vitâ* Moſis *p.* 658.

3. Hiſto-

3. Hiſtoriam verò Ariſteæ fictitiam eſſe, quæ diſcuſſi, niſi me fefellerit animus, abunde demonſtrant. Argumenta quædam ſunt (non enim omnibus æquale pondus eſſe ſentio) quibus ſingulis forſan convinci poſſit, cujus judicium, opinione hactenus nullà implicatum, liberum eſt & pendulum Veritatis magnetiſmo : & ſi diviſa non tantùm valeant, ut opinionem mentibus jamjam comprehenſam convellant, vis tamen unitorum fortior erit.

——————Singula ſi duram
Flectere non poterunt, poterunt tamen omnia mentem.

FINIS.

Quamvis meum ſemper judicium fuerit, Authorum Indices componi rarò ſine oſtentatione, quoniam tamen, appictis Paginarum notis, haberi poſſint uſui, non piguit me huic labori paucas horas impendere.

Authores antiquiores in hoc libro citati.

ABulpharaijus 295. *notatus* 308.
Ado Viennenſis 179. 300. 304.
Ælianus 38. 108. 142.
Æneas Gazæus 9. (148.
Agatharchides (*apud Joſephum*) 216.
Alexander Polyhiſtor (*ap. Euſeb.*) 3. 10. 28.
Ammianus Marcellinus, not. 293, 4, 8. 301.
Ammonius Hermias 114. 167. 196.
Anagraphe Olympiadum. 9. 59, 60. 117. 162. 197 215.
Anatolius Alexand. *not.* 180, 1, 2, 3. 9.
Anonymus Scriptor Vitæ Apollonii Rhodii. 151.
Anonymus alius Scriptor ejuſdem Vitæ 151, 5.
Anonymus in Demonſtrationibus Chronographicis 39.
Anonymus in Vitâ Nicandri 197.
Antigonus Caryſtius *ap. D. Laert.* 136, 8. 150.
Antoninus Imp. 141.
Apollodorus (*ap. D. Laert.*) 115.
Apollonius Dyſcolus 9.
Appianus. 86. 244, 5. 252. 296, 8.
Arabicus Commentator in Pentateuchum (*ex alio cit.*) 106.
Ariſteas notatus paſſim. emendatus 79. *defenſus cap.* 19. 20.
Ariſteas ap. Euſebium, 11. 15. 21, 3, 4, 5, 7. 91. 233.
Ariſteas ap. Joſephum 12. 15. 23, 4, 5, 7. 91. 233. 258. 284
Ariſteas apud Epiphanium. 11. 12. 78 284. *notatus* 23, 4, 5, 6. 40, 1, 2. 236. 293.

Ariſtides. 293.
Armius *Chronologus Arab.* (*ex alio cit.*) 106.
Arrianus 2. 154. 306.
Aſclepiades *ap. Athenæum* 143.
Athenæus 4. 5. 9. 38. 54. 83, 4, 8. 92. 111. 138. 143, 4, 155, 8. 165. 196, 8. 280, 1, 4. 307. *Notatus*. 113.
Auguſtinus 6. 16. 24, 5. 26. 169.
Aulus Gellius. 9.

Beda 178. 182, 9. *Emendatus* 189.
Benjamen Barjona not. 302, 5, 6, 7.
Bridefertus Rameſienſis 181, 2.

Cæſar (*Julius*) 248. 294, 5. 305.
Callimachus 87. 288.
Catena Græca in Job. 5.
Catullus 89.
Cedrenus (*Georg.*) 171. 299. *not.* 293. 300. 307.
Celſus (*ap. Origenem*) 9.
Chariſius 144.
Chronicon Alexandrinum 103. 170. 179. 299. *not.* 300. 301. *correctus* 300.
Chronographica Excerpta Latino-barbara not. 302,
Cicero 71. 142, 4, 7. (7.
Clemens Alexand. 174. 184, 9. 190. 198. *Not.* 178, 9. 185.
Conſtantinus Manaſſes not. 168.
Conſtantinus Porphyrogeneta 81. 101.
Curtius(*Quintus*) 154. 306.
Cyrillus Alexand. 132. 276.
Cyrillus Hieroſol. 6. 126.

Damaſus (*Papa*) 22, 5.
Demetrius περὶ ἑρμηνείας 198.
Dexippus (*ap. Euſeb.*) 65,
Dio Caſſius 297, 8. (6.
Dio Chryſoſtomus 145.
Diodorus Siculus 58. 60. 61. 81. 141. 157, 8. 200. 214, 15. 224. 248. *explicatus* 63. 201.
Diogenes Laertius 55. 60. 70. 71. 115. 131, 3, 4, 7. 142, 3, 4, 5, 6, 7. 154, 5, 196. *emendatus* 137.
Dionyſius Halicarn. 9. 60. 133.

Duris

Duris Samius(*ap. Athen.*) 141. 150.

Eccleſiaſtici Liber 41.
Ephippus(*ap. Athen*) 307.
Epiphanius 5. 8. 10. 11. 12. 104, 5. 170. 295. *not.* 45.
Euphantus (*ap. D. Laert.*) 138.
Euſebius de Præp. Evang. 5. 8. 10. 15. 126. 174, 5, 9. 180. 184, 9. 190. 195. 222. *Not.* 185.
Euſebii Chron. 65. 82. 118. 132. 170. 179. 186. 213. 300. 303, 5. *not.* 60. 103. 216. 299. *defenſus* 131.
Euſebii Hiſt. Eccleſ. 5. 279.
Euſtathius (*in Hom.*) 9. 157.
Euthymius (*Zigabenus*) 66. 128. 170.
Eutropius 245. 275.
Eutropius (*à Coccio cit.*) 120.
Excerpta Græca Scaligeri 5. 65. 303.

Florentius Vigornienſis 295
Florus (*Lucius*) 296, 7.

Galenus 109, 10, 11. 127.
Georgius Syncellus 5. 10. 65, 6. 118. 126, 7. 141. 261. 300. 303, 4. *Not.* 132.
Godefridus Viterb. *Not.* 222. 251, 5, 6.

Hecatæus Abderites (*ap. Joſephum*) 210, 12, 17, 19. 323, 5.
Hegeſander (*ap. Athen.*) 284.
Hegeſippus (*ap. Euſeb.*) 275, 6.
Hegeſippus junior 226.
Heraclides(*ap. D. Laert.*) 71. 131, 6, 8. 149.
Hermippus (*ap. D. Laert.*) 46. 57. 136, 8. 143, 9. *Vindicatus cap.* 4. 5. *p.* 132.
Herodianus 80.
Herodotus 9. 10.
Heſychius Mileſ. 9. 131, 6.
Hieronymus 10. 15. 86. 97. 115. 143. 181. 221. *Not.* 2. 60. 169.
Homerus 139. 300.
Horatius 244.

Inſcriptio Phari Turris 301. 304.
Joh. Chryſoſtomus 263. 277.
Joh. Climacus 183.
Joſephus (*Flavius*) 5. 10. 15. 55. 126. 167. 195, 7. 201, 2, 3, 4, 5. 211. 221, 2, 3, 4, 6. 230. 268, 9. 289.

9.289.311. *Not.* 3.128. 216. 287. *Explicatus* 120, 121, 2.
Joſephus Gorionides 10. 222. *not.* 166. 265.
Iſidorus Hiſpalenſis 126. 171. 303.
Julianus Toletanus emendatus 295.
Julius Africanus 119.
Juſtinus Hiſt. 65, 6. 80. 81, 6, 8. 97. 135. 206. 247. 283.
Juſtinus Martyr 8. 24. 169. 190.
Lucanus 297.
Lucianus 97. 154. 300. 303.
Maccabæorum Liber primus 94. 195.
Maccab. ſecundus 185, 9. *Not.* 173. 187.
Maccab. tertii Syriaca Verſio not 94.
Malala (Joh.) not. 154.
Marcianus Heracleotes 164.
Marianus Scotus 304. *not.* 103. 179.
Martialis 164.
Maximus Tyrius 9.
Mela (Pomponius) 298.
Memnon Heracleotes 84, 8. 208. 253.
Murtadi. Ebn Gaphiphus not. 302.
Myrepſus (Nicolaus) 5.
Nepos (Cornel.) 247. 282.
Nicander 197.
Nicephorus (Conſtant.) 126.
Nicobules (*ap. Athen.*) 39.
Nonnus not. 9.
Nubienſis Geographus 93.
Numiſma 65. (*not.* 307.
Olympiodorus 5.
Origenes 9. 189. 217. 276.
Ovidius 305. 312.
Pauſanias 59. 61, 5, 6. 84, 5, 8. 135, 6. 142. 201, 7, 8. 281.
Petrus Comeſtor 273. 304. *Not.* 219. 220. 222. 261.
Phavorinus (*ap. D. Laert.*) (54. 145.
Phædrus 141.
Philo Judæus 5. 24. 98. 167. 233. 280. 311.
Philochorus (*ap. D. Halicarn.*) 60.
Photius 84, 8. 253.
Phylarchus (*ap. Athen.*) 107. 281. *Not.* 282.
Plato 145.
Plautus 227.
Plinius Senior 9. 60. 88. 117. 154. 198. 244. 299. 300. 303.

Plu-

Plutarchus 5.9. 38.61, 4, 5,6.82,8.101.114.132, 3.142,8.154,6,9.201. 245,6.282,3,297.
Pollux (Julius) 4.
Polybius 94. 101.
Porphyrius 70. (*ap. Euſeb.*) 65. 80.
Ptolemæus (Claudius) 186.
Ruffinus(*Aquileienſis*) 169. 181. 183.
Said Ebn Batric, ſive Eutychius, 106.293. *Not.* 133. 307.
Scholiaſtes Theocriti 89.
S. Scriptura 38.249. 251, 8, 9. 266. 284.
Stephanus Byzantius 88. 195. 300.
Strabo 9. 59. 60. 62. 107. 113.117.118.142.143. 157.165.246.296, 8. 300. 303.
Suetonius 144.152.297,8.
Suidas 9. 53. 61. 95. 101. 141,6.151,2,3,9. 161, 3,5.198.300.303. *Not.* 72, *Emendatus* 152.
Talmud (*ex alio cit.*) 285.
Tatianus (*Aſſyrius*) 9.190.
Tertullianus 10. 195. *Not.* 140, 3,4.169.
Theocritus 116.253. 280.
Theodoretus 276, (305.
Theodorus Antioch. (*ex alio cit.*) 126.
Theophilus Antiochenus 190
Theophraſtus 115.
Theophylactus 196.276.
Thucidides 10.
Tzetzes (*Joh.*) 9.115.300. *Not.* 293. 302.
Vitruvius 116. 167. *Not.* 117. 152. 172.
Xiphilinus (Joh.) 297,
Zeuxis (*ap. Galenum*) 111.
Zonaras(*Joh.*)5.126.245. *Not.* 306.

Authores recentiores laudati, notati,

Aldobrandinus (*Tho.*) *not.* 137.
Author Præf. Bib. Græ. Rom. notatus 102.
Baillius (*Rob.*) 29. 252. 272. *not.* 283.
Barrius (*Laur.*) 10. *not.* 102.

· *Bellarminus* (*Card.*) 7. 104.
· *Beroaldus* (*Phil.*) 104.
Bibliander (*Theod.*) 105.
Bigneus (*Marg.*) 7.
Binius (*Severinus*) 22.
· *Bona* (*Joh. Card.*) 29. *not.* 21.
Bonfrerius (*Jac.*) 105.
Bootius (*Arnol.*) 29.
Brantius (*Joh.*) 294.
Brodæus (*Joh.*) 294.
Buntingus (*Henr.*) 104. *not.* 293.
Buſſiereſius (*Joh.*) 304.

Calvert (*Jac.*) 276.
Calviſius (*Seth.*) 29. 47. 104.
Caſaubonus (*Iſ.*) 26. *not.* 54.
Caſtrius (*Leo*) *not.* 1. 6. &c.
Chamierus (*Dan.*) 29. 239. 271. *not.* 21. 102. 286, 7, 8, 9.
Chytræus (*Dav.*) 105.
· *Cluverius* (*Joh.*) 304.
· *Coccius Sabellicus* 103, 120. 266.
Codomannus (*Laur.*) 104.
Craius (*Joh.*) 29.

Dalecampius (*Jac.*) 155. *not.* 196.
D' Eſpiereſius (*Joh.*) 7.
Dodwellus (*Henr.*) *laudatus* 45.
Doſma (*Rodericus*) 104.
Driedo (*Joh.*) 120. *not.* 128.

Epiſcopius (*Sim.*) 29. 47. 105. 177. 250. *not.* 243. 272, 3, 8.

Feu-ardentius (*Franc.*) *not.* 102.
Friſchlinus (*Nicod.*) *not.* 164, 5.
Fullerus (*Tho.*) *not.* 93, 4.
Funccius (*Joh.*) 104.

Galatinus (*Pet.*) 120. *not.* 128.
Gale (*D. Tho.*) 194, 5, 8.
Galeſinius (*Pet.*) 7. 35. *not.* 102.
Ganz (*R. Dav.*) 120. *not.* 128
Garbitius (*Matthias*) 100.
Gelenius (*Sigiſm.*) *not.* 161.
Genebrardus (*Gilb.*) *not.* 164.
· *Geſnerus* (*Conr.*) *not.* 4. 133.
Goar (*Jac.*) 119. *not.* 141.
Goltzius (*Hub.* 65.
Gregory (*Joh.*) *not.* 1. 6. 13. 14. 291, 2, 4. 306.
Gretſerus 274. *not.* 48. 51, 2, 3, 5. 233. 275.
· *Heinſius* (*Dan.*) 29.

Her-

Herbert(*Dom. Tho.*) 228.
Heylynus(*D.Pet.*) *not.* 93. 293.
Höwelus(*D.Guil.*) *not.* 301.

Interpres Xiphilini not. 297.
Interpres Joh. Climaci not. 183.
Junius(*Fran.*) 29. *not.* 273.

Kimedoncius (*Jac.*) 104.

Labbeus (*Phil.*) 105.
à Lapide(*Cornel.*) 120. *not.* 128.
Lightfootus (*D. Joh.*) 29. *not.* 251, 2.
Lipſius (*Juſ.*) 104. 158.
Littleton (*D. Adam*) 120.

Magalianus (*Coſmas*) *not.* 102.
Marſhamus(*Dom.Joh.*) 29
Matthias (*Chriſtian.*) 105. *not.* 283.
Menaſius (*Ægid.*) 29. 132. 195. *not* 54 194.
Middendorpius (*Jac.*) *not.* 25.

Palmerius (*Matthias*) *not.* 123. 289.
Pamelius(*Jac.*) 7. 10. *not.* 4.
Perionius (*Joach.*) 7.
Petavius (*Dion.*) 42, 3, 4. *not.* 77. (275.
Picus Mirand.(*ex alio cit.*)
Pocockius (*D. Edw.*) *laudatus* 308.
Pontacus (*Arn.*) 103.
Portus (*Æmil.*) 152.
Poſſevinus(*Jac.*) 7. 10. *not.* 4.

Raderus (*Matth.*) 184. *not.* 300.
Reineccius (*Rein.*) 29.
Ricciolius (*Joh. Bapt.*) *not.* 58. 77. 123. 133. 199. 200. 203, 4, 5.
Rigaltius (*Nic.*) 10.
Rivetus (*Andr.*) 29. 120. 177. 233. 250. 284. *not.* 243. 272, 3, 8. 280.
Roccha (*Ang.*) *not.* 4.

Salianus (*Jac.*) 75. 105. 294. *not.* 33. 49. 73. 123, 199. 205. 215.
Salmeron (*Alphon.*) 265. *not.* 1. 6. &c. 32. 102.
Sanutus(*Marinus*) *not.* 220.
Scaliger (*Joſ.*) 19. 20, 1, 9. 31, 2. 47. 61. 105. 119. 177. 221, 7. 233. 294. *Not.* 131. 183, 4. 230. 272, 3, 8.
Serarius (*Nic.*) 103. 274. *not.* 6. 48, 9. 50, 1, 2, 3, 5.

3, 5. 73. 105. 233.
Simonius, *laudatus*, 29.191. 271. *not.* 239.
Simſonius (*D. Edw.*) 7. *not.* 86.
Sixtus Senenſis not. 102.
Stephanus (*Car.*) *not.* 133.
Steuchus (*Auguſt.*) 29.
Stillingfleetus (*D. Edw.*) *laudatus* 176.

Temporarius (*Joh.*) 104.
Tirinus (*Jac.*) 104.
Torniellus (*Auguſt.*) 108.

De Valentiá (*Jac.*) 120. *not.* 128.
Valeſius (*Henr.*) 21, 9. 198. 234. 294. *not* 181. 290, 1, 4. 301,
Vigerus (*Franc.*) *not.* 183.
Vives (*Lud.*) 108. *not.* 6. 7.
Vorſtius (*Guil. Henr.*) 29. 47. *not.* 273, 8. 281.
Voſſius (*Ger.*) 5. 54. 164. *not.* 2. 4. 19. 20. 31. 49. 55. 77.
Voſſius (*D. Iſ.*) *laudatus* 7. 56. 252. 285. *not.* 57, 8. 62, 3, 4. 77. 140, 8. 199. 200. 201, 2, 3. 227. 233. 252.
Uſſerius (*D. Jac.*) 7. 30, 41. 105. 208. 294. 304. *not.* 49. 68, 9. 70.

Waltonus (*D. Brianus*) 7. 26. 49. 105. 275. *not.* 31, 5. 49. 173, 5.
Weemſius (*Joh.*) 29. 47. 284. *not.* 171. 243. 273, 8.
Willetus (*D. Andr.*) *not.* 102.
Wowerius (*Joh.*) 29. 34. 105. 141. 176. 227. 233. 250, 2. 272. *not.* 146. 243.

Xylander (*Guil.*) 298. *not.* 156.
Zanchius (*Hier.*) 104.

FINIS.

Hody (Humpr.) De graecis illustribus linguae graecae Literarumque humaniorum instauratoribus. Londini 1742
—— Contra historiam Aristeae etc. 8. Oxonii 1685

EY | 98